

TRT GELİRLERİ KANUNU YORUM VE AÇIKLAMALAR (50 MAKALEDEN OLUŞAN E-KİTAP)

- 1-TRT Neden Kamu Tarafından Finanse Ediliyor?
- 2-Kamu Hizmeti Yayıncılığı Ne Demek?
- 3-Kamu, Kamusal Alan, Kamu Hizmeti Ne Demek?
- 4- TRT Bandrol Ücreti Nedir? Mükellefi Kimdir?
- 5-Elektrik Faturalarında TRT Payı Ödememizin Dayanağı Nedir?
- 6-Dünyada TRT Benzeri Kurumların Finansmanı Nasıldır?
- 7- TRT Özerk Bir Kurum mudur?
- 8- Bandrole Tabi Cihazlar Nelerdir?
- 9- TRT Gelirlerini Kimler Denetler?
- 10- TRT Bandrolü Almadan Cihaz Satmanın Cezası Var Mı?
- 11-Ve diğerleri 50 makale

Abdullah ÇAVUŞ/Mayıs 2023

TRT'NİN GELİR KAYNAKLARI NELERDİR?

Abdullah ÇAVUŞ/TRT Strateji Uzmanı

TRT anayasamızın 133. maddesi gereği Kamu Hizmeti Yayıncılığı yapmakla görevlendirilmiş teklifi, özerkliği ve yayınlarının tarafsızlığı anayasal güvenceye alınmış olan bir yayın kurumudur.

TRT'ye Anayasamızla verilen özerklik ve tarafsız yayın yapma görevinin en temel koşulu mali açıdan siyasi otoriteye bağlı olmayacak derecede bağımsız gelir kaynaklarına sahip olmasından geçmektedir.

Anayasamız ve 2954 sayılı TRT kuruluş kanunuyla Kamu Hizmeti yayıncısı olarak görevlendirilmiş olan, Radyo-Televizyon Kurumuna devamlı ve yeterli gelir kaynağı sağlamak amacıyla, 3093 Sayılı TRT Gelirleri Kanunu hazırlanmış ve TBMM'de 04.12.1984 tarihinde kabul edilerek yasalaşmış olup, 15.12.1984 tarihli Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

3093 Sayılı kanunun 2. maddesine göre, Türkiye Radyo-Televizyon Kurumunun gelirleri şunlardır:

- a. Radyo, televizyon, video ve birleşik cihazlardan tahsil edilecek ücretler,
- b. Elektrik enerjisi hasılatından bu Kanuna göre ayrılacak paylar (2021 yılında mülga)
- c. Genel bütçeden yapılacak katkılar,
- d. Radyo ve televizyon vasıtasıyla yapılan her çeşit ilan ve reklam ile faaliyet gelirleri,
- e. Film, bant, plak, nota, dergi, kitap ve benzerlerinin yapım, yayın ve satışından elde edilecek gelirler,
- f. Radyo ve televizyonla ilgili her türlü ticari işlemler ve ortaklıklardan elde edilecek gelirler,
- g. Düzenlenecek konser, temsil ve benzeri programlara giriş ücreti ve bu yerlerde yapılacak ilan ve reklamdan elde edilecek gelirler,
- h. Yapılacak her türlü bağış, yardım ve diğer gelirler,

Yukarıda sayılan gelirler arasındaki en önemli gelir unsuru Elektrik Faturaları üzerinden alınmakta olan TRT ENERJİ PAYI 21.12.2021 tarih ve 7346 sayılı kanunun 5. Maddesiyle kaldırılmış bulunmaktadır.

Türkiye Radyo-Televizyon Kurumu Kuruluş Yönetmeliğinde ana gelir kaynaklarının tahsil ve takip işlemleri farklı Daire Başkanlıkları tarafından yürütülmektedir.

1-Yukarıdaki gelirlerden İlan ve Reklam gelirleri ve Sponsorluk gelirleri Reklam Dairesi Başkanlığı tarafından,

2- Konser ve temsil Gelirleri, Program haber ve görüntü satış gelirleri Haber Dairesi ve Arşiv Dairesi ve Müzik Dairesi Başkanlığı tarafından,

3-Aşağıda sayılan gelirler ise Muhasebe ve Finansman Dairesi Başkanlığınca tahsil edilmektedir

- a. Bandrol Ücreti Gelirleri
- b. TRT Enerji Payı Gelirleri
- c. Film, bant, plak, nota, dergi, kitap ve benzerlerinin yapım, yayın ve satışından elde edilecek gelirler,
- d. Yapılacak her türlü bağış, yardım ve diğer gelirler
- e. Genel bütçeden yapılacak katkılar,

Sonuç olarak;

TRT Anayasamız ve 2954 sayılı kuruluş kanunu ile “Kamu Hizmeti Yayıncısı” bir kuruluş olarak görevlendirilmiş olup, YAYINLARINI diğer dünya ülkelerindeki kamu hizmeti yayıncısı olan kurumlarda olduğu gibi, vatandaşlarımızdan topladığı paralarla gerçekleştirmektedir.

TRT GELİRLERİNİN KAMU GELİRLERİ SINIFLANDIRMALARINDAKİ YERİ NEDİR?

Abdullah ÇAVUŞ/TRT Strateji Uzmanı

Devletin ve diğer kamu kuruluşlarının görevlerini yerine getirebilmeleri için gelire ihtiyaçları vardır. Bu ihtiyaç çeşitli kaynaklardan sağlanan kamu gelirleriyle karşılanmaktadır. Kamu ihtiyaçlarını karşılayacak olan kamu hizmetlerinin yerine getirilebilmesi için çeşitli kamu harcamalarının yapılması gerekmektedir.

Devlet veya diğer kamu kuruluşları görevlerinin yerine getirebilmesi için yaptığı harcamaları çeşitli gelir kaynaklarından elde ettiği kamu gelirleriyle karşılamaktadır.

Devletin bütün ihtiyaçlarını tek kaynak veya tek vergi ile karşılamak mümkün değildir. Aynı zamanda toplumu oluşturan kişilerin ödeme güçleri çeşitli kaynaklara dayanmaktadır.

Mali mükellefiyetler toplumu meydana getiren kişiler arasında bu kaynaklara göre dağıtılacağından çok çeşitli kamu gelirleri ortaya çıkmaktadır. Bundan dolayı günümüzde kamu gelirleri çeşitli kaynaklardan sağlanmaktadır.

Başlıca kamu gelirlerini de şu şekilde sıralamak mümkündür:

- 1) Vergiler
- 2) Harçlar
- 3) Resimler
- 4) Şerefiyeler
- 5) Parafiskal gelirler
- 6) Para cezaları ve vergi cezaları
- 7) Mülk ve teşebbüs gelirleri
- 8) Kamu borçlanmaları
- 9) Para politikası ve para basmaktan doğan gelirler
- 10) Sair gelirler (bağışlar, yardımlar, harp tazminatları ve ganimetler vs.)

Bu gelirlerden ilgisi nedeniyle sadece vergi ve vergi benzeri gelir olarak tanımlanan parafiskal gelirlere ilişkin hükümler aşağıda açıklanmaktadır.

1- VERGİ

Devlet veya diğer kamu kuruluşlarının, kamu hizmetlerini görebilmeleri için toplumu oluşturan kişilerden zora dayanarak ve karşılıksız olarak aldığı iktisadi değerlere vergi denilmektedir.

Günümüzde, devletler gelir ihtiyacının çok büyük bir kısmını vergilerle karşılamaktadır.

Klasik devlet anlayışında meydana gelen gelişmeler sonucunda devletin sosyo-ekonomik nitelikte önemli görevler yüklenmesi, vergilerin kamu gelirleri içindeki rolünü ve önemini artırmış bulunmaktadır.

Toplumu oluşturan kişiler bakımından vergi, karşılıksız bir ödemedir.

Vergi gelirleri, kamu hizmetlerine, fertlerin elde ettiği yararlaraya bakılmaksızın harcanmaktadır.

Yani, hiç kimse devlete verdiği vergi kadar kendisine kamu hizmeti sunulmasını isteyemez; hiç kimse, devletin gördüğü kamu hizmeti kadar, vergi vermek isteğinde bulunamaz.

Ancak, bunu vergiyi ödeyen fert ve kurumların, vergiyi tahsil eden devlet veya vergilendirme yetkisine sahip olan diğer kamu kuruluşlarından hiç bir fayda sağlamadığı anlamında yorumlamamak gerekir.

Verginin tanımından da görüleceği üzere, vergi devletin üstlenmiş olduğu, eğitim, güvenlik, yol, baraj, köprü vb . alt yapı hizmetlerini karşılamak amacıyla alınmaktadır.

2- PARAFİSKAL GELİRLER:

Parafiskal (vergi veya harç benzeri) gelirler, devletin hakimiyet hakkına dayanılarak elde edilen bir kamu geliri türüdür.

Kamu hizmeti gören bazı kamu veya yarı kamu kuruluşu niteliğinde olan iktisadi sosyal ve mesleki kuruluşların kendi üyelerinden veya hizmetten yararlananlardan çeşitli adlarla aldığı paralara **PARAFİSKAL GELİRLER** denilmektedir.

şu halde parafiskal gelirler bazı kamu hizmetlerini gören kuruluşlar tarafından bu hizmetlerin finansmanını sağlamak için alınmaktadır.

Ticaret ve Sanayi Odaları, Ziraat Odaları, Emekli Sandığı, Sosyal Güvenlik Kurumu, BAĞ-KUR, Barolar, Tabip Odaları, TÜRMOB gibi kuruluşların devletten aldıkları yetkiye dayanarak yapmış oldukları kamu hizmetlerinin karşılığında üyelerinden veya hizmetten yararlananlardan almış oldukları paralar, parafiskal gelirleri oluşturmaktadır.

Bu kurumlarca elde edilen parafiskal gelirler bu kurumların kendi bütçelerinde yer almaktadır.

Bu kuruluşların sundukları kamusal hizmetlerle topladıkları parafiskal gelirler arasında maliyet-fiyat ilişkisi bulunmadığı gibi, yükümlülerin sunulan hizmetten yararlanmak istemedikleri takdirde yükümlülükten kurtulma olanağı da yoktur.

Görüldüğü gibi parafiskal gelirler vergiye çok benzemekte veya ona yaklaşmaktadır. Çünkü parafiskal gelirlerde vergiler gibi birer zorunlu ödemedir.

5018 Sayılı Kamu Mali Kontrol Kanunu uygulamasında TRT Kamu Kurumu Niteliğindeki Meslek Kuruluşları arasında sayılmıştır. Dolayısıyla 3093 Sayılı TRT Gelirleri Kanununda sayılan Enerji Payı Geliri ile Bandrol creti Gelirleri maliye teorisi açısından Parafiskal Gelir Olarak nitelendirilmektedir.

3- PARAFİSKAL GELİRLERDE VERGİLENDİRME AŞAMALARI:

Sonuç olarak vergilendirme hukukun da mevcut bulunan aşağıdaki temel kavramlar, vergi benzeri gelir olarak tanımlanan parafiskal gelirler içinde söz konusudur.

a-Mükellef

b-Vergiye Doğuran olay

c-Tarh

d-Tebliğ

e-Tahakkuk

f-Taahsil

g-İtiraz

ğ- Vade

h-Ödeme Süresi

ı-Ödeme emri

i-Haciz Varakası

j-Cebri Tahsil Usulleri

k-Zaman Aşımı

l-Tebliğ Usulleri

m-Tebliğ Yapılacak kimseler

Her ne kadar 3093 sayılı kanunda bu kavramlara ve usule ilişkin hükümlere yer verilmemiş olsa da atıfta bulunulan veya ilgili bulunan diğer kanunlarda bu kavramların tanımları ve aşamaları mevcut bulunmaktadır.

Bu nedenle bu kavramların bilinmesi enerji payı ve bandrol gelirlerinin yasal takibi açısından zorunluluk olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bir başka yazımızda vergilendirme aşamaları olan;

-TARH

-TEBLİĞ

-TAHAKKUK

-TAHSİL

Aşamalarının TRT bandrol ve TRT enerji payı gelirlerindeki karşılıklarını yazmaya çalışacağız.

AVRUPA BİRLİĞİ ÜLKELERİNDE TRT BENZERİ KURULUŞLARIN FİNANSMANI NASILDIR?

Yazarı: Abdullah ÇAVUŞ/TRT Strateji Uzmanı

Son günlerde TRT'nin dizileri ve bu dizilerin finansmanı üzerine yapılan haberler ve siyasilerimizin konuya ilişkin söylemleri üzerine, konuyu tüm yönleriyle araştırmak ve AB ülkelerinde TRT benzeri kuruluşların finansmanı konusunda bir çalışma yapmamızın kamuoyunun doğru bilgilendirilmesi konusunda faydalı olacağı düşüncesiyle bu makale kaleme alınmıştır.

Bize göre Kamu Hizmeti yayıncılığı ise; ***“Toplumsal, Milli, Manevi kültürün oluşması, korunması ve gelecek nesillere aktarılması hususunda herhangi bir baskı grubunun etkisinde kalmaksızın tarafsızlık ve bağımsızlık çerçevesinde belirlenmiş olan Milli yayın ilkeleri doğrultusunda yayın yapan ve öncelikle bilgilendirmeyi, eğitmeyi ve son olarak eğitmeyi amaç edinen bu nedenle kar amacı gütmeyen ve aynı nedenle reklam verenlere bel bağlamayan”*** yayıncılık türüdür.

Kamu hizmeti yayıncılığı kavramının tanımı ve nitelikleri konusunda ilk çalışmalar İngiliz yayın Kurumu BBC kuruluş yıllarına dayanır. Bu kavramı BBC'nin ilk Genel Müdürü John Reith ortaya atmıştır. John Reith'e göre Kamu Hizmeti Yayıncılığı, "Halk için yapılan, halk tarafından finanse edilen ve halk tarafından kontrol edilen" yayıncılıktır.

Televizyon yayıncılığı başladığından itibaren yönetenler tarafından, yönetilenlere kendi mesajlarını iletmek üzere, çok önemli bir araç olarak kullanılmaya başlamıştır.

Hakim güç unsurlarının mesaj iletme kaygısı, sadece egemenlik alanı ile de sınırlı kalmamış, dış dünyaya da bu mesajlarını vermek istemişlerdir. Özellikle soğuk savaş döneminde hemen hemen bütün ülkelerde yer alan radyo yayınları bunun en güzel örneğidir.

Kısa dalga üzerinden ve ilgili hedef ülke dilinde yapılan yayınlar soğuk savaş döneminin en önemli propaganda aracı olarak kullanılmıştır.

1980'li yılların sonundan itibaren, Berlin Duvarının yıkılması, Sovyet Bloğunun dağılması ve televizyon teknolojisindeki gelişmelerle (uydular aracılığıyla yayınların iletilebilmesi vb) radyolar üzerinden yapılan propaganda savaşları yavaş yavaş terk edilerek yerini bütün dünyaya 24 saat haber yayını yapan televizyon kanallarına bırakmıştır. (BBC World, CNN Int. vb)

İnternetin ortaya çıkışı ve gelişmesi bu tür televizyon yayıncılığına olan ihtiyacı ortadan kaldırmamış aksine bu tür televizyon kanalları bünyelerinde oluşturulan etkili web yayınları ile daha da güçlenmiştir.

Gelişmiş tüm dünya ülkeleri bu tanımlardan hareketle kendi Kamu Hizmeti Yayıncısı kurumlarını kurmuşlardır.

Avrupa Birliği Ülkelerindeki kamu Hizmeti yayıncısı kuruluşlar aşağıdaki gibidir.

1-İngiltere	:BBC
2-Almanya	:ZDF
3-İtalya	:RAI
4-Fransa	:GFR
5-Yunanistan	:ERT
6-İspanya	:ESP

Ülkemizde Kamu Hizmeti Yayıncılığı gibi önemli bir hizmeti yürüten Türkiye Radyo-Televizyon Kurumunun, yasalarla verilen görevleri nasıl ve ne ölçüde gerçekleştirebileceğini belirleyen en önemli faktör finansman konusudur. Bu görevlerin tarafsızlık, çoğulculuk ve ticari çıkarlara karşı kamu yararını kullanma gibi özellikleri ancak, mali özerklikle mümkündür.

Bilindiği üzere, Türkiye'nin kamu yayıncılığı yapmakla görevlendirilen tek yayın kuruluşu olan TRT, halkın geri bildirimine önem veren açık, dinamik, üretken ve en önemlisi cumhuriyet ilkelerine bağlı, tarafsız yayıncılığı hedef edinmiş olan ve ülkemizin tamamına yayın yapabilen Anayasamız ve 2954 sayılı TRT Kurumu yasası ile Kamu Hizmeti Yayıncısı olarak görevlendirilmiş olan bir kurumdur.

Son yıllarda Televizyon alanında ciddi açılımlar ve projeler üreterek yeni TV kanalları açmanın yanında radyoculuk ve internet medyası alanında yeni açılımlar ve kanallar açmış bulunmaktadır.

TRT tarafından özel sektörün kar amacı gütmemesi nedeniyle ilgi göstermediği ancak toplumsal kültürün korunması ve oluşması amacıyla kamu hizmeti yayıncısı görev ve bilinciyle yaptığımız yayınların büyük bir çoğunluğunun ticari anlamda herhangi bir getirisi olmadığı gibi, bu yayınlar ulusal politikalar gereği yapılmakta ve çok büyük maliyetlerle gerçekleştirilmektedir.

Bu yayınların özel yayıncı kuruluşlar tarafından gerçekleştirilebilmesinin olanaksızlığı açıktır.

Öte yandan Kamu yayıncılığının ihtiyaç duyduğu finans kaynağının, bu hizmetin yürütülmesine en uygun yapı ve model içinde sağlanması devletlerin yükümlülüğu olduğu hususu, ülkemizin de katıldığı Avrupa Konseyi ve Avrupa Bakanlar Kurulu kararlarında önemle vurgulanmıştır.

Kamu yayıncılığının ihtiyaç duyduğu finans kaynağının, bu hizmetin yürütülmesine en uygun yapı ve model içinde sağlanması devletlerin yükümlülüğu olduğu hususu, ülkemizin de katıldığı Avrupa Konseyi ve Avrupa Bakanlar Kurulu kararlarında önemle vurgulanmıştır.

Kurumumuzun kurucu üyeleri arasında yer aldığı Avrupa Yayın Birliği'nin (EBU) de bu konuda çeşitli rapor ve incelemeleri mevcuttur.

Bu ortak yaklaşıma göre “kamu yayıncılığı hizmeti” kavramı kendine özgü bir kavram olup kamu yayıncılığı “bütün nüfus” için yapılan bir hizmettir. Kamu yayıncılığı yalnızca kamunun çıkarlarına hizmet eden, izleyicileri “tüketici” olarak değil, “vatandaş” olarak gören bir hizmet niteliği taşımaktadır.

Avrupa Birliği kamu yayıncılığına ilişkin ilkeleri düzenleyen “Kamu Yayıncılığı Hakkındaki Amsterdam Protokolü”nü 1.5.1999 tarihinde kendi Kuruluş Anlaşmasına bağlamış ve Amsterdam Protokolünün Kuruluş Anlaşmasının ayrılmaz bir parçası olduğunu ilan etme ihtiyacını duymuştur.

Yayın kuruluşlarının kamusal görevlerini yerine getirmelerinde finansmanın önemi çeşitli uluslararası siyasi ve hukuki belgelerde ifadesini bulmuştur. Kamu yayıncılığının finansmanı sadece mali bir nitelik taşımamaktadır. Finansman kaynakları ve bunların sağlanış yöntemi, yayın içeriğini ve kuruluşlarının yapısını da doğrudan belirlemektedir. Finansal sistem için yapılacak tercih bu anlamda kamu yayıncılığının niteliğini belirleyecek hayati bir tercihtir.

Bu konu ile ilgili ilk önemli Avrupa belgesi 7–8 Aralık 1994 te Prag’da Avrupa Konseyi tarafından düzenlenen Kitle İletişimi konusundaki “Avrupa Bakanlar Konferansı”nda kabul edilen, “Kamu yayıncılığının Geleceği” hakkındaki 1 No’lu Karardır. Prag Bakanlar Konferansına katılan devletler kamu hizmeti yayıncılarının görevlerini hakkıyla yerine getirebilmeleri için gerekli, uygun ve güvenli finansmanı sağlayacakları hususunda teminat vermişlerdir.

Çeşitli vesilelerle içeriği yeniden onaylanan bu karar, bugün için de geçerliliğini korumaktadır. Karar, kamu hizmeti yayıncılarının kamusal misyonlarını yerine getirebilmelerini garanti edebilmek için ihtiyaç duydukları istikrarlı ve güvenli finansal kaynağı sağlamaları konusunda, devletlerin yükümlülüklerini vurgulamaktadır. Ülkemizin de üyesi olduğu ve Bakanlar Konseyi toplantılarına katıldığı Avrupa Konseyinin bu kararı, bu bağlamda çok çeşitli finansman kaynaklarını (yayın ruhsat ücretleri, kamu sübvansiyonları, reklam ve sponsor gelirleri, görsel-işitsel ürünlerin satışından elde edilen gelirler vb) içermektedir.

Avrupa Konseyinin 11.09.1996 tarihli “Kamu Yayıncılığının Bağımsızlığının Garanti Edilmesi” hakkındaki 10 sayılı Tavsiye Kararı da ilave ilkeler getirmiştir. Bu belge de, kamu yayın kuruluşlarının kurumsal özerkliğinin ve yayın muhtevası yönünden bağımsızlığının garanti edilmesine duyulan ihtiyaca ışık tutmaktadır. Karar özellikle ruhsat ücretleri ve devlet bütçesinden ödenecek pay gibi kaynakların garanti edilmesine özel bir önem vermektedir.

Son olarak, kamu yayıncılığının önemini vurgulamak için 1 Mayıs 1999 tarihinde, 1997 tarihli “Kamu Yayıncılığı Hakkındaki Amsterdam Protokolü”nün Avrupa Birliği Kuruluş Anlaşmasına eklenmesi ve kuruluş Anlaşmasının ayrılmaz bir parçası olması kararlaştırılmıştır.

Amsterdam Protokolünün Önsözü; her toplumun demokratik, sosyal ve kültürel ihtiyaçlarına cevap verecek bir kamu yayın kuruluşunun varlığına ve medyada çoğulculuğun sağlanmasına duyulan ihtiyaca ağırlık vermekte, kamu hizmeti

niteliklerinin ise, üye devletlerce, her toplumun özgül ihtiyaçlarına göre tanımlanmasını öngörmektedir. Kamu yayıncısının organizasyon ve finans biçiminin, kamusal görevlerinin yerine getirilmesi için gerekli vasıtalar olduğu kabul edilmiştir. Türkiye, her ne kadar Amsterdam Protokolü'ne bu gün için imza atmış değilse de, Avrupa Birliği'ne adaylığımız karşısında bu belge de, ülkemiz açısından uygulanması zorunlu belgeler arasına girecektir.

Avrupa kamu hizmeti yayın kuruluşlarının finansmanında çoğunlukla yayın bedeli, reklam/sponsorluk, ticari faaliyet ve diğer kamusal gelirler kullanılmaktadır. Bu kaynaklar içerisinde en önemli gelir türü yayın bedelidir. Uygulamada ülkeden ülkeye farklılık gösteren bu gelir, genellikle Birleşik Krallık(İngiltere), Almanya, Fransa ve İsveç gibi pek çok batı Avrupa Ülkesinde, radyo ve televizyon yayınlarını alabilen cihazlara sahip hanelerin ödemek mecburiyetinde olduğu yıllık sabit bir ücrettir.

Birleşik Krallık(İngiltere)' ta kamu hizmeti yayıncılığı yapan BBC gelirlerini televizyon ve radyo alıcıları için ödenen yıllık ruhsat(lisans) ücretlerinden sağlamaktadır.

Kamu hizmeti yayıncılığı yapan Fransız devlet televizyonu GRF' nin gelirleri halktan toplanan yıllık sabit radyo-televizyon vergisinden ve reklam gelirinden sağlamaktadır. Bugün için halktan toplanan yıllık sabit radyo-televizyon vergisi 116 Euro'dur.

Almanya'da ZDF program şartnamelerine göre kamuya hizmet etmekle görevlidir. En büyük gelirini radyo ve televizyon harçları oluşturmaktadır. Televizyon sahibi her evden aylık 21 dolar vergi alınmaktadır. Ayrıca reklam gelirleri de büyük bir yer teşkil etmektedir.

Danimarka'da TV2 tüm halka yönelik olarak program yayınlamayı hedefleyen, bağımsız ve ticari olmayan bir televizyon kanalı niteliğindedir. Gelirleri radyo ve televizyon vergisi üzerine dayanmaktadır. Radyo ve televizyon vergisi, bir radyo televizyon sahibi bulunduğu zaman ödenen kullanım harcıdır. Televizyon kanallarını kullanabilme hakkını alabilmek için yapılan bir ödemedir.

İtalya'da Radyo-TV yayın hizmeti devletin tekelinde olmakla birlikte, devlet bu hizmeti ya bizzat ya da başka bir kuruluşa devretmek yetkisine sahiptir. Nitekim günümüzde bu imtiyaz RAI tarafından kullanılmaktadır. RAI gelirlerini yıllık abone ödemelerinden ve reklamlardan sağlar.

Ancak bazı güney ve doğu Avrupa ülkelerinde, yayın bedeli Türkiye, Yunanistan, Makedonya'da örneği görüldüğü gibi elektrik faturasına, Çek Cumhuriyeti, Polonya ve Macaristan'da örneği görüldüğü gibi telefon faturasına ilave edilen sabit bir ücret olarak tahsil edilmektedir.

Hollanda'da 2000 yılından itibaren uygulanan yöntemde ise yayın bedeli gelir vergisi içerisinde ayrı bir kalem olarak ilave edilmiştir. Bizde elektrik enerjisi hasılatının %2'si yayın bedeli olarak alınmakta iken benzer uygulamayla karşı karşıya olan Yunanistan'da yayın bedeli olarak tahsil edilen, sınıai kuruluşlar ve haneler ayırt edilmeksizin her elektrik sayacı başına tahakkuk ettirilen sabit bir ücrettir.

Makedonya'da ise bu sabit ücret sadece hanelere ait elektrik faturalarına ilave edilmektedir. Avrupa da sadece İspanya ve Portekiz'de kullanılan ve özel fon veya destek programı şeklinde kamu hizmeti yayın kuruluşunun hükümete borçlanması ile elde edilen bir gelir türü de mevcuttur.

Bilgilendir-Eğit-Eğlendir amacı üzerine gelişen kamu kurumu yayıncılığı, günümüzde acımasız rekabet koşullarında ciddi bir kaynak kıtlığı sorunu yaşamaktadır. Özellikle yayıncılığın özünde reklam gelirini birinci kaynak olarak düşünmek doğrudur. Ancak, yapılan iş kamu yayıncılığı olduğundan reklam gelirlerini birinci kaynak olarak düşünmek en tehlikeli düşünce tarzıdır.

Çünkü kamu yayıncılığı ilkeleri gereği, programların niteliği üzerinde yoğunlaşır. Yüzde 1'lik izlenme payına sahip olan bir program yapılabileceği gibi, marjinal gruplar içinde programlar yapılabilir. Bu durum reklam gelirlerini düşürür. Reklam gelirleri için popüleriteye kaçmak ise kuruluşu kamu yayıncılığı ilkelerinden uzaklaştırır. Dolayısıyla kamu yayıncılığının yapıldığı yerde reklam gelirlerinden ciddi boyutlarda bahsetmek ve bunları kaynak olarak göstermek Kurumlar için gelecek açısından potansiyel tehlikeyi beraberinde getirir.

Kamu hizmeti yayıncılığının finansmanında hiçbir ülkede tek kaynağa dayanılmamakta, çoğunlukla karma bir finansman modeli uygulanmaktadır.

Dünyadaki kamu yayıncılığı finans modellerine bakıldığında genelde reklam dışında kanunla garanti altına alınmış modellerin benimsendiği ve uygulandığı görülmektedir.

Bunlar;

a) Yayın bedelleri; (Radyo-televizyon cihazlarından alınan ruhsat ücretleri, elektrik enerji payı, gelir vergisinden alınan pay gibi kamu yayıncılığında kullanılacak her tür ücret, vergi ve diğer kamusal yükümlülükler),

b) Genel Bütçe'den aktarılacak pay, fonlar, subvansiyonlar,

c) Reklam/Sponsor gelirleri ve görsel-işitsel ürünlerin satışından elde edilecek diğer ticari gelirlere dayanmaktadır.

Kamu hizmeti yayıncılığının finansmanında hiçbir ülkede tek kaynağa dayanılmamakta, çoğunlukla karma bir finansman modeli uygulanmaktadır.

Yayın bedelleri, Avrupa'da karma gelir kaynakları içinde, kamu yayıncılığının amacına en uygun ve en ağırlıklı gelir kaynağı olarak kabul edilmektedir.

Burada yayın bedeli kavramı ile ulusal mevzuattaki nitelendirmeye bakılmaksızın, izleyici/ dinleyiciden alınan doğrudan ve dolaylı, kısmen ya da tamamen kamu hizmeti yayıncılığının finansmanında kullanılan ve vergi niteliği taşıyan her türlü kamusal kaynağı ihtiva etmektedir.

Bu bedel;

- Türkiye’de halen uygulandığı gibi, tüketilen elektrik enerjisi ücretinden alınan yüzde oranında bir pay;
- Yunanistan’da olduğu gibi sınai kuruluşlar ve haneleri ayırmaksızın her elektrik sayacı başına tahakkuk ettirilen sabit bir bedel;
- Makedonya’da olduğu gibi sınai kuruluşları kapsamayan, yalnızca hanelere ait sayaçlar üzerinden alınan sabit bir bedel;
- Almanya, Fransa ve diğer bazı Avrupa Birliği üyesi ülkelerde olduğu gibi, radyo-televizyon cihazlarından her yıl alınan ruhsat ücreti şeklinde;
- Polonya, Macaristan gibi ülkelerde telefon faturasına eklenen sabit bir ücret şeklinde;
- Hollanda Parlamentosu’nun 1 Ocak 2000’de kabul ettiği yeni sistemdeki gibi, gelir vergisine eklenen özel bir kalemden tahsil edilmektedir.

Bunlar yayın bedelini toplamanın farklı yöntemleridir.

Ortak özellikleri ise, “müşteri-satıcı” ilişkisi gibi gönüllülük esasına değil kamusal yükümlülüğe dayalı, vergi niteliğinde zorunlu ödemeler şeklinde belirlenmiştir.

EBU (Avrupa Yayın Birliği) verilerine göre Avrupa ülkelerindeki kamu hizmeti yayıncısı kuruluşların finansmanları aşağıdaki gibi sağlanmaktadır.

1-Almanya (ARD-ARDIDW-ZDF) :Yayın Bedeli + Ticari Gelir *BütçeYayın Bedeli

2- Avusturya (ORF) : Yayın Bedeli + Bütçe + Ticari Gelir

3-Belçika (BRTN-RTBF) : Yayın Bedeli + Bütçe + Ticari Gelir Yayın Bedeli + Ticari Gelir

4-Danimarka (DK/TV2-DR): Yayın Bedeli + Ticari Gelir
Yayın Bedeli + Ticari Gelir

5- Finlandiya (YLE): Yayın Bedeli + Bütçe

6-Fransa (GRF/FT3): Yayın Bedeli + Bütçe + Ticari [Gelir](#)

7-Hollanda (NOS) : Yayın Bedeli + Ticari Gelir

8-İngiltere (BBC): Yayın Bedeli + Bütçe + Ticari Gelir

9-İspanya (BTVE) : Bütçe + Ticari Gelir

10-İsveç (STR/SVT) : Yayın Bedeli + Ticari Gelir

11-İsviçre (SSR) : Yayın Bedeli + Ticari Gelir

12-İtalya (RA1) : Yayın Bedeli + Bütçe + Ticari Gelir

13-Norveç (NRK): Yayın Bedeli

14-Portekiz (RTP) : Bütçe + Ticari Gelir

15-Yunanistan (ERT): Yayın Bedeli + Ticari Gelir

16-Makedonya (MKRTV): Yayın Bedeli + Ticari Gelir

17-Türkiye (TRT): Yayın Bedeli + Ticari Gelir

BANDROL NEDİR? ÜLKEMİZDE TRT DIŞINDA BANDROL UYGULAMASI YAPAN KURUM VARMIDIR?

Abdullah ÇAVUŞ/TRT Strateji Uzmanı

Bandrol kelimesi Fransızca “bandrole” kelimesinden gelmektedir. Türkçe dil bilgisinde de bandrol “denetim pulu” olarak tanımlanmıştır.

Bandrol Türkçemizde, Devletçe alınan vergilerin alındığını gösteren etiket anlamında da kullanılmaktadır.

Gelir idaresi Bandrol Uygulama Sistemi Tebliğinde Bandrol:

“Tütün mamulleri ve alkollü içkilerin üzerine yapıştırılacak olan, Gelir İdaresi Başkanlığı ile Tütün, Tütün Mamulleri ve Alkollü İçkiler Piyasası Düzenleme Kurumunun (TAPDK) logolarını içeren, taklit edilemez nitelikteki açık güvenlik unsurları tüketiciler tarafından, gizli güvenlik unsurları özel olarak üretilmiş taşınabilir cihazlarla kamu denetçileri tarafından tespit edilebilir özelliklere sahip olan kıymetli damga niteliğindeki kağıttır.” Şeklinde tanımlanmıştır.

Ülkemizde bandrol uygulaması yapan bazı kurumlar;

1-Müzik, Kitap vb telif hakkı bulunan eserler için Kültür ve Turizm Bakanlığınca,

2-Alkol ve Tütün ürünleri için ise Tütün ve Alkol Piyasası ve Denetim Üst Kurulunca bandrol uygulaması yapılmaktadır.

3-3093 sayılı TRT Gelirleri Kanununda sayılan cihazları satanlar için ise TRT tarafından

Bandrol uygulaması yapılmaktadır.

Bunların dışında bankalar çeklerin ve bazı kıymetli evraklarının doğruluğunu teyit etmek amacıyla bandrol uygulaması yapmaktadırlar.

Öte yandan bankamatik kartları, kredi kartları, müze ve ören yerleri girişleri gibi kartla giriş yapılan birçok yer içinde bu kartların doğrulukları güvenlik önlemleri artırılmış olan bandroller kullanılmak suretiyle yapılmaktadır.

Ülkemizde bandrol uygulaması denilince akla ilk gelen bazı kurumlar ve uygulamaları aşağıdaki gibidir.

I- TRT TARAFINDAN YAPILAN BANDROL UYGULAMASI:

3093 sayılı TRT Gelirleri Kanununda sayılan cihazların satışından önce imalatçıları veya ithalatçıları anılan kanunda gösterilen matrah ve nispetler dahilinde hesapladıkları bandrol ücretini TRT’ye yatırmak ve bunun karşılığında tevsik edici belge olarak TRT tarafından bastırılan bandrollerden almak zorundadır.

Bu bandroller matrah ve nispetleri farklı olan cihazlar için farklı şekil ve renklere bastırılmaktadır.

Keza bu bandrollerin sahtesinin yapılmasının önlenmesi amacıyla çeşitli güvenlik önlemleri bulunmaktadır.

Keza aynı ürünler için yıl bazında farklı renk veya şekillerde bandrol uygulaması yapılmaktadır.

TRT tarafından son yıllarda yapılan düzenlemeler ile kısmen de olsa elektronik bandrol uygulamasına da geçilmiş bulunmaktadır.

Keza bu bandroller kanunda sayılan cihazların satışından önce peşin olarak alınabileceği gibi ilgili yönetmelikte belirtilen esas ve usuller dahilinde TEMİNAT karşılığında da alınabilmektedir.

Bandrollerin zamanında alınıp alınmadığı ve sahte olup olmadığı konularında TRT bünyesinde oluşturulan Mali Denetçilik Birimince zaman zaman piyasa kontrolleri yapılmaktadır.

3093 Sayılı TRT Gelirleri kanununun 4/a maddesinde bandrole tabi cihazlar altı bent halinde sayılmıştır. Buna göre bandrole tabi cihazlar ve bandrol ücreti oranları aşağıdaki gibidir.

1. Renkli televizyon için % 8,
2. Siyah - beyaz televizyon için % 8,
3. Radyo, portatif radyo-teyp, radyo-pikap % 8,
4. Video için % 12,
5. Birleşik cihazlar için:
 - a. Video - televizyon-radyo /Video – televizyon / Radyo – televizyon % 12,
 - b. Müzik seti ve benzerler % 10
6. Cep telefonları için % 6,
7. Bilgisayarlar ve tablet bilgisayarlar için % 2,
8. Taşıtlarda yer alan bandrole tabi cihazların ayrı ayrı tevsik edilememesi hâlinde, imalatta taşıtın satış faturasındaki (özel tüketim vergisi hariç) Katma Değer Vergisi matrahı, ithalatta ise gümrük giriş beyannamesindeki (özel tüketim vergisi hariç) Katma Değer Vergisi matrahı üzerinden;
 - a. Kara taşıtları için % 0,4,
 - b. Diğer taşıtlar için % 0,01,
9. Video görüntü veya ekranına bağlantı yapılmak üzere tasarlanmış olan televizyon alıcıları (uydu alıcıları, set üstü medya kutuları dâhil) için %10,
10. Yukarıda sayılan cihazların dışında kalan ve görsel ve/veya işitsel yayınları alabilen her türlü cihazlar %10

II- MÜZİK, KİTAP VB TELİF HAKKI BULUNAN ESERLER İÇİN KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞINCA, BANDROL UYGULAMASI YAPILMAKTADIR.

Buna göre;

Bandrol; fikir ve sanat eserlerinin izinsiz çoğaltılmalarının ve taklit edilmelerinin önlenmesi amacıyla; fikir ve sanat eserlerinin çoğaltılmış nüshaları ile süreli olmayan yayınların üzerine yapıştırılan, sökülmesi halinde parçalanan ve yapıştırıldığı malzemenin özelliğini kaybettiren nitelikte güvenlik şeridi içeren holografik özellikli bir güvenlik etiketini veya dijital olarak üretilen güvenlik etiketini ifade etmektedir.

Sinema ve müzik eserleri, bilgisayar oyunları ile süreli olmayan yayınlar (KİTAPLAR) için bandrol uygulaması zorunludur.

Süreli olmayan yayınlar ile kayıt ve tescili yapılan sinema ve müzik eseri nüshalarına, çoğaltmayı takiben sevkiyattan önce bandrol yapıştırılması zorunludur.

Bandrol zorunluluğu kapsamındaki eser türlerinden birini veya birkaçını içermekle birlikte esas olarak fikir ve sanat eseri taşımaya tahsis edilmemiş olan ve taşıyıcı materyal özelliği göstermeyen cihazlara bandrol verilmez.

III- ALKOL VE TÜTÜN ÜRÜNLERİ İÇİN GELİR İDARESİ BAŞKANLIĞINCA BANDROL UYGULAMASI YAPILMAKTADIR

Buna göre;

Seri üretim yapan tütün mamulleri üretim tesisleri ile seri üretim yapan alkollü içki üretim tesislerinde üretilen ürünlere bandrol yapıştırılması, bandrolün ürün üzerinde varlığının ve güvenlik unsurlarının kontrol edilmesi, bandrolün aktive edilmesi ile ilgili olarak Gelir İdaresi Başkanlığınca VUK mükerrer 257. Madde de verilen yetkiden hareketle ikincil mevzuat düzenlemeleri yapılmıştır.

213 sayılı Vergi Usul Kanununun mükerrer 257 nci maddesinin 6 numaralı bendinde yer alan hüküm ile Maliye Bakanlığı; vergi güvenliğini sağlamak amacıyla niteliklerini belirleyip onayladığı elektrikli, elektronik, manyetik ve benzeri cihazlar ve sistemleri kullandırmaya, bu cihaz ve sistemler vasıtasıyla bandrol, pul, barkod, halogram, kupür, damga, sembol gibi özel etiket ve işaretlerin kullanılmasına ilişkin zorunluluk getirmeye, uygulamaya ait usul ve esasları belirlemeye yetkili kılınmıştır.

Bu maddenin vermiş olduğu yetkiye istinaden, vergi güvenliğini sağlamak amacıyla Gelir İdaresi Başkanlığınca yetki belgesi verilen firma tarafından tütün mamulleri ve alkollü içkilerde ürün izleme sistemi kurulması ve bu sistem kapsamında;

1. Seri üretim yapan tütün mamulleri üretim tesisleri ile seri üretim yapan alkollü içki üretim tesislerinde üretilen ürünlere (bira hariç) bandrol yapıştırılması, bandrolün ürün üzerinde varlığının ve güvenlik unsurlarının kontrol edilmesi, bandrolün aktive edilmesi,
2. Bira üretim tesislerinde üretilen ürünlere kod uygulanması,
3. Seri üretim yapmayan tesislerde üretilen ürünlere, beyan edilen ürün tipine göre aktif hale getirilmiş bandrollerin kullanılması,

4. İthal edilen tütün mamullerine ve alkollü içkilere Gelir İdaresi Başkanlığınca belirlenen yerlerde kurulacak tesislerde bandrol kullanılması veya kod uygulanması,
5. Bu işlemlere ilişkin Gelir İdaresi Başkanlığına veri aktarılması ve kurulan sistemin işletilmesi

Zorunluluğu getirilmiştir.

Gelir idaresi Bandrol Uygulama Sistemi Tebliğine Göre Bandrol:

Tütün mamulleri ve alkollü içkilerin üzerine yapıştırılacak olan, Gelir İdaresi Başkanlığı ile Tütün, Tütün Mamulleri ve Alkollü İçkiler Piyasası Düzenleme Kurumunun (TAPDK) logolarını içeren, taklit edilemez nitelikteki açık güvenlik unsurları tüketiciler tarafından, gizli güvenlik unsurları özel olarak üretilmiş taşınabilir cihazlarla kamu denetçileri tarafından tespit edilebilir özelliklere sahip olan kıymetli damga niteliğindeki kağıttır.

IV- BU ÜÇ KURUMUN DIŞINDA KALAN BANDROL UYGULAMALARI

Bunların dışında bankalar çeklerin ve bazı kıymetli evraklarının doğruluğunu teyit etmek amacıyla bandrol uygulaması yapmaktadırlar.

Öte yandan bankamatik kartları, kredi kartları, müze ve ören yerleri girişleri gibi kartla giriş yapılan birçok yer içinde bu kartların doğrulukları güvenlik önlemleri artırılmış olan bandroller kullanılmak suretiyle yapılmaktadır.

3093 SAYILI TRT GELİRLERİ KANUNUN DİĞER MALİ KANUNLARLA OLAN İLİŞKİSİ

Abdullah ÇAVUŞ/TRT Strateji Uzmanı

3093 sayılı TRT Gelirleri Kanunu 04.12.1984 tarihinde kabul edilmiş ve 15.12.1984 tarihinde resmi gazete de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

3093 sayılı kanunun kapsam ve amaç başlıklı 1. Maddesi aynen aşağıdaki gibidir.

“Türkiye Radyo - Televizyon Kurumuna devamlı ve yeterli gelir kaynağı sağlamak amacıyla hazırlanan bu Kanun; radyo, televizyon, video ve birleşik cihazlar ile görsel ve/veya işitsel yayınları alabilen her türlü cihazlardan alınacak ücretler, elektrik enerjisi hasılatından ayrılacak paylar ile çeşitli gelirlerin tahakkuk, tahsilat işlemlerini kapsar.”

3093 sayılı kanun 10 maddelik kısa bir kanun olmasına rağmen uygulama açısından diğer birçok kanunun 3093 sayılı kanunu ilgilendiren hükümlerinin iyi bilinmesi gerekmektedir.

Aşağıda detayları verileceği üzere 3093 sayılı kanun 10 maddelik bir kanun olmasına rağmen uygulama açısından kendi dışında toplam 11 ayrı kanun ile ilişkisi bulunmaktadır.

Toplam 10 maddeden oluşan 3093 sayılı kanunda, vergi kanunlarında olduğu gibi usule ilişkin düzenleyici hükümler bulunmamaktadır.

3093 sayılı kanun 10 maddelik kısa bir kanun olmasına rağmen uygulama açısından diğer bir çok kanunun 3093 sayılı kanunu ilgilendiren hükümlerinin iyi bilinmesi gerekmektedir.

Aşağıda detayları verileceği üzere 3093 sayılı kanun 10 maddelik bir kanun olmasına rağmen uygulama açısından kendi dışında toplam 11 ayrı kanun ile ilişkisi bulunmaktadır

Bilindiği üzere, genel vergi hukuku açısından TRT Gelirleri vergi benzeri olup parafiskal gelir grubu içerisinde yer almaktadır.

Bu nedenle vergilendirme aşamalarının yanında, beyanname benzeri kanunda süreleri belirtilen diğer yükümlülüklerin süresinde yerine getirilmemesi halinde mükelleflere uygulanacak usulsüzlük cezaları ve diğer müeyyidelerin yanında zamanaşımı, tebligat yapılacak kimseler, tebligat usullerine ilişkin düzenlemeler 3093 sayılı kanunda bulunmamaktadır.

Bununla birlikte 3093 sayılı kanunda diğer bazı kanunlara atıf yapılmaktadır.

Son olarak 3093 sayılı kanunda atıf yapılmamış olsa da yapılan bazı düzenleyici işlemler doğrudan 3093 sayılı kanunu ilgilendirmektedir.

Örneğin bandrolsüz cihaz satanlar adına kesilecek olan para cezası 5326 sayılı Kabahatler Kanunu ilgilendirmektedir.

3093 Sayılı TRT Gelirleri Kanunu İle İlişkili Diğer Kanunlar aşağıdaki gibidir.

1. 6183 Sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkındaki Kanun,
2. 2004 Sayılı İcra ve İflas Kanunu,
3. Borçlar Kanunu ödeme ve kıst ödemeye ilişkin hükümler, genel hükümleri
4. 213 sayılı Vergi Usul Kanunu İncelemeye ilişkin hükümleri
5. Genel Vergi Hukuku, vergilendirme aşamaları, tarh, tebliğ, tahakkuk, tahsile ilişkin hükümler,
6. 5326 Sayılı Kabahatler Kanunu,
7. Katma değer Vergisi Kanununun ithalatta matraha dahil olan unsurlara ilişkin hükümleri,
8. TRT enerji payı hesabında matraha dahil olan unsurlar açısından EPDK enerji mevzuatı,
9. Tek Düzen hesap Planının, Bilanço, Mizan, Gelir Tablosuna ilişkin hükümleri
10. Bandrole tabi cihaz ithalatları yönüyle gümrük mevzuatının ilgili kısımları
11. 7201 sayılı Tebligat Kanunu

Görüleceği üzere 3093 sayılı kanun hükümlerinin doğru olarak uygulanabilmesi için yukarıda belirtilen çok sayıdaki kanununu 3093 sayılı TRT Gelirleri Kanununu ilgilendiren hükümlerinin bilinmesi gerekmektedir.

TÜRKİYE RADYO TELEVİZYON KURUMU BANDROL GELİRİNİN TARİHSEL GELİŞİMİ

Abdullah ÇAVUŞ/TRT Strateji Uzmanı

Türkiye Radyo Televizyon Kurumu Anayasamızın 133. maddesi gereği Ülkemizde Kamu Hizmeti Yayıncılığı yapmakla görevlendirilmiş tek yayın kuruluşudur.

Kamu Hizmeti Yayıncılığı, "Halk için yapılan, halk tarafından finanse edilen ve halk tarafından kontrol edilen" yayıncılıktır. Bu tanım kamu yayın kuruluşları ile diğer (ticari-devlet) yayın kuruluşları arasındaki farkı da ortaya koymaktadır.

Kamu yararı ön planda tutularak sorumlu, düzeyli yayıncılık anlayışıyla Kamuoyunun Anayasa ilkeleri doğrultusunda serbestçe ve sağlıklı bir şekilde oluşmasına, Devletin her alanda tanıtılmasına yardımcı olma görevi Türkiye Radyo-Televizyon Kurumu' na verilmiştir.

TRT 2954 Sayılı Kanununun 25. maddesiyle kendisine yüklediği görevler çerçevesinde, eğitim ve öğretimin ülkemizdeki önemini göz önüne alarak, özellikle eğitim ve öğretim alanında da hiçbir medya kuruluşunun yer vermediği bir oranda yayın yapmaktadır.

TRT bu görev anlayışıyla yurtiçinde toplumun her kesimine yönelik eğitici ve öğretici yayınlarının yanı sıra yurtdışında da mevcut kanallarıyla Türkiye'nin tanıtımına önemli hizmetler gerçekleştirmekte, yurtdışında yaşayan vatandaşlarımıza, Türk Cumhuriyetlerine yapmış olduğu yayınlarla da eğitim ve öğretim hizmetinde bulunmaktadır.

Bu yayınlar, Türkçenin özenli ve düzgün kullanılması, dil birliği sağlanması, kültürümüzün tanıtılması ve gelecek nesillere aktarılması açısından oldukça önemli bir misyon oluşturmaktadır

Anayasamızın 133/2 maddesine göre, "Devletçe kamu tüzelkişiliği olarak kurulan tek radyo ve televizyon kurumu ile kamu tüzelkişilerinden yardım gören haber ajanslarının özerkliği ve yayınlarının tarafsızlığı esastır."

Bu anayasal hükümden hareket ile Kamu Hizmeti yayıncısı bir kuruluş olarak, TRT'nin anayasal güvenceye alınmış olan özerkliğinin de korunması amacıyla sağlam ve sürekli gelir kaynaklarına ihtiyacı bulunmaktadır.

Bu amaçla Türkiye Radyo Televizyon Kurumuna devamlı ve yeterli gelir kaynağı sağlamak amacıyla; radyo, televizyon, video ve birleşik cihazlardan alınacak ücretlerin tahakkuk ve tahsilat işlemlerini kapsayan 3093 sayılı Türkiye Radyo Televizyon Kurumu Gelirleri Kanunu, Türkiye Büyük Millet Meclisince 04.12.1984 tarihinde çıkarılmıştır.

Anılan kanuna göre; radyo, televizyon, video ve birleşik cihazları imal veya ithal edenler satıştan önce, ticari ithalat maksadı dışında yurda getirenler de ithal işlemlerinden önce, bandrol veya etiket almaya mecbur kılınmıştır.

Bandrol gelirleri; 3093 sayılı kanuna göre ticari ithalat maksadıyla getirilen cihazlar için imalatçı ve ithalatçı firmalar kanalıyla ayrıca ticari ithalat maksadı dışında getirilen cihazlardan ise gümrükler kanalıyla olmak üzere iki farklı şekilde tahsil edilmektedir.

Diğer yandan günümüze kadar ülkemizde yaşanan gelişmelere paralel olarak, zaman içerisinde 3093 sayılı kanunda önemli değişiklikler yapılmıştır.

Bu kapsamda, 3093 sayılı kanuna ek ve değişiklik getiren mevzuatın yürürlüğe giriş tarihini gösteren liste aşağıdaki gibidir.

Kanun No	Yürürlüğe giriş tarihi
KHK/248	28.06.1985
3273	01.10.1985
3383	25.06.1987
3471	04.10.1988
KHK/394	29.12.1989
4397	10.07.1999
4499	30.12.1999
5728	08.02.2008
5784	26.07.2008
5904	03.07.2009
6552	11.09.2014
7033	01.07.2017
700 sayılı Cumhurbaşkanlığı Hükümet sistemi KHK	09.07.2018
7346	01.01.2022

Bu kanun değişikliklerinin en önemlisi 03.07.2009 tarihli Resmi Gazetede yayımlanan 5904 sayılı kanun ile yapılmıştır. 3093 sayılı kanunun 4/a maddesinin değişiklikten önceki halinde, bandrol ücretinin matrahı tanımlanmıştır. Buna göre bandrol ücretinin matrahı; “ İmalatçı mükellefler için Fabrika Çıkış Fiyatı, ithalatçı mükellefler için ise İthal Maliyeti” olarak belirlenmiştir.

Ancak, Fabrika Çıkış Fiyatı ve İthal Maliyeti Kavramları, gerek meri mevzuatta ve gerekse uygulamada açık ve net kavramlar olarak tanımlanmış değildir. Öte yandan fabrika çıkış fiyatı kavramına, KDV ve ÖTV'nin dahil olup olmayacağı konusunda belirsizlikler oluşmuştur. Keza “ithal maliyeti” kavramı konusunda meri mevzuatta bir tanım veya düzenleme olmadığı için çeşitli sıkıntılara ve karışıklıklara neden olmuştur. Gümrük Mevzuatında ise, İthal Maliyeti diye bir kavram bulunmamaktadır. Bunun yerine Gümrük Değeri Kavramının yanında, CİF ya da FOB bedeli ile ithalat kavramları bulunmaktadır.

Nitekim TRT tarafından İthal Maliyeti kavramı konusunda Gümrük Müsteşarlığı ve Gazi Üniversitesi'nden görüş istenilmiştir.

Gazi Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Dekanlığınca verilen görüşte ithal maliyeti kavramı; cihazların bedeli ile bu cihazların ithalatçı firmaya gelişine kadar tüm giderler (Akreditif giderleri, Gümrük Vergisi ve Resimleri, navlun, sigorta vb.) toplamı, olarak açıklanmıştır.

Başbakanlık Gümrük Müsteşarlığı Gümrükler Genel Müdürlüğü'nden alınan yazıda ise ithal maliyeti kavramı ile ilgili olarak; eşyanın CİF bedeli (CİF= FOB değeri+sigorta+navlun), Katma Değer Vergisi, Gümrük Vergisi ile diğer vergiler toplamı, ithal maliyetini teşkil eder denilmektedir.

Gelen cevaplardaki farklılık ve uygulamadaki zorluklar dikkate alınarak; Genel Müdürlük Makamında Sanayi Bakanlığı, Maliye Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Gümrük Müsteşarlığı, Hazine Dış Ticaret Müsteşarlığı yetkilileri ile toplantı düzenlenmiş ve bu toplantı sonucunda alınan 23.05.2000 tarihli TRT yönetim kurulu kararına göre ise; "Uygulamada İthal maliyeti olarak Gümrük Giriş Beyannamelerinde belirtilen KDV matrahının, bandrole tabi olmayan cihazlar ile birleşik olarak ithal edilen cihazlarda ise, firma beyanının esas alınması" na karar verildiği görülmüştür.

Buradan hareket ile 4.maddenin a fıkrasının 6. bendinde "Yukarıda sayılı cihazların dışında kalan radyo ve televizyon yayını almaya yarayan her türlü cihaz" olarak ifadesini bulan ve asli fonksiyonu radyo ve/veya Televizyon alıcısı olarak belirlenmemiş olmakla birlikte, bünyelerindeki eklenti, donanım, yazılım sonucu radyo ve/veya televizyon yayınlarını almakta olan ve teknolojik gelişme ile birlikte sayıları her geçen gün artmakta olan cihazların matrahının mükelleflerin beyanına bırakıldığı tespit edilmiştir.

Ancak, firmaların beyan esasını Kurumumuz aleyhine kullandıkları tespit edilmiştir.

Bu nedenle 5904 sayılı kanun ile yapılan değişikliklerle;

1-Bandrol Ücreti Matrahındaki Belirsizlik Giderilmiştir.

Yapılan düzenleme 3093 sayılı kanun 4/a maddesindeki mevcut matrah tanımında bulunan "ithal Maliyeti" ve "fabrika çıkış fiyatı" kavramlarının hukuki tanımlarının net olmaması dolayısıyla uygulamada yaşanan sıkıntıların ve hukuksal ihtilafların önüne geçilmek istenilmiştir.

Değişiklik ile izah edilen karışıklıklara neden olan ithal maliyeti ve fabrika çıkış fiyatı kavramları yerine, bandrole tabi cihazlardan alınacak olan bandrol ücretinin matrahı konusunda, **ithalatçılar için Gümrük Giriş Beyannamelerinde mevcut olan ithal edilen cihazın "ÖTV Hariç KDV Matrahı" imalatçılar için ise satış faturasında yer alan "ÖTV Hariç KDV Matrahı"** tanımlaması getirilmek suretiyle uygulamadaki matrahın ne olacağına ilişkin belirsizliğe son verilmiştir.

Öte yandan matrahtaki belirsizlik giderildiği için, beyan esası uygulaması da kanun gereği sona ermiş bulunmaktadır.

2-Bandrole Tabi Cihazların gruplandırılması ve Farklı Oranlar Uygulanabilmesi İçin yetki Alınmıştır.

3093 sayılı kanunun 4-a- 6 bendinde “Yukarıda sayılan cihazların dışında kalan radyo ve televizyon yayınları almaya yarayan her türlü cihaz” kavramına giren cihazların %16 yerine daha düşük oranda bandrol ücretine tabi tutulabilmesi ve bu kapsama giren cihazlardan benzer özellikler gösterenlerin gruplandırılabilmesi hususunda Bakanlar Kuruluna yetki alınmıştır.

Matrah konusundaki değişiklikten hareketle, kanunda tadadi olarak sayılan Televizyon, Radyo, Müzik Seti, Video dışında kalıpta kanunun 4-a-6 bendinde “*Yukarıda sayılan cihazların dışında kalan radyo ve televizyon yayınları almaya yarayan her türlü cihaz*” kavramı içerisine giren ve kanunun yayım tarihi olan 1984 yılından günümüze kadar baş döndürücü bir hızla gelişen teknoloji sayesinde çeşitlenen cihazların, asli fonksiyonlarının radyo ve/veya televizyon yayını almak olmadığı hususu göz önüne alınarak, daha düşük oranda bandrol ücretine tabi tutulabilmesi ve bu tür cihazların türleri ve özellikleri itibarıyla gruplandırmaya ve her bir grup için farklı bandrol oranları belirlemeye Bakanlar Kurulu yetkilendirilmiştir.

Nitekim bu yetkiden hareketle Bakanlar Kurulu Kararı 17.10.2009 tarihli Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiş bulunmaktadır. Bu kararname ile Bakanlar Kurulu’na verilen 3093 sayılı Kanunun 4-a-6.bendinde sayılı cihazları özellikleri itibarıyla gruplandırma ve her bir grup için farklı bandrol oranları belirleme yetkisi kullanılmıştır.

Buna göre bu tür cihazlar için belirlenmiş olan yeni bandrol oranları belirlenmiştir.

3-Aslı Ve Ferisi Farklı Kanunlar Göre Takip Edilmekte Olan Bandrol Alacaklarının Takip Usulünde Uyum Sağlanmıştır.

3093 sayılı Kanunun 5. maddesine göre alacağın aslı 6183 Sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkındaki Kanuna göre takip edilmekte iken, 6. maddesinde düzenlenen cezalar 2004 Sayılı İcra ve İflas Kanununa göre takip edilmekteydi. Kanunun 6. maddesine eklenen paragraf ile cezalarda 6183 sayılı Kanuna tabi hale getirilerek uygulama birlikteliği sağlanmıştır.

3093 sayılı kanunun yürürlüğe girdiği 1984 yılındaki bandrol ücreti oranları; aşağıdaki tabloda da görüleceği üzere, cihaz türüne göre %8, %10, %12 iken ilerleyen yıllarda çıkarılan Bakanlar Kurulu Kararları ile mevcut oranlarda değişiklikler yapılmıştır. Bu değişikliklerin en önemlisi 17.10.2009 tarih ve 2009/15482 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yapılmıştır.

Söz konusu Bakanlar Kurulu Kararından önce; bandrole tabi tüm cihazlar için % 16 bandrol ücreti oranı uygulanmaktaydı. Yapılan düzenleme ile uygulamada yaşanmakta olan haksız rekabetin önüne geçilmesi ve bu konuda firmaların kişisel inisiyatifine bırakılmış olan, beyan esasına ilişkin firma yetkilerinin kaldırılarak, matrahın kanunla tüm firmalar için objektif olarak belirlenmesi suretiyle, uygulamada karşılaşılan sıkıntıların önüne geçilmek istenilmiştir.

Anılan nedenlerden hareketle 3093 sayılı Kanununun 4/d fıkrasında Bakanlar Kuruluna oranlar konusunda verilmiş olan yetki maddesi yeniden düzenlenmiştir.

Buna göre madde “Bu maddede belirtilen oranları topluca veya ayrı ayrı iki katına kadar artırmaya veya kanuni oranı sifıra kadar indirmeye, (a) fıkrasının 6 numaralı bendi kapsamında bandrole tabi olan cihazları türleri ve özellikleri itibarıyla gruplandırmaya ve her bir grup için farklı bandrol oranları belirlemeye Bakanlar Kurulu yetkilidir.” Şeklinde değiştirilmiştir.

Bu değişiklik ile bu tür cihazlar için daha düşük oranda bandrol ücreti belirleyebilmek ve sayıları gelişen teknolojiye paralel olarak her geçen gün artmakta ve çeşitlenmekte olan bu tür cihazları kendi içerisinde türleri ve özellikleri itibarıyla gruplandırmak ve her bir grup için farklı bandrol oranları belirleme konusunda Bakanlar Kuruluna yetki verilmiştir.

Bu maddeden hareket ile kanunun yukarıda bahsedilen 6. bendi konusunda Bakanlar Kurulu kararnamesi hazırlanmıştır.17.10.2009 tarihli Bakanlar Kurulu Kararı ile Asli fonksiyonu radyo ve/veya televizyon yayınlarını almak olmayan ve 3093 sayılı kanunun 4. maddesinin a fıkrasının 6. bendi hükümleri gereğince bandrole tabi tutulan cihazlar için bandrol ücreti oranları yeniden belirlenmiştir.

17.10.2009 tarihinde çıkarılan yeni kararname ile 2004 yılında çıkarılan kararnamenin bazı maddeleri değiştirilmiştir.

Değiştirilmeyen maddeler ise halen yürürlüktedir.

Buna göre değiştirilen madde sadece 3093 sayılı kanunun 4. maddesinin (a) fıkrasının 6. bendi kapsamına giren bandrole tabi cihazların 5904 sayılı kanun değişikliği çerçevesinde Bakanlar Kuruluna verilen yetki gereği isimlendirilmesi, gruplandırılması ve her biri için yeni ve oranlar belirlenmesi sağlanmıştır.

TRT GELİRLERİ KANUNUNDA 5904 SAYILI KANUNLA YAPILAN ÖNEMLİ DEĞİŞİKLİKLER

Abdullah ÇAVUŞ/TRT Strateji Uzmanı

TRT Gelirleri Kanununda 3 Temmuz 2009 tarihi resmi gazete de yayınlanan 5904 sayılı kanunun 36 ve 37 maddeleriyle çok önemli değişiklikler yapılmıştır. Bu değişiklikler sonucu kanunun 4. Maddesinde öteden beri var olan matrah tanımındaki belirsizlikler giderilmiştir. Öteden beri var olan uygulamada bandrole tabi cihaz imal eden mükellefler bandrol ücretlerini “ FABRİKA ÇIKIŞ FİYATLARI” üzerinden hesaplarken, ithalatçı mükellefler ise “İTHAL MALİYETİ” üzerinden hesaplayarak TRT den bandrol talep etmekteydiler. Bununla birlikte meri hukukta bu iki kavramında tanımlanmış bir karşılığı bulunmamaktaydı.

Yapılan ilk düzenleme ile kavram belirsizliğine son verilirken imalatçı ve ithalatçı açısından farklı matrah tanımlanmasının da önüne geçilmiştir.

Keza mali mevzuat uygulamasında sadece TRT de var olan aslı 6183 sayılı kanuna göre takip edilen ferisi ise 2004 sayılı kanuna göre takip edilen tezat uygulamaya son verilmiş ve bandrol ana para alacağı ile ferisi konumundaki bandrolsüz cihaz satanlara adına kesilecek olan idari para cezalarından kanuni ödeme süreleri içerisinde ödenmeyenlerin cebri takipleri 6183 sayılı kanuna göre yapılmaya başlanılmıştır.

Bunun sonucu uygulama birlikteliği sağlanmıştır.

5904 sayılı kanunla 3093 sayılı kanunda yapılan bu değişiklikler aynen aşağıdaki gibidir.

MADDE 36 – 4/12/1984 tarihli ve 3093 sayılı Türkiye Radyo-Televizyon Kurumu Gelirleri Kanununun 4 üncü maddesinin (a) fıkrasında yer alan “Aşağıdaki cihazları imal veya ithal edenler satış sırasında, fabrika çıkış fiyatı veya ithal maliyeti üzerinden bir defaya mahsus olmak üzere,” ibaresi “Aşağıdaki cihazları imal edenler cihazın satış faturasındaki (özel tüketim vergisi hariç) Katma Değer Vergisi matrahı, ithal edenler ise Gümrük Giriş Beyannamesindeki (özel tüketim vergisi hariç) Katma Değer Vergisi matrahı üzerinden bir defaya mahsus olmak üzere;” şeklinde ve aynı maddenin (d) fıkrası ise “Bu maddede belirtilen oranları topluca veya ayrı ayrı iki katına kadar artırmaya veya kanuni oranı sifıra kadar indirmeye, (a) fıkrasının 6 numaralı bendi kapsamında bandrole tabi olan cihazları türleri ve özellikleri itibarıyla gruplandırmaya ve her bir grup için farklı bandrol oranları belirlemeye Bakanlar Kurulu yetkilidir.” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 37 – 3093 sayılı Türkiye Radyo-Televizyon Kurumu Gelirleri Kanununun 6 ncı maddesinin birinci fıkrasının sonuna aşağıdaki cümleler eklenmiştir.

“Tahakkuku müteakip tebliğ edilen para cezalarını ödemeyenler hakkında 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanuna göre işlem yapılır. Bu maddeye göre kesilecek idari para cezalarına karşı, ilgisine tebliğ tarihinden itibaren, bir ay içerisinde yetkili idare mahkemesinde dava açılabilir.”

Değişiklik öncesi uygulama ile değişiklik sonrası uygulama ve değişiklik gerekçeleri aşağıdaki gibidir.

1- BANDROL ÜCRETİ MATRAHI KONUSUNDAKİ DÜZENLEMELER:

3093 sayılı Kanundaki mevcut düzenlemeye göre bandrol ücretinin hangi matrahlar üzerinden tespit edileceği hususu imalatçılar ve ithalatçılar için farklı düzenlenmiştir.

Buna göre;

1-İmalatçılar Fabrika çıkış fiyatı üzerinden

2-İthalatçılar ise İthal Maliyeti üzerinden

Kanunda tespit edilmiş oranlar üzerinden bandrol ücreti hesaplamak durumundadırlar.

Bu durum özellikle ithal maliyeti konusunda meri mevzuatta bir tanım veya düzenleme olmadığı için çeşitli sıkıntılara ve karışıklıklara neden olmaktadır.

Gümrük Mevzuatında İthal Maliyeti diye bir kavram bulunmamaktadır. Bunun yerine Gümrük Değeri Kavramının yanında, CİF ya da FOB bedeli ile ithalat kavramları bulunmaktadır.

Bunların yanında uygulamada da İthal Maliyeti Kavramının net olarak tanımı yapılabilmemiş değildir.

Öte yandan 3093 sayılı kanunun 4. maddesinde sayılan bandrole tabi ürünlerden birleşik cihazlar ile ithalatçı firmaların tek bir ithalat ile değişik türden malı aynı anda ithal etmeleri halinde bandrole tabi ürünlerin ithal maliyetini tespit etmekte ve buradan hareketle uygulamada çeşitli güçlükler yaşanmaktadır.

Nitekim TRT tarafından İthal Maliyeti kavramı konusunda Gümrük Müsteşarlığı ve Gazi Üniversitesinden görüş istenilmiştir.

Gazi üniversitesi İktisadi idari Bilimler Fakültesi Dekanlığınca verilen görüşte ithal maliyeti kavramı; cihazların bedeli ile bu cihazların ithalatçı firmaya gelişine kadar tüm giderler (Akreditif giderleri, Gümrük Vergisi ve Resimleri, navlun, sigorta vb.)toplamı, olarak açıklanmıştır.

Başbakanlık Gümrük Müsteşarlığı Gümrükler Genel Müdürlüğü'nden alınan yazıda ise ithal maliyeti kavramı ile ilgili olarak; eşyanın CİF bedeli(CİF= FOB değeri+sigorta+navlun), Katma Değer Vergisi, Gümrük Vergisi ile diğer vergiler toplamı, ithal maliyetini teşkil eder denilmektedir.

Gelen cevaplardaki farklılık ve uygulamadaki zorluklar dikkate alınarak; Genel Müdürlük Makamında Sanayi Bakanlığı, Maliye Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Gümrük Müsteşarlığı, Hazine Dış Ticaret Müsteşarlığı yetkilileri ile toplantı düzenlenmiş ve bu toplantı sonucunda alınan 23.05.2000 tarihli TRT yönetim kurulu kararına göre Uygulamanın Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi'nin görüşü doğrultusunda sağlanması için firmalara yazı yazılmıştır.

Öte yandan bandrole tabi olmayan cihazlar ile bandrole tabi cihazların aynı anda ithal edilmesi ya da birleşik cihazların ithal maliyetinin tespitinde de uygulamada güçlükler bulunması nedeniyle, bandrol matrahının tespitinde firmaların beyanına göre işlem yapılması kararlaştırılmıştır.

Buna rağmen bu uygulama sorunları çözmemiştir. Şöyle ki ; anılan Yönetim Kurulu kararı doğrultusunda, Gümrük beyannamesi üzerindeki ÖTV dahil KDV matrahı üzerinden bandrol alınmakta iken, Maliye Bakanlığınının 16 numaralı sirküsü ile yapılan düzenleme sonucu ÖTV hariç KDV matrahı üzerinden bandrol alınması gerektiği hususu düzenlenmiş ve bir başka sıkıntı daha ortaya çıkmıştır.

Son olarak birleşik cihazlar için hangi matrah ve oran dikkate alınarak bandrol ücreti hesaplanacağı açık olarak belirtilmediğinden dolayı uygulama birlikteliği oluşmamış ve bazı firmalar konuyu yarıya taşımıştır.

Yapılan düzenleme ile yukarıda izah edilen karışıklıklara neden olan İthal maliyeti kavramı yerine ithalatçılar için bandrol matrahı olarak “ÖTV Hariç KDV matrahı” tanımlaması getirilmek suretiyle uygulamadaki matrah karmaşasına ilişkin sorun çözülmüştür.

Diğer taraftan, 3093 Sayılı Kanunda sayılan birleşik cihazların dışında kalan ve teknolojiye paralel olarak sürekli çeşitlenmekte olan, bünyesinde radyo ve/veya TV alıcısı barındıran diğer birleşik cihaz olarak sayılan ürünler için, hangi matrah ve oran dikkate alınarak bandrol ücreti hesaplanacağı açık olarak belirtilmediğinden uygulamada ciddi sıkıntılar yaşanmıştır.

Yapılan düzenleme ile uygulamada yaşanmakta olan haksız rekabetin önüne geçilmesi ve bu konuda firmaların kişisel inisiyatifine bırakılmış olan, beyan esasına ilişkin firma yetkilerinin kaldırılarak, matrahın kanunla tüm firmalar için objektif olarak belirlenmesi suretiyle, uygulamada karşılaşılan sıkıntıların önüne geçilmiştir.

2- BANDROL ASLI 6183 SAYILI KANUNA FERİSİ OLAN CEZASI 2004 SAYILI KANUNA GÖRE TAKİP UYGULAMASINA SON VEREN DÜZENLEMELER

3093 Sayılı Kanunun 6. maddesine göre, alacağın ferisi konumunda sayılan bandrolsüz cihaz satan firmalara kesilecek olan idari para cezalarında daha önce 6. maddenin son paragrafında mevcut olan benzer düzenleme 23.01.2008 tarih ve 5728 sayılı kanunun 439. maddesiyle kaldırıldığı için bu tarihten sonra idari para cezalarında kanuni ödeme süresi içerisinde ödenmeyenler için genel hükümlere göre cebri tahsilat/takibat işlemleri yapılmaya başlanılmıştır.

Bu durumda bandrol alacağının aslının takip işlemleri 6183 Sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkındaki Kanun hükümlerine tabi olur iken, ferisi konumundaki idari para cezalarında 2004 Sayılı İcra ve İflas Kanunu hükümleri geçerli olmaya başlanmıştır.

Bunun sonucunda;

1-Alacağın aslına firmalarca yapılacak olan itirazlarda itiraz mercii İdare Mahkemeleri olur iken, ferisi konumundaki cezalar için ise itiraz mercii Ceza Mahkemeleri olmuştur.

2- Öte yandan zaman aşımı sürelerinde de farklılıklar oluşmuştur. Şöyle ki alacağın aslı için 6183 Sayılı Kanunda 5 yıllık zaman aşımı süresi öngörülmüş iken, ferisi konumundaki cezalar için ise özel düzenleme kaldırıldığı için genel hükümlerden hareketle, 5326 Sayılı Kabahatler Kanunu çerçevesinde nispi cezalarda 8 yıllık bir zaman aşımı söz konusu olmuştur.

Bunun sonucunda bandrol alacağı için firmalarca açılan davalarda; İdare Mahkemelerinde alacağın aslı için açılan davalar TRT lehine sonuçlanmakta iken ferisi için Ceza Mahkemelerinde açılan davalar TRT aleyhine sonuçlanmaya başlamıştır.

Öte Yandan Ceza Mahkemelerince verilen bazı kararlarda da, 5326 Sayılı Kabahatler Kanunu hükümlerindeki 8 yıllık zaman aşımı süreleri de dikkate alınmamakta, bunu yerine Türk Ceza Kanunundaki zaman aşımı için yapılan özel düzenleme dikkate alındığı görülmektedir.

5326 Sayılı Kabahatler Kanununun soruşturma Zaman aşımı başlıklı 20/3 maddesinde “Nispi idari para cezasını gerektiren kabahatlerde zamanaşımı süresi sekiz yıldır” şeklinde özel düzenleme bulunmaktadır.

Ancak bu özel düzenlemeye rağmen Ceza Mahkemelerince verilen kararlarda, 8 yıllık zaman aşımı süreleri de dikkate alınmamakta, bunu yerine Türk Ceza Kanunundaki zaman aşımı için yapılan özel düzenleme dikkate alındığı görülmektedir. Bunun sonucu ise zaman aşımı olarak 2 yıllık süre baz alındığı görülmektedir.

Son olarak davalar farklı mahkemelerde görüldüğü için sonuçlanma tarihlerindeki farklılıktan dolayı alacağın tahsilinde başka güçlüklerde yaşanmıştır.

Bu tespitlerden hareketle, Kanun değişikliği ile TRT bandrol ana para alacağı ile buna ilişkin idari para cezalarından kaynaklı alacaklarının takibinde uygulama birliğinin sağlanmasının yanında yukarıda zikredilen karışıklıkların ve sıkıntılarında önüne de geçilmiştir.

7033 SAYILI KANUN İLE TRT GELİRLERİ KANUNUNDA YAPILAN KÖKLÜ DEĞİŞİKLİKLER

Abdullah ÇAVUŞ/TRT Strateji Uzmanı

TRT Gelirleri kanununda 2017 yılında çıkarılan ve 18.06.2017 tarihli resmi gazetede yayınlanan 7033 sayılı kanun ile çok önemli değişiklikler yapılmıştır.

Bu değişiklikler sonucu BANDROLE TABİ CİHAZ sayılarında TADADI olarak yeni belirleme yapılmış olup bu yeni ilave edilen cihazlar konusunda basına yansıyan çok sayıda tepkiler ve tartışmalar olmuştur.

Keza TRT ENERJİ PAYI MÜKELLEFLERİ konusunda da sanayi sicil belgelerine sahip sanayici firmalara da TRT ENERJİ PAYINDAN MUAFİYET getirilmiştir.

Son olarak bandrolsüz cihaz satanlar adına öteden beri CİHAZ BEDELİ KADAR kesilen cezalar ödenemeyen bandrol ücretinin iki katına düşürülmüştür.

Anılan değişiklikler ve getirileri aşağıda detaylı olarak açıklanmaktadır.

I-BANDROLE TABİ OLMA KRİTERLERİNDE ÖNEMLİ BİR DEĞİŞİKLİK YAPILMIŞTIR:

Öteden beri 3093 sayılı kanunda bandrole tabi cihazlar için ortak özellik **RADYO VE TELEVİZYON YAYINLARINI ALMAK** olarak belirlenmişti.

Nitekim kanunda tadadi olarak sayılan cihazlar doğrudan yada dolaylı olarak TV ve/veya Radyo yayınlarını alabilen cihazlar olarak aşağıdaki şekilde belirlenmişti.

- 1- Televizyon
- 2- Radyo
- 3- Müzik Seti vb.
- 4- Bunların birleşiminden oluşan cihazlar
- 5- Videolar

Olarak ismen sayılmıştı.

3093 sayılı kanunun (a) fıkrasında ismen sayılan bu cihazların dışında kalan RADYO VE TELEVİZYON YAYINLARINI ALAMAYA YARAYAN HER TÜRLÜ CİHAZ ifadesiyle torba madde getirilmişti.

Bu torba madde den hareketle kanunda ismi sayılmayan;

- 1- UYDU Cihazları,
- 2- Radyo yayınlarını alabilen MP3-MP4 cihazları
- 3- Radyolu ışıldaklar
- 4-Radyolu adımsayarlar

5- Radyolu kalemler

6- Radyo/TV yayınlarını alabilen cep telefonları

Vb . olup gelişen teknoloji ile çeşitlenen bünyelerinde radyo/TV yayınlarını alabilme özelliği barındıran çok sayıda cihazda torba maddeden hareketle BANDROL ÜCRETİ kapsamına dahil edilmiştir.

Öte yandan kararnamelerle bünyelerinde radyo/TV cihazları barındırarak ithal edilen otomobillerin vergilendirilmesinde de özel düzenlemeler yapılmıştır.

Bununla birlikte 3093 sayılı ismen sayılmayan ama kanundaki torba maddeden hareke BANDROLE TABİ TUTULAN CİHAZ imalatçı veya ithalatçıları BANDROLE TABİ OLMADIKLARI gerekçesiyle konuyu yargıya taşıdıkları görülmüştür.

3093 sayılı kanunun 4/a-6 bent hükmündeki torba maddenin uygulamasına açıklık getirmek amacıyla 7033 sayılı kanun ile detaylı düzenlemeler yapılmıştır.

Bu düzenlemeler aşağıdaki gibidir.

II-3093 SAYILI KANUNUN 1. MADDESİNDE YAPILAN DÜZENLEMELER:

7033 sayılı kanunun 26. Maddesiyle aşağıdaki düzenleme yapılmıştır.

MADDE 26- 4/12/1984 tarihli ve 3093 sayılı Türkiye Radyo-Televizyon Kurumu Gelirleri Kanununun 1 inci maddesinde yer alan “cihazlardan” ibaresi “cihazlar ile görsel ve/veya işitsel yayınları alabilen her türlü cihazlardan” şeklinde değiştirilmiştir.

Bu değişiklik sonrası kanunun 1. Maddesi aynen aşağıdaki gibi olmuştur.

Amaç ve kapsam: (1)

Madde 1 – Türkiye Radyo – Televizyon Kurumuna devamlı ve yeterli gelir kaynağı sağlamak amacıyla hazırlanan bu Kanun; radyo, televizyon, video ve birleşik cihazlar ile görsel ve/veya işitsel yayınları alabilen her türlü cihazlardan alınacak ücretler, elektrik enerjisi hasılatından ayrılacak paylar ile çeşitli gelirlerin tahakkuk, tahsilat işlemlerini kapsar.

III- BANDROLE TABİ CİHAZLARIN SAYILDIĞI 3093 SAYILI KANUNUN 4. MADDESİNDE YAPILAN DÜZENLEMELER:

7033 sayılı kanunun 27. Maddesiyle 3039 sayılı kanunda daha önce tadadi olarak sayılmayan;

-Cep telefonları

-Bilgisayarlar ve tablet bilgisayarlar

-Taşıtlar

– Uydu alıcıları,

– Set üstü medya kutular

Kanun metnine ilave edilmiştir.

Son olarak kanunun eski halindeki 4/a-6. Bentteki torba madde korunmuş ve yeni düzenlenmiş haliyle 10.bent olarak teselsül ettirilmiştir.

Konuya ilişkin düzenleme aynen aşağıdaki gibidir.

MADDE 27- 3093 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin;

1) (a) fıkrasında yer alan “üzere;” ibaresi “üzere, ilave bir yazılım veya donanım desteği olsun veya olmasın doğrudan, internet üzerinden veya başka bir yolla her türlü görsel ve/veya işitsel yayınları alabilen;” şeklinde değiştirilmiş, fıkranın (5) numaralı bendinden sonra gelmek üzere aşağıdaki bentler eklenmiş, mevcut (6) numaralı bent (10) numaralı bent olarak aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, aynı fıkranın sonuna aşağıdaki paragraf eklenmiştir.

6. Cep telefonları için %6,

7. Bilgisayarlar ve tablet bilgisayarlar için %2,

8. Taşıtlarda yer alan bandrole tabi cihazların ayrı ayrı tevsik edilememesi hâlinde, imalatta taşıtın satış faturasındaki (özel tüketim vergisi hariç) Katma Değer Vergisi matrahı, ithalatta ise gümrük giriş beyannamesindeki (özel tüketim vergisi hariç) Katma Değer Vergisi matrahı üzerinden;

9. Kara taşıtları için %0,4,

10. Diğer taşıtlar için %0,01,

11. Video görüntü veya ekranına bağlantı yapılmak üzere tasarlanmış olan televizyon alıcıları (uydu alıcıları, set üstü medya kutuları dâhil) için %10,”

“Yukarıda sayılan cihazların dışında kalan ve görsel ve/veya işitsel yayınları alabilen her türlü cihazlar için %10,”

“Bu Kanundaki cihaz ifadesi asli fonksiyonu farklı olsa dahi dâhili tuner, internet veya başka bir yolla ilave bir yazılım veya donanım desteği olsun veya olmasın her türlü görsel ve/veya işitsel yayınları alabilen cihazın bütünü nü ifade eder.”

IV- BANDROLSÜZ CİHAZ SATANLAR ADINA KESİLECEK OLAN CEZA DÜŞÜRÜLMÜŞTÜR.

3093 sayılı kanunun 6. Maddesinde bandrolsüz cihaz satanlar adına kesilecek olan ceza ile ilgili düzenlemeler bulunmaktadır.

Kanunun eski halinde bu cezalar

a- bandrolsüz cihaz satanlar adına bandrolsüz satılan cihazın satış faturasındaki KDV dahil tutar kadar

b-Bandrolsüz cihazları devir alanlar, kullananlar adına ise bandrolsüz satılan cihazın satış faturasındaki KDV dahil tutarın YARISI kadar

İDARİ PARA CEZASI kesilmekteydi.

Bu ceza oldukça yüksek bir ceza idi. Ülkemiz uygulamasında ise vergi kanunları ve benzeri diğer kanunlarda alınması gereken verginin yaklaşık 10 katına varan böyle bir ceza uygulaması bulunmamaktaydı.

Keza bu cezanın Veri Kanunlarındaki Özel Usulsüzlük Cezalarına benzer bir ÜST SINIRIDA bulunmamaktaydı.

Yapılan düzenleme ile bandrol cezası;

- Ödenmeyen bandrol ücretinin 2 katına indirilmiştir.
- Keza bandrolsüz cihazları alanlar ve kullananlar ceza kapsamından çıkarılmıştır.

7033 sayılı kanunun 28. Maddesiyle yapılan düzenleme aynen aşağıdaki gibidir.

MADDE 28- 3093 sayılı Kanunun 6 ncı maddesinin birinci fıkrasında yer alan “cihazın satış bedeli kadar” ibaresi “hesaplanan bandrol ücretinin iki katı tutarında” şeklinde değiştirilmiş ve aynı fıkranın ikinci cümlesi yürürlükten kaldırılmıştır.

V- TRT ENERJİ PAYI ÖDEMESİNDE SANAYİ SİCİL BELGESİNE SAHİP SANAYİCİLERE MUAFİYET GETİRİLMİŞTİR.

7033 Sayılı Kanunun 28/2 Maddesi İle TRT Enerji Payı Ödenmesi Noktasında Sanayicilerimize Yönelik Muafiyet Getirilmiştir.

Madde metni aynen aşağıdaki gibidir.

28/ 2) (c) fıkrasına “satış bedelinin” ibaresinden sonra gelmek üzere “(sanayi sicil belgesine sahip sanayi işletmelerine yapılan elektrik enerjisi satışı hariç)” ibaresi eklenmiştir.

TRT BANDROLÜNE TABİ CİHAZLAR VE BANDROL ÜCRETİ NİSPETLERİ

Abdullah ÇAVUŞ/TRT Strateji uzmanı

Anayasamızın 133. Maddesi ile 2954 sayılı kuruluş kanunu gereği Kamu Hizmeti yayıncılığı yapmakla görevlendirilmiş tek kurum olan TRT nin özerkliği ve yayınlarının tarafsızlığı konusunda yasalarla verilen görevlerini yapabilmesinin temel koşulu siyasi iktidarlara tabi olmadan finansmanını kendisinin sağlamasıdır.

Bu amaçla 3093 sayılı TRT Gelirleri kanunu 1984 yılında TBMM de yasalaşarak yürürlüğe girmiştir. 3093 sayılı kanunda TRT'nin iki önemli gelir unsuru bulunmaktadır. İlki bandrol gelirleri ikincisi ise Nihai Tüketicilerin elektrik tüketimleri üzerinden alınan TRT Enerji Payı gelmektedir.

Bilindiği üzere kanunlar lafzı ve ruhu ile hüküm ifade ederler. Lafzın açık olmadığı hallerde ise maddeler arasındaki ilişkiye bakılmaktadır.

3093 sayılı kanununun 1984 yılında yasalaşmasından önce eski toprakların hatırlayacağı üzere evlerinde televizyon bulunduranlar PTT ye para yatırmaktaydılar.

3093 sayılı Kanunla birlikte RADYO VE TV YAYINLARINI ALMAYA YARAYAN TÜM CİHAZLAR üzerinden bandrol vergisi alınarak TRT 'ye finansman sağlanmak istenilmiştir.

Bunun için kanunun 4/a maddesinde bandrole tabi cihazlar tek tek sayılmış ve bu fıkranın son bendi olan 6. Bendinde ise "YUKARIDA SAYILAN CİHAZLARIN DIŞINDA KALAN VE RADYO TELEVİZYON YAYINLARINI ALMAYA YARAYAN HER TÜRLÜ CİHAZ" ifadesiyle Torba bir madde düzenlemesine gidilmiştir.

1- 2017 YILINDA 3093 SAYILI KANUNDA YAPILAN DEĞİŞİKLİĞE KADAR BANDROLE TABİ CİHAZLAR:

a- Bandrole Tabi Cihazların Sayıldığı Madde Metni:

3093 sayılı kanunun 4/a maddesinin 2017 yılında değişmeden önceki son haline göre bandrole tabi cihazlar aşağıdaki gibiydi.

Buna göre bandrole tabi cihazlar;

1. Renkli televizyon
2. Siyah - beyaz televizyon
3. Radyo, portatif radyo-teyp, radyo- pikap
4. Video
5. Birleşik cihazlar ;
 - a) Video - televizyon-radyo
 - b) Video - televizyon

c) Radyo - televizyon

d) Müzik Seti ve benzerleri

6. Yukarıda sayılan cihazların dışında kalan ve radyo televizyon yayınına almaya yarayan her türlü cihazlar.

b- Torba Bentten Kaynaklı Sıkıntılar:

TORBA BENT olan 6. Maddenin uygulamasında da zamanla sıkıntılar yaşanmaya başlamıştır. Bu sıkıntılar bazı mükellefler tarafından yargıya taşınmıştır.

Madde metninden anlaşılacağı üzere radyo ve televizyon yayınlarını almaya yarayan her türlü cihazlar üzerinden bandrol ücreti alınması gerekmektedir.

Kanunun çıktığı yıllarda bu cihazlar çeşit olarak oldukça az sayıda iken teknolojik gelişmeye paralel olarak zamanla sayıları hızla artmıştır.

Gelişen teknoloji ile klasik radyo/TV yayıncılığı devri kapanmış olup günümüzde teknolojik olan hemen her cihaz ya orijinal haliyle yada bir program veya donanım eklemek suretiyle radyo ve TV yayınlarını alabilecek hale gelmektedir.

- İletişim sektöründeki teknolojik gelişmeler sonucu 3G, 4G derken 4,5 G işleme alınmıştır.

- Uydu alıcılarının da içinde olduğu Set-Top Box cihazlarının piyasaya girmiştir.

- Eski tip Video'ların yerini teknik donanımları çok daha yüksek olan kaydetme ve gösterme özelliğinin yanında depoladığı kayıtları kendi işletme sistemi sayesinde özel kod ve isimler ile koruyabilen sistemler çıkmıştır.

- Motorlu araçlarda ve kara taşımacılığında koltuk arkası TV sistemi veya eğlence sistemi veya monitör sistemi vs.. adları altında farklı ticari tanımlamalar kullanılarak ithalatı yapılan, koltuk arkası araç kafalıklarına takılabilen cihazlar ve son zamanlarda yaygın bir şekilde araçların çakmak girişine takılan ve yüklenen müziklerin dinlenilmesini sağlayan Fm Transmitter'lar piyasaya çıkmıştır.

- Masa üstü bilgisayarlar ile laptopların yanında yüksek teknolojiye sahip dokunmatik ipad'larda video özelliğinin yanında radyo televizyon yayınlarını alma özelliklerinin bulunmasından dolayı TRT bandrolüne tabi cihaz sayıları artmış bulunmaktadır.

- Yüksek teknolojiye sahip dokunmatik ipad'larda video özelliğinin yanında radyo televizyon yayınlarını alma özelliklerinin bulunması bunların da masaüstü bilgisayarlar ile laptopların yerini almaya başlamasına yönelik son teknolojik gelişmeler

- Son olarak birleşik cihazlar gelişmiştir.

Örneğin radyolu adımsayarlar, radyolu kalemler, radyolu saatler, radyolu kalemler, radyolu ışıldaklar, radyolu fotoğraf makineleri, radyolu kulaklıklar, radyo yayınlarını alabilen navigasyon cihazları, radyolu MP3/MP4 çalarlar ve benzerleri

Bununla birlikte uygulamada 3093 sayılı kanunda ismen sayılanların dışında kalıpta TRT uygulamasında bandrole tabi tutulmak istenilen bazı cihazların satıcıları cihazlarının ismen sayılmadıkları ve/veya cihazların orijinal hallerinde radyo/TV yayınlarını alma özellikleri bulunmadığı gerekçeleriyle zaman zaman TRT ile bazıları yargıya taşınan ihtilaflar yaşanmıştır.

Anılan maddede cihaz isimleri tek tek sayılmadan, genel bir tanımla “radyo ve televizyon yayınlarını almaya yarayan her türlü cihaz” ibaresi kullanılmasından hareketle bazı firmalar sattıkları cihazların kanunda ismen sayılmamış olmasından dolayı TRT tarafından yapılan idari işlemi dava konusu yapmıştır.

Nitekim kanunun metninde ismen sayılmayan UYDU cihazları ile ilgili olarak Danıştay İdari Dava Daireleri Genel Kurulunun vermiş olduğu aşağıda özeti verilmekte olan kararda da bu durum açıkça görülmektedir.

Danıştay Dava Daireleri Kurulu'nun konuya ilişkin kararı özetle aşağıdaki gibidir.

“Danıştay Onuncu Dairesince; 91/2539 ve 93/3912 sayılı Bakanlar Kurulu Kararlarının ticari ithalat amacı dışında yurtdışından getirilecek cihazlardan alınacak bandrol ücretini belirleyen düzenlemeler olması dolayısıyla bu davada incelenmelerine olanak bulunmadığı, davacı şirket tarafından bandrolsüz olarak satışa sunulan uydu alıcıları için bandrol ücreti ve ceza tahakkuku işlemine yönelik uyuşmazlığın çözümü için bilirkişi incelemesi yaptırıldığı, 3093 sayılı Yasanın 4. maddesinin (a) fıkrasının 6. bendinde yer alan hükmün uydu alıcılarını içermediği biçiminde bilirkişi raporu düzenlendiği, rapordaki saptamalar göz önünde bulundurularak işlemin dayanağı olan yasa maddesinin kapsamının değerlendirilmesinden insanların algılayabileceği türde işaret üretmeyen uydu alıcılarının bandrol ücretine tabi olmadığı sonucuna varıldığı gerekçesiyle, Bakanlar Kurulu Kararlarına yönelik davanın reddine, bandrol ücreti ve para cezası tahakkukuna ilişkin işlemin iptaline karar verildiği anlaşılmıştır. 3093 sayılı Türkiye Radyo Televizyon Gelirleri Kanununun ithal veya imal edilen hangi cihazların bandrol ücretine tabi olduğunu belirleyen 4. maddesinin (a) fıkrasının ilk 5 bendinde cihaz ismi sayılması yoluna gidilmişken, 6. bendinde "yukarıda sayılan cihazların dışında kalan ve radyo televizyon yayını almaya yarayan her türlü cihaz" tanımına yer verilerek, bu cihazların da bandrol ücreti ödeme yükümlülüğüne tabi olduğu belirtilmiştir. Anılan bu hüküm iletişim alanındaki hızlı teknolojik değişim karşısında, maddenin diğer fıkralarında ayrı ayrı sayılan cihazlar dışında kalan ancak benzer fonksiyonlara sahip cihazların da bandrol ücreti yükümlülüğüne kapsamına alınması amacıyla getirilmiştir. 6. bent kapsamına girecek cihazların ancak doğrudan göze ve/veya kulağa hitap eden cihazlar olması gerekmekte, radyo ve televizyon yayını almaya yarayan her türlü cihazın bu bent kapsamında değerlendirilmesi gerekmekte olduğundan dolayı, uydu alıcılarının da söz konusu 6. bent kapsamında olduğunun kabulü gerekir. Bu durumda, davacının ithal ettiği uydu alıcıları için 3093 sayılı Yasanın 4. maddesinin (a) fıkrasının 6. bendi gereğince bandrol ücreti ödenmesi gerektiğinden ve bandrol ücreti ve para cezası tahakkukuna ilişkin dava konusu işlemde hukuka aykırılık görülmediğinden, davanın bu kısmında iptal kararı verilmesinde hukuki isabet bulunmamaktadır.” E: 1998/218, K: 1999/335, Karar tarihi: 08.03.1999

2- 2017 YILINDA 3093 SAYILI KANUNLA YAPILAN DEĞİŞİKLİKLER SONUCU BANDROLE TABİ CİHAZLAR:

UYDU cihazları konusunda Danıştay tarafından verilen ve kesinleşen karara rağmen, MP3 çalar üretici/ithalatçıları ve kanunda tadadi olarak sayılanların dışında kalan ve asli fonksiyonları radyo ve/veya tv yayını almak olarak belirlenmemiş olmakla bu yayınları alabilen cihaz sahiplerince TRT aleyhine davalar açılmaya devam edilmiştir.

Öte yandan araçlarla birlikte ithal edilen ve aracın mütemmim cüzi konumunda olan radyo/televizyon müzik seti vb. bandrole tabi cihazlardan bandrol ücreti alınması konusunda 5904 sayılı kanun değişikliği ile Bakanlar Kuruluna alınan yetki çerçevesinde çıkarılan kararnamelerde bazı taşıt imalatçısı firmalarca dava konusu yapılmıştır.

Bunun üzerine 2017 yılında 3093 sayılı kanunda bu tür davalara son yemek üzere açık ve sarih düzenlemeler yapılmıştır.

Buna göre bandrole tabi cihazlar ve bandrol ücreti oranları aşağıdaki gibidir.

1. Renkli televizyon için % 8,
2. Siyah - beyaz televizyon için % 8,
3. Radyo, portatif radyo-teyp, radyo-pikap % 8,
4. Video için % 12,
5. Birleşik cihazlar için:
 - a. Video - televizyon-radyo /Video – TV / Radyo – TV % 12,
 - b. Müzik seti ve benzerler % 10
6. Cep telefonları için % 6,
7. Bilgisayarlar ve tablet bilgisayarlar için % 2,
8. Taşıtlarda yer alan bandrole tabi cihazların ayrı ayrı tevsik edilememesi hâlinde, imalatta taşıtın satış faturasındaki (özel tüketim vergisi hariç) Katma Değer Vergisi matrahı, ithalatta ise gümrük giriş beyannamesindeki (özel tüketim vergisi hariç) Katma Değer Vergisi matrahı üzerinden;
 - a. Kara taşıtları için % 0,4,
 - b. Diğer taşıtlar için % 0,01,
9. Video görüntü veya ekranına bağlantı yapılmak üzere tasarlanmış olan televizyon alıcıları (uydu alıcıları, set üstü medya kutuları dâhil) için %10,
10. Yukarıda sayılan cihazların dışında kalan ve görsel ve/veya işitsel yayınları alabilen her türlü cihazlar %10

3- 3093 SAYILI KANUNDAKİ CİHAZLARI SINIFLANDIRMAK MÜMKÜN MÜDÜR?

Esas itibariyle kanunun 4. maddesinde sayılan cihazları kendi aralarında 3 gruba ayırmak mümkündür.

a- Asli fonksiyonları radyo ve/veya televizyon yayınlarını almak olarak belirlenmiş olan ve doğrudan kulağa ve göze hitap eden görüntü itibariyle de birbirinden kolayca ayırt edilebilecek olan Cep Telefonları, Radyolar, Televizyonlar, Bilgisayarlar ve Uydu cihazları gibi cihazlar.

b- Asli fonksiyonu radyo ve/veya televizyon yayınlarının almak olarak belirlenmiş olan ve yukarıdakiler gibi doğrudan göze ve kulağa hitap eden ancak, görüntü itibariyle kolayca ismen ayırt edilemeyen, televizyon, radyo ve videonun kendi aralarındaki birleşiminden meydana gelen ve bu nedenle kanundaki ifadesiyle "birleşik cihaz" olarak nitelendirilen cihazlar.

c- Son olarak bu iki grubun dışında kalan radyo ve televizyon yayınlarını almaya yarayan her türlü cihazlar ki bu cihazlar gelişen teknoloji ile birlikte her geçen gün çeşitlenmekte olan cihazlardır.

4- ESKİ VE YENİ DÜZENLEME ARASINDAKİ FARKLAR:

3093 sayılı kanununun 4/a maddesinin 6. Maddesindeki torba hükmün uygulanmasından kaynaklı karışıklıklar giderilmek amacıyla değişiklik yapma mecburiyeti hasıl olmuştur.

Yapılan değişiklikler sonucu;

1- 3093 sayılı kanunun 4/a-6 bent hükmüne açıklık getirilmiştir. Daha önceki metinde torba hükümden hareketle Bakanlar Kurulu Kararları ile ismen sayılarak bandrole tabi tutulan bazı cihazlar madde metnine işlenmiştir.

Bunlar;

a- Cep Telefonları

b-Taşıtların üzerindeki Bandrole tabi Cihazların vergilendirilme usul ve oranları

c-Uydu cihazları başta olmak üzere, set üstü medya kutuları

2- Daha önceki uygulamada asli fonksiyonları televizyon veya radyo alıcısı almak olarak belirlenmemiş olmakla birlikte, yani bünyesinde radyo ve/veya televizyon alıcısı bulunmamasıyla birlikte internete bağlanmak suretiyle bu yayınları alabilen ve öteden beri bandrol ücretine tabi tutulmamış olan BİLGİSYAR VE TABELET BİLGİSAYARLAR üzerinden bandrol alınmaya başlanılmıştır.

Bunun mümkün olması içinde matrah maddesi olan 4/a maddesine "bir yazılım veya donanım desteği olsun veya olmasın doğrudan, internet üzerinden veya başka bir yolla her türlü görsel ve/veya işitsel yayınları alabilen" hükmü eklenilmiştir.

Esas itibariyle 3093 sayılı kanun uygulamasına ilişkin öteden beri var olmayan en önemli değişiklik bu olmuştur.

Öteki cihazlar torba maddeden ve bakanlar kuruluna 5904 sayılı kanunla alınan yetkilerden hareketle öteden beri bandrol ücretine tabi kılınan cihazlardı.

Madde metnine ismen kararnamelerdeki hüküm ismen yazılmış ve olası itiraz yollarının kapanması amaçlanmıştır.

3- Son olarak TORBA MADDE aynen muhafaza edilmiştir. Daha önce 3093 sayılı kanunun 4-a-6 bendi olan TORBA BENT bu defa 10. Bent olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bununla birlikte etin içeriği yeni düzenlemelere uygun hale getirilmiştir.

Buna göre 10. Bent hükmü;

“Yukarıda sayılan cihazların dışında kalan ve görsel ve/veya işitsel yayınları alabilen her türlü cihazlar için “

Şekline dönüşmüştür.

TRT BANDROLÜNE TABİ OLAN GÖRSEL VE İŞİTSEL YAYINLARI ALABİLEN HER TÜRLÜ CİHAZLAR NELERDİR?

Abdullah ÇAVUŞ/TRT Strateji Uzmanı

3093 sayılı kanunun 4/a-10 bendinde yer alan “Yukarıda sayılan cihazların dışında kalan ve görsel ve/veya işitsel yayınları alabilen her türlü cihazlar” cümlesinden ne anlamak gerekiyor?

3093 sayılı kanundaki bu ifadeden anlamamız gereken şey;

Bu Kanundaki cihaz ifadesi asli fonksiyonu farklı olsa dahi dâhili tuner, internet veya başka bir yolla ilave bir yazılım veya donanım desteği olsun veya olmasın her türlü görsel ve/veya işitsel yayınları alabilen cihazın bütünü ifade eder.

3093 sayılı kanunun daha önce 4 maddesinin 6.cı bendinde yapılmış olan düzenleme 18.6.2017 ve 7033 sayılı kanun ile yapılan değişiklik sonucu 10.bent olarak teselsül etmiştir.

Keza 4. maddesinin a fıkrasına da bu konuya için ilave hüküm eklenmiştir.

Bu maddenin değişmeden önceki eski hali ise “Yukarıda sayılanların dışında kalan radyo ve televizyon yayınlarını almaya yarayan her türlü cihazlar” ibaresi şeklindeydi.

Gelişen teknoloji ile klasik radyo/TV yayıncılığı devri kapanmış olup günümüzde teknolojik olan hemen her cihaz ya orijinal haliyle yada bir program veya donanım eklenmek suretiyle radyo ve TV yayınlarını alabilecek hale gelmektedir.

3093 sayılı Kanunun eski hali olan 4-a- 6. bendi kapsamında kalan ürünlerin teknolojik gelişmeye paralel hızla artması, iletişim sektöründeki teknolojik gelişmeler sonucu 3G teknolojisi konuşulmakta iken birdenbire 3 D den bahsedilmeye başlanılmış olması ayrıca uydu alıcılarının da içinde olduğu Set-Top Box cihazlarının piyasaya girmesi ve eski tip Video’ ların yerini teknik donanımları çok daha yüksek olan kaydetme ve gösterme özelliğinin yanında depoladığı kayıtları kendi işletme sistemi sayesinde özel kod ve isimler ile koruyabilen sistemler çıkması, motorlu araçlarda ve kara taşımacılığında koltuk arkası TV sistemi veya eğlence sistemi veya monitör sistemi vs.. adları altında farklı ticari tanımlamalar kullanılarak ithalatı yapılan, koltuk arkası araç kafalıklarına takılabilen cihazlar ve son zamanlarda yaygın bir şekilde araçların çakmak girişine takılan ve yüklenen müziklerin dinlenilmesini sağlayan Fm Transmitter’lar ile son olarak masa üstü bilgisayarlar ile laptopların yanında yüksek teknolojiye sahip dokunmatik ipad’larda video özelliğinin yanında radyo televizyon yayınlarını alma özelliklerinin bulunmasından dolayı TRT bandrolüne tabi cihaz sayıları artmış bulunmaktadır.

Bununla birlikte uygulamada 3093 sayılı kanunda ismen sayılanların dışında kalıpta TRT uygulamasında bandrole tabi tutulmak istenilen bazı cihazların satıcıları cihazlarının ismen sayılmadıkları ve/veya cihazların orijinal hallerinde radyo/TV yayınlarını alma özellikleri bulunmadığı gerekçeleriyle zaman zaman TRT ile bazıları yargıya taşınan ihtilaflar yaşanmıştır.

Bu torba kanun maddesi kapsamında 3093 sayılı kanunda ismen sayılmayan ;

Cep Telefonları, MP3 Çalar, Bilgisayarlar ve radyo/TV yayınlarını alabilen bir çok cihazlardan TRT bandrol almaya başlamıştır.

Bunların 3093 sayılı kanunda ismen sayılmamış olmasından hareketle bu cihazları imal eden veya ithal eden firmalarla TRT arasında sıkıntılar yaşanmaya başlanılmıştır.

Anılan maddede cihaz isimleri tek tek sayılmadan, genel bir tanımla “radyo ve televizyon yayınlarını almaya yarayan her türlü cihaz” ibaresi kullanılmasından hareketle bazı firmalar sattıkları cihazların kanunda ismen sayılmamış olmasından dolayı TRT tarafından yapılan idari işlemi dava konusu yapmıştır.

Nitekim kanunun metninde ismen sayılmayan UYDU cihazları ile ilgili olarak Danıştay İdari Dava Daireleri Genel Kurulunun vermiş olduğu aşağıda özeti verilmekte olan kararda da bu durum açıkça görülmektedir.

Danıştay Dava Daireleri Kurulun’un konuya ilişkin kararı özetle aşağıdaki gibidir.

“Danıştay Onuncu Dairesince; 91/2539 ve 93/3912 sayılı Bakanlar Kurulu Kararlarının ticari ithalat amacı dışında yurtdışından getirilecek cihazlardan alınacak bandrol ücretini belirleyen düzenlemeler olması dolayısıyla bu davada incelenmelerine olanak bulunmadığı, davacı şirket tarafından bandrolsüz olarak satışa sunulan uydu alıcıları için bandrol ücreti ve ceza tahakkuku işlemine yönelik uyuşmazlığın çözümü için bilirkişi incelemesi yaptırıldığı, 3093 sayılı Yasanın 4. maddesinin (a) fıkrasının 6. bendinde yer alan hükmün uydu alıcılarını içermediği biçiminde bilirkişi raporu düzenlendiği, rapordaki saptamalar göz önünde bulundurularak işlemin dayanağı olan yasa maddesinin kapsamının değerlendirilmesinden insanların algılayabileceği türde işaret üretmeyen uydu alıcılarının bandrol ücretine tabi olmadığı sonucuna varıldığı gerekçesiyle, Bakanlar Kurulu Kararlarına yönelik davanın reddine, bandrol ücreti ve para cezası tahakkukuna ilişkin işlemin iptaline karar verildiği anlaşılmıştır. 3093 sayılı Türkiye Radyo Televizyon Gelirleri Kanununun ithal veya imal edilen hangi cihazların bandrol ücretine tabi olduğunu belirleyen 4. maddesinin (a) fıkrasının ilk 5 bendinde cihaz ismi sayılması yoluna gidilmişken, 6. bendinde “yukarıda sayılan cihazların dışında kalan ve radyo televizyon yayını almaya yarayan her türlü cihaz” tanımına yer verilerek, bu cihazların da bandrol ücreti ödeme yükümlülüğüne tabi olduğu belirtilmiştir. Anılan bu hüküm iletişim alanındaki hızlı teknolojik değişim karşısında, maddenin diğer fıkralarında ayrı ayrı sayılan cihazlar dışında kalan ancak benzer fonksiyonlara sahip cihazların da bandrol ücreti yükümlülüğüne kapsamına alınması amacıyla getirilmiştir. 6. bent kapsamına girecek cihazların ancak doğrudan göze ve/veya kulağa hitap eden cihazlar olması gerekmekte, radyo ve televizyon yayını almaya yarayan her türlü cihazın bu bent kapsamında değerlendirilmesi gerekmekte olduğundan dolayı, uydu alıcılarının da söz konusu 6. bent kapsamında olduğunun kabulü gerekir. Bu durumda, davacının ithal ettiği uydu alıcıları için 3093 sayılı Yasanın 4. maddesinin (a) fıkrasının 6. bendi gereğince bandrol ücreti ödenmesi gerektiğinden ve bandrol ücreti ve para cezası tahakkukuna ilişkin dava konusu işlemde hukuka aykırılık görülmediğinden, davanın bu kısmında iptal kararı verilmesinde hukuki isabet bulunmamaktadır.” E: 1998/218, K: 1999/335, Karar tarihi: 08.03.1999

2017 yılında 7033 sayılı kanunla yapılan değişiklik ile ihtilaflara son verecek şekilde daha açık ve net anlaşılır bir ifade eklenmiştir.

Bu ifadeler aşağıdaki gibidir.

Madde 4 – a) Aşağıdaki cihazları imal edenler cihazın satış faturasındaki (özel tüketim vergisi hariç) Katma Değer Vergisi matrahı, ithal edenler ise Gümrük Giriş Beyannamesindeki (özel tüketim vergisi hariç) Katma Değer Vergisi matrahı üzerinden bir defaya mahsus olmak üzere, ilave bir yazılım veya donanım desteği olsun veya olmasın doğrudan, internet üzerinden veya başka bir yolla her türlü görsel ve/veya işitsel yayınları alabilen;

Şeklinde yeni düzenleme yapılmıştır.

Keza 3093 sayılı kanunun 4/a fıkrasının 10.cu bendi de aşağıdaki şekilde olmuştur.

4- a- 10.Bent

(Ek: 15/6/1987-3383/3 md.; Değişik: 18/6/2017-7033/27 md.) (1) Yukarıda sayılan cihazların dışında kalan ve görsel ve/veya işitsel yayınları alabilen her türlü cihazlar

Bugün için 10.bentte kastedilen cihazlardan bazıları aşağıdaki gibidir.

- 1- Radyolu kulaklık
- 2-DVD-VCD player ve benzerleri
- 3-MP3/MP4 çalar ve benzerleri
- 4-Radyolu ve/veya TV'li saat
- 5-Radyolu ve/veya TV'li ışıldak
- 6- Radyolu kalemler
- 7-Radyolu fotoğraf makinesi
- 8-Radyolu adımsayar
- 9-Radyolu kalemler
- 10–Radyo ve/veya televizyon eklentili koşu bantları
- 11-Radyo/TV yayını alabilen navigasyon cihazları
- 12-Radyo ve/veya TV'li banyo sistemleri
- 13 -Bunların Dışında kalan radyo/tv yayını alan her diğer cihazlar

TRT'DE BANDROL ÇEŞİTLİLİĞİ VE NEDENLERİ

Abdullah ÇAVUŞ /TRT Strateji Uzmanı

3093 sayılı TRT gelirleri kanununun 4. Maddesinde bandrole tabi cihazların MATRAHI, BANDROLE TABİ CİHAZ ÇEŞİTLERİ ve Bandrol Ücreti NiSPETLERİ düzenlenmiştir. 3093 sayılı kanunun en çok değişen maddesi bu madde olduğu gibi, mükellefler tarafından en çok yargıya taşınan maddesi de bu madde olmuştur. Gerek davalar ve gerekse uygulama da karşılaşılan sorunların giderilmesi amacıyla bu madde de zaman zaman kanun değişiklikleri yapılmıştır.

Bunlar:

1- 03.07.20 2009 tarih ve 5904 sayılı kanun ile Matraha İlişkin yeni düzenlemeler yapılmıştır. Matrah maddesi yeniden yazılmış ve ithalatçılar GGB erdeki, imalatçılar için ise satış faturalarındaki (ÖTV Hariç KDV Matrahı) olarak belirlenmiştir.

2-18/6/2017 tarihli ve 7033 sayılı Kanununun ile matrah maddesine (olmak üzere, ilave bir yazılım veya donanım desteği olsun veya olmasın doğrudan, internet üzerinden veya başka bir yolla her türlü görsel ve/veya işitsel yayınları alabilen)ibaresi eklendi.

3-18/6/2017 tarih ve 7033 sayılı kanun ile maddeye 5. Bentten sonra gelmek üzere 6,7,8, 9 .bentler ilave edilmiş ve eski 6. Bent ise 10. Bent olmuştur.

Kanunun eski halinde Televizyon, Radyo, Müzik Seti, Video ve bunların birleşiminden oluşan cihazlar İLK 5 BENT DAHİLİNDE BANDROLE TABİDİR.

Değişmeden önceki bent ise Yukarıda sayılanların dışında kalan radyo televizyon yayınlarını almaya yarayan her türlü cihazlar şeklinde olup, bu kapsamdaki cihazlar kanunda ismen sayılmasa da bu TORBA hükümden hareketle teknolojik gelişmeye paralel onlarca cihaz zaman içinde radyo televizyon yayınlarını alabilir hale gelmiş ve BANDROL MÜKELLEFI olmaları zarureti doğmuştu.

Bununla birlikte ismen sayılmayan CEP TELEFONU, UYDU CİHAZI, BİLGİSAYAR gibi cihazların mükellefleri ile kimi yargıya taşınan anlaşmazlıklar söz konusu olmuştu.

Bunun için kanuna 2017 yılında 7033 sayılı kanunla eklemeler yapılmış olup 4. maddenin son hali aynen aşağıdaki şekilde olmuştur.

Madde 4 – a) Aşağıdaki cihazları imal edenler cihazın satış faturasındaki (özel tüketim vergisi hariç) Katma Değer

Vergisi matrahı, ithal edenler ise Gümrük Giriş Beyannamesindeki (özel tüketim vergisi hariç) Katma Değer Vergisi matrahı

üzerinden bir defaya mahsus olmak üzere, ilave bir yazılım veya donanım desteği olsun veya olmasın doğrudan, internet

üzerinden veya başka bir yolla her türlü görsel ve/veya işitsel yayınları alabilen; (1)(2)

1. Renkli televizyon için % 8,

2. Siyah - beyaz televizyon için % 8,

3. (Değişik: 15/6/1987-3383/2 md.) Radyo, portatif radyo-teyp,radyo-pikap % 8,

4. Video için % 12,
5. Birleşik cihazlar için :
 - a. Video - televizyon-radyo }
Video – televizyon } % 12,
Radyo – televizyon }
 - b. (Değişik : 15/6/1987 - 3383/2 md.) Müzik seti ve benzerler % 10
6. (Ek: 18/6/2017-7033/27 md.) (1) Cep telefonları için % 6,
7. (Ek: 18/6/2017-7033/27 md.) (1) Bilgisayarlar ve tablet bilgisayarlar için % 2,
8. (Ek: 18/6/2017-7033/27 md.) (1) Taşıtlarda yer alan bandrole tabi cihazların ayrı ayrı tevsik edilememesi hâlinde,
imalatta taşıtın satış faturasındaki (özel tüketim vergisi hariç) Katma Değer Vergisi matrahı, ithalatta ise gümrük giriş beyannamesindeki (özel tüketim vergisi hariç) Katma Değer Vergisi matrahı üzerinden;
 - a. Kara taşıtları için % 0,4,
 - b. Diğer taşıtlar için % 0,01,
9. (Ek: 18/6/2017-7033/27 md.) (1) Video görüntü veya ekranına bağlantı yapılmak üzere tasarlanmış olan televizyon alıcıları (uydu alıcıları, set üstü medya kutuları dâhil) için % 10,
10. (Ek: 15/6/1987-3383/3 md.; Değişik: 18/6/2017-7033/27 md.) (1) Yukarıda sayılan cihazların dışında kalan ve görsel ve/veya işitsel yayınları alabilen her türlü cihazlar için % 10,

Tutarında ücret tahsil ederler ve 5 inci maddeye göre Türkiye Radyo-Televizyon Kurumuna öderler.

Kanunun en son hali yukardaki gibi olup cihaz türü bazında farklı bandrol ücreti oranı tespit edildiği görülmektedir. Keza imalatçı mükellefler açısından satış faturasındaki ÖTV Hariç KDV Matrahı ithalatçılar için ise Gümrük Giriş Beyannamelerindeki ÖTV Hariç KDV Matrahı BANDROL ÜCRETİLERİNİN MATRAHI olarak belirlenmiştir.

Öte yandan bandrole tabi farklı cihaz türlerinin birim fiyatları da cihaz türü bazında oldukça farklılıklar arz edebilmektedir. 2009 yılından önceki dönemlerde TRT tarafından TÜM CİHAZLAR İÇİN TEK TİP BANDROL BASTILMAKTA ve mükelleflere bu bandroller verilmekteydi.

Bunun sonucu birim maliyeti düşük olan ürünler için çok küçük bedeller ödenerek alınan bandrollerin en pahalı ürünlere yapıştırıldığı ve böylece TTRT AÇISINDAN BANDROL KAYIP VE KAÇAĞI ortaya çıktığı tespit edilmiştir. Örneğin 20 TL ye satılan bir mini radyo için oranı %10 varsayarsak ödenen bandrol ücreti sadece 2 TL iken 1.000 TL ye satılan bir TV için oranı aynı varsaysak bile ödenmesi gereken bandrol ücreti 100 TL olması gerekirken 2 TL ödendiği incelemelerde tespit edilmiştir.

Bu kayıp ve kaçakları önlemek için TRT tarafından ürün cinsi bazında bandrol uygulamasına geçilmiştir.

Bu gün için TRT badrolleri BANDROLE TABİ CİHAZ TÜRÜ BAZINDA AŞAĞIDAKİ GİBİ TESPİT EDİLMİŞTİR.

- 1-Televizyon: 10×23 mm Kare Görsel Silver (Gri) Renk (T) Seri Nolu gümüş-renk
- 2-Radyo portatif radyo-teyip,radyo pikap(motorlu taşıtlarda kullanılmaya mahsus oranlar, radyolu tuner kartları dahil) : 10×23 mm Çember Görsel, Mor Renk (R)Seri Nolu mor-renk
- 3-Cep Telefonu: 10×23 mm Yıldız Görsel, Altın Sarı Renk (C) Seri Nolu altın-renk
- 4-Bilgisayarlar ve tablet bilgisayarlar Diz Üstü Bilgisayar: Görsel, Açık Mavi Renk (BT)Seri Nolu turkuaz-renk
- 5-Taşıtlar: 10×23 mm Şovalye Görsel, Mavi Renk (TA) Seri Nolu mavi-renk
- 6-Video görüntü veya ekranına bağlantı yapılmak üzere tasarlanmış olan TV alıcıları (Uydu alıcıları, set üstü medya kuuları, tv tuner kartları dahil) 10×23 mm Kelebek Görsel, Turuncu Renk (U) Seri Nolu bakır-renk

7-Kararname kapsamında yer alan %8'oranına tabi diğer Ürünler;

- a. Radyolu ve/veya TV'li ışıldak
- b. Radyolu kulaklık
- c. Radyolu fotoğraf makinası
- d. Radyolu adımsayar
- e. Radyolu kalemler
- f. Radyo ve/veya TV'li banyo sistemleri
- g. Radyo/TV yayını alabilen navigasyon cihazları
- h. Radyo ve/veya televizyon eklentili koşu bantları
- i. Radyo ve/veya televizyon eklentili buzdolapları
- j. DVD-VCD player ve benzerileri
- k. MP+A29/MPA çalar ve benzerleri
- l. Ev sinema sistemleri
- m. Taşıtlarda kullanılmaya mahsus navigasyonlu multimedya cihazları
- n. Akıllı kol saatleri

İçin 10×23 mm Sekizgen Görsel, Yeşil Renk (B) Seri Nolu yesil-renk

8-Kanun ve Kararname kapsamında % 16 oranına Tabi diğer Ürünler

1-)Video

2-)Bileşik Cihazlar

a)Video – Televizyon-Radyo

b)Video – Televizyon

c)Radyo – Televizyon

d)Müzik Seti ve Benzeri

10×23 mm Kupa Görsel Pembe Renk (A) Seri Nolu

KAYNAK: WWW.TRT.NET.TR

TRT BANDROL ÜCRETİ VE ENERJİ PAYI MÜKELLEFLERİ KİMLERDİR?

Abdullah ÇAVUŞ/ TRT Strateji Uzmanı

Önceki yazılarımızda TRT bandrol ve Enerji Payı gelirlerinin Kamu Gelirleri Sınıflandırmaları çerçevesinde vergi benzeri bir gelir olan PARAFİSKAL gelirler kapsamında değerlendirilmesi gerektiğini açıklamıştık.

Keza parafiskal gelirlerinde vergi hukukunda geçerli olan vergilendirme aşamaları diye biline Tarh, Tebliğ, Tahakkuk ve Tahsil aşamalarının parafiskal gelirler içinde söz konusu olduğunu ifade etmiştik.

Bu tespitlerimizden hareketle iş bu yazımızda TRT bandrol ve Enerji payı mükelleflerinin kimler olduğunu anlatmaya çalışacağız.

1- 3093 sayılı Kanunda TRT'nin İki Temel Gelir Unsuru Bulunmaktadır.

3093 sayılı kanun uygulamasında ise ; TRT nin iki temel gelir kaynağı bulunmaktadır.

Bunlar ;

a- TRT Bandrol Geliri:

3093 sayılı kanunda sayılan Bandrole Tabi Cihazların satışından önce bir defaya mahsus olarak kanunda gösterilen matrah ve nispetler dahilinde hesaplanarak ödenen BANDROL ÜCRETLERİ

3093 sayılı kanunun 4 /a maddesinde bandrole tabi cihazlar ve matrah ve vergiyi doğuran olay, verginin mükellefleri konusunda düzenlemeler bulunmaktadır.

Kanunun 5/ a ve b maddelerinde de ise beyanname, tahsilat usulü ve ödeme süreleri ile kanuni sürelerde ödeme yapılmaması halinde cebri takip işlemlerinin 6183 sayılı kanuna göre yapılacağına dair düzenlemeler mevcuttur.

b- TRT Enerji Payı Geliri:

3093 sayılı kanunun 4/c maddesinde ise Nihai tüketicilere yapılan elektrik enerjisi üzerinden kanunda gösterilen matrah ve nispetler dahilinde hesaplanarak TRT ye ödenecek olan ENERJİ PAYI na ilişkin düzenlemeler bulunmaktadır.

3093 sayılı kanunun 5/c maddesinde ise ödeme süresi, mutabakat, 6183 sayılı kanuna göre gecikme faizi hesabı ve kanuni sürelerde ödeme yapılmaması halinde cebri takibatin 2004 sayılı kanuna göre yapılacağına dair hükümler bulunmaktadır.

2- TRT Bandrol ve Enerji Payının Mükellefleri Kimlerdir?

Vergi hukukunda mükellef; üzerine vergi borcu düşen gerçek veya tüzel kişiler olarak tanımlanmaktadır.

a- TRT Bandrol Ücreti Mükellefleri

Bandrol mükellefleri konusunda 3093 sayılı kanunun 4/a maddesinde ve 4/b maddesinde iki ayrı düzenleme yapılmıştır.

Buna göre bandrol ücreti mükellefleri aşağıdaki gibidir.

- Kanunda sayılan bandrole tabi cihazların imalatçıları
- Kanunda sayılan Bandrole tabi cihazların ithalatçıları
- Kanunda sayılan bandrole tabi cihazları Ticari İthalat dışında yurda getirenler (Bu kişiler genellikle yurt dışından yolcu beraberinde bandrole tabi cihaz getirenler yada kargo suretiyle ithalat yapan kişilerdir)

b- TRT Enerji Payı Mükellefleri:

3093 sayılı kanun 4/c maddesinde; “*Nihai tüketiciye elektrik enerjisi satışı yapan lisans sahibi tüzel kişiler*” TRT Enerji payı mükellefi olarak tanımlanmıştır.

Lisans Sahibi Tüzel kişiler tanımlaması ile EPDK dan elektrik üretimi lisansı almış olan firmalara atıf yapılmıştır.

Ülkemiz mevzuatında enerji üretimi yapmak isteyen firmalar EPDK dan lisans almak zorundadırlar.

Bunun dışında üretim yapmamakla birlikte serbest piyasa koşullarında üretim yapan firmaların üretimlerini pazarlayan firmalar da EPDK dan lisans almak zorundadırlar.

Bununla birlikte bu firmaların elektrik üretimlerinin pazarlanması ile ilgili olarak TEİAŞ bünyesinde PMUM yeni adıyla (EPİAŞ) denen bir borsa kurulmuş olup, üretilen elektriğin nihai tüketici yerine bu borsada işlem gören firmalara satılması halinde TRT payı ödeme mükellefiyetleri bulunmamaktadır.

TRT BANDROL ÜCRETİNİN MATRAHI

Abdullah ÇAVUŞ/TRT Strateji Uzmanı

Vergi Hukuk uygulamasında verginin üzerinden alındığı şey'e matrah denilmektedir.

TRT Bandrol Ücretinin Matrahı 3093 sayılı kanunda Matrah 4. Maddenin (a) fıkrasında düzenlenmiştir.

Bununla birlikte maddenin 5904 sayılı kanun ile değiştirilmeden önceki yazım şekli kaynaklı oldukça belirsizlikler yaşanmış ve bu belirsizlikler vergilendirme açısından adaletsizliklere yol açtığı gibi, kurum alacağının tam olarak tahsilinde de sıkıntılar yaşanmasına neden olmuştur.

Buna göre maddenin eski ve halleri aşağıdaki gibidir.

3093 sayılı kanun 4/a fıkrası 5904 sayılı kanundan önceki hali	3093 sayılı kanun 4/a fıkrası yeni hali
Aşağıdaki cihazları imal veya ithal edenler satış sırasında, fabrika çıkış fiyatı veya ithal maliyeti üzerinden bir defaya mahsus olmak üzere,	Aşağıdaki cihazları imal edenler cihazın satış faturasındaki (özel tüketim vergisi hariç) Katma Değer Vergisi matrahı, ithal edenler ise Gümrük Giriş Beyannamesindeki (özel tüketim vergisi hariç) Katma Değer Vergisi matrahı üzerinden bir defaya mahsus olmak üzere,

1- 5904 sayılı Kanun ile 3093 Sayılı Kanunda Yapılan Değişiklikten Önceki Uygulama ve Yaşanılan Sıkıntılar.

3093 sayılı Kanundaki mevcut düzenlemeye göre bandrol ücretinin hangi matrahlar üzerinden tespit edileceği hususu imalatçılar ve ithalatçılar için farklı düzenlenmiştir.

Buna göre;

- 1-İmalatçılar Fabrika çıkış fiyatı üzerinden
- 2-İthalatçılar ise İthal Maliyeti üzerinden

Kanunda tespit edilmiş oranlar üzerinden bandrol ücreti hesaplamak durumundadırlar.

Bu durum özellikle ithal maliyeti konusunda meri mevzuatta bir tanım veya düzenleme olmadığı için çeşitli sıkıntılara ve karışıklıklara neden olmaktadır.

Gümrük Mevzuatında İthal Maliyeti diye bir kavram bulunmamaktadır. Bunun yerine Gümrük Değeri Kavramının yanında, CİF ya da FOB bedeli ile ithalat kavramları bulunmaktadır. Bunların yanında uygulamada da İthal Maliyeti Kavramının net olarak tanımı yapılabilmemiş değildir.

Öte yandan 3093 sayılı kanunun 4. maddesinde sayılan bandrole tabi ürünlerden birleşik cihazlar ile ithalatçı firmaların tek bir ithalat ile değişik türden malı aynı anda ithal etmeleri halinde bandrole tabi ürünlerin ithal maliyetini tespit etmekte ve buradan hareketle uygulamada çeşitli güçlükler yaşanmaktadır.

Nitekim TRT tarafından İthal Maliyeti kavramı konusunda Gümrük Müsteşarlığı ve Gazi Üniversitesi'nden görüş istenilmiştir.

Gazi üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Dekanlığınca verilen görüşte ithal maliyeti kavramı; cihazların bedeli ile bu cihazların ithalatçı firmaya gelişine kadar tüm giderler (Akreditif giderleri, Gümrük Vergisi ve Resimleri, navlun, sigorta vb.) toplamı, olarak açıklanmıştır.

Başbakanlık Gümrük Müsteşarlığı Gümrükler Genel Müdürlüğü'nden alınan yazıda ise ithal maliyeti kavramı ile ilgili olarak; eşyanın CİF bedeli (CİF= FOB değeri+sigorta+navlun), Katma Değer Vergisi, Gümrük Vergisi ile diğer vergiler toplamı, ithal maliyetini teşkil eder denilmektedir.

Gelen cevaplardaki farklılık ve uygulamadaki zorluklar dikkate alınarak; Genel Müdürlük Makamında Sanayi Bakanlığı, Maliye Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Gümrük Müsteşarlığı, Hazine Dış Ticaret Müsteşarlığı yetkilileri ile toplantı düzenlenmiş ve bu toplantı sonucunda alınan 23.05.2000 tarihli TRT yönetim kurulu kararına göre ise;

Uygulamanın Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi'nin görüşü doğrultusunda sağlanması için firmalara yazı yazılmıştır. Öte yandan bandrole tabi olmayan cihazlar ile bandrole tabi cihazların aynı anda ithal edilmesi ya da birleşik cihazların ithal maliyetinin tespitinde de uygulamada güçlükler bulunması nedeniyle, bandrol matrahının tespitinde firmaların beyanına göre işlem yapılması kararlaştırılmıştır.

Buna rağmen uygulamada çeşitli güçlükler yaşanmıştır. Şöyle ki Kurumumuzca anılan Yönetim Kurulu kararı doğrultusunda, Gümrük beyannamesi üzerindeki ÖTV dahil KDV matrahı üzerinden bandrol alınmakta iken, Maliye Bakanlığınının 16 numaralı sirküsü ile yapılan düzenleme sonucu ÖTV hariç KDV matrahı üzerinden bandrol alınması gerektiği hususu düzenlenmiştir

Bunun sonucunda ise firmaların beyan esasını TRT aleyhine kullandıkları tespit edilmiştir.

Bu türden birleşik cihazlar için hangi matrah ve oran dikkate alınarak bandrol ücreti hesaplanacağı açık olarak belirtilmediğinden dolayı uygulamada karşılaşılan sıkıntılar ise aşağıdaki gibidir.

a-Oranı kanunda belli olan ancak matrahını mükellefin beyanına bırakılan bir vergileme türü mevcut değildir.

Bu durum vergilendirme esas ve ilkelerine de aykırıdır. Vergi benzeri gelirlerin tahsilinde teoride iki tür uygulama vardır. Biri maktu vergileme, diğeri ise nispi vergilemedir. Birleşik cihazlar için yukarıdaki Yönetim Kurulu Kararından hareketle uygulamada cep telefonu, otomobil, MP3 çalar başta olmak üzere çok sayıda firma bandol ücreti matrahını kendileri beyan etmektedirler.

Ancak cep telefonu firmaları ile MP3 çalar firmalarının bu Yönetim Kurulu kararına göre beyanları, idare tarafından subjektif verilerle ancak idare lehine uygulanmamış ve emsal ücretlerin baz alınacağı bildirilmiştir. Bunun sonucu mükelleflerden bazıları bu işlemi dava konusu yapmıştır.

b-Aynı iş kolunda faaliyette bulunan firmalar beyan esasından dolayı subjektif davranmak suretiyle farklı matrahlar üzerinden beyanlarda bulunmaktadır.

Bu durum firmalar arasında haksız rekabete yol açtığı gibi, Kurum gelirlerinde de azalmalara neden olmaktadır.

5904 sayılı kanun ile 3093 sayılı kanunun Bandrol ücretinin matrahını düzenleyen 4/a fıkrasında yapılan düzenleme ile yukarıda izah edilen karışıklıklara neden olan İthal maliyeti kavramı yerine ithalatçılar için bandrol matrahı olarak "ÖTV Hariç KDV matrahı" tanımlaması getirilmek suretiyle uygulamadaki matrah karmaşasına ilişkin sorun çözülmüştür.

2- 5904 sayılı Kanun ile 3093 Sayılı Kanunda Yapılan Değişiklikten Sonraki Uygulama

Alınacak olan bu bandrol ücretlerinin hesaplanması için bandrolün üzerinden hesaplanacağı değer büyük önem arz etmektedir.

3093 sayılı kanunda 5904 sayılı kanun ile yapılan düzenleme sonrasında matrah konusunda objektif ve yoruma yer vermeyecek düzenlemeler yapılmıştır.

Bununla birlikte ithalatçıların gümrüklerde ithalat anında vergilendirilmek istenilmesi, imalatçıların ise satış anında bandrol almalarına ilişkin 3093 sayılı kanundaki genel düzenlemelerden hareketle matrah konusunda ikili düzenleme yapılmak durumunda kalmıştır.

Buna göre ;

a-Bandrole tabi cihazları imal edenler satış faturalarındaki ÖTV hariç KDV matrahı üzerinden yani satış bedeli üzerinden bandrol ücreti ödemektedirler.

b-Bandrole tabi cihazları ithal edenler ise gümrüklerdeki maliyet bedeli üzerinden yani gümrük giriş beyannamelerindeki ÖTV hariç KDV matrahları üzerinden bandrol ücreti ödemektedirler.

Bu düzenleme imalatçı firmaların daha fazla bandrol ücreti ödemelerine yol açmaktadır.

Bununla birlikte uygulamada imalatçı firmaların daha düşük bandrol ücreti ödemek amacıyla kardeş pazarlama firması kurdukları ve ilk satışı çok düşük bedel ile bu firmaya sattıkları ve bu firmaların yurt içi Pazara sürdükleri görülmektedir.

Bu durum vergi kanunları açısından Transfer Fiyatlandırması denen bir sistemi doğurmaktadır ki bu tür satışlar vergi incelemesi ile gerçek satış fiyatlarına ulaştırılmakta ve ilave vergiler salınmaktadır.

TRT'nin imalatçı firmalardan bandrol ücretlerini tam alabilmesi için, bu tür pazarlama firmaları kuran imalatçı firmalarının vergi incelemesine alınmasını temin için Vergi Denetim Kurulu ile eşgüdüm içinde çalışması gerekmektedir.

NOT: Matrah Maddesinde 2017 yılında 18.06.2017 tarih ve 7033 sayılı kanunun 27. maddesiyle ilave değişiklikler yapılmış olmakla birlikte bu değişiklikler Bandrole tabi cihaz çeşitlendirmesine yönelik olup ayrı bir yazımızın konusu olacaktır.

TRT BANDROLLERİ NE ZAMAN ALINMAK ZORUNDADIR?

Abdullah ÇAVUŞ/TRT Strateji Uzmanı

3093 sayılı kanunun 3. maddesinde ; “ ***Bu Kanunun 1 inci maddesinde belirtilen cihazları imal edenler satıştan önce; ithal edenler ise serbest dolaşıma girişinde bandrol veya etiket almaya mecburdur.***

Bu bandrol veya etiketler Türkiye Radyo - Televizyon Kurumu tarafından veya bu Kurumun yetkili kılacağı diğer kurum veya kuruluşlar tarafından verilir.”

Hükmü bulunmaktadır.

Kanunun metninden görüleceği üzere imalatçılar satılın satılmasın gümrük giriş esnasında bandrol almak zorunda iken imalatçılar stoklarındaki tüm mallar için bandrol almak zorunda değildir.

İmalatçılar satış planlamalarına göre satışa arz edilmesinden önce bandrol almaktadırlar. Bu suretle imalatçılar ithalatçılara göre avantaj elde etmektedirler.

Bu düzenleme imalatçılar lehine gözükmektedir. Kanunun eski halinde imalatçılarda ithalatçılarda bandrole tabi cihazların satışından önce bandrol almaktaydılar.

Bununla birlikte yapılan tespit ve incelemelerde ithal edilen cihazların ve ithalatçıların bir çoğundan TRT nin bilgisi olmadığı tespit edilmiştir.

Bunun üzerine Gümrükler ile TRT arasında Gümrük Veri Ambarı (GÜVAS) tan bilgi çekebilmek için özel bir protokol yapılmıştır.

Gelen bilgilerin işlenmesi ve veri alımındaki sıkıntılar üzerine 3093 sayılı kanunda değişiklik yapılmış ve ithalatçıların ithalatın millileşmesi esnasında bandrol almalarına yönelik düzenleme getirilmiştir.

Getirilen bu düzenleme; elektronik sektöründe ithalat çok yüksek boyutlarda olup, ithalatçı firmaların kaynağında vergilendirilmesine yönelik bir vergi güvenlik müessesesi getirilmiştir.

Sonuç olarak; 3093 sayılı TRT Gelirleri Kanununun 3. Maddesi uyarınca kanunda sayılan cihazları

a-İmal edenler satıştan önce;

b-İthal edenler ise serbest dolaşıma girişinde bandrol veya etiket almaya mecburdur.

Madde metninden görüleceği üzere imalatçılar anılan cihazları satmadan önce bandrol almak zorunda iken ithalatçılar gümrük işlemleri anında yani yurt içinde satış ile ilişkilendirilmeksizin bandrol almak zorundadırlar.

Konuya ilişkin TRT Bandrol Yönetmeliğinin 6. Maddesinde yapılan düzenleme ise aynen aşağıdaki gibidir.

Bandrol Alma Zorunluluğu ve Bandrol Verilmesi

MADDE 6 – (Başlığı ile birlikte değişik:RG-19/3/2015-29300)

3093 sayılı Türkiye Radyo-Televizyon Kurumu Gelirleri Kanununda belirtilen bandrole tabi cihazları imal edenler satıştan önce; ithal edenler ise serbest dolaşıma girişinde bandrol veya etiket almaya mecburdurlar.

Kurumla bandrol dolayısıyla irtibatı devam eden veya bandrol almak için ilk defa müracaat eden gerçek ve hükmî şahısların talep ettikleri bandroller;

a) İthal etmiş oldukları cihazlar için bandrol bedelinin ilgili Gümrük Müdürlüklerine yatırılması üzerine veya 3093 sayılı Türkiye Radyo-Televizyon Kurumu Gelirleri Kanununda belirtilen vade tarihinde Kuruma ödenmek üzere banka teminat mektubu karşılığında,

b) İmal ettikleri cihazlar için bandrol bedelinin Kuruma doğrudan yatırılması üzerine veya 3093 sayılı Türkiye Radyo-Televizyon Kurumu Gelirleri Kanununda belirtilen vade tarihinde Kuruma ödenmek üzere banka teminat mektubu karşılığında,

Verilir hükmü bulunmaktadır.

VADELİ BANDROL ALIM İMKÂNI VARMIDIR?

Abdullah ÇAVUŞ/TRT Strateji Uzmanı

3093 sayılı kanunun lafzı ve ruhunun birlikte incelenmesinden açıkça görüleceği üzere mükellefler TRT bandrollerini, kanunda sayılan bandrole tabi cihazın satılmasından önce almak zorundadırlar.

Öteden beri bandrollerin bandrole tabi cihazın satışından önce alınacağına dair kanunun 3. Maddesinde var olan düzenlemeler, 3093 sayılı kanunda 2014 yılında yapılan değişiklik ile ithalatçılar açısından gümrükleme anında bandrol almaları şeklinde değiştirilmiştir.

İmalatçılar açısından ise kanunun 3. Maddesi gereği cihazın satışından önce bandrol alınması gerekmektedir.

Anılan madde hükmü aynen aşağıdaki gibidir.

Cihazların imalat ve ithalatı:

Madde 3 – (Değişik birinci fıkra: 10/9/2014-6552/104 md.) Bu Kanunun 1 inci maddesinde belirtilen cihazları imal edenler satıştan önce; ithal edenler ise serbest dolaşıma girişinde bandrol veya etiket almaya mecburdur.

Görüleceği üzere 2014 yılında bir vergi güvenlik müessesesi olarak ithalatçılar açısından gümrüklerde bandrol alım zorunluluğuna yönelik özel bir düzenleme yapılmak zorunda kalınmıştır.

Bunun temel sebebi ithalatçılar açısından olası vergi kayıp ve kaçaklarının önüne geçilmesi ve kaynağında vergileme ile potansiyel gelir kalemlerinin tam olarak tahsilinin sağlanmasıdır.

Bununla birlikte gerek imalatçılar ve gerekse ithalatçı mükellefler kanunun 5. Maddesi uyarınca; bandrol ücreti bildirim beyannameleri hala satışı müteakip onuncu aya kadar verilmekte ve bu beyannamelere göre ödeme çıkması halinde de ödemeler bu süre içerisinde yapılmaktadır.

Bandrolün kelime anlamından hareketle bakıldığında bu düzenlemelerden esas amaç piyasaya bandrolsüz cihaz satışının engellenmek olduğu ortaya çıkmaktadır.

İmalatçı mükellefler pazarlama ve satış planlamalarını yapacaklar ve bu cihazların satışa sunulmasından önce TRT'ye başvurmak suretiyle bandrol talebinde bulunacaklardır.

Keza aldıkları bandrolleri de bu cihazlara yapıştırmaları gerekmektedir. Bununla birlikte son yıllarda bazı mükellefler açısından elektronik bandrol uygulamasına da geçilmiş olup bu durum ayrı bir yazımızın konusuna esas teşkil edecektir.

İthalatçı mükellefler açısından ise yeni düzenleme ek bir yük olarak karşımıza çıkmaktadır.

Şöyle ki imalatçılar cihazın satışından hemen önce bandrol almakta iken ithalatçılar satışından çok önce daha gümrükleme anında bandrol almak zorunda kalmaktadırlar.

Bunun peşin alınması halinde ise ithalatçılar açısından ciddi bir erken ödeme sorunu ek bir maliyet veya finansman gereksinimi olarak ortaya çıkabilmektedir.

Üstelik bu düzenleme kanununun 5. Maddesiyle bir nevi tezat oluşturabilecektir.

İşte bütün bu olası olumsuzlukları gidermek amacıyla bandrollerin peşin olarak alınabilmesinin yanında bandrole tabi cihazların satışından çok önce de TEMİNAT MEKTUBU karşılığında vadeli olarak ta alınmasına yönelik düzenlemeler yapılmıştır.

Öteden beri TRT Bandrol Yönetmeliğinde var olan TEMİNATLI bandrol alımı uygulaması 2014 yılında yapılan değişiklikle 3093 sayılı kanuna da işlenmiştir.

Sonuç olarak; bandroller TRT'den talep dilekçelerinde var olan ürün çeşitleri bazında tespit edilen matrah ve nispetler dahilinde TRT'den peşin alınabileceği gibi, TEMİNAT MEKTUBU karşılığı vadeli olarak ta alınabilmektedir.

Peşin alımlarda mükelleflerin bandrol talep dilekçesindeki cihaz başında beyan ettikleri bandrol ücreti matrahlarının son beyan ettikleri bandrol ücreti bildirim beyannamesindeki satışı kesinleşen cihazların ÖTV Hariç KDV Matrahları ile uyumlu olması gerekmektedir.

Bu uyum TRT'nin ilgili personeli tarafından son beyanname ile talep dilekçesindeki rakamlar karşılaştırmak suretiyle yapılmalıdır.

Aksi takdirde bandrol alımlarındaki matrah ile bandrole tabi cihazın satış anında oluşacak olan asıl matrah olan ÖTV Hariç KDV Matrahı arasındaki farklardan kaynaklı olası TRT kayıpları ortaya çıkabilecektir.

Özetle söylemek gerekirse bandrol alım süreçleri ve anılan cihazın satılmasından sonraki beyanname ve ilave varsa olası ilave ödeme süreçleri dikkat ve özen isteyen karmaşık bir süreçtir.

Bu süreçlerdeki olası hataları en aza indirmenin yanında firmalara bandrol yükümlülüklerinin satışla başlaması ve satışı müteakip takip eden üçüncü ayın onuna kadar da beyanname ve ödeme süreleri bulunuyor olmasına rağmen peşin ödeme ile bandrol almalarının ek yük olacağı varsayımından hareketle TRT Bandrol Yönetmeliği ile peşin ödeme yapmaksızın TEMİNAT MEKTUBU karşılığı vadeli bandrol alım imkanı sağlanmıştır.

Yukarda da belirttiğimiz üzere; TEMİNAT MEKTUBU karşılığı vadeli bandrol alımına ilişkin düzenlemeler ilk önce sadece TRT bandrol yönetmeliğinde yapılmış ve 3093 sayılı kanunda yapılmamıştı.

3093 sayılı kanunda 2014 yılında 6552 sayılı kanunla yapılan düzenleme ile teminat karşılığı bandrol alımı müessesesi 3093 sayılı kanuna da eklenmiştir.

Buna göre 3093 sayılı kanunun 5/g maddesi hükmü aynen aşağıdaki gibidir.

g) (Ek: 10/9/2014-6552/105 md.) Bandrol ücretlerine ilişkin ödemeleri bu maddenin (a) bendinde belirtilen sürenin sonunda yapmak isteyen imalatçı ya da ithalatçı firmalara bandroller teminat mektubu karşılığı verilir.

TRT bandrol yönetmeliğinin 7. Maddesi ise aynen aşağıdaki gibidir.

Teminat Mektubu

MADDE 7 –(Başlığı ile birlikte değişik:RG-19/3/2015-29300)

İmal ettikleri veya ithal etmiş oldukları bandrole tabi cihazların bandrollerini teminat mektubu karşılığı almak isteyen gerçek ve hükmi şahıslardan; talep ettikleri bandrol bedeli kadar, kesin ve süresiz banka teminat mektubu istenir.

SONUÇ :

Bu açıklamalardan görüleceği üzere; 3093 sayılı kanun ve Bandrol Verilmesine ilişkin yönetmelik hükümleri gereği TRT den bandrol almak zorunda olan imalatçı veya ithalatçı firmalar, kanunda gösterilen süreler, matrah ve oranlar dahilinde hesapladıkları bandrol ücretlerini ;

a-Peşin olarak nakten ödeyebildikleri gibi

b- Teminat Mektubu karşılığı vadeli olarak

Alabilmektedirler.

BANDROL İÇİN TRT'YE VERİLEN TEMİNAT MEKTUPLARININ PARAYA ÇEVRİLMESİ VE İRAT KAYDINA İLİŞKİN ÖNEMLİ TESPİT VE UYARILAR

Abdullah ÇAVUŞ/TRT Strateji Uzmanı

3093 Sayılı TRT gelirleri kanunu uyarınca TRT'den bandrol alımına ilişkin ikili bir uygulama bulunmaktadır.

İmalatçı veya İthalatçı mükellefler kanununun 3. Maddesinde belirtilen sürelerde bandrol almak zorunda oldukları gibi bu bandrolleri NAKTEN veya TEMİNAT MEKTUBU mukabili vadeli olarak alabilmektedirler.

Vadeli olarak bandrol alan mükellefler bandrole tabi cihazların satışını müteakip üçüncü ayın onuna kadar TRT ye Bandrol Ücreti Bildirim Beyannamesi verecekler ve kanunda gösterilen matrah ve nispetler dahilinde hesapladıkları bandrol ücretlerini de bu süre zarfında TRT'ye ödeyeceklerdir.

Öteden beri TEMİNAT MEKTUBU karşılığı nakit ödemedi vadeli bandrol alım uygulaması TRT Kurumunca bandrol Verilmesine ilişkin Yönetmelik hükümleri çerçevesinde gerçekleştirilmekte olan bir uygulamaydı.

Bununla birlikte 2014 yılında 6552 sayılı kanun ile 3093 sayılı kanunun 5. Maddesine eklenen (g) bendi ile aynı maddenin bu kanunla değiştirilen (b) bendinde de TEMİNAT MEKTUPLARI KONUSU TRT gelirleri kanununda da yasal dayanak bulmuş bir düzenleme haline gelmiştir.

Bu düzenlemelerden sonra 4 OCAK 2018 tarihinde TRT bazı ürün gruplarında e-BANDROL uygulamasına geçmiştir.

Konu ile ilgili olarak 4 ocak 2018 tarihinde Türkiye Radyo - Televizyon Kurumu Elektronik Bandrol Uygulaması Yönetmeliği yayınlanmıştır.

Bu yönetmeliğin 9. Maddesinde de e- Bandrol uygulamasında TEMİNAT MEKTUBU konusuna yer verildiği görülmektedir.

Anılan mevzuat düzenlemeleri aynen aşağıdaki gibidir.

1- 3093 Sayılı Kanunun 5/b ve g Bentleri

b) (Değişik : 10/9/2014 - 6552/105 md.) Bu maddenin (g) bendi kapsamı dışında kalan bandrol ücretleri; Gümrük idarelerince ithalatta alınan gümrük vergileri ve diğer mali yükümlülüklerden ayrı olarak tahsil olunur ve yapılan aylık tahsilat toplamı en geç takip eden ayın on beşinci gününe kadar Türkiye Radyo-Televizyon Kurumuna intikal ettirilir. Bu ücretlerin tahsiline, iadesine, teminata bağlanmasına ve tahsil edilen ücretlerin Türkiye Radyo-Televizyon Kurumuna aktarılmasına ilişkin usul ve esaslar Gümrük ve Ticaret Bakanlığı ile Türkiye Radyo-Televizyon Kurumu arasında müştereken belirlenir.

g) (Ek: 10/9/2014-6552/105 md.) Bandrol ücretlerine ilişkin ödemeleri bu maddenin (a) bendinde belirtilen sürenin sonunda yapmak isteyen imalatçı ya da ithalatçı firmalara bandroller teminat mektubu karşılığı verilir.

2- TRT Bandrol Yönetmeliği:

Bandrol Alma Zorunluluğu ve Bandrol Verilmesi

MADDE 6 – (Başlığı ile birlikte değişik:RG-19/3/2015-29300)

3093 sayılı Türkiye Radyo-Televizyon Kurumu Gelirleri Kanununda belirtilen bandrole tabi cihazları imal edenler satıştan önce; ithal edenler ise serbest dolaşıma girişinde bandrol veya etiket almaya mecburdurlar.

Kurumla bandrol dolayısıyla irtibatı devam eden veya bandrol almak için ilk defa müracaat eden gerçek ve hükmî şahısların talep ettikleri bandroller;

a) İthal etmiş oldukları cihazlar için bandrol bedelinin ilgili Gümrük Müdürlüklerine yatırılması üzerine veya 3093 sayılı Türkiye Radyo-Televizyon Kurumu Gelirleri Kanununda belirtilen vade tarihinde Kuruma ödenmek üzere banka teminat mektubu karşılığında,

b) İmal ettikleri cihazlar için bandrol bedelinin Kuruma doğrudan yatırılması üzerine veya 3093 sayılı Türkiye Radyo-Televizyon Kurumu Gelirleri Kanununda belirtilen vade tarihinde Kuruma ödenmek üzere banka teminat mektubu karşılığında, verilir.

Teminat Mektubu

MADDE 7 –(Başlığı ile birlikte değişik:RG-19/3/2015-29300)

İmal ettikleri veya ithal etmiş oldukları bandrole tabi cihazların bandrollerini teminat mektubu karşılığı almak isteyen gerçek ve hükmî şahıslardan; talep ettikleri bandrol bedeli kadar, kesin ve süresiz banka teminat mektubu istenir.

Teminatın Verilmesi

MADDE 8. – (Değişik:RG-19/3/2015-29300)

Gerçek ve hükmî şahıslar 7 nci maddede belirlenen tutarda kesin ve süresiz banka teminat mektubunu Kurumun belirleyeceği şekilde bandrol almadan önce Kuruma vermek zorundadırlar.

Kurum gerekli görmesi halinde ilave banka teminat mektubu isteyebilir.

Teminatın Kapsamı (Değişik başlık:RG-19/3/2015-29300)

MADDE 9. -(Değişik:RG-19/3/2015-29300) Gerçek ve hükmî şahıslar tarafından bandrol alımında verilecek banka teminat mektupları, Kurumun bandrol işlemlerinden kaynaklanan mevcut ve ileride doğabilecek vadesi gelmiş ve gelmemiş bütün alacaklarını kapsar.

Teminattan doğacak her türlü masraf, teminatı getiren gerçek ve hükmi şahıslara ait olacaktır.

Teminatın İadesi

MADDE 10. - (Değişik:RG-19/3/2015-29300) Kurumla bandrol ilişkisi olan gerçek ve hükmi şahısların, bu ilişkiden kaynaklanan yükümlülüklerinin sona ermesi veya bandrol ilişkisi devam etmekle beraber teminatlı alımdan nakit alıma geçmek istemeleri halinde, yazılı olarak talep etmeleri ve Kuruma borçlarının bulunmaması kaydıyla, banka teminat mektupları, hesap mutabakatından sonra kendilerine iade edilir.

Teminatın Paraya Çevrilmesi ve İrat Kaydı

MADDE 11. - (Değişik:RG-19/3/2015-29300) Gerçek ve hükmi şahısların Kanunda belirtilen süre içinde Kuruma olan bandrol borçlarını ödememeleri halinde, 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanununun 56 ncı maddesi uyarınca borcun 7 gün içinde ödenmesi, aksi halde teminatın paraya çevrileceği veya diğer şekillerle cebren tahsile devam olunacağı borçluya bildirilir. 7 gün içinde borç ödenmediği takdirde teminat paraya çevrilerek Kurum alacağı tahsil edilir.

3- 3093 sayılı Kanunda 6183 sayılı Kanuna Yapılan Atıflar:

3093 sayılı TRT Gelirleri Kanununun tahsilat başlıklı 5. Maddesi, ile Ceza Hükümü başlıklı 6. Maddelerinde kanuni sürelerinde ödenmeyen bandrol ücreti ana para alacağı ile bandrolsüz cihaz satanlar adına kesilecek olan idari para cezalarının cebri takip ve tahsillerinin 6183 sayılı kanuna göre yapılacağına dair düzenlemeler bulunmaktadır.

6. maddesinde aynen;

“...Tahakkuku müteakip tebliğ edilen para cezalarını ödemeyenler hakkında 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanuna göre işlem yapılır.”

Hükümü bulunmaktadır.

5. maddesinin (a) bendinde ise aynen;

“...Aksi takdirde her geçen gün için yürürlükteki en yüksek ticari kredi faizi oranı üzerinden tahakkuk ettirilecek faiz miktarı ile birlikte 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun (gecikme cezası hariç) hükümlerince tahsil olunur.”

Hükümü bulunmaktadır.

Keza TRT ye 3093 sayılı kanun uyarınca istediği bilgiyi vermekten imtina edenler adına 5.000 TL ye kadar kesilecek olan idari para cezaları ile ilgili düzenlemenin yapıldığı 5/f bendinde de aynen;

“...Ödeme süresi içinde ödenmeyen idari para cezaları hakkında 6183 sayılı Kanuna göre işlem yapılır. Bu maddeye göre kesilecek idari para cezalarına karşı, ilgisine tebliğ tarihinden itibaren, bir ay içinde yetkili idare mahkemesinde dava açılabilir.”

Hükmü bulunmaktadır.

4- 6183 Sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanundaki TRT Bandrol Alacağı İle İlgili Takip Konusundaki Maddeler

Ödeme emri:

Madde 55 – Amme alacağını vadesinde ödemiyenlere, 15 gün içinde borçlarını ödemeleri veya mal bildiriminde bulunmaları lüzumu bir “ödeme emri” ile tebliğ olunur.

Ödeme emrinde borcun asıl ve ferilerinin mahiyet ve miktarları, nereye ödeneceği, müddetinde ödemediği veya mal bildiriminde bulunmadığı takdirde borcun cebren tahsil ve borçlunun mal bildiriminde bulununcaya kadar üç ayı geçmemek üzere hapis ile tazyik olunacağı, gerçeğe aykırı bildirimde bulunduğu takdirde hapis ile cezalandırılacağı kayıtlı bulunur. Ayrıca, borçlunun 114 üncü maddedeki vazifeleri ve bu vazifeleri yerine getirmedeği takdirde hakkında tatbik edilecek olan ceza bu ödeme emrinde kendisine bildirilir.

Belediye hududu dışındaki köylerde bulunan borçlulara ödeme emirleri muhtarlıkça tebliğ olunur. Ödeme emirlerinin muhtarlığa tevdi tarihinden itibaren 15 gün içinde tebligat yapılmadığı takdirde ödeme emirleri tebliğ edilmemiş olan borçluların isimleri ödeme emri hüküm ve mahiyetindeki bir “ödeme cetveline” alınarak borçlular borçlarını ödemeye ve mal bildiriminde bulunmaya çağırılırlar. Ödeme cetveli köy ihtiyar kurulu kapısına bir örneği de köyde herkesin görebileceği umumi bir mahalle 10 gün müddetle asılmak suretiyle tebliğ olunur ve cetvelin asıldığı köy muhtarlığınca münadi vasıtasıyla ilan olunur. Cetvel asılırken ve indirilirken keyfiyet muhtarlıkça zabıt varakasıyla tesbit edilir. Cebren tahsil ve takip ödeme emrinin tebliği veya ödeme cetvelinin indirilmesi tarihinde başlamış olur.

Borcunu vadesinde ödemiyenlere ait malları elinde bulunduran üçüncü şahıslardan bu malları 15 gün içinde bildirmeleri istenir.

Teminatlı alacaklarda takip

Madde 56 – Karşılığında teminat gösterilmiş bulunan amme alacağı vadesinde ödenmediği takdirde, borcun 15 gün içinde ödenmesi, aksi halde teminatın paraya çevrileceği veya diğer şekillerle cebren tahsile devam olunacağı borçluya bildirilir. 15 gün içinde borç ödenmediği takdirde teminat bu kanun hükümlerine göre paraya çevrilerek amme alacağı tahsil edilir.

5- DEĞERLENDİRME VE ÖNERİLERİMİZ:

a- TRT Bandrol Yönetmeliğinin Teminatın Paraya Çevrilmesi ve İrat Kaydı başlıklı 11. Maddesindeki süreler 6183 sayılı kanunun değişmeden önceki halindeki sürelerdir.

28/11/2017 tarihli ve 7061 sayılı Kanunla 6183 sayılı kanunda daha önce 7 gün olan süreler 15 gün olarak değişmiştir.

“Gerçek ve hükmî şahısların Kanunda belirtilen süre içinde Kuruma olan bandrol borçlarını ödememeleri halinde, 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunun 56 ncı maddesi uyarınca borcun 7 gün içinde ödenmesi, aksi halde teminatın paraya çevrileceği veya diğer şekillerle cebren tahsile devam olunacağı borçluya bildirilir. 7 gün içinde borç ödenmediği takdirde teminat paraya çevrilerek Kurum alacağı tahsil edilir.”

Normlar hiyerarşisinin yanında anılan yönetmelik maddesinde 6183 sayılı kanunun 56. Maddesine yapılan atıftan dolayı sürelerin TRT tarafından yönetmeliğin değişmesini beklemeden 15 gün olarak uygulanması gerekmektedir.

Aksi takdirde yapılacak olan idari işlem 6183 sayılı kanuna aykırı olacağından idare mahkemelerince iptal edilecektir.

2- TRT'nin gecikmeksizin bandrol yönetmeliği ile 6183 sayılı kanun süreler başta olmak üzere uyumlaştırmak amacıyla yönetmelik değişikliğine gitmesi gerekmektedir.

3- TRT Bandrol yönetmeliğinin 11. Maddesindeki düzenleme 3093 sayılı kanunun 5/a maddesindeki bandrol ücreti bildirim beyannamesi verilerek kesinleşen ve kanundaki sürede ödenmeyen bandrol ana para alacakları düşünülerek yapılmış bir düzenlemedir.

Yani beyan esasına dayalıdır. Bu kapsamda sürelerle ilgili kısımda değişikliğe gidilerek uygulanması yerindedir.

Bununla birlikte TRT Mali Denetçileri veya Maliye Bakanlığı Vergi Müfettişleri tarafından yapılacak bandrol incelemelerinde kanundaki beyan ve ödeme sürelerinden sonraki dönemlerce yapılacak olan TARHİYATLAR için ne yazık ki bir düzenleme yapılmamıştır.

Keza 3093 sayılı kanundaki beyan ve ödeme sürelerinden sonra yapılacak olan bandrol ücreti TARHİYATLARI'nın ÖDEME SÜRELERİ VE İTİRAZ SÜRECİNE ilişkin olarak 3093 sayılı kanunda da bir düzenleme yoktur.

O halde bu durumda izlenecek yol ne olmalıdır.

Bu durumda ÖDEME SÜRESİ olarak 6183 sayılı kanunun 37. Maddesindeki süremi (1 Ay) yoksa 2577 sayılı İdari yargılama Usulü hakkındaki Kanunun idari davalarla ilgili 60 gün içerisinde dava açılacağına dair süremi ödeme süresi olarak uygulanacaktır.?

Bu konulara TRT tarafından bandrol yönetmeliğinde değişiklik yapılarak karar verilmesi gerekecektir.

Bununla birlikte ister 1 Ay ister 60 gün hangi süre uygulanırsa uygulansın bu sürelerin bitiminde derhal bandrol yönetmeliği hükümleri uygulanamaz.

Şöyle ki; 6183 sayılı Kanunun 55. Maddesi gereği tarhiyat yazısındaki sürelerin sonunda ödeme yapmayan firma adına ÖDEME EMRİ çıkarılacak ve 15 günlük ödeme süresi verilecektir. Bu süre zarfında da ödeme yapmayan ancak TRT’de TEMİNAT MEKTUBU bulunan firmanın teminat mektubu bu yine derhal irat kaydedilemeyecektir.

Bu defada 6183 sayılı kanunun 56. Maddesindeki Teminatlı Alacaklarla ilgili madde hükmü devreye girecektir.

“Karşılığında teminat gösterilmiş bulunan amme alacağı vadesinde ödenmediği takdirde, borcun 15 gün içinde ödenmesi, aksi halde teminatın paraya çevrileceği veya diğer şekillerle cebren tahsile devam olunacağı borçluya bildirilir. 15 gün içinde borç ödenmediği takdirde teminat bu kanun hükümlerine göre paraya çevrilerek amme alacağı tahsil edilir.”

Bu maddeden hareketle Bandrol borcu olan firmaya 15 gün süre içeren yeni yazı yazılmalı ve bu yazıda TEMİNAT MEKTUP’larının irat kaydedileceğine dair madde hükümleri bulunmalıdır.

4- 3093 sayılı TRT Gelirleri Kanununun 5/f bendindeki TRT’ye istenilen bilgileri vermeyen kişi ve kurumlar adına 5.000 TL ye kadar kesilecek olan idari para cezaları ile bandrolsüz cihaz satanlar adına 6. Madde uyarınca kesilecek idari para cezalarına ilişkin 2014 yılında 6552 sayılı kanunla yapılan değişikliklerde ödeme süresi olarak 1 Ay belirlenmiştir. Keza aynı süre dava açma süresi olarak ta belirlenmiştir.

Sonuç olarak;

a- Sonradan inceleme raporlarından hareketle yapılacak tarhiyat yazılarında bu 1 Aylık dava açma ve ödeme süresinin beklenilmesi

b- Bu 1 aylı süre içerisinde tarhiyat yazısına rağmen ödeme yapılmazsa 6183 sayılı kanunun 55. Maddesine uygun ödeme emri düzenlenmesi ve ödeme için ilave 15 gün süre verilmesi

c- Bu sürenin sonunda da ödeme yapılmaz ise bandrol yönetmeliğinin 11. Maddesindeki 7 günlük sürenin değil 6183 sayılı kanunun 56. Maddesindeki 15 günlük sürenin hatırlatıldığı bu sürede ödeme yapılmaz ise teminat mektuplarının irat kaydedileceğinin hatırlatıldığı bir yazının daha yazılarak tebliği ve 15 günlük sürenin beklenmesi gerekmektedir.

Bu usul ve esaslarının uygulanmasına ve verilen sürelerle rağmen TRT’ye olan idari para cezası borcunu ödemeyen mükelleflerin TRT de mevcut olan TEMİNAT MEKTUPLARI TRT HESAPLARINA RESEN İRAT KAYDEDİLİR.

5- Bu usullerin dışında yapılacak işlemler idare 6183 sayılı kanuna aykırılıktan dolayı mahkemelerinden dönecektir.

6- Son olarak TRT’nin Bandrol Yönetmeliğini ivedi 6183 sayılı kanuna uyarlaması gerekmektedir.

BANDOL ÜCRETİ VE TRT ENERJİ PAYINDA VERGİYİ DOĞURAN OLAY

Abdullah ÇAVUŞ/TRT Strateji Uzmanı

3093 Sayılı TRT Gelirleri Kanununda sayılan Enerji Payı Geliri ile Bandrol Ücreti Geliri Kamu gelirleri sınıflandırmasında Parafiskal Gelir Olarak nitelendirilmektedir.

Vergi hukukunda vergilendirmenin ilk aşaması vergiyi doğuran olayın ortaya çıkmış olmasıdır. Vergiyi doğuran olay illaki ilgili vergi kanununda bir madde içerisinde açıklanmıştır.

Vergiyi doğuran olay kavramı TRT bandrol ve enerji payı gelirlerinde de vergiyi doğuran olayın ortaya çıkması açısından önem arz etmektedir.

Bu yazımızda vergiyi doğuran olayın 3093 sayılı TRT gelirleri kanunundaki karşılıkları anlatılmaya çalışılmaktadır.

1- VERGİYİ DOĞURAN OLAY:

Vergiyi doğuran olay kavramı Vergi Usul Kanunu'nun 19. maddesinde tanımlanmıştır.

Buna göre; “*Vergi alacağı, vergi kanunlarının vergiyi bağladıkları olayın vukuu veya hukuki durumun tekemmülü ile doğar. Vergi alacağı mükellef bakımından vergi borcunu teşkil eder.*”

Hükmü bulunmaktadır.

Vergi Usul Kanunu'nun 3. Maddesinin de ise;

“*Vergilendirmede vergiyi doğuran olay ve bu olaya ilişkin muamelelerin gerçek mahiyeti esastır. Vergiyi doğuran olay ve bu olaya ilişkin muamelelerin gerçek mahiyeti yemin hariç her türlü delille ispatlanabilir. Şu kadar ki, vergiyi doğuran olayla ilgisi tabii ve açık bulunmayan şahit ifadesi ispatlama vasıtası olarak kullanılamaz.*”

Son olarak vergiyi doğuran olay ile ilgili Vergi Usul Kanunu'nun 9. Maddesinde;

“*Vergiyi doğuran olayın kanunlarla yasak edilmiş bulunması mükellefiyeti ve vergi sorumluluğunu kaldırmaz*”

Hükmü bulunmaktadır.

Vergiyi doğuran olayın tespit edilmesinin vergilendirme açısından önemi büyüktür.

Keza; devletin vergi alacağı vergiyi doğuran olayla birlikte başlamaktadır. Mükellef için vergi borcu, devlet için vergi alacağı şeklindeki ilişki vergiyi doğuran olayın ortaya çıkması ile başlamaktadır.

Vergi borcunun doğması için verginin konusunun var olması gerekli fakat yeterli bir şart değildir.

Vergi borcunun ortaya çıkması için hem verginin konusunun olması hem de vergiyi doğuran olayın ortaya çıkması gerekir. Vergi yükümlüsünün, verginin konusu ile kanunun öngördüğü biçimiyle ilişkiye girmesi gerekir.

2- TRT BANDROL ÜCRETİNDE VERGİYİ DOğURAN OLAY:

3093 sayılı TRT Gelirleri kanununun 3. Maddesinde;

“Bu Kanununun 1 inci maddesinde belirtilen cihazları imal edenler satıştan önce; ithal edenler ise serbest dolaşıma girişinde bandrol veya etiket almaya mecburdur.”

Hükmü bulunmaktadır.

Buna göre vergiyi doğuran olay;

a-İMALATÇILAR AÇISINDAN VERGİYİ DOğURAN OLAY:

İmalatçılar açısından imal etmiş oldukları bandrole tabi cihazın satıŐıyla başlamaktadır. Mükellefler söz konusu cihazların satışından önce kanundaki matrah ve nispetler dahilinde peşin olarak veya teminat mektubu karşılığı vadeli olarak BANDROL almak zorundadır.

Satılmayan ve stokta tutulan bandrole tabi cihazlar için bandrol alınması zorunlu değildir.

Mükellefler piyasaya bandrolsüz cihaz satamayacaklardır.

b-İTHALATÇILAR AÇISINDAN VERGİYİ DOğURAN OLAY:

İthalatçılar açısından vergiyi doğuran olay 2014 yılından önce aynen imalatçılar gibiydi. İthalatçıların vergilendirilmesinde yaşanan sıkıntılar ve vergi kayıp ve kaçaklarının ithalatılarda daha yüksek oranda olması nedeniyle kaynağında vergileme yapmak amacıyla değişikliğe gidilmiştir.

Kanununun 3. Maddesi 09.10.2014 tarih ve 6552 sayılı kanun ile 3093 sayılı kanunda yapılan değişiklik ile yukardaki gibi olmuştur.

Sonuç olarak bandrole tabi cihaz ithalatçıları(gerek ticari gerek ticari olmayan ithalat) açısından vergiyi doğuran olay imalatçıların aksine SATIŞ değil, bu cihazlar gümrük hattından geçerek millileŐmesidir. Yani lkemiz açısından serbest dolaşıma girmesidir.

İthalatçılar açısından imalatçılara göre ek bir yük getirmektedir. Bununla birlikte teminat mektubu karşılığında vadeli alım imkanı bulunmaktadır. Ancak bu durumda teminat mektup masrafları ile karŐılaŐılabilecektir.

3- TRT ENERJİ PAYINDA VERGİYİ DOğURAN OLAY:

Enerji payı mükellefleri açısından vergiyi doğuran olay 3093 sayılı kanununun4/c maddesiyle tanımlanmıştır.

Buna göre anılan madde hükmü aynen aşağıdaki gibidir.

“Nihai tüketiciye elektrik enerjisi satışı yapan lisans sahibi tüzel kişiler, iletim, dağıtım ve perakende satış hizmetlerine ilişkin bedeller hariç olmak üzere, elektrik enerjisi satış bedelinin (sanayi sicil belgesine sahip sanayi işletmelerine yapılan elektrik enerjisi satışı hariç) yüzde ikisi tutarındaki payı (Katma Değer Vergisi, diğer vergiler, fon ve paylar ile benzeri kesintiler hariç) faturalarında ayrıca gösterir ve bu kapsamdaki bedelleri Türkiye Radyo-Televizyon Kurumuna intikal ettirirler.”

Madde metninden açıkça görüleceği üzere vergiyi doğuran olay NİHAİ TÜKETİCİYE ELEKTRİK ENERJİSİ SATILMASIDIR.

Burada vergilendirme açısından ilk sıkıntı NİHAİ TÜKETİCİ nin meri mevzuatta açık tanımının olmamasından kaynaklanmıştır.

Bu sıkıntılar;

-Kanunun ilk uygulamasında bazı grup firmaları, elektrik üreten lisans sahibi grup ortaklarına olan enerji satışını nihai tüketiciye olan satış olarak algılamayıp TRT payı ödemek istememişler ve konuyu yargıya taşımışlardır.

- İlk uygulamada Lisans sahibi firma elektrik üretiminin yanında tekstil veya çimento fabrikası vb. diğer işeride aynı firma çatısında yapabiliyordu bunlara gerek sayaç kullanılıp gerekse sayaç kullanılmadan doğrudan hat çekilerek verilen elektrik içinde bu firmalar NİHAİ TÜKETİCİ değil diyerek ödeme yapmak istememiş ve konuyu yargıya taşımışlardır.

Son olarak elektrik santralının kendi ihtiyaçları için kişisel tüketimine sevk ettiği elektrik içinde aynı gerekçelerle TRT payı ödemesinde bulunmak istemedikleri ve konuyu yargıya taşıdıkları görülmüştür.

BÜTÜN BU İTİRAZLAR YARGIDA TRT LEHİNE SONUÇLANMIŞTIR. BAŞKA BİR YAZIMIZDA DETAYLARI VERİLECEK OLAN MAHKEME KARARLARI SONUCU NİHAİ TÜKETİCİ KAVRAMINDAN SADECE HANE HALKINI ALGILANMAYACAĞI ELEKTİRĞİ SON TÜKETEN VEYA İMALATTA KULLANAN KİŞİ VE FİRMALARIN ANLAŞILMASI GEREKTİĞİNE DAİR GÖRÜŞ OLUŞMUŞTUR.

Bununla birlikte sanayici firmaların ve bunların oluşturduğu sivil toplum kuruluşların yoğun baskıları sonucu 3093 sayılı kanunda sonradan yapılan bir değişiklik ile kanun uygulaması açısından NİHAİ TÜKETİCİ VASFINA SAHİP OLAN sanayi sicil belgesine sahip olan imalatçılara yapılan satışlar da VERGİYİ DOĞURAN OLAY OLUŞMASINA RAĞMEN TRT payı ödemekten muaf tutulmuşlardır

TRT BANDROL MÜKELLEFIYETİNDE İSTENLECEK OLAN BİLDİRİM VE BELGELER

Abdullah ÇAVUŞ/TRT Strateji Uzmanı

TRT bandrolü konusunda seri şekilde yayınlamakta olduğumuz bilgilendirme amaçlı yazılarımızda ifade ettiğimiz üzere, TRT Bandrolü kamu Gelirleri sınıflandırmasında PARAFİSKAL GELİRLER (Vergi benzeri Gelirler) kapsamında değerlendirilmektedir.

Buradan hareketle vergi hukukunda ki vergilendirme usul ve esasları ile bandrol gelirlerinin takip usulleri konusunda benzerlikler bulunmaktadır.

Keza vergilendirme aşamaları diye bilinen verginin TARH, TEBLİĞ, TAHAKKUK ve TAHSİL usulleri konularında da benzerlikler bulunmaktadır.

Özetle söylemek gerekirse vergi mükellefleri ve vergi dairesi uygulamalarının benzerleri TRT Muhasebe ve Finansman dairesi başkanlığına bağlanmış olan Hasılat Müdürlüğüne uygulanmaktadır.

Vergilendirme aşamalarının TRT BANDROL ÜCRETİ ile ilgili uygulamaları daha önceki yazılarımızda anlatılmıştı.

TRT ile bandrol ilişkisi başlayacak olan BANDROL İMALATÇISI veya İTHALATÇISI olan mükellefler ile ilgili düzenlemeler ve bildirimler hakkında bu yazımızda detaylı bilgi verilecektir.

TRT Bandrol Uygulamaları konusunda detaylı bilgi "Türkiye Radyo - Televizyon Kurumu'nca Bandrol Verilmesine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik" hükümlerinde bulunmaktadır.

I- BANDROL ALMAK İÇİN MÜRACAAT EDENLERDEN İSTENİLECEK BELGELER:

MADDE 5. - Bandrol almak için Kuruma ilk defa müracaat eden gerçek ve hükmî şahıslardan aşağıdaki belgeler istenir:

A) GERÇEK ŞAHISLARDAN İSTENİLECEK BELGELER:

- 1) Müracaat formu,
- 2) T.C. Kimlik Numarası beyanı,
- 4) İmza sirküleri,
- 5) Bandrollerin teslim edileceği kişiler için yetki belgesi,
- 7) Ticaret odası kaydı,
- 8) Teminat mektubu.

B) HÜKMÎ ŞAHISLARDAN İSTENİLECEK BELGELER:

- 1) Müracaat formu,
- 2) Hükâmî şahıs yönetim kurulu başkanı ve yönetim kurulu üyelerinin T.C. Kimlik numarası beyanları,
- 4) Hükâmî şahıs yönetim kurulu başkanı ve yönetim kurulu üyelerinin imza sirküleri,
- 5) Bandrollerin teslim edileceği kişiler için yetki belgesi,
- 6) Hükâmî şahıs ana sözleşmesinin yayınlandığı Ticaret Sicil Gazetesi'nin aslı veya fotokopisi,
- 7) İmalâtçı veya ihracatçı belgesinin asılları veya Kurumca onaylı suretleri (imâl ettikleri renkli televizyonlardan ihraç ettikleri miktar kadarını yurt içinde satanlardan),
- 8) Teminat mektubu.

2- İTHALATÇILAR İÇİN FİİLİ BANDROL UYGULAMALARI VE İSTENİLEN BELGELER:

A- Mükellef Kayıt İşlemleri Ve Gerekli Belgeler:

- a) Mükellef bilgi formu
- b) Vergi Levhası
- c) Ticaret odası faaliyet belgesi
- d) Ticaret sicili gazetesi
- e) İmza sirküleri
- f) Bandrol almaya veya işlemleri yapmaya yetkilendirilmiş 3 üncü kişilere ait yetki belgesi
- g) Teminat karşılığı bandrol almak isteyenlerden süresiz ve kesin teminat mektubu
- h) Bu evraklar Kurumumuza bandrol mükellefi olmak için bir defaya mahsus gönderilir.**

B- Bandrol Talep İşlemleri Ve Gerekli Belgeler:

- a) Bandrol talep dilekçesi
- b) Gümrük Vergi Tahsil Alındısı
- c) Gümrük Giriş Beyannamesi
- d) İthalat faturaları
- e) İthalat Ürün Bilgi Talep şablonu

C- İTHALAT İÇİN ÜRÜN BİLGİ ŞABLONUNUN DOLDURULMASINA YÖNELİK GEREKLİ OLAN DETAYLAR:

TRT tarafından bandrole tabi cihaz ithalatçısı firmalar için bandrol taleplerinde kullanılmak üzere excel formatında bir metin oluşturulmuştur.

12 sütundan oluşan bu formun detayları aşağıdaki gibidir.

A-No: Sıra numarası

B-BEYANNAME NO: Beyanname numarası şablonda bütün olarak yer alacaktır. *Örn: 16410100IM006556*

C- KALEM NO: Her model ve cihaz gümrük beyannamesinde farklı kalemlerde yer alacağından kalem numaraları sırasıyla yazılacaktır.

D-GÜMRÜK MÜDÜRLÜĞÜ: Şablonda Gümrük Müdürlükleri yer almaktadır. Uygun olan seçilecek olup, elle giriş yapıldığı takdirde sistem kabul etmeyecektir.

E-TESCİL TARİHİ: Tescil tarihi yazılacaktır. Aradaki işaret nokta dışında olduğunda sistem şablonu kabul etmeyecektir. *Örn: 01.12.2016*

F-KAPANIŞ TARİHİ: Beyanname kapanış tarihi yazılacaktır. Aradaki işaret nokta dışında olduğunda sistem şablonu kabul etmeyecektir. *Örn: 01.12.2016*

G-ADET: Söz konusu sırada yer alan kalemde ithalatı gerçekleşen ürün adedi yazılacaktır.

H-CİHAZ TÜRÜ: İlgili sütundan ithalatı gerçekleşen ürün şablondan seçilecektir. Elle giriş yapıldığı takdirde sistem kabul etmeyecektir.

I-MARKA: İlgili sütunda ithalatı gerçekleşen ürünün markası yer alacaktır.

J-MODEL: İlgili sütunda ithalatı gerçekleşen ürünün modeli yer alacaktır.

K-BANDROL ORANI: İlgili sırada ithalatı gerçekleşen ürünün bandrol oranı % işareti olmadan direk rakam olarak girilecektir.

L-BANDROL TUTARI: Bandrol tutarı ilgili sırada ithalatı gerçekleşen ürüne ait tutardır. 3.231,03 olarak belirtilecek, para birimi yazılmayacak ve kuruluş hanesi virgülle ayrılacaktır. Yuvarlama yapıldığı takdirde sistem uyarı verecektir.

3- İMALATÇI MÜKELLEFLER İÇİN FİİLİ BANDROL UYGULAMALARI VE İSTENİLEN BELGELER:

A- Mükellef Kayıt İşlemleri Ve Gerekli Belgeler

- a) Mükellef bilgi formu
- b) Vergi Levhası
- c) Ticaret odası faaliyet belgesi
- d) Ticaret sicili gazetesi
- e) İmza sirküleri
- f) Kapasite Raporu
- g) Bandrol almaya veya işlemleri yapmaya yetkilendirilmiş 3 üncü kişilere ait yetki belgesi
- h) Teminat karşılığı bandrol almak isteyenlerden süresiz ve kesin teminat mektubu
- i) Bu evraklar Kurumumuza bandrol mükellefi olmak için bir defaya mahsus gönderilir.

B- Bandrol Talep İşlemleri Ve Gerekli Belgeler.

- a) Bandrol talep dilekçesi dilekçesi
- b) Bandrol ücreti ödeme dekontu (teminat karşılığı bandrol alan firmalardan istenilmez)
- c) İmalat Ürün Bilgi Talep şablonu

C- İMALATÇI MÜKELLEFLER İÇİN ÜRÜN BİLGİ ŞABLONUNUN DOLDURULMASINA YÖNELİK GEREKLİ TÜM DETAYLAR

TRT tarafından bandrole tabi cihaz imalatçısı firmalar için bandrol taleplerinde kullanılmak üzere excel formatında bir metin oluşturulmuştur.

7 sütundan oluşan bu formun detayları aşağıdaki gibidir.

A-No: Sıra numarası

B-CİHAZ TÜRÜ: İlgili sütundan imalatı gerçekleşen cihazın türü şablondan seçilecektir. Elle giriş yapıldığı takdirde sistem kabul etmeyecektir.

C-MARKA: İlgili sütunda imalatı gerçekleşen cihazın markası yer alacaktır.

D-MODEL: İlgili sütunda imalatı gerçekleşen cihazın modeli yer alacaktır.

E-ADET: Üretimi planlanan cihaz adeti yer alacaktır.

F-BİRİM FİYAT: İlgili sütunda imalatı planlanan cihaz/cihazların birim satış fiyatı yazılacaktır.

G-ÜRETİM TARİHİ: İlgili sütunda imalatı planlanan cihaz/cihazların üretim tarihi yazılacaktır.

4- BANDROL ÜCRETİ BEYANANEMESİ

3093 sayılı kanunun 5/a maddesinde BANDROL ÜCRETİ BEYANNAMESİ'ne ilişkin hükümler bulunmaktadır. Buna göre Bandrol Ücreti Bildirim Beyannamesi bandrole taci cihazın satışını müteakip üçüncü ayın onuna kadar TRT'ye verilmek zorundadır.

Kanunda beyanname vermemenin veya geç vermenin müeyyidesine yönelik bir düzenleme yapılmadığı görülmektedir.

Kanunun ilgili maddesi aynen aşağıdaki gibidir.

Tahsilat:

Madde 5 – a) Bu Kanunun 1 inci maddesinde belirtilen cihazları imal ve ithal edenler bir ay içinde sattıkları cihazlardan 4 üncü maddenin (a) bendine göre tahsil ettikleri ücretleri en geç müteakip üçüncü ayın onuna kadar Türkiye Radyo - Televizyon Kurumuna bir beyanname ile bildirerek ve aynı süre içerisinde ödemekle yükümlüdürler. Aksi takdirde her geçen gün için yürürlükteki en yüksek ticari kredi faizi oranı üzerinden tahakkuk ettirilecek faiz miktarı ile birlikte 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun (gecikme cezası hariç) hükümlerince tahsil olunur.

A- İTHALATÇI MÜKELLEFLER TARAFINDAN VERİLECEK OLAN BANDROL ÜCRETİ BİLDİRİM BEYANNAMESİ:

Bu hükümden hareketle TRT tarafından exel ortamında İMALATÇI MÜKELLEFLERL VE İTHALATÇI MÜKELLEFLER için ayrı ayrı olmak üzere BANDROL BİLDİRİM BEYANNAMESİ geliştirilmiştir.

Beyanname içerisindeki sütunlar aşağıdaki gibidir.

No

Talep No

Talep Kalemi

Beyanname No

Beyanname Kalemi

Fatura No

Fatura Tarihi

Alıcı Vergi No

Alıcı Adı

Cihaz Türü

Marka

Model

Adet

Birim Bandrol Ücreti

Toplam Bandrol Ücreti

B- İTHALATÇI MÜKELLEFLER TARAFINDAN VERİLECEK OLAN BANDROL ÜCRETİ BİLDİRİM BEYANNAMESİ:

Bu hükümden hareketle TRT tarafından exel ortamında İMALATÇI MÜKELLEFLERL VE İTHALATÇI MÜKELLEFLER için ayrı ayrı olmak üzere BANDROL BİLDİRİM BEYANNAMESİ geliştirilmiştir.

Beyanname içerisindeki sütunlar aşağıdaki gibidir.

No

Talep No

Talep Kalemi

Fatura No

Fatura Tarihi

Alıcı Vergi No

Alıcı Adı

Cihaz Türü
Marka
Model
Adet
Birim Fiyat
Birim Bandrol Ücreti
Toplam Bandrol Ücreti

TRT BANDROL ÜCRETİ BİLDİRİM BEYANNAMESİ VE BANDROL CEZALARI

Abdullah ÇAVUŞ/TRT Strateji Uzmanı

3093 sayılı TRT Gelirleri kanununda sayılı cihazların ithalatçıları veya imalatçıları bu cihazların satışından önce kanunda belirtilmiş olan matrah ve nispetler üzerinden hesaplamış oldukları bandrol ücretlerini TRT'ye bir beyanname ile bildirmek zorundadır.

Şekli ve içeriği TRT tarafından belirlenmiş olan beyanname bandrole tabi cihazların satışını müteakip üçüncü Ayın onuna kadar TRT'ye verilmek zorundadır.

Konuya ilişkin meri mevzuattaki düzenlemeler ile ilgili bilgi vermek amacıyla iş bu makale kaleme alınmıştır.

1- Bandrol Ücreti Bildirim Beyannamesi:

3093 sayılı kanunun Tahsilat Başlıklı 5/a Maddesi hükmü aynen aşağıdaki gibidir.

“Bu Kanunun 1 inci maddesinde belirtilen cihazları imal ve ithal edenler bir ay içinde sattıkları cihazlardan 4 üncü maddenin (a) bendine göre tahsil ettikleri ücretleri en geç müteakip üçüncü ayın onuna kadar Türkiye Radyo - Televizyon Kurumuna bir beyanname ile bildirerek ve aynı süre içerisinde ödemekle yükümlüdürler. Aksi takdirde her geçen gün için yürürlükteki en yüksek ticari kredi faizi oranı üzerinden tahakkuk ettirilecek faiz miktarı ile birlikte 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun (gecikme cezası hariç) hükümlerince tahsil olunur.”

Görüüleceği üzere imalatçı veya ithalatçı ayırımı yapılmaksızın bandrole tabi cihaz satan tüm firmalar cihazların satışını takip eden 3. Ayın 10'una kadar TRT'ye bandrol ücreti bildirim beyannamesi vermek zorundadırlar.

2- Beyanname İçerikleri ve Denetimleri:

TRT bu beyannameler üzerinde yapmış olduğu denetimlerde; firmaların TRT'den bandrol alımlarını baz almakta ve firmanın bandrole tabi cihaz satışları ile stoklarını karşılaştırmak suretiyle, firma tarafından piyasaya bandrolsüz cihaz satılıp satılmadığını kontrol etmektedir.

Keza teminat karşılığı bandrol alan firmaların teminat mektubu tutarları ile ellerindeki bandrol miktarları ve satış dengesi de kontrol edilerek satıştan önce bandrol alınma zorunluluğu ve piyasaya bandrolsüz cihaz satıp satmadıkları bandrol ücreti bildirim beyannamesindeki verilerle karşılaştırılmak suretiyle denetlenmektedir.

Bandrolleri peşin alan ve denetim sonucunda bandrolsüz cihaz tespit ide Yapılmayan mükellefler için anılan beyanname sadece bildirim yerine geçmektedir.

Bandrol beyannamesi veren mükellefler maliyeye verilen vergi beyannamelerindeki gibi damga vergisi vb. bir vergi ödememekteler

Özetle söylemek gerekirse peşin alan mükellefler açısından verilen beyannameler alış satış dengesinin doğruluğunu teyit eden belge konumunda kalmaktadır.

Sonuç olarak bandrol ücreti bildirim beyannameleri teminat karşılığı bandrol alan mükelleflerin ödeme ve bandrol stok durumlarının teminat mektubu ile karşılaştırılmasına yarayan en önemli belgedir.

3- Bandrol Ücreti Beyannamesi Vermemenin Para Cezası Varmıdır?

3093 sayılı TRT Gelirleri Kanununda ve Bandrol Yönetmeliğinde münhasıran vergi kanunlarındaki gibi beyanname vermemenin usulsüzlük cezası, özel usulsüzlük cezası veya diğer bir para cezası bulunmamaktadır.

Bununla birlikte Bandrol yönetmeliğinin 14. Maddesi gereği yönetmelikteki şartları yerine getirmeyen bandrol mükelleflerine bu şartları yerine getirinceye kadar bandrol verilmeyeceğine yönelik düzenleme ile bandrolsüz cihaz satanlara kesilecek ve eskiden satılan cihazın KDV dahil satış bedeli olarak kesilen sonra indirilen idari para cezası ile birlikte değerlendirildiğinde beyanname vermeye zorlama ve bandrol dengesini bu suretle gözetme ve denetleme yoluna gidilmek istenilmiştir.

Öte yandan 2014 yılında 6552 sayılı kanunun 105. Maddesiyle 3093 sayılı kanunun 5. Maddesine eklenen (f) bendi ile TRT tarafından istenilen bilgi ve belgeleri vermeyen şirketlere 5.000 TL idari para cezası kesileceği hüküm altına alınmıştır.

Anılan madde hükmü aynen aşağıdaki gibidir.

“Kurum, bu Kanun kapsamında ödenmesi gereken bandrol ücreti ve enerji payı ile ilgili olarak firmalar ile ilgili kamu kurum ve kuruluşlarından bilgi ve belge talebinde bulunabilir, ilgililere bandrole tabi cihazların kullanımına veya satışına izin verilmeden veya gümrük işlemlerinden önce bandrol yükümlülüğüne ilişkin olarak Kurumdan alınacak olan belgenin ibraz zorunluluğunu getirebilir, bu yükümlülükleri uymayanlar ile istenilen bilgileri vermeyenler hakkında Genel Müdürlük tarafından 5.000 Türk lirasına kadar idari para cezası verilir.”

4- Bandrol Ücretlerindeki Gecikmeden Kaynaklı Faiz Uygulaması nasıldır?

3093 sayılı kanunun 5/a maddesindeki hükümde;

“Aksi takdirde her geçen gün için yürürlükteki en yüksek ticari kredi faizi oranı üzerinden tahakkuk ettirilecek faiz miktarı ile birlikte 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun (gecikme cezası hariç) hükümlerince tahsil olunur” İbaresini bulunmaktadır.

Madde metninden açıkça görüleceği üzere gecikme faizi yürürlükteki en yüksek ticari kredi faizi baz alınarak hesaplanmaktadır.

Uygulamada TRT en yük ticari faizi tespit etmek için düzenli aralıklarla en ülkemizdeki büyük 5 mevduat bankasından yazı ile bilgi almakta ve gelen bilgilerdeki faiz oranı dikkate alınarak gecikme faizi hesaplanmaktadır.

Yazımızın yazıldığı tarih itibarıyla 6183 sayılı kanun kapsamındaki vergi ve benzeri kamu alacakları için gecikme faizi oranı aylık %2 olup yıllık %24 lere tekabül etmektedir.

İş Bankasının WEB sitesinde ticari kredi faiz oranı %29,40 olarak açıklanmıştır.

Diğer bankalarında bu civardadır.

Görüleceği üzere TRT'ye satıştan önce ödenmesi gereken bandrol ücretlerinin gecikmesi halinde maliyenin uyguladığı gecikme faizinin çok üzerinde faiz hesaplanması gerekmektedir.

5- Uygulamadan Kaynaklı Sıkıntılar Ve Çözüm Önerileri:

Bandrol ücreti bildirim beyannamelerinin gecikmeli verilmesi veya hiç verilmemesi ile ilgili mevzuat uygulamasından kaynaklı sıkıntılar aşağıdaki gibidir.

a-Bandrol ücreti bildirim beyannamesinin verilmemesi ile ilgili olarak 3093 sayılı kanunda doğrudan düzenlenmiş bir ceza bulunmamaktadır.

Bilindiği üzere Vergi Usul Kanununda beyannamelerin geç verilmesi veya verilmemesinin karşılığı her yıl yeniden değerlendirme oranı tutarında artmakta olan 1. Derece Usulsüzlük Cezası olarak belirlenmiştir.

b- Bununla birlikte 3093 sayılı kanuna 2014 yılında eklenen (f) bendi ile getirilen 5.000 TL idari para cezası TRT'nin yazılı talebine rağmen bilgi vermektan imtina eden firma veya kurum yöneticilerine kesilecek olan cezadır.

Bu maddenin uygulanması ile ilgili olarak 5326 sayılı Kabahatler Kanununa atıf yapılmıştır. Bu kanun gereği ceza kesilebilmesi için ise öncelikle bilgi isteme yazısının yazılması ve tebliği gerekmektedir.

Özetle beyanname vermeyen mükelleflere Vergi Usul kanunundaki gibi doğrudan bir ceza uygulanmayacak önce beyannameyi vermesi yazı ile istenilecek ve devamında 5.000 TL idari Para Cezası kesilebilecektir.

c- Anılan ceza ihbarnamesi uygulama için atıf yapılan 5326 sayılı Kabahatler Kanunu gereği Bandrol gelirlerini takip etmekte olan TRT Muhasebe ve Finansman daire Başkanlığınca değil 5326 sayılı kanunda ceza kesme yetkisi konusunda atamaya yetkili en üst amire yapılan atıftan dolayı bizzat TRT Genel Müdürünce imzalanması gerekmektedir.

d- Bandrol Ücreti bildirim beyannamelerinin verilmemesi veya geç verilmesi halinde yukarıdaki madde de hüküm altına alınmış olan idari para cezası uygulaması yerine Vergi Usul kanunundakine benzer bir usulsüzlük cezası verilmesi için mevzuat değişikliği yapılması yerinde olacaktır.

e- Keza zamanında ödenmeyen bandrol alacakları için cebri takip usulü olarak 6183 sayılı kanun hükümlerine atıf yapılmış olmasına rağmen faiz oranının kapsam dışında olması ise hem 6183 sayılı kanun ile çelişmekte hem de uygulamada çok farklı sıkıntıların oluşmasına neden olmaktadır.

Örnek vermek gerekirse; bankalar açıklanmış oldukları ticari kredi faizlerinde müşteri durumuna göre pazarlıkla indirimler yapabilmektedir.

Özetle açıklanan faiz oranı ile uygulanan faiz oranı aynı olmamaktadır.

Keza TRT'nin düzenli olarak bankalardan faiz oranı talep etmesi ise ayrı bir sıkıntıdır.

Son olarak yıl içinde bu oranlar 6183 sayılı kanunda tespit edilen gecikme faizinin aksine sık sık değişebilmektedir. Bu durumda TRT alışanlarının bu değişik faiz oranlarını takip etmesi ve buna göre faiz hesaplaması ise oldukça meşakkatli bir iş olabilmektedir.

f-Son olarak Bandrol ücreti Bildirim Beyannamelerinin aynen Maliye Bakanlığındaki gibi elektronik ortamda verilmesinin yanında anılan bilgisayar programında firmaların bandrol stok durumları ile teminat mektubu kullanım kapasitelerinin otomatik kontrolünün sağlanması işleyişi ve verimliliği artıracaktır.

TRT BANDROLÜ OLMADAN TELEVİZYON ALAN TÜKETİCİLERE PARA CEZASI VARMI?

Abdullah ÇAVUŞ/TRT Strateji Uzmanı

3093 sayılı TRT Gelirleri Kanunu uyarınca Televizyon başta olmak üzere televizyon yayınlarını izleme imkanı ve özelliği bulunan cep telefonları ve bilgisayarlar gibi cihazlar için bu cihazların satıcıları tarafından TRT'ye bandrol ücreti ödenmesi zorunlu olup bu ödemenin belgesi niteliğinde ise TRT'den bandrol alınması gerekmektedir.

TRT Kurumu zaman zaman yeni oluşturduğu Mali Denetçilik birimi veya diğer çalışanları kanalıyla bandrole tabi cihaz satan yerler nezdinde piyasa denetimleri yapmaktadır.

Bu denetimlerde bandrolsüz cihaz satan firmalar nezdinde tutanaklar düzenlenmekte ve bu cihazları aldıkları imalatçı ve/veya ithalatçıya ulaşılmaya çalışılmaktadır.

Keza bu tutanaklardan hareketle TRT tarafından para cezası kesilmektedir.

Öteden beri bu cihazların ilk imalatçısı ve/veya ithalatçısının yanında bu cihazları bandrolsüz satan mağazalara hatta bu cihazları bandrolsüz alan nihai tüketicilere de ceza kesilmesi 3093 sayılı kanunun amir hükmü idi.

TRT tarafından kesilen bu cezalar satıcılar için alınması gereken bandrol ücretine bağlı olmayıp cihazın KDV dahil satış bedeli kadar kullanıcılar için ise yarısı kadar kesilen bu cezalar ALINACAK BANDROL ÜCRETİN ON KATINA KADAR ULAŞMAKTA OLDUĞU İÇİN vergilendirme ilkelerine de aykırılık teşkil etmekteydi.

Nitekim TRT tarafından yapılan piyasa denetimler veya TRT ile kolluk kuvvetlerinin işbirliği ile yapılan büyük operasyonlar sonucu kesilen ve trilyonlara ulaşan bu cezalar yazılı ve görsel basında büyük yer tutmuştu.

Özellikle son kişiye yani nihai tüketicie kesilecek olan cezanın yasal olsa bile hukukiliği, eşitliliği ve hakkaniyeti konusunda ciddi tartışmalar yaşanmasına sebep olunmuştu.

Keza bu cezaların vergi kanunlarındaki genel kabul görmüş düzenlemeye göre kaçırılan vergi aslının bir veya 3 katı gibi bir düzenlemeye tabi olmayışı sonucu kesilen çok büyük miktarda cezaların gerek tahsil imkansızlığı ve gerekse hukukiliği, eşitliliği ve hakkaniyeti konusunda ciddi tartışmalar yaşanmıştı.

Hatta bu cezalar için yüzlerce davalar açılmıştı.

Son olarak kesilen bu cezaların cebri takip usulleri ile 5326 sayılı kabahatler kanunu karşısındaki durumu ve TRT'nin mahalli tahsil dairesi olarak bu cezaları tahsil edip edemeceği konusunda da bazı yargı kararları mevcuttu.

İşte bu nedenlerden dolayı 3093 sayılı TRT gelirleri kanunun bandrolsüz cihaz satanlara uygulanacak cezalarla ilgili 6. Maddesinde çeşitli değişiklikler yapılarak uygulamaya kolaylıklar getirilmiştir.

Kanunun eski ve yeni hali ile yapılan yeni düzenlemeler aşağıda detaylı olarak açıklanmaktadır.

1- BANDROLSÜZ CİHAZ SATANLARA KESİLECEK OLAN CEZALAR:

3093 Sayılı TRT Gelirleri Kanun'un Cihazların imalat ve ithalatı ile gümrük girişi başlıklı 3. maddesinde “ ***Bu Kanunun 1 inci maddesinde belirtilen cihazları imal veya ithal edenler satıştan önce; ticari ithalat maksadı dışında yurda getirenler de ithal işlemlerinden önce, bandrol veya etiket almaya mecburdur. Bu bandrol veya etiketler Türkiye Radyo – Televizyon Kurumu tarafından veya bu Kurumun yetkili kılacağı diğer kurum veya kuruluşlar tarafından verilir.***” hükmü yer almaktadır.

3093 sayılı Kanun'un Ceza hükmü başlıklı 6. maddesinde “ Bu Kanunun 1 inci maddesinde belirtilen cihazların bandrolsüz veya etiketsiz satışını yapan imalatçı veya ithalatçıya Kurum tarafından bandrolsüz veya etiketsiz satılan veya satışa arz edilen her cihazlar için kesilecek olan cezaya ilişkin hükümler bulunmaktadır.

Bu madde metni üzerinde 2008, 2009 ve son olarak 2017 yılında değişiklik yapılmıştır.

Madde metninin en son hali aynen aşağıdaki gibidir.

Ceza hükmü:

Madde 6 – (Değişik: 23/1/2008-5728/439 md.)

Bu Kanunun 1 inci maddesinde belirtilen cihazların bandrolsüz veya etiketsiz satışını yapan imalatçı veya ithalatçıya Kurum tarafından bandrolsüz veya etiketsiz satılan veya satışa arzedilen her cihaz için hesaplanan bandrol ücretinin iki katı tutarında idarî para cezası verilir. (Mülga ikinci cümle: 18/6/2017-7033/28 md.) (...) (Ek cümleler: 16/6/2009-5904/37 md.) Tahakkuku müteakip tebliğ edilen para cezalarını ödemeyenler hakkında 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanuna göre işlem yapılır. Bu maddeye göre kesilecek idari para cezalarına karşı, ilgisine tebliğ tarihinden itibaren, bir ay içerisinde yetkili idare mahkemesinde dava açılabilir.

Metnin eski hali ise aşağıdaki gibidir.

Ceza hükmü:

Madde 6 –

Bu Kanunun 1 inci maddesinde belirtilen cihazların bandrolsüz veya etiketsiz satışını yapan imalatçı veya ithalatçıya Kurum tarafından bandrolsüz veya etiketsiz satılan veya satışa arz edilen her cihaz için cihazın satış bedeli kadar idarî para cezası verilir. Bu cihazları bandrolsüz veya etiketsiz satın alan, devralan veya kullananlara bandrolsüz veya etiketsiz her bir cihaz için cihazın rayiç değerinin yarısı kadar idarî para cezası verilir.”

2- KANUNUN ESKİ VE YENİ HALİ ARASINDAKİ UYGULAMA FRAKLARI NELERDİR?

Kanununun değişmeden önceki hali ile değiştikten sonraki hali arasında bariz farklar bulunmaktadır.

Bunlar;

a- Kanun değişikliği ile bandrolsüz cihaz satışı yapan imalatçı ve ithalatçıya öteden beri satış faturasındaki KDV dahil satış bedeli kadar ceza kesilmekte iken yeni düzenleme ile bundan vazgeçilmiş ve ceza tutarı ödenmeyen bandrol tutarının 2 katı olarak belirlenmiştir.

b- Bu cihazları bandrolsüz veya etiketsiz satın alan, devralan veya kullananlara bandrolsüz veya etiketsiz her bir cihaz için cihazın rayiç değerinin yarısı kadar idarî para cezası kesilmekte iken bu ceza uygulamasına son verilmiştir.

Yani artık bandrolsüz cihaz alanlara, kullananlara para cezası kesilemeyecektir.

c- Kanunun eski halinde imalatçı veya ithalatçıdan bandrolsüz olarak aldığı cihazları nihai tüketiciye veya aracılara satan bayi ve perakendecilere ceza kesilmekte iken yeni düzenleme ile bundan vazgeçilmiştir. Yeni düzenleme ile sadece imalatçı veya ithalatçının kendisine ceza kesilmekte bayi veya aracı diğer firmalara ceza kesilmemektedir.

d- Kanunun eski halinde süresinde ödenmeyen para cezalarının cebri takibi için özel bir düzenleme yapılmadığı için bandrol para cezalarının cebri takipleri 2004 sayılı İcra ve İflas kanuna göre yapılmakta iken yeni halinde özel düzenleme yapılmış ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkındaki Kanuna göre cebri takip yapılmaya başlanılmıştır.

e- Yapılan yeni düzenleme öncesi bandrol ana para alacağına ilişkin ödenmeyen tutarlar yapılan özel düzenleme gereği 6183 sayılı kanuna göre yapılmakta ferisi konumundaki cezalar ise 2004 sayılı kanuna göre yapılmakta ve birbirinden çok farklı cebri takip usulleri uygulanmaktaydı. Yapılan düzenleme ile bu çelişki ortadan kaldırılmıştır.

TRT BANDROLÜNDE MAKTU ÜCRET UYGULAMASI

Abdullah ÇAVUŞ/TRT Strateji Uzmanı

3093 sayılı TRT gelirleri kanununda bandrol uygulaması esas itibariyle **NİSPİ ORANDA VERGİLEME** üzerine kurulmuştur.

Bununla birlikte; Kanunun 4. Maddesinde bandrole tabi cihazlar tek tek sayılmış ve bunların ithalatçıları ile üreticilerinin bu cihazlar için TRT'ye bir defaya mahsus olmak üzere kanunda gösterilen matrah ve nispetler üzerinden BANDROL ÜCRETİ ödeyecekleri hüküm altına alınmıştır.

Bununla birlikte kanunda sayılan cihazların yolcu beraberinde ticari ithalat maksadı dışında getirildiği durumlara yönelik olarak özel bir düzenlenme yapılmış durumdadır.

Bu tür cihazlar yolcu beraberinde gümrük sınırimıza girdikleri gibi Posta Gümrükleri kanalıyla da girebilmektedirler.

Bunların vergilendirilmelerinde üretici ve imalatçılara benzer beyanname, bildirim ve ödeme sistemi kurmanın güçlüğü göz önünde bulundurularak bu tür cihazalar için **MAKTU TUTARLI** bandrol ücreti uygulaması getirilmiştir.

1- MAKTU BANDROL ÜCRETİ ile ilgili 3093 sayılı kanundaki düzenleme aynen aşağıdaki gibidir.

3093 sayılı kanunun 4 .maddesinin (b) bendinde aynen şu ifade bulunmaktadır.

“Ticari ithalat maksadı dışında yurt dışından getirilecek (a) bendinde belirtilen cihazlardan bir defaya mahsus olmak üzere alınacak ücretler her yıl Aralık ayında gelecek takvim yılından geçerli olmak üzere Cumhurbaşkanı tarafından maktu olarak tespit edilir.”

Bu hükümden hareketle; 3093 TRT Gelirleri Kanununun 4/b maddesine göre Ticari İthalat Maksadı dışında yurtdışından getirilecek olan ve kanunun 4/a bendinde belirtilen cihazlardan bir defaya mahsus olmak üzere maktu bandrol ücreti alınmaktadır.

Alınacak maktu ücretler her yıl Aralık ayında gelecek takvim yılından geçerli olmak üzere Cumhurbaşkanı (Değişiklik öncesi Bakanlar Kurulu) tarafından maktu olarak tespit edilmektedir.

2-Ticari İthalat Maksadı Dışında Kalan İthalattan Ne Anlamamız Lazım:

Buna göre hali hazırda ticari ithalat dışında yurda bandrole tabi cihaz getirmenin iki adet yolu bulunmaktadır.

a- Ülkemize yolcu beraberinde kişisel veya ailevi kullanım için bandrole tabi cihaz getirenler

b-İnternet üzerinden yapılan satış uygulamasından yararlanılarak kişisel veya ailevi kullanım için bandrole tabi cihaz sipariş edenler

3- Maktu Bandrol Ücreti Tutarları Ne Kadar?

Öteden beri var olan uygulamada maktu bandrol ücretleri EURO olarak belirlenmekte ve bu tutarlar ithal edilen bandrole tabi cihazların ithal maliyetinin de çok üzerinde olmaktadır.

Burada maksat TRT'ye gelir kaydedilmesinden öte bu tür cihazları üreten yerli üreticilerin korunması idi. Nitekim bu kararname ilgili kamu kurumlarından da görüş alınarak çıkarılmaktaydı.

Bununla birlikte bandrol ücretlerinin yüksekliği sebebiyle özellikle yolcu beraberinde yurda getirilen cihazların gümrüklerimizden geçerek millileşmesi esnasında verginin yüksekliği dolaysısıyla gümrük çalışanları ile vatandaşlarımız arasında tartışmalar oluşmakta ve bazen kişiler getirdiği Radyo, MP3 çalar, Uydu Cihazı veya benzeri ürünleri cihazın bedelinden daha yüksek bandrol ödemektense gümrüklere terk edebilmekteydi.

TRT tarafından yapılan değerlendirmeler sonucu; toplam gelir içindeki bu tutarların düşüklüğünün yanında vatandaşlar ile gümrük idaresinde yaşanan sıkıntılara son vermek ve bu yolla ithal edilen tüm ürünlere bandrol vermek suretiyle yurt içi bandrol denetimleriyle uyum sağlamak amacıyla bu tutarlarda yaklaşık %90 lara varan indirimler uygulanmıştır.

Makalemizin yazım tarihindeki; MAKTU BANDROL ÜCRETİ kararnamesine göre bazı cihazlar için gümrüklerde millileşme anında ödenecek olan bandrol ücreti tutarları aşağıdaki gibidir.

a. Cep Tipi Radyo Alıcıları	1 AVRO
b. Taşınır Radyolar	2 AVRO
c. 51 Ekran TV	10 AVRO
d. Cep Telefonları	20 AVRO
e. Videolar	18 AVRO
f. UYDU Cihazları	8 AVRO
g. Bilgisayarlar/ Tabletler	10 AVRO
h. Taşıt Navigasyon Cihazları	10 AVRO

iş bu güncellemeler tarihi itibarıyla Aralık 2020 tarihinde çıkarılmış olan Cumhurbaşkanlığı kararına göre alınacak maktu bandrol ücretlerinde bazı değişikliklere gidildiği görülmüştür.

Bu değişiklikler 2021,2022,2023 yılında da aynen uygulanmaktadır.

4-Maktu Bandrol Ücretleri Nasıl Tahsil Edilir? Bu Cihazlara Ait Bandroller Nerden Alınır?

a-Yolcu beraberinde kişisel kullanım için ülkemize bandrole tabi cihaz getirilmesi halinde, bu cihazlara ilişkin bandrol ücretleri TRT adına yolcunun giriş yaptığı Gümrük İdaresince tahsil edilir.

a-İnternet üzerinden kişisel kullanım için bandrole tabi cihaz ithal edilmesi halinde ise bunların bandrol ücretleri ilgili Posta Gümrüklerince TRT adına tahsil edilir.

c-Bu cihazlara ilişkin bandroller ise bu gümrük idarelerince TRT den daha önce temin edilen bandroller arasından ilgili Gümrük Müdürlüğünce verilir.

Bu sistemin uygulamasında ülkemizdeki tüm Gümrük Müdürleri ile posta gümrüklerine TRT tarafından önceden teslim edilen bandroller, yolcu beraberinde gelen cihazlara yapılandırılmakta ve maktu ücretleri e ilgili gümrük idaresince tahsil edilerek TRT'ye takip eden ayın on beşinci gününe kadar aktarılmaktadır.

5- Gümrük İdarelerince Tahsil Edilen Maktu Bandrol Ücretleri TRT'ye Ne zaman Ödenir?

Gümrük idareleri, bu Kanunun 4 üncü maddesinin (b) bendine göre yurda giren cihazlardan alınacak ücretlerin tahsilatını yaparak, aylık tahsilat toplamını en geç takip eden ayın on beşinci gününe kadar Türkiye Radyo- Televizyon Kurumuna intikal ettirir

6- UYGULAMA SIKINTILARI

a-Son yapılan düzenlemelerden hareketle önceki uygulamaya göre %10 lara düşürülen Maktu Bandrol ücretleri ticari ithalatlara göre oldukça düşük kalmaktadır.

b- İnternet üzerinden satışların kolaylığı sonucu bandrole tabi cihazları yurt içi üreticiden almaktansa daha az bandrol ücreti ödeyerek daha ucuza mal edebilmek için yurt dışından almak daha cazip hale gelebilmektedir.

c- Bu tür cihazların daha az ücret ödeyerek daha düşük maliyetle büyük bir organizasyon dahilinde ithal edilmeleri ve yurt içinde ticarete konu edilmeleri halinde yurt içi üreticiler aleyhine haksız rekabet söz konusu olabilecektir.

d- Son olarak böyle bir organizasyonun varlığı halinde TRT'nin oldukça yüksek tutarlarda bandrol ücreti kayıpları olacaktır.

e- Anılan nedenlerle Maktu Bandrol Ücretlerinin yurt içinde ticaret yapan imalatçı veya ithalatçıların cihaz başına ödeyecekleri ortalama ücretten düşük olmaması için yeniden gözden geçirilmesinin faydalı olacağı kanaatindeyiz.

f-Burada dikkat edilmesi gereken bir hususta ilgili gümrük idarelerinin tüm ithalatlarda MAKTU BANDROL ücretini aramalarının temin edilmesidir.

Bunun için TRT tarafından özel bir denetim metodu geliştirilmelidir.

Gümrük Veri Ambarı Sistemine bu tür ithalatlar işleniyorsa veya harici bir ortamda bunların kaydı tutuluyorsa, bu verilerle gümrüklerden tahsil edilen ve bunun karşılığı verilen bandrollerin karşılaştırılabileceği bir ortam sağlanmak suretiyle maktu bandrol uygulamasında ki olası kaçaklar engellenmelidir.

GÜMRÜKLERDE TRT BANDROLÜ TAHSİL USULLERİ

Abdullah ÇAVUŞ/ TRT Strateji Uzmanı

3093 sayılı TRT gelirleri kanununun 4. Maddesinde sayılı bandrole tabi cihaz ithalatçıları veya imalatçıları kanunda yazılı matrah nispetler dahilinde hesaplayacakları bandrol ücretlerini aynı kanunda sayılı usul ve esaslar dahilinde TRT kurumuna ödemek zorundadırlar.

Öteden beri gelen uygulamada gerek İTHALATÇI MÜKELLEFLER ve gerekse İMALATÇI MÜKELLEFLER bandrolle bu cihazların satışından önce TRT den nakden veya teminat mektubu karşılığında vadeli olarak alınmak ve satışa arz edilen cihazların üzerine yapıştırılmak zorundaydılar.

Bununla birlikte 10.09.2014 tarih ve 6552 sayılı kanununun 104. Maddesiyle bandrol ile ilgili VERGİYİ DOĞURAN OLAYIN tanımlandığı 3093 sayılı kanununun 3. Maddesinde ÇOK ÖNEMLİ BİR DEĞİŞİKLİĞE gidilmiştir.

Bu değişiklik ile öteden beri uygulanan cihazın satışından önce bandrol alma yükümlülüğü İTHALATÇILAR açısından değiştirilmiştir. Yapılan değişiklik sonucu ithalatçılar bandrole tabi cihazın gümrüklerden yurda giriş anında kanundaki tabirler SERBEST DOLAŞIMA GİRİŞ ANINDA bandrol almak zorundadırlar.

I- GÜMRÜKLERDE TRT BANDROLÜ TAHSİLİNE İLİŞKİN 3093 SAYILI KANUN HÜKÜMLERİ:

1- NİSPİ ORANLI TRT BANDROLÜ UYGULAMASI:

3093 sayılı kanunda yapılan değişiklik ile ithalatçılar ithal ettikleri bandrole tabi cihazın gümrüklerden geçerek serbest dolaşıma girmesi anında TRT bandrolünü almak zorunda bırakılmışlardır.

Maddenin en son hali aşağıdaki gibidir.

Cihazların imalat ve ithalatı

Madde 3 – (Değişik birinci fıkra: 10/9/2014-6552/104 md.) Bu Kanununun 1 inci maddesinde belirtilen cihazları imal edenler satıştan önce; ithal edenler ise serbest dolaşıma girişinde bandrol veya etiket almaya mecburdur.

6552 sayılı kanun ile 3093 sayılı kanunun sadece 3. Maddesinde değil diğer bir çok maddesinde de değişiklikler yapılmıştır.

Bu değişiklikler aynen aşağıdaki gibidir.

MADDE 104 – 4/12/1984 tarihli ve 3093 sayılı Türkiye Radyo-Televizyon Kurumu Gelirleri Kanununun 3 üncü maddesinin başlığı “Cihazların imalat ve ithalatı” şeklinde ve birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Bu Kanunun 1 inci maddesinde belirtilen cihazları imal edenler satıştan önce; ithal edenler ise serbest dolaşıma girişinde bandrol veya etiket almaya mecburdur.”

MADDE 105 – 3093 sayılı Kanunun 5 inci maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve fıkraya aşağıdaki bentler eklenmiştir.

“b) Bu maddenin (g) bendi kapsamı dışında kalan bandrol ücretleri; Gümrük idarelerince ithalatta alınan gümrük vergileri ve diğer mali yükümlülüklerden ayrı olarak tahsil olunur ve yapılan aylık tahsilat toplamı en geç takip eden ayın on beşinci gününe kadar Türkiye Radyo-Televizyon Kurumuna intikal ettirilir. Bu ücretlerin tahsiline, iadesine, teminata bağlanmasına ve tahsil edilen ücretlerin Türkiye Radyo-Televizyon Kurumuna aktarılmasına ilişkin usul ve esaslar Gümrük ve Ticaret Bakanlığı ile Türkiye Radyo-Televizyon Kurumu arasında müştereken belirlenir.”

“e) Kurum, 21/7/1953 tarihli ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre tahsili öngörülen alacakları açısından uygulanmak üzere anılan Kanunun Maliye Bakanlığı, tahsil dairesi ve diğer makam, merci ve komisyonlara verdiği yetkileri kullanır. Kurum, merkez ve taşra teşkilatı hizmet birimlerini tahsil dairesi sıfatıyla görevlendirebilir, tahsil dairelerinin yetki mahallini il sınırları ile bağlı olmaksızın tayin edebilir, borçlu ya da mallarının başka mahallerde bulunması hâlinde takibe yetkili tahsil dairesi olarak görevlendirilecek birimlerini belirleyebilir.

f) Kurum, bu Kanun kapsamında ödenmesi gereken bandrol ücreti ve enerji payı ile ilgili olarak firmalar ile ilgili kamu kurum ve kuruluşlarından bilgi ve belge talebinde bulunabilir, ilgililere bandrole tabi cihazların kullanımına veya satışına izin verilmeden veya gümrük işlemlerinden önce bandrol yükümlülüğüne ilişkin olarak Kurumdan alınacak olan belgenin ibraz zorunluluğunu getirebilir, bu yükümlülükleri uymayanlar ile istenilen bilgileri vermeyenler hakkında Genel Müdürlük tarafından 5.000 Türk lirasına kadar idari para cezası verilir. Verilen idari para cezaları tebliğ edildiği tarihten itibaren bir ay içinde ödenir ve Kurum bütçesine gelir kaydedilir. Bu cezalar hakkında 30/3/2005 tarihli ve 5326 sayılı Kabahatler Kanunu hükümleri uygulanır. Ödeme süresi içinde ödenmeyen idari para cezaları hakkında 6183 sayılı Kanuna göre işlem yapılır. Bu maddeye göre kesilecek idari para cezalarına karşı, ilgisine tebliğ tarihinden itibaren, bir ay içinde yetkili idare mahkemesinde dava açılabilir.

g) Bandrol ücretlerine ilişkin ödemeleri bu maddenin (a) bendinde belirtilen sürenin sonunda yapmak isteyen imalatçı ya da ithalatçı firmalara bandroller teminat mektubu karşılığı verilir.”

2- MAKTUTUTARLARDA BANDROL ÜCRETİ UYGULAMASI:

3093 sayılı kanunda ticari ithalat maksadı dışında yolcu beraberinde kişisel kullanım için getirilen bandrole tabi cihazlar ile posta gümrükleri yoluyla ithal edilen bandrole tabi cihazlar için ise bir defaya mahsus olmak üzere gümrüklerde MAKTU TUTALARDA BANDROL alınacağına dair hükümler mevcuttur.

3093 sayılı kanunun 4/b maddesi aynen aşağıdaki gibidir.

b) Ticari ithalat maksadı dışında yurt dışından getirilecek (a) bendinde belirtilen cihazlardan bir defaya mahsus olmak üzere alınacak ücretler her yıl Aralık ayında gelecek takvim yılından geçerli olmak üzere Cumhurbaşkanı tarafından maktu olarak tespit edilir.

MAKTU BANDROL UYGULMASI AYRI BİR YAZIMIZIN KONUSU OLACAKTIR.

II- KONUYA İLİŞKİN BAKANLAR KURULU KARARI:

6552 Sayılı kanun ile TRT gelirleri kanununda 2014 yılında yapılan değişikliklerden sonra uygulamaya ilişkin olarak 2015 yılında 15.06.2015 tarih ve 2015/7757 sayılı Bakanlar kurulu kararı çıkarılmıştır.

3093 sayılı Türkiye Radyo-Televizyon kurumu gelirleri kanunu uyarınca radyo, televizyon, video ve birleşik cihazlar ile bunların dışında kalan radyo ve televizyon yayınlarını almaya yarayan her türlü cihazdan alınacak bandrol ücretlerine ilişkin kararda gümrüklerde nispi oranda TRT Bandrolü tahsil edilmesinin UYGULAMA ESASLARI BELİRLENMİŞTİR.

Anılan kararın UYGULAMA ESAS VE USULLERİNE İLİŞKİN HÜKÜMLERİ aynen aşağıdaki gibidir.

Bandrole tabi eşya ve bandrol ücretleri

MADDE 5- (1) 3093 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin (d) bendi uyarınca ekli liste cins ve GTİP'leri belirtilen eşya, karşısında belirtilen oranda bandrol ücretine tabidir.

(2) İthalatta, ekli listede yer alan eşyanın cins ve GTİP'leri birlikte değerlendirilir. İmalatta ise ekli listedeki eşyanın sadece cinsi dikkate alınır.

Taşıt araçları ve iş makineleri

MADDE 6- (1) 3093 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin (d) bendi uyarınca, taşıtların üzerinde monte edilmiş bir şekilde bulunan bandrole tabi cihazlar, her biri ayrı ayrı olmak üzere ekli listede yer alan oranlar üzerinden bandrol ücretine tabi tutulur.

(2) Taşıt araçlarında yer alan bandrole tabi cihazların matrahlarının ayrı ayrı tevsik edilememesi halinde, bandrole tabi cihaz sayısına bakılmaksızın, ithal edilen taşıtların serbest dolaşıma giriş beyannamesindeki (özel tüketim vergisi hariç) katma değer vergisi matrahları üzerinden olmak üzere;

a) Kara taşıtları için binde 4 oranında,

b) Diğer taşıtlar için on binde 1 oranında,

bandrol ücreti tahsil edilir.

Bandrol ücretinin tahsili ve aktarılması

MADDE 7- (1) 3093 sayılı Kanunun 5 inci maddesinin (b) bendi uyarınca, gümrük idarelerince tahsil edilen bandrol ücretleri; ithalatta alınan gümrük vergileri ve diğer mali yükümlülüklerden ayrı olarak tahsil olunur ve en geç takip eden ayın on beşinci günü akşamına kadar Kuruma intikal ettirilir.

(2) Gümrük idarelerince tahsil edilerek Kuruma intikal ettirilen bandrol ücretlerinin % 2'si Bakanlığın talebi üzerine, Bakanlık ile Kurum arasında yapılacak protokol çerçevesinde, Bakanlık ihtiyaçlarının aynı ve/veya nakdi olarak karşılanması amacıyla kullanılır. Aynı ihtiyaçlar Bakanlığın talebi üzerine Kurum tarafından karşılanır.

Teminatlar

MADDE 8- (1) 3093 sayılı Kanunun 5 inci maddesinin (g) bendi uyarınca alınacak teminatlara ilişkin usul ve esaslar Kurum tarafından yönetmelikle belirlenir.

Bandrol alma yükümlülüğü

MADDE 9- (1) 5 inci ve 6 ncı maddede belirtilen cihazları ithal edenler Kurumdan bandrol almaya mecburdurlar. Bandroller, bandrol ücretinin gümrük idarelerince tahsili üzerine Kurum tarafından ithalatçılara verilir. Bandrollerin verilmesine ilişkin usul ve esaslar Kurumca düzenlenir.

(2) Bandrol ücretlerine ilişkin ödemeleri 3093 sayılı Kanunun 5 inci maddesinin (g) bendine göre yapmak isteyenlerin ithal edecekleri eşyanın serbest dolaşıma giriş işlemleri, Kurum tarafından gümrük idarelerine bildirimde bulunulmasından sonra tamamlanır.

(3) Bandrole tabi eşyayı imal edenler satıştan önce Kurumdan bandrol almaya mecburdur.

Bandrol ücretlerinin takip ve tahsili

MADDE 10- (1) Serbest dolaşıma giriş rejimine tabi tutulan eşyanın bandrol ücretinin hiç alınmadığı veya noksan alındığının tespiti halinde 4458 sayılı Kanunda yer alan usul ve esaslara göre takip ve tahsil edilir. İthal edilecek eşyaya ilişkin beyan üzerinden hesaplanan bandrol ücreti ile gümrük idarelerince veya sonradan kontrolü sonucunda tespit edilen bandrol ücreti arasındaki farklarda, 4458 sayılı Kanun uyarınca ithalat vergileri noksanlıklarında uygulanacak esaslara göre idari para cezası kesilir.

(2) Gümrük idarelerince yapılan tespit sonucunda belirlenen farklılıklara ilişkin tebliğ edilen bandrol ücretleri ile cezalar hakkında, 4458 sayılı Kanunun 244 üncü maddesi uyarınca uzlaşma talebinde bulunulabilir. Uzlaşmanın vaki olması halinde uzlaşılan tutara ilişkin tahsil edilen bandrol ücreti Kuruma aktarılır 3093 sayılı kanunun 5 inci maddesinde (g) bendi uyarınca Kurum tarafından tahsil edilen bandrol ücretleri uzlaşmaya konu edilemez.

III- KONUYA İLİŞKİN DANIŞTAY KARARI:

Yukarda bahsedilen BAKANLAR KURULU KARARININ 9. Maddesinin 2 fıkrası ile 10. Maddesinin iptali amacıyla bir gümrük müşavirliği firmasınınca Danıştay 10. Dairesinde dava açılmıştır.

Konuya ilişkin yargılama sonucunda Danıştay 10. Dairesince verilen 20.02.2018 tarihli karar ile; bu maddelerin YÜRÜTMESİNİN DURDURULMASINA hükmedilmiştir.

Mahkeme kararı sonucunda gümrükler de TEMİNAT MEKTUBU karşılığı vadeli bandrol alımı uygulamasından vazgeçilmiş TRT tarafından gümrüklere yazılan yazı ve bu yazıdan hareketle Gümrükler tarafından 14.03.2019 tarih ve 42513799 sayılı genelge çıkarılmıştır.

Anılan genelge aynen aşağıdaki gibidir.

T.C.

TİCARET BAKANLIĞI

Gümrükler Genel Müdürlüğü

Sayı :85593407-641.04

Konu :TRT Bandrolü / Yürütmenin

Durdurulması Kararı

14.03.2019 / 42513799

DAĞITIM YERLERİNE

İlgi: a) 18.05.2018 tarihli, 34443069 sayılı yazımız.

b) 25.05.2018 tarihli, 34629264 sayılı yazımız.

Bilindiği üzere; "3093 sayılı Türkiye Radyo Televizyon Kurumu Gelirleri Kanunu Uyarınca Radyo, Televizyon, Video ve Birleşik Cihazlar ile Bunların Dışında Kalan Radyo ve Televizyon Yayınlarını Almaya Yarayan Her Türlü Cihazdan Alınacak Bandrol Ücretlerine İlişkin 2015/7757 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı" nın "**Bandrol alma yükümlülüğü**" başlıklı 9 uncu maddesinin ikinci fıkrası; "*Bandrol ücretlerine ilişkin ödemeleri 3093 sayılı Kanunun 5 inci maddesinin (g) bendine göre yapmak isteyenlerin ithal edecekleri eşyanın serbest dolaşıma giriş işlemleri, Kurum tarafından gümrük idarelerine bildirimde bulunulmasından sonra tamamlanır.*" "**Bandrol ücretlerinin takip ve tahsili**" başlıklı 10 uncu maddesi ise; "*1) Serbest dolaşıma giriş rejimine tabi tutulan eşyanın bandrol ücretinin hiç alınmadığı veya noksan alındığının tespiti halinde 4458 sayılı Kanunda yer alan usul ve esaslara göre takip ve tahsil edilir. İthal edilecek eşyaya ilişkin beyan üzerinden hesaplanan bandrol ücreti ile gümrük idarelerince veya sonradan kontrolü sonucunda tespit edilen bandrol ücreti arasındaki farklarda, 4458 sayılı Kanun uyarınca ithalat vergileri noksanlıklarında uygulanacak esaslara göre idari para cezası kesilir. (2) Gümrük idarelerince yapılan tespit sonucunda belirlenen farklılıklara ilişkin tebliğ edilen bandrol ücretleri ile cezalar hakkında, 4458 sayılı Kanunun 244 üncü maddesi uyarınca uzlaşma talebinde bulunulabilir. Uzlaşmanın vaki olması halinde uzlaşılan tutara ilişkin tahsil edilen bandrol ücreti Kuruma aktarılır. 3093 sayılı Kanunun 5 inci maddesinin (g) bendi uyarınca Kurum tarafından tahsil edilen bandrol ücretleri uzlaşmaya konu edilemez.*" hükümlerini içermektedir. İlgi (a)'da kayıtlı yazımızda, bahse konu Bakanlar Kurulu Kararının yukarıda yer alan maddelerinin Danıştay 10uncu Dairesinin 20.02.2018 tarihli Kararı ile yürütmesinin durdurulmasına karar verildiği; ilgi (b)'de kayıtlı yazımızda ise söz konusu karar çerçevesinde teminat mektubu karşılığında bandrol alınan cihazlara ait bandrol ücretinin, gümrük idarelerince peşin olarak tahsil edilmesi gerektiği bildirilmiştir.

Yürütmenin durdurulması kararının hukuki sonuçlarının değerlendirilmesi neticesinde;

Mahkeme tarafından iptal kararı verilmesi halinde idarece, yargı kararına uygun olarak işlem tesis etmek veya eylemde bulunulması gerekmektedir. Mahkeme tarafından verilen iptal kararları, dava konusu işlemin yapıldığı anda hukuka aykırı olduğunu gösteren kararlardır. Yürütmenin durdurulması yolunda verilen karar da, iptal kararı gibi bir yargısal karar olup aynı hukuki sonuçları doğurmaktadır.

Bu çerçevede, Danıştay 10 uncu Dairesinin **20.02.2018 tarihli Yürütmenin Durdurulması Kararı** çerçevesinde, TRT bandrolüne tabi eşya ithalatına ilişkin gerek cari işlemler esnasında gerekse geriye dönük (sonradan kontrol/ikincil kontrol) işlemlerde;

- Serbest dolaşıma giriş rejimi işlemlerinde TRT bandrol ücretlerinin peşin tahsilatına devam edilmesi,
- Bandrol ücretinin KDV matrahına (ve varsa ÖTV matrahına) dahil edilmesi, dahil edilmediğinin tespiti halinde - *zamanaşımı hükümleri de dikkate alınarak*- alınmayan KDV, ÖTV ve bunlara bağlı cezaların karara bağlanması,

- 20.02.2018 tarihinden sonra ise ithal edilecek eşyaya ilişkin beyan üzerinden hesaplanan bandrol ücreti ile gümrük idarelerince veya sonradan kontrol sonucunda tespit edilen bandrol ücreti arasındaki farklarda, 4458 sayılı Gümrük Kanunu uyarınca TRT bandrolü noksanlığına ilişkin ek tahakkuk kararı ve idari para cezası kararı düzenlenmemesi, düzenlenmiş olan kararların ise iptal edilmesi, bu neviden tespitlerin TRT Kurumuna intikalini teminen Genel Müdürlüğümüze bildirilmesi,

- Ancak tahsilat işlemi tamamlanmış, 4458 sayılı Kanunun 244 üncü maddesi kapsamında uzlaşmaya varılmış, 7143 sayılı Kanun kapsamında yeniden yapılandırılmış alacaklara ilişkin ek tahakkuk ve ceza kararları için ise idari takibata devam edilmesi gerekmektedir.

Diğer taraftan, gümrük idaresince takip ve tahsil edilmeyen bir alacak olan TRT bandrolünün uzlaşmaya konu edilmesi mümkün bulunmamakla birlikte, söz konusu ücretin matrahına girdiği KDV ve varsa ÖTV asılları ve bunlara bağlı cezalar uzlaşmaya konu edilebilecektir.

Bilgi ve buna göre gereğini rica ederim.

Mustafa GÜMÜŞ

Bakan a.

Genel Müdür

DAĞITIM: Tüm Gümrük ve Dış Ticaret Bölge Müdürlüklerine

An itibariyle bu genelgeye göre GÜMRÜKLERDE NİSPİ ORANDA BANDROL TAHSİL İŞLEMLERİ gerçekleştirilmektedir.

HESAPLANAN TRT BANDROL ÜCRETİ ÜZERİNDEN AYRICA ÖTV VE KDV ÖDENECEKMİDİR?

Abdullah ÇAVUŞ/ TRT Strateji Uzmanı

3093 sayılı TRT gelirleri kanunu uyarınca kanunda sayılı cihazlar için kanunda gösterilen matrah ve nispetler dahilinde TRT'ye bandrol ücreti ödenmesi gerekmektedir.

TRT bandrol ücretine ilişkin matrah ve bandrole tabi çeşitli cihazlara ilişkin bandrol ücreti oranları kanunun 4/a maddesinde düzenlenmiştir.

Buna göre TRT bandrol ücretinin matrahı ithalatçılar için Gümrük Giriş Beyannamesindeki "ÖTV HARIÇ KDV MATRAHI" imalatçılar için ise satış faturalarındaki "ÖTV HARIÇ KDV MATRAHI" olarak belirlenmiştir.

Kanunun 5904 sayılı kanun ile 2008 yılında değişmesinden önceki halinde ise İthalatçılar için bandrol ücretinin matrahı "İTHAL MALİYETİ" olarak belirlenmiş olup imalatçılar için ise "FABRİKA ÇIKIŞ FİYATI" olarak belirleme bulunmaktaydı.

Kamusal bir yükümlülük olması amacıyla kamu gelirleri sınıflandırmasında parafiskal gelir olarak adlandırılan TRT'ye ödenecek olan Bandrol Ücretleri üzerinde ÖTV ve KDV alınıp alınmayacağı tartışma konusu olmuştur.

1- İMALATÇI MÜKELEFLERDE UYGULAMA

Özel tüketim Vergisi kanununa ekli listelerdeki ürünleri imal edenler bu ürünler için ÖTV ödemek zorundadırlar.

Keza KDV kanunu gereğince hesaplanan ÖTV ler de KDV hesaplanan matrahına dahil olması gerekmektedir.

3093 sayılı kanunun 4/a bendinde sayılı cihazlardan taşıtlar (II) Sayılı listede diğerleri ise (IV) sayılı listede yer almakta olup ÖTV ye tabidirler.

Keza KDV kanunun aşağıda zikredilecek olan 24/b maddesi hükmü uyarınca vergi, resim, harç, pay, fon karşılığı gibi unsurların matraha dahil olması zorunludur.

Bununla birlikte gerek imalatçı ve gerekse ithalatçı bandrol mükellefleri TRT'ye ödenen bandrol ücretleri üzerinden ayrıca ÖTV VE KDV alınıp alınmayacağı konusunda tereddüte düşmüşlerdir.

Her ne kadar 5904 sayılı kanunla bandrol ücreti matrahına kısmen açıklık gelmiş olsa da bu değişikliklerden sonra tereddütler devam etmiştir.

a- 60 NOLU KDV SİRKÜSÜ

Bu konu Gelir İdaresi Başkanlığına kadar intikal etmiş olup sorunun çözümü ile ilgili 08.08.2012 tarihli 60 nolu KDV sirküsünün (4.4) bölümünde aşağıdaki açıklamalara yer verilmiştir.

4.4. 3093 sayılı TRT Gelirleri Kanununun 4 üncü Maddesi Uyarınca Bandrol Ücreti Alınan Cihazlarda KDV Matrahı:

Özel Tüketim Vergisi Kanununun 11/2 nci maddesine göre verginin matrahı, (IV) sayılı listedeki malların teslimi ve ithalinde hesaplanacak özel tüketim vergisi hariç KDV matrahını oluşturan unsurlardan meydana gelmektedir.

KDV Kanununun 24/b maddesi hükmü uyarınca vergi, resim, harç, pay, fon karşılığı gibi unsurların matraha dahil olması zorunludur.

B-2004/16 NOLU KDV SİRKÜSÜ

3093 sayılı TRT Gelirleri Kanununun 4 üncü maddesinde sayılan cihazları imal ve ithal edenlerden fabrika çıkış fiyatı veya ithal maliyeti üzerinden bir defaya mahsus olarak alınan bandrol ücreti özel tüketim vergisi matrahına dahil edilerek özel tüketim vergisi hesaplanacaktır. KDV ise bandrol ücreti ve özel tüketim vergisi dahil bedel üzerinden hesaplanacaktır

“Katma Değer Vergisi Kanununun teslim ve hizmet işlemlerinde matrahın düzenlendiği 20. maddesinin 1. fıkrasına göre teslim ve hizmet işlemlerinde matrah, bu işlemlerin karşılığını teşkil eden bedel olup; bedel deyimi aynı maddenin 2. fıkrasında malı teslim alan veya kendisine hizmet yapılan veya bunlar adına hareket edenlerden bu işlemler karşılığında her ne suretle olursa olsun alınan veya bunlarca borçlanılan para, mal ve diğer suretlerle sağlanan ve para ile temsil edilebilen menfaat, hizmet ve değerler toplamı olarak tanımlanmaktadır.

Kanunun 24/b maddesi hükmü uyarınca vergi, resim, harç, pay, fon karşılığı gibi unsurların matraha dahil olması zorunludur.

Öte yandan, Özel Tüketim Vergisi Kanununun 11/2 maddesine göre verginin matrahı, (IV) sayılı listedeki malların teslimi ve ithalinde hesaplanacak özel tüketim vergisi hariç katma değer vergisi matrahını oluşturan unsurlardan meydana gelmektedir.

Buna göre (IV) sayılı listede sayılan ve bandrol ücretine tabi bulunan malların katma değer vergisi matrahına bandrol ücreti dahil olduğundan, bu ücretin özel tüketim vergisi matrahına da dahil edilmesi yasal zorunluluktur.”

Şeklinde detay açıklama yapılmıştır.

2- İTHALATÇI MÜKELLEFLERDE UYGULAMA:

İmalatçı bandrol mükelleflerinin yanında ithalatçı bandrol mükelleflerinde de hesaplanan BANDROL ÜCRETLERİNİN ÖTV matrahına dahil olup olmadığı ve hesaplamaların ne şekilde yapılması gerekeceği yönünde tereddütler yaşanmış olup gümrükler tarafından çıkarılan 2015/13 sayılı genelge ile konuya açıklık getirilmiştir.

İlgili genelge aynen aşağıdaki gibidir.

“3093 sayılı Türkiye Radyo-Televizyon Kurumu Gelirleri Kanununun 6552 sayılı Kanun ile değişik 5 inci maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinde bandrol ücretlerinin, gümrük idarelerince ithalatta alınan gümrük vergileri ve diğer mali yükümlülüklerden ayrı olarak tahsil olunacağı, (g) bendinde de Türkiye Radyo-Televizyon Kurumu Genel Müdürlüğüne isteyen imalatçı ya da ithalatçı firmalara bandrollerin teminat mektubu karşılığı verileceği belirtilmektedir.

3093 sayılı Kanunda ithal eşyası için bandrol matrahı, gümrük beyannamesindeki Özel Tüketim Vergisi (ÖTV) hariç, Katma Değer Vergisi (KDV) matrahı olarak ifade olunmaktadır. Bununla birlikte, Bakanlığımıza intikal eden olaylardan, bandrol matrahının tespitinde ve bandrol bedelinin ÖTV ve KDV matrahına dahil edilmesinde tereddütler yaşandığı anlaşılmaktadır. Söz konusu bandrol bedellerinin, ÖTV ve KDV matrahına dahil edilmesinde aşağıdaki usul izlenecektir.

Bandrole tabi eşyanın beyan edildiği serbest dolaşıma giriş beyannamesinin tescil anındaki, bandrol bedelinin dahil olmadığı, ÖTV hariç KDV matrahı üzerinden bandrol ücreti hesaplanacak, bulunan bandrol ücreti önce ÖTV matrahına dahil edilecek sonra ÖTV tutarı ile birlikte KDV matrahına eklenecektir.”

Sonuç olarak 3093 sayılı TRT Gelirleri Kanununun 4. maddesinde sayılan cihazları imal ve ithal edenlerden fabrika çıkış fiyatı veya ithal maliyeti üzerinden bir defaya mahsus olarak alınan bandrol ücreti özel tüketim vergisi matrahına dahil edilerek özel tüketim vergisi hesaplanacaktır.

Katma değer vergisinin ise bandrol ücreti ve özel tüketim vergisi dahil bedel üzerinden hesaplanması gerekmektedir.

Bununla birlikte gerek vergi müfettişleri ve gerekse TRT Mali Denetçileri tarafından yapılacak olan bandrol incelemelerinde olası bandrol kayıp ve kaçaklarının yukarıda açıklamalar çerçevesinde ÖTV ve KDV yide ilgilendirdiği açık olduğundan bu incelemeler hakkında gelir idaresine ve gümrüklere bilgi verilmesi faydalı olacaktır.

İTHAL EDİLEN BANDROLE TABİ CİHAZLARDA GTİP BAZLI TAKİP UYGULAMASI BANDROL KAYIP KAÇAĞINI ÖNLEYECEK

Abdullah ÇAVUŞ/TRT Strateji Uzmanı

Bandrole tabi cihaz ithalatları açısından olduğu kadar ihraç edilen bandrole tabi cihazlar yada yurt dışına iade edilen bandrole tabi cihazlar açısından ürünün takibi açısından GTİP uygulamasından faydalanılarak BANDROL KAYIP KAÇAKLARININ önüne geçmek mümkündür.

Konunun TRT bandrol gelirleri açısından kullanım yöntemlerine değinmeden önce GTİP hakkında kısa bilgi vermenin faydalı olacağı kanısındayım.

I- GTİP NEDİR?

GTİP, Gümrük Tarife İstatistik Pozisyonu'nun kısaltmasıdır. Ülkemizde, genel olarak tarife cetvelinin yerine kullanılan GTİP, aslında Türk Gümrük Tarife Cetveli'nde 12 haneli koda verilen isimdir. GTİP, İngilizce'de, HS Code, Customs Tariff, Harmonized Code veya Harmonized System olarak adlandırılmaktadır.

Tüm dünyada, her ülkenin tarife cetvelinin esasını Armonize Sistem Nomankaltürü (AS) oluşturmaktadır. Nomankaltür, uluslararası kurallara ve yorumlara göre uluslararası ticarete konu olan tüm ürünlerin sistematik olarak numaralandırılması veya isimlendirilmesi anlamına gelmektedir.

6 haneli kodlardan oluşan Armonize Sistem, uluslararası ticaret istatistikleri ve ülkelerin gümrük tarifeleri için evrensel bir temel teşkil etmektedir.

Resmi adı Armonize Mal Tanımı ve Kodlama Sistemi (The Harmonized Commodity Description and Coding Systems) olan Armonize Sistem, uluslararası ticarete konu olan tüm mallar için kullanılan uluslararası bir ticari sınıflandırma sistemidir.

Armonize Sistem'de ticarete konu tüm ürünler belirli bir mantık ve sistematik çerçevesinde sınıflandırılmaktadır.

Gümrüklerde, ürünler bu kodlar üzerinden kayıt altına alınmaktadır. Ticarete konu olan eşyalar gümrükte işlem görürken bu kodlar üzerinden işlem görmektedir.

Armonize Sistem, ürünler için evrensel bir ticaret dili, ürün kodlaması ve uluslararası ticaret için vazgeçilmez bir araçtır. Armonize Sistem kodunun, ürünlerin gümrük işlemlerindeki "kimlik numarası" olduğu da söylenebilir.

GTİP ise Armonize Sitemi esas alan ve ilk altı (6) hanesi Armonize Sitemle aynı olan Türk Gümrük Tarife Cetvelindeki 12 haneli koda verilen isimdir. Her bir eşya/eşya grubu için bir GTİP kodu bulunmaktadır.

Tarife cetvelinde, 12'li kod olan GTİP, ülkemizde ürünlerin en detay bazda sınıflandırıldığı, ürünlerin gümrük vergilerinin uygulandığı ve istatistiksel amaçlarla kullanılan koddur.

Özetle;

- İlk 4 Rakam Eşyanın Pozisyon Numarasını,
- İlk 6 Rakam Dünya Gümrük Örgütü'ne üye tüm ülkelerce kullanılan Armonize Sistem Nomanklatür kodunu,
- 7-8 inci rakamlar Avrupa Birliği ülkeleri tarafından kullanılan Kombine Nomanklatür kodunu,
- 9-10 uncu rakamlar farklı vergi uygulamaları nedeniyle açılan pozisyonları gösteren kodları,
- 11-12 inci rakamlar ise Gümrük Tarife İstatistik (GTİP) kodlarını

Oluşturmaktadır.

Bandrole tabi cihaz ithalatları açısından olduğu kadar ihraç edilen bandrole tabi cihazlar yada yurt dışına iade edilen bandrole tabi cihazlar açısından ürünün takibi açısından GTİP uygulamasından faydalanılarak BANDROL KAYIP KAÇAKLARININ önüne geçmek mümkündür.

GTİP uygulamasının yanında Gümrüklerde uygulanan otomasyon sistemleri sayesinde ithalatçı firmaların yanında ihracatçı firmalarında alım satımları;

1- Gümrük beyannameleri bazında

2- GTİP numarası bazında

3- İlgili gümrük Müdürlüğü bazında

4- Tarih ve dönem bazında

5- İthalat bazında

6-İhracat bazında

7- Firma bazında

Ayrı ayrı takip edilebilecek ve anlık çıktı alabilecek TEKNOLOJİK ALT YAPIYA ULAŞMIŞTIR.

Gümrükler bu sistemi önce **GÜMRÜK VERİ AMBARI (GÜVAS)** adı ile kurgulamış ve hayata geçirmiş daha sonra sistemde yenilemeler yapılmış ve adı da **KARAR DESTEK SİSTEMİ (KDS)** OLMUŞTUR.

Bu iki sistem ayrı bir yazımızın konusu olacaktır.

Yazımızın bu kısmında TRT bandrolünden KAYIP KAÇAĞIN ÖNLENMESİ İÇİN GTİP bazlı takip uygulamasından NASIL YARARLANILACAĞI İTHALAT VE İHRACAT açısından ayrı ayrı DEĞERLENDİRİLECEKTİR.

II- BANDROLE TABİ CİHAZ İTHALATLARINDA GTİP UYGULAMASININ FAYDALARI:

3093 sayılı TRT Gelirleri Kanununda 2014 yılında 6552 sayılı kanunla yapılan değişiklik ile BANDROLE TABİ CİHAZ İTHALATÇILARINA bu cihazların gümrüklerden geçerek serbest dolaşıma girmesi öncesinde TRT den BANDROL alma mecburiyeti getirilmiştir.

İlgili kanun maddesi aynen aşağıdaki gibidir.

Cihazların imalat ve ithalatı:(3)

Madde 3 – (Değişik birinci fıkra: 10/9/2014-6552/104 md.) Bu Kanunun 1 inci maddesinde belirtilen cihazları imal edenler satıştan önce; ithal edenler ise serbest dolaşıma girişinde bandrol veya etiket almaya mecburdur.

Bu mevzuat değişikliği ile birlikte 3093 sayılı kanunun 5/b fıkrasında da değişikliğe gidilmiş olup Gümrüklere ithal edilen bandrole tabi cihazların serbest dolaşıma girişi anında TRT bandrolü alınmasını temin etme konusunda sorumluluk ve görev yüklenilmiştir.

İlgili kanun maddesi aynen aşağıdaki gibidir.

5/b) (Değişik : 10/9/2014 - 6552/105 md.) Bu maddenin (g) bendi kapsamı dışında kalan bandrol ücretleri; Gümrük idarelerince ithalatta alınan gümrük vergileri ve diğer mali yükümlülüklerden ayrı olarak tahsil olunur ve yapılan aylık tahsilat toplamı en geç takip eden ayın on beşinci gününe kadar Türkiye Radyo-Televizyon Kurumuna intikal ettirilir. Bu ücretlerin tahsiline, iadesine, teminata bağlanmasına ve tahsil edilen ücretlerin Türkiye Radyo-Televizyon Kurumuna aktarılmasına ilişkin usul ve esaslar Gümrük ve Ticaret Bakanlığı ile Türkiye Radyo-Televizyon Kurumu arasında müştereken belirlenir.

HÜKÜMLERİ GETİRİLMİŞTİR.

2014 yılında yapılan kanun değişikliğinden önce ise TRT ile Gümrük Müsteşarlığı arasında GÜVAS VERİ PAYLAŞIM PROTOKOLÜ yapılmış ve bandrole tabi cihaz ithalatları GTİP numarası bazında TRT'ye düzenli olarak bildirilmiştir.

Bandrole tabi cihazların GTİP Numaraları VE BANDROL ÜCRETİ ORANLARI 2015 YILINDA ÇIKARILAN BİR KARARNAME İLE aşağıdaki gibidir.

BANDROLE TABİ CİHAZLAR VE BANDROL ORANLARI		
CİHAZIN CİNSİ	GTİP	ORAN (%)
1- Televizyon	8528.72 8528.73	16
2- Radyo, portatif radyo-teyp, radyo-pikap	85.27	16
3- Video	85.21	16
4- Birleşik cihazlar	85.19	16
a) Video-televizyon-radyo	8527.91	
b) Video-televizyon	8521.10	
c) Radyo-televizyon	8528.72	
ç) Müzik setleri ve benzerleri	8528.73	
5- Cep telefonları	8517.12.00.00.11	6
6- Uydu alıcısı, set üstü medya kutusu (set up box) cihazları	8528.71.15.00.00	10
	8528.71.19.00.11	
	8528.71.19.00.19	
	8528.71.91.00.00	
7-Taşıtlar (Üzerinde görsel ve/veya işitsel yayımları alabilen cihaz bulunanlar)	87.01, 87.02, 87.03, 87.04, 87.05, 87.09, 87.11, 8716.10	0,4
		0,01
8-Diğer cihazlar	86.01, 86.02, 88.01, 88.02, 89.01, 89.02, 89.03, 89.04, 89.05, 8906.90	8
	3922.10.00.00.11 3922.10.00.00.12	
1. Radyolu ve/veya TV'li ışıldak		
2. Radyolu ve/veya TV'li saat		
3. Radyolu kulaklık		

4. Radyolu fotoğraf makinesi	69.10	
5. Radyolu adımsayar	8418.10	
6. Radyolu Kalemler	8418.21	
7. Radyolu ve/veya TV'li banyo sistemleri	8418.29	
8. Radyo/TV yayını alabilen navigasyon cihazları	8519.81.45.00.19, 8519.81.95.00	
9. Radyolu ve/veya TV'li banyo sistemleri	85.21.90	
10. Radyo ve/veya televizyon eklentili buzdolapları	8525.80.30.00.00	
11. DVD-VCD player ve benzerleri	8526.91.80.00.19	
12. FM tuner kartı	8527.19.00.00.00	
13. TV tünar kartı	8527.29.00.00.00	
14. MP3/MP4 çalar ve benzerleri	8527.99.00.00.00	
15. Ev sinema sistemleri	8528.71.11.00.00	
	2528.71.19.00.19	
	8528.72	
	8528.73	
	9019.10.90.00.13	
	9506.91.10.00.00	
	9506.91.90.00.00	
9- Radyo ve/veya televizyon yayını alma işlevine sahip diğer cihazlar		0

TRT Mali Denetçileri ve Maliye Bakanlığı Vergi Müfettişlerince yapılan BANDROL İNCELEMELERİNDE bandrol kayıp kaçağının daha çok ithal edilen bandrole tabi cihazların TRT'nin bilgisi dışında kaldığının tespiti üzerine bu önlemler alınmıştır.

2014 yılına kadar GÜVAS PROTOKOLÜ sonrasında ise kanun değişikliği ile Gümrüklerde Bandrol Alma Mecburiyeti ve bu konuda gümrüklere verilen görev ile kayıp ve kaçaklar önlenmek istenilmiştir.

Nitekim TRT bandrol gelirlerinde önemli artışlar meydana gelmiştir.

III- İHRACATTA GTİP UYGULAMASININ FAYDALARI

Bandrole tabi cihaz ihracatlarından hareketle bandrol kayıp kaçağı nasıl önlenebilir?

Bu sorunun iki türlü cevabı bulunmaktadır.

1- İmalatçı Firmalarımızın Bandrole Tabi Cihaz İhracatları:

3093 sayılı TRT gelirleri Kanununun yukarıda zikredilen 3. Maddesinden görüleceği üzere; imalatçı firmalar bandrole tabi cihazların satışından önce TRT'ne peşin olarak veya TEMİNAT MEKTUBU karşılığı ALMA ZORUNLULUĞU bulunmaktadır.

İMALATÇI firmalar üretimleri ve stokları ile pazarlama öngörülerini dikkate alarak TRT den bandrol almakta ve aldıkları bu cihazları ise bir çoğu BANDROLE TABİ CİHAZ HENÜZ üretim bandında iken CİHAZA YAPIŞTIRMAKTADIRLAR.

Daha sonra üzerlerinde bandrol yapıştırılmış olan cihazların bir kısmını İHRAÇ edebilmektedirler.

İşte tam bu noktada GTİP bazında ihracat bilgilerinden yararlanılarak bu bandrollerin sökümüne TRT'nin iştirak etmesi gerekmektedir.

İştirak edilemediği durumlarda ise GÜMRÜK ÇIKIŞ BEYANNAMESİ ve ekleri üzerinden TEYİT YAPILMASI GEREKMEKTEDİR.

Çünkü firmalar bu İHRAÇ ÜRÜNLERİNE ilişkin bandrolleri peşin aldılarsa bandrol ücretlerini iade talep etmektedirler.

Sonuç olarak ihraç edilen bandrole tabi cihazlardaki bandrollerin iptal edilmesi ve bunlara isabet eden bandrol ücretlerinin iade talep edilmesi halinde ödenmesi uygulamasında GTİP bazlı bilgiler tevsik edici veri olarak kullanılmaktadır.

2- İthalatçı Firmaların Yurt Dışına Mal İadeleri:

Yazımızın yukarıdaki bölümlerinde ifade edildiği üzere ithalatçı firmalar ithal ettikleri bandrole tabi cihazlar gümrük hattından geçerek serbest dolaşıma gireceği anda TRT bandrolü almak zorundadırlar.

Alınan bu bandroller ithal edilen cihazların üzerine yapıştırılmak zorundadırlar.

Bu mallar çeşitli nedenlerle yurt dışına tekrar iadelerinde bu bandrollerin sökülmesi ve bu bandrollere ait bandrol ücretlerinin de mükelleflere nakden veya mahsuben iadesi söz konusu olabilmektedir.

İşte tam bu noktada iade edilen malların daha önce ithal edilen mallardan olup olmadığına, bunlara ilişkin bandrol ücretlerinin ödenip ödenmediğinin YASAL YOLLARDAN TEVSİKİ için GTİP bazında GÇB ve eklerine ihtiyaç duyulmaktadır.

IV- SONUÇ:

Sonuç olarak GÜVAS ve sonrasında GDS adı verilen gümrük otomasyon uygulaması ürünlerin dünyaya entegrasyon olması açısından olduğu kadar bir ürünün TAKİBİ açısından da son derece önemlidir.

Bu anlamda 3093 sayılı kanunda yapılan değişiklik öncesi TRT ile gümrük Müsteşarlığı arasında yapılan GÜVAS Veri Paylaşım Protokolü ve 2014 yılında kanun ile ithalatçı mükelleflerin gümrüklerde bandrol alım uygulamasına geçilmesi yönündeki düzenleme ve GTİP bazlı ürün takip sisteminden TRT'nin düzenli olarak bilgi alması sonucu, bandrol gelirlerinde kayıp ve kaçaklar azalmış ve bandrol gelirlerinde çok önemli artışlar sağlanmıştır.

TRT BANDROL GELİRLERİNİN CEBRİ TAKİPLERİNDE 6183 SAYILI KANUN UYGULAMASI VE DAYANAĞI

Abdullah ÇAVUŞ-E. Vergi Müfettişi

Bilindiği üzere TRT 5018 sayılı kanuna ekli "1 nolu cetvelde" sayılan ve kamu kurum ve kuruluşları arasında değildir.

TRT anayasal bir kurum olup, devlet bütçesi dışında BANDROL GELİRİ ve ENERJİ PAYI GELİRİ gibi kendi özel gelirleri olan özerk bütçeli bir kurumdur.

Bilindiği üzere vergi ve vergi benzeri kamu alacakları için vergilendirme usul ve esasları vardır. Keza vergilendirme aşamaları diye bilinen Tarh, Tebliğ, Tahakkuk ve Tahsil silsilesi konumuz olan TRT Bandrol alacakları içinde geçerlidir.

Keza vergilendirme de usul ve esasların yanında ödeme süresi ya da vade diye bilinen süreler bulunmaktadır.

Genel olarak bu ödeme süreleri vergi ve vergi benzeri gelirlere ilişkin kanunlarda 30 gün veya 1 ay şeklinde belirlenmiştir.

Bununla birlikte bu kesin bir süre olmayıp daha kısa ve uzun süreler belirlenmesi de mümkündür.

Vergi kanunlarında vergilendirme aşamaları, vergilendirme usulleri ve ödeme süreleri belirlenmiş olup tüm bu süreçlere uygun işlemler yapıldığı halde kanuni ödeme süresinde tahsil edilemeyen alacak ve cezaların nasıl tahsil edileceğine dair ülkemizde mevcut olan iki usul kanunundan birisine atıf yapılması gerekmektedir.

Genelde kamu alacakları 6183 sayılı kanuna göre tabi edilmekte iken özel sektör alacaklarından kanuni sürelerinde ödenmeyenler ise 2004 sayılı icra ve iflas kanununa göre yapılmaktadır.

Bununla birlikte 6183 sayılı kanunda sayılan kamu kuruluşları arasında bulunmayan TRT benzeri bazı kurumlarda bulunmaktadır.

Bunların 6183 sayılı kanunla ilişkilendirilebilmesi için kendi özel kanunlarında 6183 sayılı kanuna yapılmış özel bir düzenlemenin bulunması zorunludur.

Aksi takdirde kanuni süresinde tahsil edemediği gelirlerinin cebri takipleri 2004 sayılı kanuna göre yapılmak zorundadır.

Bu yazımızda 6183 sayılı kanunda sayılan kamu kurumları ve yine bu kanunda sayılan kamu alacaklarının neler olduğu açıklandıktan sonra TRT Bandrol Gelirlerinden kanuni süresinde ödenmeyenlerin 6183 ile olan ilişkisi konusunda bilgi verilmeye çalışılacaktır.

I- GİRİŞ

Ülkemizde kamu ve özel alacakları tahsil ve cebri takibine ilişkin olarak usul ve esasların düzenlendiği iki önemli kanun bulunmaktadır.

Bunlardan ilki 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunudur.

Diğeri ise çalışmamızın konusunu teşkil eden 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Kanunudur. 2004 sayılı kanun genel düzenleyici nitelikte bir kanun olup, özel bir kanun olan 6183 sayılı kanunda sayılmayan diğer kamu alacakları ile tüm özel alacakların tahsiline ilişkin hükümleri içermektedir.

6183 Sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkındaki Kanun, 28.7.1953 gün ve 8649 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak, 1 Ocak 1954 gününde yürürlüğe girmiştir. Bu kanundan önce Tahsili Emval kanunu hükümleri uygulanmaktaydı.

II- 6183 SAYILI KANUNUN KAPSAMI

6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Kanununda kanuni sürelerinde ödenmediği için bu kanuna göre cebri takip işlemleri yapılacak olan kurumlar ve alacakları tek tek sayılmıştır.

Tadadi olarak sayılmayan kurumlar ve alacakları için ise kendi özel kanunlarında 6183 sayılı kanuna atfedilen bir hüküm olması halinde ise söz konusu alacakların cebri takiplerinin de bu kanuna göre yapılacağı yönünde torba bir madde ile düzenleme yapılmış bulunmaktadır.

1- 6183 Sayılı Kanun Kapsamındaki İdareler:

6183 sayılı kanunun 1. maddesinde kanuna tabi kamu idareleri sayılmıştır. Bunlar;

1. Devlet
2. Belediyeler
3. İl Özel İdareleri

Devlet tüzel kişiliğini oluşturan kamu idareleri, genel bütçeye dahil kamu idareleridir. 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu Devlet tüzel kişiliğini oluşturan kamu idarelerini Kanuna ekli (I) sayılı cetvelde göstermiştir.

İl özel idarelerine ilişkin hükümler, 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanununda², belediyelere ilişkin hükümler ise 5393 sayılı Belediye Kanunu³ ile 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununda düzenlenmiştir.

Kanunun 2.ci maddesinde ise 1.madde de sayılanlar dışında kalan ancak, alacağın tahsili ile ilgili olarak özel kanunlarında 6183 sayılı kanuna atıf yapılan her çeşit alacaklar hakkında da 6183 sayılı kanunun hükümlerinin uygulanacağına ilişkin düzenlemeler yapılmıştır.

2- Kanun Kapsamındaki Alacaklar:

1. Vergi
2. Resim
3. Harç
4. Vergi Cezası
5. Para Cezası
6. Mahkeme Masrafları
7. Gecikme Zamları
8. Gecikme Faizleri
9. Takip Masrafları

3- Kanun Kapsamına Girmeyen Alacaklar:

Kanun kapsamındaki idarelerin aşağıdaki alacakları için 6183 sayılı kanunun uygulanmamaktadır.

1. Sözleşmelerden Doğan Alacaklar
2. Haksız Fiilden Doğan Alacaklar
3. Haksız İktisaptan Doğan Alacaklar

III- TRT BANDROL ALACAKLARIVE 6183 SAYILI KANUN İLİŞKİSİ

Yukardaki açıklamalarımızda detaylı olarak yer verdiğimiz üzere TRT 6183 sayılı kanunda sayılan bir kamu kurumu değildir.

Keza 6183 sayılı kanuna göre takip edilecek olan vergi gelirleri tek tek sayılmış olup TRT BANDROL GELİRLERİ de bu sayılan gelirler arasında bulunmamaktadır.

Bununla birlikte 6183 sayılı kanunun torba madde diyebileceğimiz 2. maddesinde Kanunun 2.ci maddesinde ise 1.madde de sayılanlar dışında kalan ancak, alacağın tahsili ile ilgili olarak özel kanunlarında 6183 sayılı kanuna atıf yapılan her çeşit alacaklar hakkında da 6183 sayılı kanunun hükümlerinin uygulanacağına ilişkin düzenlemeler yapılmıştır.

3093 sayılı TRT gelirleri kanununda kanuni sürelerinde ödenmeyen bandrol alçakları aslı ile bandrolsüz cihaz satan mükellefler adına kesilecek olan cezaların cebri takip işlemlerinin 6183 sayılı kanuna göre yapılacağına dair özel düzenlemeler yapılmıştır.

Bu düzenlemeler aynen aşağıdaki gibidir.

1- 3093 sayılı kanunda Bandrol Ücreti Ana Para Alacağı İle ilgili 6183 sayılı Kanuna atıf Yapılan Özel Hükümler:

Tahsilat:

Madde 5 – a) (Değişik : 15/6/1987-3383/4 md.) Bu Kanunun 1 inci maddesinde belirtilen cihazları imal ve ithal edenler bir ay içinde sattıkları cihazlardan 4 üncü maddenin (a) bendine göre tahsil ettikleri ücretleri en geç müteakip üçüncü ayın onuna kadar Türkiye Radyo – Televizyon Kurumuna bir beyanname ile bildirerek ve aynı süre içerisinde ödemekle yükümlüdürler. Aksi takdirde her geçen gün için yürürlükteki en yüksek ticari kredi faizi oranı üzerinden tahakkuk ettirilecek faiz miktarı ile birlikte 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun (gecikme cezası hariç) hükümlerince tahsil olunur.

2- 3093 sayılı Kanunda İdari Para Cezaları ile İlgili Olarak 6183 sayılı Kanuna Atıf Yapılan İlişkin Özle Hükümler:

Ceza hükmü:

Madde 6 – (Değişik: 23/1/2008-5728/439 md.)

Bu Kanunun 1 inci maddesinde belirtilen cihazların bandrolsüz veya etiketsiz satışını yapan imalatçı veya ithalatçıya Kurum tarafından bandrolsüz veya etiketsiz satılan veya satışa arz edilen her cihaz için hesaplanan bandrol ücretinin iki katı tutarında idari para cezası verilir. (Mülga ikinci cümle: 18/6/2017-7033/28 md.) (...) (Ek cümleler: 16/6/2009-5904/37 md.) Tahakkuku müteakip tebliğ edilen para cezalarını ödemeyenler hakkında 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanuna göre işlem yapılır. Bu maddeye göre kesilecek idari para cezalarına karşı, ilgisine tebliğ tarihinden itibaren, bir ay içerisinde yetkili idare mahkemesinde dava açılabilir

IV- SONUÇ:

TRT bandrol alacaklarından 3093 sayılı kanunda belirtilen süre içinde ödenmeyenlerin cebri takip işlemleri TRT 6183 sayılı kanunda ismen sayılan kurumlar arasında olmadığı halde, keza bandrol alacakları da ismen sayılan alacaklar arasında olmadığı halde 3093 sayılı kanunda 6183 sayılı kanuna yapılan atıftan hareketle 6183 sayılı kanuna göre yapılmaktadır.

Bununla birlikte yukardaki kanun maddesinden görüleceği üzere; Bandrolsüz cihaz satanlara yönelik kesilecek olan idari para cezalarının cebri takibi ile ilgili olarak 3093 sayılı kanunda 2009 yılında 5904 sayılı kanun ile yapılmıştır.

Dolayısıyla 2009 yılı öncesindeki cezaların cebri takibi 6813 sayılı Amme Alacaklarının Tahsili Hakkındaki Kanuna göre değil 2004 Sayılı İcra ve İflas Kanuna göre yapılmak zorundadır.

TRT BANDROL ÖDEME EMRİ VE ÖDEME EMRİNDE BULUNMASI GEREKEN ZORUNLU UNSURLAR

Abdullah ÇAVUŞ/TRT Strateji Uzmanı

Daha önceki yazılarımızda 3093 sayılı TRT Gelirleri Kanununun 5 ve 6 . maddeleri gereği bandrol ücreti ana para alacağı ile bandrolsüz cihaz satanlar adına kesilecek olan idari para cezalarından kanuni sürelerinde ödenmeyenlerin cebri tahsil ve takip işlemlerinin 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Kanununa göre yapılması gerektiğine dair açıklamalarımız olmuştur.

TRT Bandrol alacakları ile ilgili olarak 6183 sayılı kanun gereği cebri tahsil ve takip işlemlerinin başlatılabilmesinin ilk şartı bu kanunun hükümleri gereğince ÖDEME EMRİ düzenlenmesi gerekmektedir.

Ödeme emri, 6183 Sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun'a göre vadesinde ödenmeyen kamu alacakları için düzenlenir. Kamu borcunu vadesinde ödemeyenler adına vergi dairesince düzenlenen ödeme emri, borçlulara 7 gün içinde borçlarını ödemeleri veya mal bildiriminde bulunmaları konusunda yapılan bir bildirimdir.

Ödeme emrinin düzenlenmesi ile vergi dairesi aynı zamanda kamu alacağının tahsili için cebri tahsilat işlemlerine de başlamış sayılır.

Ödeme Emri, 6183 sayılı kanunun Amme Alacağının Cebren tahsili başlığını taşıyan ikinci kısmında,55. Maddede düzenlenmiş olup buna göre, Amme alacağını vadesinde ödemeyenlere, 7 gün içinde borçlarını ödemeleri veya mal bildiriminde bulunmaları lüzumu bir ÖDEME EMRİ ile tebliğ olunacağı belirtilmiştir.

Madde metni aynen aşağıdaki gibidir.

Ödeme emri:

Madde 55 – Amme alacağını vadesinde ödemeyenlere, 15 gün içinde borçlarını ödemeleri veya mal bildiriminde bulunmaları lüzumu bir “ödeme emri” ile tebliğ olunur.

Ödeme emrinde borcun asıl ve ferilerinin mahiyet ve miktarları, nereye ödeneceği, müdde-tinde ödemediği veya mal bildiriminde bulunmadığı takdirde borcun cebren tahsil ve borçlunun mal bildiriminde bulununcaya kadar üç ayı geçmemek üzere hapis ile tazyik olunacağı, gerçeğe aykırı bildirimde bulunduğu takdirde hapis ile cezalandırılacağı kayıtlı bulunur. Ayrıca, borçlunun 114 üncü maddedeki vazifeleri ve bu vazifeleri yerine getirmediği takdirde hakkında tatbik edilecek olan ceza bu ödeme emrinde kendisine bildirilir.

Belediye hududu dışındaki köylerde bulunan borçlulara ödeme emirleri muhtarlıkça tebliğ olunur. Ödeme emirlerinin muhtarlığa tevdi tarihinden itibaren 15 gün içinde tebligat yapılmadığı takdirde ödeme emirleri tebliğ edilmemiş olan borçluların isimleri ödeme emri hüküm ve mahiyetin-deki bir "ödeme cetveline" alınarak borçlular borçlarını ödemeye ve mal bildiriminde bulunmaya çağırılırlar. Ödeme cetveli köy ihtiyar kurulu kapısına bir örneği de

köyde herkesin görebileceği umumi bir mahalle 10 gün müddetle asılmak suretiyle tebliğ olunur ve cetvelin asıldığı köy muhtar-lığınca münadi vasıtasıyla ilan olunur. Cetvel asılırken ve indirilirken keyfiyet muhtarlıkça zabıt varakasıyla tespit edilir. Cebren tahsil ve takip ödeme emrinin tebliği veya ödeme cetvelinin indirilmesi tarihinde başlamış olur.

Borcunu vadesinde ödemeyenlere ait malları elinde bulunduran üçüncü şahıslardan bu malları 15 gün içinde bildirmeleri istenir.

6183 sayılı Kanunun 55 maddesinin 2 numaralı fıkrasında ödeme emirlerinde hangi hususların bulunması gerektiği açıklanmıştır.

I- ÖDEME EMRİNDE BULUNMASI GEREKLİ ZORUNLU UNSURLAR

Ayrıca, madde metninde yer almamakla birlikte, borçlunun hukukunu koruma açısından ödeme emrinde; ödeme emrine karşı hangi sürede, hangi yargı merciine başvurulabileceği hususlarına da yer verilmesi gerekmektedir.

Buna göre, alacaklı amme idarelerinin, matbu ödeme emirlerinde, Kanunun 55 inci maddesinde yer alan hususlarla birlikte bu hususlara da yer vermeleri gerekmektedir.

1. Buna göre aşağıdaki bilgilerin ödeme emrinde yer alması gerekmekte olup sonuçları itibarıyla birbirinden tamamen farklı hukuki durumlar oluşturan, düzenlenen ödeme emrinde çelişkili bilgiler yer alması ödeme emrine dava açılması halinde sakıncalar yaratacağı bilinmelidir.
2. Mükellefin adı soyadı veya unvanı,
3. Açık adresi,
4. Vergi numarası,
5. Takip numarası,
6. Dönemi ve taksiti,
7. Vergi türü,
8. Vadesi,
9. Tutarı,
10. Kesinleşen gecikme zammı,
11. Borcun asıl ve ferilerinin mahiyet ve miktarları,
12. Nereye ödeneceği,
13. Müddetinde ödemediği veya mal bildiriminde bulunmadığı takdirde borcun cebren tahsil ve borçlunun mal bildiriminde bulununcaya kadar üç ayı geçmemek üzere hapis ile tazyik olunacağı,
14. Gerçeğe aykırı bildirimde bulunduğu takdirde hapis ile cezalandırılacağı,
15. Borçlunun 114'üncü maddedeki vazifeleri ve bu vazifeleri yerine getirmediği takdirde hakkında tatbik edilecek olan ceza,
16. Ödeme Süresi (7 gün)
17. Dava açma mercii
18. Dava açma süresi

Bunların yanında; borcun asıl ve ferilerinin mahiyet ve miktarının, nereye ödeneceğinin, müddetinde ödenmediği takdirde nasıl bir usul takip edileceği hususunda muhatabı bilgilendirici ifadelerin bulunmasının kanun gereği olduğu, bu hususları belirtmenin borçlunun buna karşı ileri sürebileceği savunma sebeplerinden, ödemek ya da kanuni yollara başvurmak gibi alternatiflerden hangisine yöneleceğine karar verebilmesi noktasında belirleyici olacağı, buna ek olarak borçlu tarafından dava açma yoluna gidilmesi halinde yargı mercileri önünde savunma hakkının sağlıklı bir biçimde kullanılabilmesi adına düzenlenen ödeme emrine kanuni dayanağın (takibin hangi kanun hükmü uyarınca yapıldığının) tereddüde yer bırakmayacak şekilde yazılması gerekmektedir.

2- BANDROL ALACAKLARINA İLİŞKİN ÖDEME EMRİ TEBLİĞİ 7201 KANUNA GÖRE YAPILMALIDIR.

Vergi Kanunları ile ilgili olarak yapılacak tebligatların yanında, vergi kanunları ile ilgili cebri takip işlemlerine yönelik tebligatlar 213 sayılı VUK nunda yapılan düzenlemelere uygun olarak yapılmak zorundadır.

TRT Bandrol alacaklarının tarh ve tebliğine ilişkin VUK’unda bir açık hüküm yoktur.

Keza 3093 sayılı TRT gelirleri kanununda da özel düzenleme yapılmamıştır.

Anılan nedenlerden dolayı tebliği işlemleri genel bir kanun olan 7201 sayılı tebligat kanununa göre yapılmak zorundadır.

Cebren tahsil ve takip işlemleri ödeme emrinin tebliği ile başlayacağı için tebliğ usul ve esaslarına dikkat edilmesi büyük önem taşımaktadır.

Ödeme emri, ister gerçek kişi olsun, ister tüzel kişi olsun doğru kişi adına düzenlenmiş olmalıdır.

Uygulamada ödeme emrinin, tüzel kişiliği temsile yetkili olmayanlar adına da düzenlediği görülmektedir.

Oysa tüzel kişiliği temsile yetkili olanlar kanunlarda yer alan özel hükümlerle belirlenmiştir.

Şirketi temsil ve ilzama yetkili olmayan, pay sahibi ve yasal temsilci sıfatı bulunmayan şirket müdürü adına, şirket borçlarının tahsili için ödeme emri düzenlenemez.

Tebliğ evrakında esasa etkili bir hata yapılmış ise geçerli bir tebligattan söz edilemez. Dolayısıyla geçerli bir vergi alacağı da doğmaz.

Böyle durumlarda söz konusu belgedeki hata düzeltilerek yeniden tebliğ edilmesi gerekmektedir.

Sonuç olarak; 7201 sayılı kanunda detaylı olarak düzenlenmiş olan tebliğ usullerine uyulmadan yapılacak olan tebligatlar usul yönünden mahkemelerde bozulmaktadır.

TRT BANDROL ALACAKLARINDA ÖDEME EMRİNE İTİRAZ YOLLARI

ABDULLAH ÇAVUŞ/TRT Strateji Uzmanı

3093 Sayılı TRT Gelirleri kanununun 5 ve 6. Maddelerinde kanuni süreler içerisinde ödenmeyen bandrol ücreti ana para alacağı ile bandrolsüz cihaz satanlar adına kesilen idari para cezalarının cebri takiplerinin 6183 sayılı kanuna göre yapılacağına dair özel düzenleme yapılmış durumdadır.

Bilindiği üzere vergi ve vergi benzeri kamu alacakları için vergilendirme usul ve esasları vardır.

Keza vergilendirme aşamaları diye bilinen Tarh, Tebliğ, Tahakkuk ve Tahsil silsilesi konumuz olan TRT Bandrol alacakları içinde geçerlidir.

Keza vergilendirme de usul ve esasların yanında ödeme süresi ya da vade diye bilinen süreler bulunmaktadır.

Genel olarak bu ödeme süreleri vergi ve vergi benzeri gelirlere ilişkin kanunlarda 30 gün veya 1 ay şeklinde belirlenmiştir.

Bununla birlikte bu kesin bir süre olmayıp daha kısa ve uzun süreler belirlenmesi de mümkündür.

Vergi kanunlarında vergilendirme aşamaları, vergilendirme usulleri ve ödeme süreleri belirlenmiş olup tüm bu süreçlere uygun işlemler yapıldığı halde kanuni ödeme süresinde tahsil edilemeyen alacak ve cezaların nasıl tahsil edileceğine dair ülkemizde mevcut olan iki usul kanunundan birisine atıf yapılması gerekmektedir.

Genelde kamu alacakları 6183 sayılı kanuna göre tabi edilmekte iken özel sektör alacaklarından kanuni sürelerinde ödenmeyenler ise 2004 sayılı icra ve iflas kanununa göre yapılmaktadır.

1- TRT BANDROLÜNE İLİŞKİN ÖDEME SÜRELERİ:

a- Bandrol Ana Para Alacağına Ödeme Süresi:

Bandrole tabi cihaz imal edenler veya ithal edenler bu cihazların satışından önce TRT den bandrol almak zorundadırlar. Bu bandroller nakit ödeme ile peşin olarak alınabildikleri gibi teminat mektubu karşılığında vadeli olarak ta alınabilmektedir.

Peşin alımlarda ayrı bir ödeme süresi olmayacağı açıktır.

Vadeli bandrol alımlarında ise bandrol alma mecburiyeti cihazın satışından önce olmakla birlikte vergi kanunlarında aylık olarak verilen KDV beyannamesine benzer bir beyanname verilmesi ve bu beyannameden hareketle ödeme söz konusudur.

Buna göre satışı takip eden 3.cü ayın onuna kadar beyanname verilmesi ve bu süre içerisinde de ÖDEME yapılması zorunludur.

İlgili madde hükmü aynen aşağıdaki gibidir.

Tahsilat:

Madde 5 – a) (Değişik : 15/6/1987-3383/4 md.) Bu Kanunun 1 inci maddesinde belirtilen cihazları imal ve ithal edenler bir ay içinde sattıkları cihazlardan 4 üncü maddenin (a) bendine göre tahsil ettikleri ücretleri en geç müteakip üçüncü ayın onuna kadar Türkiye Radyo - Televizyon Kurumuna bir beyanname ile bildirerek ve aynı süre içerisinde ödemekle yükümlüdürler. Aksi takdirde her geçen gün için yürürlükteki en yüksek ticari kredi faizi oranı üzerinden tahakkuk ettirilecek faiz miktarı ile birlikte 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun (gecikme cezası hariç) hükümlerince tahsil olunur.

2- İDARİ PARA CEZALARINDA ÖDEME SÜRESİ:

3093 sayılı TRT Gelirleri kanununun 6. Maddesinde bandrolsüz cihaz satan mükellefler adına idari para cezası kesileceği hüküm altına alınmıştır.

İdari para cezasının miktarı ve muhatapları ile ilgili değişik tarihlerde farklı hukuki düzenlemeler bulunmaktadır.

Bunların dışında bu cezaların ödem süresi 3093 sayılı kanunda kesilecek idari para cezalarının ödeme sürelerine ilişkin özel bir düzenleme yapılmamıştır.

Bununla birlikte dava açma süresi olarak bir aylık bir süre bulunmaktadır.

Buradan hareketle idari para cezalarının tarh yazısının mükellef tebliğinden itibaren 1 ay olduğu anlaşılmaktadır.

Bu ödeme süreleri içerisinde TRT ye ödenmeyen bandrol ücretleri ve idari para cezalarının cebri takip işlemleri 6183 sayılı kanuna göre yapılacak olup, 6183 sayılı kanunun uygulaması ise bu kanuna uygun olarak ÖDEME EMRİ düzenlemesi ile başlayacaktır.

3- ÖDEME EMRİ:

Vadesinde ödenmeyen kamu alacağı için 6183 sayılı kanununun 55. maddesine göre ödeme emri çıkartılır. 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunda ödeme emri düzenleme yetkisi alacaklı kamu idaresine tanınmıştır.

Kanunun üçüncü maddesinde, alacaklı kamu idaresi, Devlet, il özel idareleri ve belediyeler olarak sayılmıştır. Alacaklı kamu idaresi, bu yetkisini, 6183 sayılı kanunu uygulamakla görevli daire, servis ve memurları aracılığıyla kullanır.

Yazılı şekle tabi olan ödeme emrinde borcun yedi gün içinde ödenmesi veya mal bildiriminde bulunulması aksi takdirde mal beyanı için zorlama hapsi uygulanacağı da borçluya bildirilir.

Ödeme emrinin belli şekillere uygun olması zorunluluğu vardır. Amme alacağının takip ve tahsilinde, ödeme emri cebri icranın temelini oluşturur. Amme idaresi ödeme emri tebliğ ettirmeden, kamu alacağının tahsil işlemini yapamaz.

Ödeme emrinin, yani tahsil işleminin temelindeki hukuki sakatlıkların daha ilk işlemin tarh ve tahakkuk tamamlanması aşamasında halledilmesi gerekirdi.

Bu aşamada artık ortaya çıkmış, şekillenmiş bir borcun alınması söz konusu olduğundan dava nedenleri de, sırf tahsile ilişkin olmak üzere kısıtlanmıştır.

Önceki aşamaları geçip bu aşamaya gelen borca karşılık sürülecek iddiaların tahsil aşamasına özgü olması gerekmektedir. Ancak ödeme emrinin düzenlenmesi ve tebliğ ile ilgili usul ve şekil hataları nedeniyle de dava açılabilir. Ödeme emrine itirazı, öncelikle 6183 sayılı Kanunda belirtilen itiraz nedenleri daha sonra da idari işlem unsurları açısından incelemek sistematik açıdan daha yararlı olacaktır.

Amme Alacakları Tahsil Usulü Hakkındaki Kanunun 58.maddesine göre, kendisine ödeme emri tebliğ edilen mükellef, üç sebepten dolayı dava açma hakkı vardır.

Bunlar;

- a. Böyle bir borcun olmadığı,
- b. Borcun kısmen ödenmiş olduğu ve
- c. Kamu alacağının zamanaşımına uğramış olduğu iddialarıdır.

Görüldüğü üzere, davacının iddiaları sadece bu üç nedenle sınırlandırılmıştır. Bunun nedeni ise, önceki aşamaları geçip bu aşamaya gelen borca karşı öne sürülecek iddiaların tahsil aşamasına özgü olması gerektiğinden tahsil aşamasında ortaya çıkmış ve şekillenmiş bir borç olması sebebiyle dava nedenleri de tahsile ilişkin olarak kısıtlandırılmıştır.

Dolayısıyla, esasa ilişkin olarak ödeme emrine karşı açılan dava yalnızca yukarıda belirttiğimiz nedenlere dayanmalıdır. Ödeme emrinin düzenlenmesi ve tebliğ ile ilgili usul ve şekil hataları nedeniyle de dava açılabilir.

a- Böyle Bir Borcun Olmadığı İddiası:

Ödeme emrine karşı açılacak davada ileri sürülebilecek en önemli nedenlerden bir tanesi böyle bir borcun olmadığı iddiasıdır. Kamu borçlusu, borcun hukuken doğmamış olması, borcun maddi olarak mevcut olmaması, borcun mahsup edilmediği, vadenin gelmemiş olması, borcun idarece tecil veya terkin edildiği, borçluda hata yapıldığı veya tahakkuk ile ilgili tebligatın geçersiz olduğu gibi sebeplerden dolayı böyle bir borcu olmadığı iddiasında bulunabilir.

Ödeme emri ile istenilen kamu alacağı asıl borçlusuna usulüne uygun olarak tebliğ edilmek suretiyle tahsil edilebilir hale gelmiş bulunmasına karşın, borç doğuran maddi olay mevcut olmayabilir.

Vergiye doğuran olay ortaya çıkmamış olabilir.

Hukuken mevcut olmayan bir alacağın vadesinde ödenmediğinden söz edilemez. Örneğin; gelir getirici faaliyetleri bulunmayan ya da gelir vergisinden muaf olan kişiye, beyanname vermediğinden dolayı re'sen gelir vergisi tarh edilerek usulüne uygun şekilde tebliğ edilmiş ve tarh işlemi idari davaya konu edilmediğinden ya da edilemediğinden vergileme işlemi kesinlik kazanmış olabilir.

Ya da kendisine ödeme emri tebliğ olunan kişinin gelir getirici faaliyeti bulunmakla birlikte idare tarafından hesaplanan vergide bir hata yapılmış; re'sen takdir nedeni bulunmadığı halde matrah bu yolla takdir edilmiş veya hesaplama hata yapılmış olabilir. Kısacası kamu alacağını doğuran idari işlem(tarh, tahakkuk v.s) yetki, şekil, sebep, konu ve amaç unsurlarından bir veya birkaçı ile hukuka aykırı hale gelmiş olabilir.

b- Borcun Kısmen veya Tamamen Ödenmiş Olduğu İddiası:

Amme Alacakları Tahsil Usulü Hakkındaki Kanununun 58.maddesine göre, kesinleşmiş bir kamu alacağının tahsili için düzenlenen ödeme emrine karşı açılan dava, kamu borçlusu, borcun bir kısmının daha önce ödendiği iddiasında da bulunabilir. Kamu borçlusu, borcun bir kısmını ödemiş olmasına rağmen, tahsil dairesi kamu alacağının tamamı için ödeme emri göndermiş olabilir. Kamu borçlusu borcun varlığını kabul etmekte fakat bir kısmını ödemediğini ileri sürmektedir. Bu durumda ödenen tutar ile ne şekilde ödendiğinin borçlu tarafından belirtilmesi ve ödemeye ilişkin kanıtların vergi mahkemesine sunulması gerekir.

Ödeme emrinin düzenlenerek tebliğ edildiği tarihte mevcut olan borcun bu tarihten sonra ödenmesi, ödeme emrini hukuka aykırı hale getirmez, bu durum borçlunun borcunu ödemesi anlamını taşır. Borcun bu şekilde ödenmiş olması, ödeme emrinin yasal süresi içinde idari davaya konu edilerek hukuk açısından tartışılmasına engel teşkil etmez, dava devam ederken dahi ödeme emrinin konusu olan borç ödenebilir. Davacı tarafından yargı yerine verilecek dilekçe ile davadan açıkça vazgeçilmediği müddetçe, borcun ödenmiş olması yargının devam etmesi açısından hukuki sorun çıkarmaz.

c- Kamu Alacağının Zamanaşımına Uğradığı İddiası:

6183 sayılı kanununun 102.maddesinde, zamanaşımı süresi, para cezaları ile ilgili özel kanunlarla öngörülenler saklı tutularak, beş yıl olarak belirlenmiştir.

Bu süre kamu alacağının vadesinin rastladığı takvim yılını izleyen takvim yılı başından başlar, beşinci yılın sonunda sona erer.

TRT BANDROL ALACAKLARINDA TEBLİGAT USULÜ

Abdullah ÇAVUŞ/TRT Strateji Uzmanı

Bilindiği üzere vergi kanunlarının bir nevi anayasası gibi olan 213 sayılı Vergi Usul kanununda vergilendirme aşamaları başta olmak üzere vergilendirme usulüne ve TEBLİGAT usullerine yönelik bir çok hüküm düzenlenmiştir.

TRT Bandrol ve enerji gelirleri konusunda ise 3093 sayılı kanunda usul düzenlemeleri bulunmamaktadır. Kaldı ki 3093 sayılı kanun 10 maddelik bir kanundur. Bununla birlikte uygulaması için diğer bir çok genel düzenleyici kanunla ya da 3093 sayılı kanunda atıf yapılan kanunlarla ilişkisi bulunmaktadır. Örneğin 3093 sayılı kanunda kanuni süreleri içerisinde ödenmeyen bandrol ana para alacağı ile idari para cezalarının 6183 sayılı kanuna göre cebren takip ve tahsil edileceğine yönelik düzenleme bulunmaktadır.

Bununla birlikte TEBLİGAT USULÜ hakkında 3093 sayılı kanunda özel bir düzenleme bulunmadığı gibi anılan kanunda yapılacak olan tebligatın hangi kanuna göre yapılacağına dair atıf yapılan başka bir kanunda bulunmamaktadır.

Bandrol alacaklarının tebliği ile ilgili tek düzenleme "TRT Kurumunca Bandrol Verilmesine İlişkin Yönetmelikte" yapılmıştır. Yönetmeliğin 12. Maddesi aynen aşağıdaki gibidir.

MADDE 12. - Gerçek ve hükmî şahıslar bu Yönetmelik dahilinde Kuruma bildirecekleri ikametgâhın kanunî ikametgah olarak sayılacağını kabul ederler.

Gerçek ve hükmî şahıslar bildirdikleri ikametgâhını değiştirdikleri takdirde, yeni ikametgâhını Ticaret Odası veya Ticaret Siciline tescil ettirip Kuruma bildirmek zorundadırlar. Bu yükümlülüğe uymayan gerçek şahıs ve hükmî şahısların ilk bildirdiği adrese yapılan tebligatlar geçerlidir. Kurum tarafından yapılacak kontrollerde adres değişikliğini bildirme yükümlülüğüne uymadığı tespit edilen gerçek şahıs ve hükmî şahıslara yeni adres bildirinceye kadar bandrol verilmez.

Bu düzenlemeden görüleceği üzere tebligatın hangi kanuna göre yapılacağı konusunda açık bir ifade yoktur. Bununla birlikte 7201 sayılı tebligat kanununun 1. Maddesinde bu kanuna göre tebligat yapacak olan kurumlar belirlenmiştir.

Madde metni aynen aşağıdaki gibidir.

Tebliğatin yapılması Madde 1 – (Değişik: 11/1/2011-6099/1 md.) Kazaî merciler, 10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanununa ekli (I) sayılı cetvelde yer alan genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri, (II) sayılı cetvelde yer alan özel bütçeli idareler, (III) sayılı cetvelde yer alan düzenleyici ve denetleyici kurumlar, (IV) sayılı cetvelde yer alan sosyal güvenlik kurumları ile vakıf yükseköğretim kurumları, il özel idareleri, belediyeler, köy hükmî şahsiyetleri, barolar ve noterler tarafından yapılacak elektronik ortam da dâhil tüm tebligat, bu Kanun hükümlerine göre Posta ve Telgraf Teşkilatı Genel Müdürlüğü veya memur vasıtasıyla yapılır.

5018 sayılı kanun TBMM de 2003 yılında kabul edilmiştir.

Kanunun ilk halinde TRT ekli cetveller de yer almıştır. 2005 yılında yapılan değişiklikler ile TRT, TOKİ, TMSF gibi bazı kurumlar 5018 sayılı kanun kapsamından ve cetvellerden çıkarılmıştır.

TRT 5433 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun ile yapılan değişiklik sonucu 5108 sayılı kanun kapsamından çıkarılmıştır.

TRT ile ilgili öteden beri tüm tebligatlar 7201 sayılı TEBLİGAT KANUNU hükümlerine göre yapılmaktadır. **Bununla birlikte yapılacak tebligatların 7201 sayılı kanuna göre yapılacağına dair özel bir düzenleme yapılmasının faydalı olacağı düşünülmektedir.**

Konumuza VUK DAKİ TEBLİĞ tanımı ile başlayacak ve TRT BANDROL ALACAKLARI VE CEZALARININ 7201 sayılı kanuna göre tebliğinde dikkat edilmesi gereken hususları açıklayarak devam edeceğiz.

Vergi tebliği vergilendirmeyi ilgilendiren ve hüküm ifade eden durumun yetkili makamlar tarafından vergi mükellefine yazı ile bildirilmesidir.

Tebliğ kelimesi "bildirme, duyurma" anlamına gelmektedir.

Vergi tebliği, vergi mükellefi 'ne vergi tarhi sonrası verginin bildirilmesidir.

Vergi Usul Kanununun Tebliğ başlıklı 21. Maddesi aynen aşağıdaki gibidir.

Tebliğ:

Madde 21 – Tebliğ, vergilendirmeyi ilgilendiren ve hüküm ifade eden hususların yetkili makamlar tarafından mükellefe veya ceza sorumlusuna yazı ile bildirilmesidir. Vergi kanunlarına ilişkin tebliğ usulleri 213 sayılı vergi usul kanununun 93 ila 109 maddelerinde detaylı olarak düzenlenmiştir.

Bu girişten sonra 7201 sayılı kanuna ilişkin değerlendirme ve tespitlerimiz aşağıda olduğu gibidir.

I- TRT TARAFINDAN 7201 SAYILI KANUNA GÖRE TEBLİĞ YAPILACAK OLAN BANDROL ALACAKLARINA YÖNELİK RESMİ YAZILAR

Buradan hareketle 3093 sayılı TRT Gelirleri Kanununda tebligata ilişkin özel düzenleme bulunmadığı için bandrol ana para ve cezaları öteden beri 7201 sayılı TEBLİGAT KANUNA göre tebliğ yapılmaktadır.

1- Bandrol ana para alacağı TARH yazıları

2- Bandrolsüz cihaz satanlar adına kanunun 6. Maddesi uyarınca kesilecek olan idari para cezalarına ilişkin yazılar

3- Bandrol incelemelerinde TRT kurumunun istediği bilgileri vermeyenler adına 3093 sayılı kanunun 5. Maddesi uyarınca kesilecek olan idari para cezalarına ilişkin yazılar

4- Bandrol ana para alacağına ilişkin ÖDEME EMİRLERİ

5- Bandrolsüz cihaz satanlar adına kanunun 6. Maddesi uyarınca kesilecek olan idari para cezalarına ilişkin ÖDEME EMİRLERİ

6- Bandrol incelemelerinde TRT kurumunun istediği bilgileri vermeyenler adına 3093 sayılı kanunun 5. Maddesi uyarınca kesilecek olan idari para cezalarına ilişkin ÖDEME EMİRLERİ

7- Bu alacaklara için HACİZ yazıları

8- Bu alacaklara ilişkin TEMİNAT Mektupları varsa irat kadı yazıları

9- Bandrol alacağı ile ilgili incelemeler konusunda yapılacak olan tüm yazışmalar

10- Mükelleflerden ve kurumlardan bilgi isteme/talep yazıları

11- Bunlar dışında kalsa bile mükellefler ve resmi kurumlarda yapılacak olan hukuki sonuç doğuracak olan yazılar

Tebliğ evrakında esasa etkili bir hata yapılmış ise geçerli bir tebligattan söz edilemez.

Dolayısıyla geçerli bir BANDROL alacağı da doğmaz.

Böyle durumlarda söz konusu belgedeki hata düzeltilerek yeniden tebliğ edilmesi gerekmektedir.

Aksi takdirde 7201 sayılı kanunda detaylı olarak düzenlenmiş olan tebliğ usullerine uyulmadan yapılacak olan tebligatlar usul yönünden mahkemelerde bozulmaktadır.

Anılan nedenler ile 7201 sayılı kanun ve bu kanunun uygulanmasına yönelik olarak 25.12.2012 tarihli resmi gazetede yayınlanarak yürürlüğe giren "TEBLİGAT KANUNUNUN UYGULANMASINA DAİR YÖNETMELİK" hükümlerinin İYİ BİLİNMESİ gerekmektedir.

II- USULÜNE UYGUN EBLİGAT İLE İLGİLİ DİKKAT EDİLEMESİ GEREKEN HUSUSLAR

7201 SAYILI Tebligat Kanununun 10. maddesi gereğince kural tebligatın, muhatabın kendisine yapılmasıdır.

Ancak tebligatın daha kolay yapılması ve böylece yargılamanın hızlandırılması amacı ile Tebligat Kanununun 16 ıncı maddesinde, kendisine tebligat yapılacak şahsın adresinde bulunmaması durumunda tebliğin kendisiyle aynı konutta oturan kişilere veya hizmetçilerden birine yapılabileceği düzenlenmiştir.

Muhatap yerine kendisine tebliğ yapılacak kimsenin görünüşüne nazaran on sekiz yaşından aşağı olmaması ve bariz bir surette ehliyetsiz bulunmaması lazımdır

Muhatap adına aynı adreste oturan kişiye tebligat yapılırken, kişinin muhatap ile aynı çatı altında oturduğu tebliğ mazbatasında belirtilmedikçe tebligat usulsüz sayılacaktır.

Bu kişilere usulüne uygun yapılan tebligatlar asile yapılmış sayılacağından tebliğ tarihi aynı konutta yaşayan kişiye yapılan tebliğ günü sayılır.

Bununla beraber tebligat yapılan kişinin muhatap ile birlikte oturmadığı hususunun icra mahkemesinde her türlü delille ispat edilebileceği ve bu hususun kanıtlanması halinde tebligatın usulsüz sayılacağı da Yargıtay Kararları ile sabittir.

Belli bir yerde devamlı olarak meslek veya sanatı icra edenler, o yerde bulunmadıkları takdirde, tebligat aynı yerde daimi memur ya da müstahdemlerden birine yapılabilir.

Aynı doğrultuda meslek veya sanatı evinde icra edenler de o yerde bulunmadıkları takdirde, o yerde daimi memur ya da müstahdemlerden birine, bu kişilerin de bulunmaması halinde aynı konutta oturan kişilere veya hizmetçilerden birine tebligat yapılabilir.

Vekil vasıtası ile takip edilen işlerde, kural olarak tebligatların vekile yapılması gerekmektedir. Çünkü tebligatın muhatabı artık asil değil vekildir. Asile yapılan tebligat bu açıdan geçerli sayılmamaktadır.

Kişinin birden çok vekili olması halinde, vekillerden birine yapılan tebligat geçerli sayılacaktır. Eğer tebligat birden çok vekile yapılmış ise, bunlardan ilkinde yapılan tebligat tarihi asıl tebliğ tarihi olarak değerlendirilecektir.

Bu kural yanında kanunlar ile bazı durumlarda (isticvap veya yemin gibi) tebligatın mutlaka asile yapılması emrediliyorsa, tebligat mümessile veya vekile değil bizzat asile yapılmalıdır.

Ödeme ve icra emirleri, temsil ettikleri kurumun işlemlerine ilişkin olmak koşulu ile ticari temsilcilere ve tüccar memurlarına usulüne uygun olarak tebliğ edilebilir.

İflas halinde tebligat, iflas masası memuruna, resmi tasfiyede ise tasfiye memurlarına yapılmalıdır.

Taksim edilmiş tereke hakkında tebligat, tereke temsilcisi atanmış ise ona, atanmamış ise mirasçılara yapılmaktadır.

Erat dışındaki askeri şahıslara yapılacak tebligatlar bizzat kişilere yapılmalıdır. Bu durumlarda nöbetçi amir veya nöbetçi subay tarafından muhatap derhal bulunmalıdır. Muhatabın derhal bulunmaması veya tebliğden imtina etmesi durumunda tebliğin muhatap yerine istisnaen nöbetçi amire veya nöbetçi subaya yapılabilmesi kabul edilmiştir.

Sefer halinde olan birlik veya müesseseye mensup askeri şahıslara tebligat, bağlı oldukları Kara, Deniz veya Hava Kuvvetleri Komutanlığı vasıtası ile yapılmaktadır.

Tebliğ yapılacak şahıs otel, hastane, fabrika ve mektep gibi içine serbestçe girilemeyen veya aranan kişinin kolayca bulunması mümkün olmayan bir yerde ise de kural tebligatın bizzat şahsa yapılmasıdır . Böyle bir durumda o yeri idare eden kişi tarafından muhatap derhal bulundurulamaz veya bulunan muhatap tebliğden imtina ederse ancak o zaman muhatap yerine o yeri idare eden veya muhatabın bulunduğu kısım amirine tebligat yapılabilir.

Tutuklu ve mahkûmlara tebligat, bunların buldukları müessese müdürü veya memuru vasıtası ile yapılmaktadır.

Muhatabın geçici olarak başka bir yere gitmesi halinde, tebligat Tebligat Kanunu 20. maddesi gereğince yapılmaktadır. Buna göre, 13, 14, 16, 17 ve 18 inci maddelerde yazılı şahıslar, kendisine tebliğ yapılacak kimsenin muvakkaten başka yere gittiğini belirtirlerse; keyfiyet ve beyanda bulunanın adı ve soyadı tebliğ mazbatasına yazılarak altı beyan yapan tarafından imzalanır ve tebliğ memuru tebliğ evrakını bu kişilere verir. Bu kişiler tebliğ evrakını kabule mecburdurlar. Kendisine tebliğ yapılacak kimsenin muvakkaten başka bir yere gittiğini belirten kimse, beyanını imzadan imtina ederse, tebliğ eden bu beyanı şerh ve imza eder. Bu durumda ve tebliğ evrakının kabulden çekinme halinde tebligat, 21 inci maddeye göre yapılır.

Bu maddeye göre yapılacak tebligatlarda tebliğ, tebliğ evrakının 13, 14, 16, 17 ve 18 inci maddelerde yazılı kişilere verildiği tarihte veya ihbarname kapağıya yapıştırılmışsa bu tarihten itibaren on beş gün sonra yapılmış sayılır.

Borçlu kendisine yasal temsilci ataması gereken kimselerden ise ve henüz yasal temsilci atanmamış ise, icra memuru kısa zamanda temsilci atanmasını, ait olduğu makamdan sulh hukuk mahkemesinden- istemelidir.

Şayet tebligat yasal temsilciye yapılmaz ise tebligat şikâyet yoluna başvurulması sonucunda iptal edilebilir. Vesayet altındaki kişiler ancak sulh mahkemesi izniyle bir meslek ya da sanatla meşgul olabileceklerinden, bu meslek veya sanatlarına ilişkin faaliyetlerinden doğan borçlar için yapılan takiplerde tebligatın kendilerine yapılması gerekecektir.

Tüzel kişilere ve ticarethanelere tebligat yetkili mümessillerine bunlar birden fazla ise yalnız birine yapılır.

Muhatap yerine kendisine tebligat yapılacak kişinin görünüş olarak 18 yaşından aşağı olmaması ve bariz surette ehliyetsiz olmaması lazımdır demiştir. Akıl hastalığı, akıl zayıflığı veya diğer bir hastalık sağırlık, körlük ve dilsizlik gibi sebeplerden biri ile kendisiyle anlaşma imkânı olmayan kimse ehliyetsiz sayılmaktadır.

Tebligat alacak kişinin hasım olması, tebliğ imkânsızlığı ve tebligatı almaktan kaçınma hallerinde tebligat yapılamamış sayılmaktadır. Tebliğ yapılacak şahıs otel, hastane, tedavi veya istirahat evi, fabrika, mektep, talebe yurdu gibi içine serbestçe girilemeyen veya aranmanın kolayca bulunması mümkün olmayan bir yerde bulunuyorsa, tebliğin yapılmasını o yeri idare eden veya muhatabın bulunduğu kısmın amiri temin eder. Bunlar tarafından muhatabın derhal buldurulması veya tebliğin temini mümkün olmazsa, tebliğ kendilerine yapılır.

Kendisine tebligat yapılacak kimse veya yukarıdaki maddeler mucibince tebligat yapılabilecek kimselerden hiçbirisi gösterilen adreste bulunmaz veya tebellüğden imtina ederse, tebliğ memuru tebliğ olunacak evrakı, o yerin muhtar veya ihtiyar heyeti azasından birine veyahut zabıta amir veya memurlarına imza mukabilinde teslim eder ve tesellüm edenin adresini ihtiva eden ihbarnameyi gösterilen adresteki binanın kapısına yapıştırmakla beraber, adreste bulunmama halinde tebliğ olunacak şahsa

keyfiyetin haber verilmesini de mümkün oldukça en yakın komşularından birine, varsa yönetici veya kapıcıya da bildirilir. İhbarnamenin kapıya yapıştırıldığı tarih, tebliğ tarihi sayılır.

Gösterilen adres muhatabın adres kayıt sistemindeki adresi olup, muhatap o adreste hiç oturmamış veya o adresten sürekli olarak ayrılmış olsa dahi, tebliğ memuru tebliğ olunacak evrakı, o yerin muhtar veya ihtiyar heyeti azasından birine veyahut zabıta amir veya memurlarına imza karşılığında teslim eder ve tesellüm edenin adresini ihtiva eden ihbarnameyi gösterilen adresteki binanın kapısına yapıştırır. İhbarnamenin kapıya yapıştırıldığı tarih, tebliğ tarihi sayılır.

Muhtar, ihtiyar heyeti azaları, zabıta amir ve memurları yukarıdaki fıkralar uyarınca kendilerine teslim edilen evrakı kabule mecburdurlar. Adresi meçhul olanlara tebligat ilan edilir. Yukarı ki maddeler mucibince tebligat yapılamayan ve ikametgahı, meskeni veya iş yeri de bulunamayan kimsenin adresi meçhul sayılır. Adresin meçhul olması halinde keyfiyet tebliğ memuru tarafından mahalle veya köy muhtarına şerh verilmek suretiyle tespit edilir. Bununla beraber tebliği çıkaran merci, muhatabın adresini resmî veya hususi müessese ve dairelerden gerekli gördüklerine sorar ve zabıta vasıtasıyla tahkik ve tespit ettirir. Yabancı memleketlerde oturanlara ilan tebligat yapılmasını icabettiren ahvalde tebliği çıkaran merci, tebliğ olunacak evrak ile ilan suretlerini yabancı memlekette bulunan kimsenin malûm adresine ayrıca iadeli taahhütlü mektupla gönderir ve posta makbuzunu dosyasına koyar.

III- TEBLİĞ MAZBATASINDA BULUNMASI ZORUNLU UNSURLAR:

Tebliğ mazbatası (ZARFI) bulunması gereken zorunlu unsurlar 7201 sayılı kanunun 23. Maddesinde düzenlenmiş olup madde metni aynen aşağıdaki gibidir.

Madde 23 – Tebliğ bir mazbata ile tevsik edilir. Bu mazbatanın:

1. Tebliği çıkaran merciin adını,
2. Tebliği isteyen tarafın adını, soyadını ve adresini,
3. Tebliğ olunacak şahsın adını, soyadını ve adresini,
4. Tebliğin mevzuunu,
5. Tebliğin kime yapıldığını ve tebliğ muhatabından başkasına yapılmış ise o kimsenin adını, soyadını, adresini ve 22 nci madde gereğince tebellüğe ehil olduğunu,
6. Tebliğin nerede ve ne zaman yapıldığını,
7. 21 inci maddedeki durumun tahaddüsü halinde bu hususlara mütaallik muamelenin yapıldığını, adreste bulunmama ve imtina için gösterilen sebebi,
8. (Ek: 11/1/2011-6099/6 md.) Tebligatın adres kayıt sistemindeki adrese yapılması durumunda buna ilişkin kaydı,
9. (Değişik: 19/3/2003-4829/7 md.) Tebliğ evrakı kime verilmiş ise onun imzası ile tebliğ memurunun adı, soyadı ve imza

TRT İDARİ PARA CEZALARINDA KABAHAHLER KANUNU UYGULAMALARI

Abdullah ÇAVUŞ/TRT Strateji Uzmanı

I- GİRİŞ

TRT Gelirleri Kanununda bandrolsüz cihaz satanlar için kesilecek olan cezaların yanında TRT Gelirleri Kanuna tabi gelir unsurları ile ilgili olarak bilgi vermeyenlere kesilecek olan cezaların "5326 sayılı kabahahtler kanuna tabi bir idari para cezası" olup olmadığı tabi ise kesilen cezaların Genel Bütçeye mi yoksa TRT Bütçesine mi gelir olarak kaydedileceği konusu açıklık getirmek maksadıyla iş bu makale kaleme alınmıştır.

3093 sayılı TRT gelirleri kanununda düzenlenmiş olan iki ayrı idari para cezası türü ve fiili bulunmaktadır.

Bunlar;

1-Bandrolsüz Cihaz Satan Mükellefler Adına Kesilen İdari Para Cezaları

2- TRT Kurumu Tarafından İstenilen Bilgi Ve Belgeleri Vermeyen Kurum Ve Kuruluşlar İle Mükellefler Adına Kesilen İdari Para Cezaları

3093 sayılı kanunda idari para cezalarına ilişkin hükümler aynen aşağıda detaylı olarak açıklanmaktadır.

II- TRT GELİRLERİ KANUNUNDA CEZA HÜKÜMLERİ:

1- Bandrolsüz Cihaz Satanlara Kesilecek Olan Cezalar:

3093 Sayılı TRT Gelirleri Kanun'un Cihazların imalat ve ithalatı ile gümrük girişi başlıklı 3. maddesinde " Bu Kanunun 1 inci maddesinde belirtilen cihazları imal veya ithal edenler satıştan önce; ticari ithalat maksadı dışında yurda getirenler de ithal işlemlerinden önce, bandrol veya etiket almaya mecburdur. Bu bandrol veya etiketler Türkiye Radyo - Televizyon Kurumu tarafından veya bu Kurumun yetkili kılacağı diğer kurum veya kuruluşlar tarafından verilir." hükmü yer almaktadır.

3093 sayılı Kanun'un Ceza hükmü başlıklı 6. maddesinde " Bu Kanunun 1 inci maddesinde belirtilen cihazların bandrolsüz veya etiketsiz satışını yapan imalatçı veya ithalatçıya Kurum tarafından bandrolsüz veya etiketsiz satılan veya satışa arz edilen her cihazlar için kesilecek olan cezaya ilişkin hükümler bulunmaktadır.

Bu madde metni üzerinde 2008, 2009 ve son olarak 2017 yılında değişiklik yapılmıştır. Madde metninin en son hali aynen aşağıdaki gibidir.

Ceza hükmü:

Madde 6 – (Değişik: 23/1/2008-5728/439 md.)

Bu Kanunun 1 inci maddesinde belirtilen cihazların bandrolsüz veya etiketsiz satışını yapan imalatçı veya ithalatçıya Kurum tarafından bandrolsüz veya etiketsiz satılan veya satışa arz edilen her cihaz için hesaplanan bandrol ücretinin iki katı tutarında idarî para cezası verilir. (Mülga ikinci cümle: 18/6/2017-7033/28 md.) (...) (Ek cümleler: 16/6/2009-5904/37 md.) Tahakkuku müteakip tebliğ edilen para cezalarını ödemeyenler hakkında 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanuna göre işlem yapılır. Bu maddeye göre kesilecek idari para cezalarına karşı, ilgisine tebliğ tarihinden itibaren, bir ay içerisinde yetkili idare mahkemesinde dava açılabilir.

Metnin eski hali ise aşağıdaki gibidir.

Ceza hükmü:

Madde 6 –

Bu Kanunun 1 inci maddesinde belirtilen cihazların bandrolsüz veya etiketsiz satışını yapan imalatçı veya ithalatçıya Kurum tarafından bandrolsüz veya etiketsiz satılan veya satışa arz edilen her cihaz için cihazın satış bedeli kadar idarî para cezası verilir. Bu cihazları bandrolsüz veya etiketsiz satın alan, devralan veya kullananlara bandrolsüz veya etiketsiz her bir cihaz için cihazın rayiç değerinin yarısı kadar idarî para cezası verilir.”

Kanununun değişmeden önceki hali ile değiştikten sonraki hali arasında bariz farklar bulunmaktadır.

Bunlar;

a- Kanun değişikliği ile bandrolsüz cihaz satışı yapan imalatçı ve ithalatçıya öteden beri satış faturasındaki KDV dahil satış bedeli kadar ceza kesilmekte iken yeni düzenleme ile bundan vazgeçilmiş ve ceza tutarı ödenmeyen bandrol tutarının 2 katı olarak belirlenmiştir.

b- Bu cihazları bandrolsüz veya etiketsiz satın alan, devralan veya kullananlara bandrolsüz veya etiketsiz her bir cihaz için cihazın rayiç değerinin yarısı kadar idarî para cezası kesilmekte iken bu ceza uygulamasına son verilmiştir. Yani artık bandrolsüz cihaz alanlara, kullananlara para cezası kesilemeyecektir.

c- Kanunun eski halinde imalatçı veya ithalatçıdan bandrolsüz olarak aldığı cihazları nihai tüketiciye veya aracılara satan bayi ve perakendecilere ceza kesilmekte iken yeni düzenleme ile bundan vazgeçilmiştir. Yeni düzenleme ile sadece imalatçı veya ithalatçının kendisine ceza kesilmekte bayi veya aracı diğer firmalara ceza kesilmemektedir.

d- Kanunun eski halinde süresinde ödenmeyen para cezalarının cebri takibi için özel bir düzenleme yapılmadığı için bandrol para cezalarının cebri takipleri 2004 sayılı İcra ve İflas Kanuna göre yapılmakta iken yeni halinde özel düzenleme yapılmış ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkındaki Kanuna göre cebri takip yapılmaya başlanılmıştır.

e- Yapılan yeni düzenleme öncesi bandrol ana para alacağına ilişkin ödenmeyen tutarlar yapılan özel düzenleme gereği 6183 sayılı kanuna göre yapılmakta ferisi konumundaki cezalar ise 2004 sayılı kanuna göre yapılmakta ve birbirinden çok farklı cebri takip usulleri uygulanmaktaydı. Yapılan düzenleme ile bu çelişki ortadan kaldırılmıştır.

2- Bilgi Vermekten İmtina Edenlere Kesilecek Cezalar:

3093 sayılı kanunda daha önce olmayan bir hüküm TRT Gelirleri Kanunu gereği inceleme yapmak amacıyla Kurumda Mali Denetçi Kadrosu oluşturulması sonucu bu kişilere bilgi verilmesini temin etmek amacıyla 2014 yılında 6552 sayılı torba kanunun 105. Maddesiyle ihdas edilmiştir.

3093 sayılı kanunun 5 . maddesinin (f) bendi aynen aşağıdaki gibidir.

f) (Ek: 10/9/2014-6552/105 md.) Kurum, bu Kanun kapsamında ödenmesi gereken bandrol ücreti ve enerji payı ile ilgili olarak firmalar ile ilgili kamu kurum ve kuruluşlarından bilgi ve belge talebinde bulunabilir, ilgililere bandrole tabi cihazların kullanımına veya satışına izin verilmeden veya gümrük işlemlerinden önce bandrol yükümlülüğüne ilişkin olarak Kurumdan alınacak olan belgenin ibraz zorunluluğunu getirebilir, bu yükümlülükler uymayanlar ile istenilen bilgileri vermeyenler hakkında Genel Müdürlük tarafından 5.000 Türk lirasına kadar idari para cezası verilir. Verilen idari para cezaları tebliğ edildiği tarihten itibaren bir ay içinde ödenir ve Kurum bütçesine gelir kaydedilir. Bu cezalar hakkında 30/3/2005 tarihli ve 5326 sayılı Kabahatler Kanunu hükümleri uygulanır. Ödeme süresi içinde ödenmeyen idari para cezaları hakkında 6183 sayılı Kanuna göre işlem yapılır. Bu maddeye göre kesilecek idari para cezalarına karşı, ilgisine tebliğ tarihinden itibaren, bir ay içinde yetkili idare mahkemesinde dava açılabilir.

III-KABAHATLER KANUNU:

5326 Sayılı Kabahatler Kanunu TBMM'ce 13.03.2005 tarihinde kabul edilmiş ve 31.03.2005 tarih ve 25772 sayılı mükerrer Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe girmiştir.

Anılan Kanun 2 maddesinde kabahatin tanımı yapılmıştır. Buna göre kabahat; "Kabahat deyiminden; kanunun, karşılığında idari yaptırım uygulanmasını öngördüğü haksızlık anlaşılır." Şeklinde tanımlanmıştır.

5326 sayılı Kabahatler kanununun genel gerekçesinde ise kanunun çıkış amacı ile suç ve kabahat arasındaki ayırım yapılmıştır.

Buna göre;

“Haksızlık oluşturan bir fiilin suç veya kabahat olarak tanımlanmasında, izlenen suç politikası etkili olmaktadır. Ancak, bir fiilin suç veya kabahat olarak tanımlanmasında, bunun esasen haksızlık ifade etmesi gerektiği hususu göz önünde bulundurulmalıdır. Esas itibarıyla haksızlık ifade etmeyen, hukuka aykırı olmayan bir fiil hiçbir surette suç veya kabahat olarak tanımlanamaz.

Haksızlıklar arasında bu yönde bir tasnif yapılması durumunda; bu tasnifte, hukuka aykırı olan fiilin ifade ettiği haksızlık içeriği esas alınmalıdır.

Bu bakımdan, esasen hukuka aykırı olan ve haksızlık ifade eden fiiller arasında suç veya kabahat olarak bir ayırım yapılması, bir nitelik farkı oluşturmamaktadır.

Söz konusu tasnif, haksızlıklar arasındaki nicelik farkına dayanmaktadır. Bu tasnif, haksızlıklar arasında sadece bir işlem farklılığı doğurmaktadır.

Örneğin, suçlar kural olarak ancak kasten işlenebilirler. Eğer kanunda açıkça belirtilmişse, taksirle işlenen fiil de istisna olarak suç oluşturabilir. Buna karşılık, Tasarıda benimsenen sisteme göre, kabahat türünden haksızlıklar kural olarak hem kasten hem de taksirle işlenebilirler. Ancak, sadece kasten veya taksirle işlenebilen fiilin kabahat oluşturabileceği konusunda kanunda hüküm bulunabilir.

Kabahatleri suç olmaktan ve ceza kanunlarının kapsamı dışına çıkarma eğiliminin bir sonucu olarak; çeşitli hususlarda düzenleme getiren özel kanunlarda bazı fiiller karşılığında idarî yaptırımlar öngörülmektedir. Başka bir deyişle, bu fiiller, "idarî suçlar" olarak tanımlanmaktadır.

Bu fiiller karşılığında, genellikle parasal nitelikte bir yaptırım öngörülmektedir. Ancak, bu parasal yaptırım, bir ceza hukuku yaptırımı olan "adlî para cezası" değil; idarî yaptırım olarak "idarî para cezası" niteliği taşımaktadır.

Özellikle ekonomik hayata ilişkin düzenlemeler kapsamında oldukça sık bir şekilde idarî nitelikte ceza yaptırımlarına yer verilmektedir. Bu bağlamda yürürlüğe konan kanunlarda veya kanun hükmünde kararnemelerde kazuistik hükümlere yer verilmektedir. Bu kazuistik düzenlemeler arasında bir sistem birliğinin varlığından söz edilemez. Bunlar arasında bir ahenksizlik hakim bulunmaktadır.

Bu nedenle, idarî nitelikteki yaptırımlarla ilgili olarak genel bir kanuna ÷lkemiz açısından büyük bir ihtiyaç bulunmaktadır. Bu düşüncelerle hazırlanan bu Tasarıda, idarî yaptırımları gerektiren fiiller yani kabahatler açısından kanunilik ilkesi, zaman bakımından uygulama ve sorumluluk esasları, zamanaşımı, idarî yaptırımların hukukî niteliği, çeşitleri ve sonuçları, bu yaptırımların yerine getirilmesi rejimi gibi konular, bir sistematik çerçevesinde düzenlenmiştir.” Denilmektedir.

Görüleceği üzere kanunun gerekçesinde idari yaptırım kararları ile ilgili olarak çeşitli kanunlarda yapılmış olan düzenlemelerde kazustik hükümlere yer verildiği belirtilerek kanunun gerekçesinin bu düzenlemeler arasındaki ahenksizliği düzensizliği gidermek suretiyle bu tür yaptırım kararlarının düzenleyen çok sayıdaki kanun arasında bir sitem birliği sağlamak olduğu belirtilmektedir. Buradan hareketle söz konusu kanunun idari yaptırım kararlarını düzenleyen tüm kanun hükümleri ile ilgili özel hükümler getirdiği anlaşılmaktadır.

Öte yandan kabahatler kanununun Genel Kanun Niteliği başlıklı 3. maddesine göre Bu Kanunun hükümlerinin sadece kanun yoluna ilişkin hükümleri ile ilgili özel kanunlarında düzenleme bulunması halinde o hükümlerin geçerli olacağı bunun dışındaki tüm kabahatler için ise kabahatler kanunu hükümlerinin uygulanacağı hüküm altına alınmıştır.

Madde metni aynen aşağıdaki gibidir.

MAD.3 GENEL KANUN NİTELİĞİ

a) İdarî yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümleri, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde,

b) Diğer genel hükümleri, idarî para cezası veya mülkiyetin kamuya geçirilmesi yaptırımını gerektiren bütün fiiller hakkında,

Uygulanır.

IV- TRT İDARİ PARA CEZALARINDA KABAHAHLER KANUNU UYGULAMASI:

Yazımızın yukardaki bölümlerinde de ifade edildiği üzere, 3093 sayılı TRT gelirleri kanununda düzenlenmiş olan iki ayrı idari para cezası türü ve fiili bulunmaktadır. Bunlar;

-Bandrolsüz Cihaz Satan Mükellefler Adına Kesilen İdari Para Cezaları

- TRT Kurumu Tarafından İstenilen Bilgi Ve Belgeleri Vermeyen Kurum Ve Kuruluşlar İle Mükellefler Adına Kesilen İdari Para Cezaları

1- TRT İdari Para Cezaları Genel Bütçeye Aktarılacak mıdır?

TRT 5018 sayılı Kamu Mali Kontrol kanunu ve eklerinde bulunan devlet teşkilatı ile ilgili cetvellerde kanunun ilk halinde var iken sonradan aşağıda sayılan gerekçelerle 5018 sayılı kanun kapsamından çıkarılmıştır.

TRT anayasamız ile mali ve idari özerk bir yapı olarak kurulmuş olup özel bütçeli bir kamu kurumudur.

Mali özerkliğini teminat altına almak amacıyla 3093 sayılı TRT gelirleri Kanunu çıkarılmış olup, bu kanunda sayılı gelirleri genel bütçenin dışında olup, faaliyetlerini bu gelirler ile idame ettirmektedir.

Mevcut durumda TRT, Türkiye Ticaret Siciline kayıtlı, Kurumlar Vergisi Kanunu ve Vergi Usul Kanununa tabi, bilanço esasına göre kanuni defterlerini tutan ve tek düzen muhasebe sistemine göre mali tablolarını düzenleyen bir kurumdur.

Ayrıca TRT, KİT finansman programı kapsamında olduğundan, bütçe sürecini bütünüyle KİT sistemine göre yürütmektedir ve KİT'lerin denetimini düzenleyen Anayasanın 165 inci maddesi kapsamında, 3346 sayılı Kamu İktisadi Teşebbüsleri ile Fonların Türkiye Büyük Millet Meclisince Denetlenmesinin Düzenlenmesi Hakkında Kanun hükümleri çerçevesinde, Başbakanlık Yüksek Denetleme Kurumunun denetimine tabi bulunmaktadır.

2954 sayılı Türkiye Radyo ve Televizyon Kanununun 57 nci maddesinde, TRT'nin idari, mali ve teknik konularda Başbakanlık Yüksek Denetleme Kurumunun denetimine tabi olduğu hükme bağlanmıştır. Bilindiği üzere, KİT'ler ve KİT benzeri kamu şirketleri 5018 sayılı Kanun kapsamına girmemektedir.

TRT'nin kapsamda kalması standartlara uygun olmayacağı gibi, iş ve işlemlerini 5018 sayılı Kanun hükümleri çerçevesinde yürütmesinde büyük zorluklarla karşılaşılmasının muhtemel olacağı görülmüştür gerekçesiyle 5018 sayılı kanun kapsamından çıkarılmıştır.

5326 sayılı Kabahatler Kanunu 17/3. Maddesinde;

“5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununa ekli (I), (II) ve (III) sayılı cetvellerde yer alan kamu idareleri tarafından verilen idarî para cezalarının ilgili kanunlarında 1/6/2005 tarihinden sonra belirlenen oranın dışındaki kısmı ile Cumhuriyet başsavcılıkları ve mahkemeler tarafından verilen idarî para cezaları Genel Bütçeye gelir kaydedilir. Sosyal güvenlik kurumları ile mahalli idareler tarafından verilen idarî para cezaları kendi bütçelerine gelir kaydedilir. Diğer kamu kurum ve kuruluşları tarafından verilen idarî para cezaları ise, ilgili kanunlarındaki hükümler saklı kalmak kaydıyla, Genel Bütçeye gelir kaydedilir. Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının verdiği para cezaları, kendi kanunlarındaki hükümlere tâbidir. Kişinin ekonomik durumunun müsait olmaması halinde, idarî para cezasının, ilk taksitinin peşin ödenmesi koşuluyla, bir yıl içinde ve dört eşit taksit halinde

ödenmesine karar verilebilir. Taksitlerin zamanında ve tam olarak ödenmemesi halinde, idari para cezasının kalan kısmının tamamı tahsil edilir.”

Hükmünden hareketle TRT idari Para Cezaları Genel Bütçeye değil TRT bütçesine gelir olarak kaydedilmektedir.

2- İdari Para Cezası İle İlgili Tutanağı Kim Tarafından İmzalanacaktır?

5326 sayılı kanunun 22. Maddesinde konuya ilişkin düzenleme yapılmış durumdadır.

Buna göre;

a- Kabahat dolayısıyla idarî yaptırım kararı vermeye ilgili kanunda açıkça gösterilen idarî kurul, makam veya kamu görevlileri yetkilidir.

b- Kanunda açık hüküm bulunmayan hallerde ilgili kamu kurum ve kuruluşunun en üst amiri bu konuda yetkilidir.

TRT Gelirleri kanununda ceza kesme yetkisine ilişkin yetki konusunda açık bir düzenleme yapılmadığı için TRT tarafından 3093 sayılı kanun hükümlerine göre kesilecek olan idari para cezaları bizzat TRT Genel Müdürü tarafından imzalanmalıdır.

3- TRT İdari Para Cezaları İçin Düzenlenecek Tutanakta Bulunması Zorunlu Unsurlar ve Tebligat:

TRT Para Cezalarına ilişkin düzenlenecek olan tutanakta asgari bulunması gereken hususlar kabahatler kanununun 25. Maddesinde düzenlenmiştir.

Buna göre;

a) Hakkında idarî yaptırım kararı verilen kişinin kimlik bilgileri ve adresi,

b) İdarî yaptırım kararı verilmesini gerektiren kabahat fiili,

c) Bu fiilin işlendiğini ispata yarayacak bütün deliller,

d) Karar tarihi ve kararı veren kamu görevlilerinin kimliği,

Açık bir şekilde yazılır.

Bunların yanında;

a-Tutanakta, ayrıca kabahati oluşturan fiil, işlendiği yer ve zaman gösterilerek açıklanır.

b- Cezaya karşı dava açma merci

c- Dava açma süresi

d- Ödeme Süresi

e- Erken Ödeme halinde indirim miktarı

f- Ödeme yapılmaması halinde uygulanacak müeyyideler

g-Ceza Tutarı

h-Taksitle ödeme imkanı ve taksit sayısı

g- Ödeme için banka hesap bilgileri

İdarî yaptırım kararı, 11.2.1959 tarihli ve 7201 sayılı Tebligat Kanunu hükümlerine göre ilgili kişiye tebliğ edilir. Tebligat metninde bu karara karşı başvurulabilecek kanun yolu, mercii ve süresi açık bir şekilde belirtilir.

4- Tahsilat İçin Kesinleşme Şartı Varmıdır?

Kabahatler kanununun 17/4 maddesi uyarınca genel bütçeye gelir kaydedilmesi gereken idari para cezalarının 6183 Sayılı Kanuna göre takip ve tahsil edilebilmesi için, bu cezalara ilişkin idari yaptırım kararlarının kesinleşmesi gerekmektedir.

Kabahatler Kanunu, genel bütçeye gelir kaydedilmesi gerekmeyen ve süresinde ödenmeyen idari para cezalarının takip ve tahsilinde idari yaptırım kararlarının kesinleşme şartını aramamaktadır.

Ancak, bu idari para cezalarının düzenlendiği özel kanunlarda yer alan hükümlerin dikkate alınması gerekmektedir.

3093 Sayılı TRT Gelirleri Kanununda da kesinleşme ile ilgili özel bir hüküm bulunmamaktadır.

Kesinleşme; İdari yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna başvurulmaması veya kanun yoluna başvurulması halinde yargılama aşamalarının son bulması neticesinde idari para cezalarının takip edilebilir aşamaya gelmesi, idari para cezasının kesinleşmesidir. Açıklanan hükümler çerçevesinde genel bütçeye gelir kaydedilmeyen TRT İdari Para Cezalarına karşı dava açılmış olması TAHSİLATI DURDURMAZ.

5- TRT İdari Para Cezalarında Ödeme Süresi ve Erken Ödeme İndirimi:

3093 sayılı TRT Gelirleri kanununun yukarıda zikredilen 5 ve 6. Maddeleri hükmü gereğince kesilecek olan idari para cezaları ilgiliye tebliğinden itibaren 1 AY içinde ödenmek zorundadır.

Bu süre zarfında ödenmeyenlerin cebri tahsil işlemleri ise anılan maddelerde bulunan açık hükümler gereği 6183 sayılı kanuna göre yapılmaktadır.

5326 sayılı kabahatler kanununun 17/5 maddesi hükmünde peşin ödeme indirimi düzenlenmiştir.

TRT İdarî para cezasını kanun yoluna başvurmadan önce ödeyen kişiden bunun dörtte üçü tahsil edilir. Peşin ödeme, kişinin bu karara karşı kanun yoluna başvurma hakkını etkilemez.

6- Dava Açma Mercii ve Dava Açma Süresi:

3093 sayılı kanunun 5/f bendi ile 6/ bentlerinde dava açma mercii ve süreleri konusunda özel düzenleme yapılmıştır.

Buna göre; 3093 sayılı kanuna göre kesilecek idari para cezalarına karşı, ilgisine tebliğ tarihinden itibaren, bir ay içinde yetkili idare mahkemesinde dava açılabilir.

TRT BANDROLÜNE İLİŞKİN DAVALAR HANGİ MAHKEMELERDE VE NE KADAR SÜREDE AÇILABİLİR?

Abdullah ÇAVUŞ/TRT Strateji uzmanı

Anayasamızın 125. Maddesinde; İdarenin her türlü eylem ve işlemlerine karşı yargı yolu açıktır hükmü bulunmaktadır.

Bu açık hükmün yanında Anayasamızda dava yoluna ilişkin olarak aşağıdaki düzenlemelerde bulunmaktadır.

İdarî işlemlere karşı açılacak davalarda süre, yazılı bildirim tarihinden başlar.

Yargı yetkisi, idarî eylem ve işlemlerin hukuka uygunluğunun denetimi ile sınırlı olup, hiçbir surette yerindelik denetimi şeklinde kullanılamaz. Yürütme görevinin kanunlarda gösterilen şekil ve esaslara uygun olarak yerine getirilmesini kısıtlayacak, idarî eylem ve işlem niteliğinde veya takdir yetkisini kaldıracak biçimde yargı kararı verilemez.

İdarî işlemin uygulanması halinde telafisi güç veya imkânsız zararların doğması ve idarî işlemin açıkça hukuka aykırı olması şartlarının birlikte gerçekleşmesi durumunda gerekçe gösterilerek yürütmenin durdurulmasına karar verilebilir.

İdare, kendi eylem ve işlemlerinden doğan zararı ödemekle yükümlüdür.

Bu anayasal hükümlerden hareketle 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu çıkarılmıştır.

Bu kanunun Kapsam ve Etkinlik Başlıklı 1. Maddesinde;

“Danıştay, bölge idare mahkemeleri, idare mahkemeleri ve vergi mahkemelerinin görevine giren uyuşmazlıkların çözümü, bu Kanunda gösterilen usullere tabidir.

Danıştay, bölge idare mahkemeleri, idare mahkemeleri ve vergi mahkemelerinde yazılı yargılama usulü uygulanır ve inceleme evrak üzerinde yapılır.” Hükmü bulunmaktadır.

2577 sayılı kanunun 3. Maddesinde ise;

“İdari davalar, Danıştay, idare mahkemesi ve vergi mahkemesi başkanlıklarına hitaben yazılmış imzalı dilekçelerle açılır.” Hükmü bulunmaktadır.

Anılan kanunun 7. Maddesinde ise;

Dava açma süresi, özel kanunlarında ayrı süre gösterilmeyen hallerde Danıştayda ve idare mahkemelerinde altmış ve vergi mahkemelerinde otuz gündür.

Hükümleri bulunmaktadır.

Kanunun 7. Maddesinden görüleceği üzere kendi özel kanunlarında dava açma merci ve sürelerine ilişkin kendi özel kanunlarında düzenlemeler bulunması esastır.

3093 sayılı TRT gelirleri kanunun bandrol ile ilgili düzenlemelerin yapıldığı maddelerde dava açma bandrol ana para alacağının ilişkin özel bir düzenleme yapılmadığı görülmektedir.

Bununla birlikte 3093 sayılı kanunun 6. Maddesindeki son cümlede; bandrolsüz cihaz satanlar adına kesilecek olan idari para cezalarına karşı bu cezaların ilgiliye tebliğinden itibaren 1 aya içerisinde yetkili idare mahkemesinde dava açılacağına dair özel düzenleme bulunmaktadır.

Keza 3093 sayılı kanunun 5/f maddesinin son cümlesinde de ; Bu maddeye göre kesilecek idari para cezalarına karşı, ilgisine tebliğ tarihinden itibaren, bir ay içinde **yetkili idare mahkemesinde** dava açılabilir şeklinde özel düzenleme yapıldığı görülmektedir.

Özetle; bandrol alım ve tahsil sürecinin çeşitli aşamalarında idarece resen bandrol ücreti tarhiyatı ceza, faiz veya zam uygulamasına gidilen mükelleflerin; yargı organlarına başvurma hakları vardır.

Bu uyuşmazlıklar bakımından yargı mercii, 3093 sayılı kanunda idare mahkemeleri olarak belirlenmiştir.

Öte yandan 3093 sayılı kanun gereği çıkarılan Bakanlar Kurulu Kararları ile anılan kanunla ilgili TRT nin çıkardığı Yönetmelik benzeri idari düzenlemelere karşı ilk derece mahkemesi olarak Danıştay'ın görevlendirildiği davalarda ise Danıştay'dır.

İlk derece yargı mercisinin verdiği kararlara karşı yapılacak başvurular itiraz yoluyla Bölge İdare Mahkemesinde veya temyiz yoluyla Danıştay'da çözümlenmektedir.

Danıştay'ın ilk derece mahkemesi olarak baktığı davalar için temyiz mercii Danıştay Vergi Dava Daireleri Kurulu'dur.

Sonuç olarak;

1- 3093 sayılı TRT Gelirleri Kanununun 5/f bendinde TRT tarafından istenilen bilgileri vermeyen mükellefler ve kurumlar adına TRT Genel Müdürlüğü tarafından kesilecek olan 5.000 TL kadar idari para cezalarına karşı bu cezaların tebliğinden itibaren 1 ay içerisinde İdare mahkemelerinde dava açılabilir.

2- 3093 sayılı TRT Gelirleri Kanununun bandrolsüz cihaz satanlar adına bandrolsüz veya etiketsiz satılan veya satışa arzedilen her cihaz için hesaplanan bandrol ücretinin iki katı tutarında kesilecek olan idarî para cezaları içinde bu cezaların ilgiliye tebliğinden itibaren 1 ay içerisinde idare mahkemesinde dava açılabilmesi mümkündür.

3- 3093 sayılı TRT Gelirleri Kanununda mükellefler hakkında TRT Mali Denetçilerinin düzenleyeceği raporlar yada Vergi Müfettişlerinin düzenleyeceği raporlardan hareketle veya ilgili müdürlükçe yapılan hesaplamalar sonucu re sen yapılacak olan bandrol ücreti ana para tarhiyatına karşı dava açma süresi ve dava açma mercii açısından 3093 sayılı kanunda özel bir düzenleme bulunmamaktadır.

Bu durumda 2577 sayılı idari yargılama usulü hakkındaki kanun hükümlerine göre dava açma süresi 60 gün olup dava açma mercii ise anılan kanunda özel bir düzenleme olmadığı için idare mahkemeleri olarak belirlenmiştir.

4- 2577 Sayılı Kaunun Hükümleri Gereği 3093 sayılı kanunla ilgili olarak BANDROL Konusunda çıkarılan Bakanlar Kurulu Kararları ile anılan kanunla ilgili TRT nin çıkardığı Yönetmelik benzeri idari düzenlemelere karşı ilk derece mahkemesi olarak Danıştay'ın görevlendirildiği davalarda ise Danıştay'dır.

Görüreceği üzere bandrol ücreti anapara alacağıında dava açma süreci 60 gün iken ferisi konumundaki cezalar ile diğer idari para cezasında 30 gün olarak belirlenmiş olup, bazı mükellefler nasıl olsa dava açma süremiz 60 gün diyerek cezalarla ilgili dava açma sürelerini kaçırabilmektedirler.

Onun için TRT konusunda yapılacak olan tarhiyat işlemlerinde yapılan tarhiyat işlemine karşı dava açma mercii ve sürelerinin açıkça yazılması gerekmektedir.

Keza 3093 sayılı kanunda yapılacak olan olası bir değişiklik düzenlemesinde bandrol ücreti ana para alacağıına ilişkin dava açma süresi ve mercii konusunda cezalardaki gibi açık düzenleme yapılarak uyum sağlanmasının da elzem olduğu düşünülmektedir.

TRT BANDROL UYGULAMASINDA ZAMANAŞIMI VE ZAMANAŞIMI SÜRELERİ

Abdullah ÇAVUŞ/TRT Strateji Uzmanı

Zamanaşımı hukukta belirlenmiş olan bir sürenin geçmesini takiben bir hakkın ortadan kalkması anlamına gelebilir. Konuya kamu alacakları açısından bakıldığında, zamanaşımı, kanunlarda belirtilen sürelerin geçmesi sonucu kamu alacağının ortadan kalkmasıdır.

Çeşitli kanunlarda zamanaşımı sürelerine yönelik özel düzenlemeler yapılmıştır. Bununla birlikte en belirgin olanı vergi kanunlarındaki zamanaşımına yönelik düzenlemelerdir.

Bu nedenle vergi benzeri kamusal bir yükümlülük olan TRT bandrol gelirleri ile ilgili zamanaşımına geçmeden önce vergi hukukundaki zamanaşımı kurumunu inceleyeceğiz.

1- VERGİ HUKUKUNDA TAHAKKUK VE TAHSİL ZAMANAŞIMI KAVRAMLARI:

Bunların başında vergi alacağı için 213 sayılı Vergi Usul Kanununda düzenlenmiş olan **TAHAKKUK ZAMANAŞIMI** ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Kanununda ise tüm kamu alacakları için düzenlenmiş bulunan **TAHSİLAT ZAMANAŞIMI** kavramları bulunmaktadır.

Gerek Vergi Usul Kanununda ve gerekse 6183 sayılı kanunda düzenlenmiş olan zamanaşımı kavramlarında süre 5 yıl olarak belirlenmiştir.

213 sayılı VUK'nun 114. Maddesinde tahakkuk zamanaşımı süreleri düzenlenmiştir.

Buna göre; “ ***Vergi alacağının doğduğu takvim yılını takip eden yılın başından başlayarak beş yıl içinde tarh ve mükellefe tebliğ edilmeyen vergiler zamanaşımına uğrar.***”

Hükmü bulunmaktadır.

6183 sayılı kanunun 102. Maddesinde ise Tahsil Zamanaşımı süresine yönelik düzenleme bulunmaktadır.

Buna göre; “***Amme alacağı, vadesinin rastladığı takvimi yılını takip eden takvim yılı başından itibaren 5 yıl içinde tahsil edilmezse zamanaşımına uğrar. Para cezalarına ait hususi kanunlarındaki zamanaşımı hükümleri mahfuzdur.***”

Hükmü bulunmaktadır.

Basit ve düze ifade ile anlatmak gerekirse vergi alacakları vergiyi doğuran olayın vukuundan sonra 5 yıl içinde tarh ve tebliğ edilmezse zamanaşımı doğmaktadır. Bu sürenin son gününde bile tebligat sağlanırsa bu sefer 6183 sayılı kanundaki tahsilat zamanaşımı süresi olan 5 yıl daha işlemeye başlamaktadır. Kısaca vergi alacağı için 10 yıllık bir zamanaşımı süresi vardır demek yanlış olmayacaktır.

213 sayılı Vergi Usul Kanununda “zamanaşımı mükellefin bu hususta bir müracaatı olup olmadığına bakılmaksızın hüküm ifade eder” hükmü bulunmaktadır.

6183 sayılı kanunda ise zamanaşımı süresinden sonra mükelleflerce rızaen yapılan ödemelerin kabul edileceği hükmü vardır.

Zamanaşımı konusu öteden beri mükellefler ile bu alacağın tahsili konusunda görevli memurlar ve idareler arasında tartışma konusu olmuştur.

Uygulamada mali idare bu süreler dahilinde ulaşamadığı mükelleflerden olan alacağının zamanaşımına uğramaması için kimi kanuni kimi dayanaksız uygulamalar yapabilmektedir.

Bunların en çok bilineni ise mükelleflerin bilgisi dışında onun adına zamanaşımı sürelerinin sonun 1 TL tutarında ödeme yapılmasıdır. Bununla birlikte bu konunun dava edilmesi halinde yargı merhulere mükellefler lehine karar verildiği görülmektedir.

II- 3093 SAYILI TRT GELİRLERİ KANUNUNDA ZAMANAŞIMI VARMIDIR?

3093 sayılı TRT Gelirleri Kanununda ZAMANAŞIMI KAVRAMINA ilişkin hiçbir düzenleme yoktur.

3093 Sayılı TRT Gelirleri Kanununun 04.12.1984 tarihinde kabul edilmiş olup 10 maddeden oluşan oldukça kısa bir kanundur.

Kanunun amacı ve kapsamı 1. maddesinde aşağıdaki gibi düzenlenmiştir.

“Türkiye Radyo - Televizyon Kurumuna devamlı ve yeterli gelir kaynağı sağlamak amacıyla hazırlanan bu Kanun; radyo, televizyon, video ve birleşik cihazlar ile görsel ve/veya işitsel yayınları alabilen her türlü cihazlardan alınacak ücretler, elektrik enerjisi hasılatından ayrılacak paylar ile çeşitli gelirlerin tahakkuk, tahsilat işlemlerini kapsar.”

Oldukça kısa bir kanun olan 3093 sayılı kanunda uygulama anlamında diğer kanunlara atıflar yapılmıştır. Ya da geçen terimlerin uygulanması esnasında diğer kanunlarla ilişkisi kurulması zorunlu hükümler bulunmaktadır.

Bunların başında;

- 1- Bandrol Alacaklarının cebri takip uygulamasına yönelik 6183 sayılı kanun
- 2- Bandrol ücreti Matrahının belirlenmesine yönelik 3063 sayılı KDV Kanun,
- 3- İthalatta Bandrol ücreti matrahı konusunda ÖTV ve Gümrüklerde ödenen vergi ve diğer ödemeler konusunda Gümrük Mevzuatı
- 4- İdari Para cezaları uygulaması açısından 5326 sayılı Kabahatler Kanunu
- 5- Enerji Payı tahsilatı ile ilgili Borçlar Kanunu ve 2004 sayılı icra ve iflas kanunu

Bununla birlikte gerek bandrol ana para alacağı ve gerekse enerji payı alacağının tahakkuk veya tahsiline yönelik vergi usul kanununda olduğu gibi özel bir düzenleme yapılmamıştır.

Özetle 3093 sayılı TRT Gelirleri kanununda ZAMANAŞIMI KAVRAMINA ilişkin hiçbir düzenleme yoktur. Bu durumda ne olacaktır? TRT bandrol alacakları herhangi bir süre kısıtlamasına tabi olmaksızın tahsil edilebilecektir?

III- ZAMANAŞIMINA YÖNELİK 3093 SAYILI KANUNDA ATIF YAPILAN BAŞKA BİR KANUN UYGULAMASI VAR MIDIR?

3093 sayılı kanun uygulaması açısından, zaman aşımı bandrol ücreti ana parası, bandrolsüz cihaz satanlar adına kesilecek idari para cezası konularında ayrı ayrı değerlendirilmiş olup, uygulama ve uygulamada tereddüde düşülen konular aşağıdaki gibidir.

1- Bandrol Ücreti Ana Para Alacağında Zamanaşımı:

a- 3093 sayılı Kanunda Zamanaşımına Yönelik Hiçbir Düzenleme Bulunmamaktadır:

3093 sayılı TRT gelirleri kanununda bandrol ana alacakları 4 ve 5. Maddelerde düzenlenmiştir. Kanunda bandrol ücretinin;

a-Matrahı

b-Nispeti

c-Ödeme süresi

d-Ödenmeyen bandrol alacakları cebri tahsilatın 6183 sayılı kanuna göre yapılacağı

e-İtiraz süresi

f-İtiraz mercii

vb. süreler düzenlenmiş olmasına rağmen ZAMANAŞIMINA yönelik hiçbir açık düzenleme yapılmadığı görülmektedir.

b- Atif Yapılan 6183 sayılı Kanunda Sadece Tahsil Zamanaşımı Süresi Bulunmaktadır.

Bandrol ücreti ana para alacağının cebri takip işlemleri 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkındaki Kanun ile ilişkilendirilmiş olup, 3093 sayılı kanunda bu alacağın zaman aşımı süresi ile ilgili olarak özel bir düzenleme bulunmadığı için, vadesinde ödenmeyen bandrol ücreti alacaklarının zaman aşımına uğramaması için 6183 sayılı kanunun 102. Maddesindeki Tahsil Zaman Aşımına ilişkin hükümlere göre işlem tesis edilmesi gerekmektedir.

Anılan madde aşağıdaki gibidir.

Tahsil zamaşımı:

Madde 102 – Amme alacağı, vadesinin rastladığı takvimi yılını takib eden takvim yılı başından itibaren 5 yıl içinde tahsil edilmezse zamaşımına uğrar. Para cezalarına ait hususi kanunlarındaki zamaşımı hükümleri mahfuzdur.

Zamaşımından sonra mükellefin rızaen yapacağı ödemeler kabul olunur.

Bu hükümden de görüleceği üzere 3093 sayılı kanunda sadece tahsil zaman aşımı konusu düzenlenmiş olup Vergi Usul Kanunundaki Tahakkuk zaman aşımına benzer bir düzenleme bulunmamaktadır.

Anılan nedeler ile bu türdeki Kurum alacaklarının vadesini takip eden takvim yılından başlamak üzere 5 yıl içinde tarh, tebliğ işlemlerinin yapılarak kanunda gösterilen sürelerin sonunda tahakkuk ettirilmesinin sağlanması zorunludur.

Aksi takdirde bandrol alacağı zamanaşımına uğrayacaktır.

Yani tahsili imkânsız hale gelecektir.

c-6183 sayılı Kanunda Zamanaşımını Kesen Haller:

6183 sayılı kanununun 103. maddesindeki zaman aşımının kesen bazı haller de bulunmaktadır.

Bu madde aynen aşağıdaki gibidir.

Zamanaşımının kesilmesi:

Madde 103 – Aşağıdaki hallerde tahsil zamanaşımını kesilir:

- 1. Ödeme,*
- 2. Haciz tatbiki,*
- 3. Cebren tahsil ve takip muameleleri sonucunda yapılan her çeşit tahsilat.*
- 4. Ödeme emri tebliği,*
- 5. Mal bildiri, mal edinme ve mal artmalarının bildirilmesi,*
- 6. Yukarıdaki 5 sırada gösterilen muamelelerden her hangi birinin kefile veya yabancı şahıs ve kurumlar mümessillerine tatbiki veya bunlar tarafından yapılması,*
- 7. İhtilafli amme alacaklarında kaza mercilerince bozma kararı verilmesi,*
- 8. Amme alacağının teminata bağlanması,*
- 9. kaza mercilerince icranın tehirine karar verilmesi,*
- 10. İki amme idaresi arasında mevcut bir borç için alacaklı amme idaresi tarafından borçlu amme idaresine borcun ödenmesi için yazı ile müracaat edilmesi.*
- 11. (Ek: 25/12/2003-5035/5 md.) Amme alacağının özel kanunlara göre ödenmek üzere müracaatta bulunulması ve/veya ödeme planına bağlanması.*

Kesilmenin rastladığı takvim yılını takip eden takvim yılı başından itibaren zamanaşımını yeniden işlemeye başlar. Zamanaşımının bir bozma kararıyla kesilmesi halinde zamanaşımını başlangıcı yeni vade gününün rastladığı; amme alacağının teminata bağlanması veya icranın kaza mercilerince durdurulması hallerinde zamanaşımını başlangıcı teminatın kalktığı ve durma süresinin sona erdiği tarihin rastladığı; takvim yılını takip eden takvim yılının ilk günüdür.

d-3093 sayılı kanunda vade bulunmakla birlikte inceleme raporlarına istinaden kanun i ödeme süresinden sonra yapılacak tarhiyatlar için özel ödeme süresi bulunmamaktadır.

3093 sayılı kanuna göre tahsil edilecek olan bandrol ana para alacağı ücreti ile ilgili olarak 3093 sayılı kanununun tahsilat başlıklı 5. Maddesinde;

“Bu Kanunun 1 inci maddesinde belirtilen cihazları imal ve ithal edenler bir ay içinde sattıkları cihazlardan 4 üncü maddenin (a) bendine göre tahsil ettikleri ücretleri en geç müteakip üçüncü ayın onuna kadar Türkiye Radyo - Televizyon Kurumuna bir beyanname ile bildirerek ve aynı süre içerisinde ödemekle yükümlüdürler” hükmü bulunmaktadır.

Ancak bu düzenleme alacağın vadesi ile ilgili bir düzenleme olup, bandrol alacağı ile ilgili olarak vadesinden sonra yapılacak ödemeler veya Maliye Bakanlığında gelen inceleme raporlarından hareketle vadesinden sonraki dönemler için yapılacak tarhiyatların hangi süreler içerisinde ödeneceğine dair 3093 sayılı kanunda özel bir hüküm bulunmamaktadır.

Oysa vergi kanunlarının usul ve esaslarını belirleyen 213 sayılı Vergi Usul Kanununda bu tür vadesinde sonra yapılacak olan tarhiyatlar ile ilgili olarak özel ödeme zamanları belirlenmiştir. VUK'nun 112 . maddesi özel ödeme zamanları başlıklı olup bize örnek teşkil edecek hükümleri aynen aşağıdaki şekildedir.

Madde 112/1 “İkmalen, re'sen veya idarece tarh olunan vergiler taksit zamanlarından evvel tahakkuk etmişse taksit süreleri içinde; taksit süreleri kısmen veya tamamen geçtikten sonra tahakkuk etmişse; geçmiş taksitler, tahakkuk tarihinden başlayarak bir ay içinde ödenir”.

Madde 112/3 “Vergi mahkemesinde dava açma dolayısıyla (4444 sayılı Kanunun 13/C-2 maddesiyle değişen ibare)2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun 27 nci maddesinin 3 numaralı fıkrası(*) gereğince tahsili durdurulan vergilerden taksit süreleri geçmiş olanlar, vergi mahkemesi kararına göre hesaplanan vergiye ait ihbarnamenin tebliği tarihinden itibaren bir ay içinde ödenir.”

3093 sayılı kanunda sonradan yapılacak tarhiyatlar ile ilgili olarak özel bir düzenleme yapılmamış olmakla birlikte atıf yapılan 6183 sayılı kanunun 37. maddesinde ödeme zamanı ile ilgili düzenleme bulunmaktadır.

Ödeme zamanı ve önce ödeme

Madde 37– Amme alacakları hususi kanunlarında belli edilen zamanlarda ödenir. Hususi kanunlarında ödeme zamanı tespit edilmemiş amme alacakları Maliye Vekaletince belirtilecek usule göre yapılacak tebliğden itibaren bir ay içinde ödenir.

Bu ödeme müddetinin son günü amme alacağının vadesi günüdür.

Amme borçlusu isterse borcunu belli zamanlardan önce ödeyebilir.

Uygulamada TRT bandrol alacakları için kanuni sürelerden sonra inceleme raporlarından hareketle yapılacak olan resen tarhiyatlar için bu madde hükmünün uygulanması gerekmektedir.

Bu hükümden anlaşılacağı üzere madde hükmü 3093 sayılı kanunda bir ödeme süresi öngörülmemiş olması halinde uygulanacak bir hüküm olarak düşünülmelidir.

Ancak mükellefler açısından hüküm ifade eden diğer bir kanun ise idarenin yaptığı idari işlemler hakkında dava açılmasına ilişkin usul hükümlerinin düzenlendiği 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Hakkındaki kanundur.

Dolayısıyla bu kanundaki dava açma süreleri tarh edilen kamu alacağının kesinleşmesi açısından özel bir anlam ifade etmektedir.

Bu kanunun dava açma başlıklı 7. maddesi aynen aşağıdaki gibidir.

Dava açma süresi

Madde 7

1. Dava açma süresi, özel kanunlarında ayrı süre gösterilmeyen hallerde Danıştayda ve idare mahkemelerinde altmış ve vergi mahkemelerinde otuz gündür.

2. Bu süreler;

a) İdari uyuşmazlıklarda; yazılı bildirim yapıldığı,

b) Vergi, resim ve harçlar ile benzeri mali yükümler ve bunların zam ve cezalarından doğan uyuşmazlıklarda: Tahakkuku tahsile bağlı olan vergilerde tahsilatın; tebliğ yapılan hallerde veya tebliğ yerine geçen işlemlerde tebliğin; tevkif yoluyla alınan vergilerde istihkak sahiplerine ödemenin; tescile bağlı vergilerde tescilin yapıldığı ve idarenin dava açması gereken konularda ise ilgili merci veya komisyon kararının idareye geldiği;

Tarihi izleyen günden başlar.

3. Adresleri belli olmayanlara özel kanunlarındaki hükümlere göre ilan yoluyla bildirim yapılan hallerde, özel kanununda aksine bir hüküm bulunmadıkça süre, son ilan tarihini izleyen günden itibaren onbeş gün sonra işlemeye başlar.

4. İlanı gereken düzenleyici işlemlerde dava süresi, ilan tarihini izleyen günden itibaren başlar. Ancak bu işlemlerin uygulanması üzerine ilgililer, düzenleyici işlem veya uygulanan işlem yahut her ikisi aleyhine birden dava açabilirler. Düzenleyici işlemin iptal edilmemiş olması bu düzenlemeye dayalı işlemin iptaline engel olmaz.

3093 sayılı TRT Gelirleri Kanunu ile 6183 sayılı amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkındaki Kanun ve 2577 sayılı İdari yargılama Usulü Hakkındaki Kanun hükümlerinin birlikte değerlendirilmesi sonucu; bandrol ücreti ana para alacağının zaman aşımına uğramaması için zaman aşımının son yılında zaman aşımı süresinin dolmasından önce yukarıdaki süreler dahilinde tahakkuk ettirilmesi ve bu tahakkuktan

hareketle tahsilat yapılamıyor ise 6183 sayılı kanunun 103. maddesinde yer alan hükümlerden birisine göre zaman aşımının kesilmesi gerekmektedir.

Anılan nendeler ile Maliye Bakanlığında yapılan inceleme taleplerine istinaden düzenlenen inceleme raporları ile TRT Mali Denetçileri tarafından düzenlenecek olan Bandrol İnceleme Raporlarındaki alacakların zaman aşımına uğramaması için yukarıda açıklanan mevzuat çerçevesinde tarh ve tebliğ edilerek tahakkuk etmesinin sağlanması için en az 6183 sayılı kanununun 37. maddesine göre en az 30 gün ödeme süresine ihtiyaç duyulmaktadır.

Tahakkuk eden verginin mükelleflere tebliği ve ödeme emrinde 6183 sayılı kanuna göre verilmesi gereken 7 günlük sürede dikkate alındığında en az 37 günlük süreye ihtiyaç duyulmaktadır.

Kaldı ki 6183 sayılı kanunun 37. maddesi yerine(ki bu maddenin özel ödeme zamanı olarak değerlendirilip değerlendirilemeyeceği muallakta) 2577 sayılı idari yargılama usulü hakkındaki kanunun 7. maddesindeki 60 günlük süre dikkate alınacak olur ise tahakkuk etmesi için gereken süre daha da uzun bir süre olabilecektir.

Bu sürelerden sonra intikal eden inceleme raporlarına göre yapılacak tarhiyatların kesinleşebilmesi için gerekli süreler yetmeyecektir. Yani alacak tahakkuk etmeyecektir.

Tahakkuk edemeyen bir alacak için ise 6183 sayılı kanundaki TAHSİL ZAMANAŞIMI süresinin başlaması mümkün olmayacaktır.

Yani süre hesabı son derece önemlidir.

Sonuç olarak her hal ve takdirde bandrol anapara alacağı için 6183 sayılı kanundaki tahsil zaman aşımı durumu söz konusu olup, buradaki sıkıntı 3093 sayılı kanunda VUK'daki gibi özel ödeme zamanına ilişkin düzenlemelerin olmamasından mütevellit zaman aşımının sonlarında inceleme raporlarından hareketle re sen yapılacak tarhiyatlar için verilecek sürenin 30 gün mü, 60 gün mü olabileceği hususundan ortaya çıkmaktadır.

Sürelerden kaynaklı zamanaşımı sıkıntısı yaşanmaması için inceleme raporlarının Muhasebe ve Finansman Dairesi Başkanlığına zamanaşımı süresinin biteceği yıldan en az 3 ay önce ulaşmasında fayda bulunmaktadır.

2- TRT Bandrolüne İlişkin İdari Para Cezalarında Zamanaşımı Süreleri

3093 sayılı kanunda TRT İdari Para cezalarının Tahakkuk ve Tahsiline yönelik Vergi kanunlarına benzer herhangi bir zamanaşımı düzenlemesi bulunmamaktadır. 3093 sayılı kanunun ceza hükmü başlıklı 6. maddesi aynen aşağıdaki gibidir.

“Bu Kanunun 1 inci maddesinde belirtilen cihazların bandrolsüz veya etiketsiz satışını yapan imalatçı veya ithalatçıya Kurum tarafından bandrolsüz veya etiketsiz satılan veya satışa arzedilen her cihaz için cihazın satış bedeli kadar idarî para cezası verilir. Bu cihazları bandrolsüz veya etiketsiz satın alan, devralan veya kullananlara bandrolsüz veya etiketsiz her bir cihaz için cihazın rayiç değerinin yarısı kadar idarî para cezası verilir.”

5326 sayılı kanun genel nitelikli bir kanun olup, 3093 sayılı kanuna göre kesilecek olan idari para cezaları da bu kanuna göre takip edilmesi gerekmektedir.

TRT Kamu Kurumu Niteliğindeki Meslek Kuruluşu olup 4437 seri nolu tahsilat genel tebliğine göre TRT tarafından kesilecek olan para cezaları da kanun kapsamına girmektedir.

Anılan tebliğin 2. Bölümünün (f) bendi aynen aşağıdaki gibidir.

f) Bilimsel, Teknik ve Kültürel Kamu Kurumları: Bu kurumlar, bilimsel, teknik ve kültürel alanlarda faaliyette bulunmak üzere oluşturulmuş olan tüzel kişiliklerdir. Bu kurumlara üniversiteler, Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu (TÜBİTAK), Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu, Devlet Tiyatroları Genel Müdürlüğü örnek olarak verilebilir.

Bununla birlikte 5326 sayılı kabahatler kanunu genel kanun niteliğindedir.

5326 sayılı kanunun genel kanun niteliği 3. maddesinde düzenlenmiş olup, madde metni aşağıdaki gibidir.

GENEL KANUN NİTELİĞİ

Madde 3 - (Değişik madde: 06/12/2006 - 5560 S.K.31.md)(1) Bu Kanunun;

a) İdarî yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümleri, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde,

b) Diğer genel hükümleri, idarî para cezası veya mülkiyetin kamuya geçirilmesi yaptırımını gerektiren bütün fiiller hakkında,

uygulanır."

01.06.2005 tarihinde yürürlüğe giren Kabahatler Kanunundan önce İdari Para cezalarının takibi 6183 Sayılı Kanun hükümlerine göre yürütülmekte olup buradaki zamanaşımı süresi bandrol ücretinde olduğu gibi 5 yıl olup bu süre tahsil zamanaşımı süresidir.

Kısaca 5326 sayılı kanun uygulamasına kadar cezalar açısından da tahakkuk zaman aşımı kavramı bulunmamaktadır.

a- Soruşturma Zamanaşımı:

Ancak 5326 sayılı kanun ile cezalar için "soruşturma zamanaşımı" ve "yerine getirme zamanaşımı" kavramları getirilmiş olup, soruşturma zaman aşımı VUK'daki tahakkuk zaman aşımına yerine getirme zaman aşımı ise 6183 sayılı kanundaki tahsil zamanaşımı kavramına denk gelmektedir.

Soruşturma zamanaşımı süresi: Kabahatler kanununun 20.maddesine göre nispi idari para cezalarında süre soruşturma zamanaşımı süresi 8 yıldır.

Zamanaşımı süresi fiilin işlenmesi ile veya neticenin gerçekleşmesiyle işlemeye başlar. Soruşturma zamanaşımının dolması halinde kabahatten dolayı kişi hakkında idari para cezasına karar verilemez.

5326 sayılı kanununun 20. maddesi aşığıdaki gibidir.

Soruşturma Zamanaşımı

Madde 20 - (1) Soruşturma zamanaşımının dolması halinde kabahatten dolayı kişi hakkında idari para cezasına karar verilemez.

(2) (Değişik fıkra: 06/12/2006 - 5560 S.K.33.md) Soruşturma zamanaşımı süresi;

a) Yüzbin Türk Lirası veya daha fazla idarî para cezasını gerektiren kabahatlerde beş,

b) Ellibin Türk Lirası veya daha fazla idarî para cezasını gerektiren kabahatlerde dört,

c) Ellibin Türk Lirasından az idarî para cezasını gerektiren kabahatlerde üç, yıldır.

(3) Nispi idari para cezasını gerektiren kabahatlerde zamanaşımı süresi sekiz yıldır.

(4) Zamanaşımı süresi, kabahate ilişkin tanımdaki fiilin işlenmesiyle veya neticenin gerçekleşmesiyle işlemeye başlar.

(5) Kabahati oluşturan fiilin aynı zamanda suç oluşturması halinde suça ilişkin dava zamanaşımı hükümleri uygulanır

Bu madde kapsamında; Kurumumuzca tahakkuk ettirilen bandrol para cezaları nispi nitelikte olduğundan 5326 sayılı yasanın 20. maddesinin 3.bendine göre zamanaşımı süresi bandrol para cezası tahakkukuna sebep olan bandrolsüz cihaz satma fiilinin gerçekleştiği tarihten itibaren 8 yıldır.

Diğer yandan 442. seri numaralı tahsilat genel tebliğine göre, Kabahatler kanunu gereği bu kanunun yayım tarihi olan 01.06.2005 tarihinden önceki dönemlere ait olan İdari Para cezalarına ilişkin işlemler kanunun yayım tarihinden sonra yapılmış ise zamanaşımı süresi tahsil zamanaşımı kavramı yerine geçen soruşturma zamanaşımındaki 8 yıllık süre olacaktır.

Kısaca alacağın dönemi kabahatler kanunun yürürlük tarihinden önce olan ancak bu tarihten sonra yapılacak tarhiyat işlemlerinde de 5326 sayılı kanun hükümleri geçerli olacağı için bandrolsüz cihaz satanlar adına kesilecek olan idari para cezalarında zaman aşımı süresi 5 yıldan 8 yıla çıkmış durumdadır.

Bu durum idari para cezaları için 5326 sayılı kanun ile birlikte VUK'daki düzenlemeye benzer bir şekilde tahakkuk zaman aşımı getirildiğini göstermektedir.

Bu süre içinde yapılacak olan tebligatların (tahakkuk ve ödeme emri) kesinleşmesini müteakip tahsil zamanaşımı dediğimiz yerine getirme zamanaşımı süresi başlayacaktır.

İdari yaptırım kararının ilgilisine tebliğ edildiği tarihten itibaren itiraz ve dava süresi içerisinde mahkemeye başvurulmadığı takdirde bu sürenin bitiminde, mahkemeye başvurulması halinde ise mahkemenin ret kararına karşı kanun yollarına başvurulma süresinin dolması veya kanun yollarının tüketilmesi halinde kesinleşmektedir.

b- Tahsil Zamanaşımı:

Yerine getirme (tahsil) zamanaşımı süresi: 5326 sayılı kanunun 21.maddesine göre zamanaşımı süresi idari para cezasının miktarına bağlı olarak 3-4-5 veya 7 yıl olabilmektedir.

6183 sayılı kanundaki tahsil zaman aşımı kavramı yerine 5326 sayılı kanun ile yerine getirme zaman aşımı kavramı gelmiştir.

Anılan madde hükmü aynen aşağıdaki gibidir.

Yerine Getirme Zamanaşımı

Madde 21 - (1) Yerine getirme zamanaşımının dolması halinde idari para cezasına veya mülkiyetin kamuya geçirilmesine ilişkin karar artık yerine getirilemez.

(2) Yerine getirme zamanaşımı süresi;

a) Ellibin Türk Lirası veya daha fazla idari para cezasına karar verilmesi halinde yedi,

b) Yirmibin Türk Lirası veya daha fazla idari para cezasına karar verilmesi halinde beş,

c) Onbin Türk Lirası veya daha fazla idari para cezasına karar verilmesi halinde dört,

**d) Onbin Türk Lirasından az idari para cezasına karar verilmesi halinde üç,
Yıldır.**

(3) Mülkiyetin kamuya geçirilmesine ilişkin zamanaşımı süresi on yıldır.

(4) Zamanaşımı süresi, kararın kesinleşmesi tarihinden itibaren işlemeye başlar.

(5) Kanun hükmü gereği olarak idari yaptırımın yerine getirilmesine başlanamaması veya yerine getirilememesi halinde zamanaşımı işlemez.

Sonuç olarak bandrolsüz cihaz satanlar adına kesilecek olan idari para cezalarında 5326 sayılı kabahatler kanunu uyarınca 8 yıl tahakkuk zaman aşımı ve bundan sonra ise 7 yıl tahsil zaman aşımı söz konusudur.

Ancak 5904 sayılı kanun ile 3093 sayılı kanunun 6. maddesinde yapılan değişiklikten önce idari ara cezalarına ilişkin davalar ceza mahkemelerinde görüldüğü için anılan mahkemelerde verilen kararlarda 5326 sayılı kanundaki zaman aşımı süreleri yerine Türk Ceza Kanundaki zaman aşımı sürelerinin dikkate alındığı tespit edilmiştir.

TRT BANDROL ALCAKLARINDA TECİL UYGULAMASI

ABDULLAH ÇAVUŞ/TRT Strateji Uzmanı

1. TECİL NEDİR? TRT BANDROL ALCAKLARINDA TECİL UYGULAMASI VARMIDIR?

Tecil ödeme güçlüğü içerisinde bulunan mükelleflere belli şartlar dahilinde ödeme için ek süreler verilmesidir.

Uygulamada vergi idaresince kullanılan bir müessese olup, borçlu olan mükelleflerin borçlarını ödemelerini kolaylaştırmak amacını taşımaktadır.

Türk Vergi Hukukunda tecil müessesesi çeşitli kanunlarda düzenlenmesine rağmen en geniş şekilde düzenlemeye 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun'un 48.maddesinde yer verilmiştir.

Bu Kanun'daki anlamıyla tecilin geçici komisyon gerekçesi, hükümet tasarısında vadesinde ödenmeyen borçlar için düşünülen tecil imkanı ödeme, haciz paraya çevirme hallerinin amme borçlusunu (fevkalade) zor duruma düşürmesi haline inhisar ettirilmiştir.

Tecil müessesesi mükellefler lehine düşünülmüş bir müessesedir, bir vergi borcunun tediyesi, haciz, paraya çevirme halleri her borçlu için dar veya geniş ölçüde bir zorluk doğurabilir.

Bununla birlikte TRT gibi 6183 sayılı kanunda açıkça sayılmadığı halde kendi özel kanunlarında 6183 sayılı kanuna yapılan atıf gereği cebri tahsil ve takiplerde 6183 sayılı kanunu uygulayan kamu kurumları da kendi kanunlarında sayılı gelir unsurlarının takiplerini kolaylaştırmak amacıyla bu hükümlerden faydalanabileceklerdir.

Daha önceki makalelerimizde ifade ettiğimiz üzere 3093 sayılı TRT gelirleri kanununun 5/a Maddesinde bandrol ana para alacağının 6183 sayılı kanuna göre cebri tahsil ve takipleri yapılacağı 6. Maddesinde ise bandrolsüz cihaz satan mükellefler adına kesilecek idari para cezalarının kanunda gösterilen zamanlarda tahsil edilememesi halinde cebri tahsil ve takiplerinin 6183 sayılı kanuna göre yapılaşacağı hüküm altına alınmıştır.

Bununla birlikte 6183 sayılı kanunun uygulamasında TRT nin MAHALLİ TAHSİL DAİRESİ yetkisi kullanıp kullanamayacağı yönünde açılan davalardan hareketle oluşan boşlukların giderilmesi amacıyla 2014 yılında 3093 sayılı kanuna eklenen (f) bendi ile 6183 sayılı kanunun uygulama şekli ve tahsil dairesi yetkisi açısından özel bir düzenleme daha yapılmıştır. Bu hüküm aynen aşağıdaki gibidir.

3093 sayılı kanun 5/e maddesi:

e) (Ek: 10/9/2014-6552/105 md.) Kurum, 21/7/1953 tarihli ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre tahsili öngörülen alacakları açısından uygulanmak üzere anılan Kanunun Maliye Bakanlığı, tahsil dairesi ve diğer makam, merci ve komisyonlara verdiği yetkileri kullanır. Kurum,

merkez ve taşra teşkilatı hizmet birimlerini tahsil dairesi sıfatıyla görevlendirebilir, tahsil dairelerinin yetki mahallini il sınırları ile bağlı olmaksızın tayin edebilir, borçlu ya da mallarının başka mahallerde bulunması hâlinde takibe yetkili tahsil dairesi olarak görevlendirilecek birimlerini belirleyebilir

Bunların yanında; TRT Kurumu kuruluş ve Görevleri Hakkındaki Yönetmelik hükümlerinde 3093 sayılı kanun ile ilgili uygulama yetkisinin Muhasebe Ve finansman dairesi başkanlığında olduğuna yönelik düzenlemeler yapılmıştır.

Anılan yönetmeliğin Muhasebe ve Finansman Dairesi Başkanlığı görevleri başlıklı 32. Madde hükümlerinden konumuzla ilgili olanlar aşağıdaki gibidir.

g) 4/12/1984 tarihli ve 3093 sayılı Türkiye Radyo-Televizyon Kurumu Gelirleri Kanununda sayılan gelirlerin tarh, tahakkuk, tebliğ, tahsil ve denetlenmesi hususundaki her türlü iş ve işlemi ifa etmek,

ğ) 3093 sayılı TRT Gelirleri Kanunu hükümleri gereği, bandrol ücreti ana para alacağı ile bandrolsüz cihaz satanlar için kesilecek olan para cezaları ile ilgili olarak Tahakkuku müteakip tebliğ edilen para cezalarını ödemeyenler hakkında 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanuna göre yapılacak işlemleri yerine getirmek,

h) 21/7/1953 tarihli ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunun uygulanmasında; anılan Kanunun Tahsil Dairesi, Mahalli Tahsil Dairesi ve diğer makam, merci ve komisyonlara verdiği yetkileri Kurum adına kullanmak,

ı) Borçlu veya malların Kurum teşkilatının bulunmadığı mahallerde olması halinde, 6183 sayılı Kanuna göre takip işlemlerinin niyabeten yerine getirilmesini sağlamak

2- 6183 SAYILI KANUNDA TECİL

Madde 48 - (Değişik fıkra: 30/05/1985 - 3209/1. md.) Amme borcunun vadesinde ödenmesi veya haczin tatbiki veyahut haczolunmuş malların paraya çevrilmesi amme borçlusunun çok zor duruma düşürecekse, borçlu tarafından yazı ile istenmiş ve teminat gösterilmiş olmak şartıyla, alacaklı amme idaresince veya yetkili kılacağı makamlarca; (Değişik ibare: 04/06/2008 - 5766 S.K./6.mad) amme alacağı 36 ayı geçmemek üzere ve faiz alınarak tecil olunabilir.

(Ek fıkra: 04/06/2008 - 5766 S.K./6.mad) Şu kadar ki, amme borçlusunun alacaklı tahsil daireleri itibarıyla tecil edilen borçlarının toplamı ellibin Yeni Türk Lirasını (bu tutar dahil) aşmadığı takdirde teminat şartı aranılmaz. Bu tutarın üzerindeki amme alacaklarının tecilinde, gösterilmesi zorunlu teminat tutarı ellibin Yeni Türk Lirasını aşan kısmın yarısıdır. Bakanlar Kurulu; bu tutarı on katına kadar artırmaya, yarısına kadar indirmeye, yeniden kanuni tutarına getirmeye ve alacaklı amme idareleri itibarıyla bu hadler arasında farklı tutar belirlemeye yetkilidir.

(Ek fıkra: 31/01/1984 - 2975/6 md.) Borcunun tecilini talep eden ancak, talepleri uygun görülmezse reddedilen borçlular söz konusu borçlarını reddin tebliği tarihinden itibaren idarece 30 güne kadar verilebilecek ödeme süresi içinde ödedikleri takdirde bu amme alacağı ödendiği tarihe kadar faiz alınmak suretiyle tecil olunur.

(Değişik fıkra: 04/06/2008 - 5766 S.K./6.mad) Haciz yapılmışsa mahcuz mal, değeri tutarınca teminat yerine geçer. Tecil edilen amme alacakları ile ilgili olarak daha önce tatbik edilen ve borcun tamamını karşılayacak değerinde olan hacizler, yapılan ödemeler nispetinde kaldırılır ve buna isabet eden teminat iade edilir. Ancak, mahcuz malların değeri tecil edilen borç tutarından az, zorunlu teminat tutarından fazla olması halinde, tatbik edilen hacizler, tecil şartlarına uygun olarak yapılan ödemeler neticesinde kalan tecilli borç tutarı mahcuz mal değerinin altına inmediği müddetçe kaldırılmaz. Tecilli borca karşılık alınan teminat ise, tecil şartlarına uygun olarak yapılan ödemeler neticesinde kalan tecilli borç tutarının zorunlu teminat tutarının altına inmesi durumunda, yapılan ödemeler nispetinde kaldırılır.

(Değişik fıkra: 04/06/2008 - 5766 S.K./6.mad) Tecil yetkisini kullanacak ve bu yetkiyi devredebilecek olan makamlar; tecil edilecek amme alacaklarını tür ve tutar olarak belirlemeye, amme borçlusunun faaliyetine devam edip etmediğini esas alarak tecil edilecek alacakları tespit etmeye, tecilde taksit zamanlarını ve diğer şartları tayin etmeye yetkilidir.

Tecilde taksit zamanları ve diğer şartlar tecile yetkili makamlarca tespit olunur.

Tecil şartlarına riayet edilmemesi, değerini kaybeden teminatın veya mahcuz malların tamamlanmaması veya yerlerine başkalarının gösterilmemesi hallerinde amme alacağı muaccel olur.

(Ek fıkra: 25/05/1995 - 4108/13 md.) Tecil edilen amme alacağının gecikme zammı tatbik edilmeyen alacaklardan olması halinde, ödenen tecil faizleri iade veya mahsup edilmez.

3- İCRANIN KAZA MERCİLERİNCE TEHİRİ

Madde 49 - İdarece tecil edilmiş bir amme alacağı hakkında kaza mercilerince icranın tehiri kararı verilmişse: Kaza mercilerinin tehir müddeti tecil müddetinden az olduğu takdirde; tecil olunan alacak icranın tehiri müddetinin sonundan tecil müddeti sonuna kadar olan müddet içinde ve kaza mercilerinin tehiri dolayısıyla zamanında ödenmemiş borç miktarıyla birlikte yeniden taksite bağlanarak alınır. Kaza mercilerinin tehir müddeti tecil müddetinden çok ise; evvelce yapılan tecil hükümsüzdür

Takibatın kaza mercilerine tehiri kanuni tecil müddetini aştığı takdirde tecil müddeti uzatılmaz.

4- ÖLÜM HALİNDE TAKİBİN GERİ BIRAKILMASI

Madde 50 - Karısı yahut kocası, kan ve sıhriyet itibariyle usul veya fûruundan birisi ölen borçlu hakkındaki takip ölüm günü ile beraber üç gün için geri bırakılır.

Borçlunun ölümü halinde terekenin borçlarından dolayı ölüm günü ile beraber üç gün için takip geri bırakılır. üç günün bitiminden terekenin borçları için takibata devam olunur.

Mirasçılar, mirası kabul veya ret etmemişlerse bu hususta Medeni Kanundaki muayyen müddetler geçinceye kadar takip geri bırakılır.

5- TRT DE TECİL UYGULMASINA İLİŞKİN UYGULMA ÖNERİLERİMİZ

TRT bandrol alacaklarında ödeme güçlüğü içerisinde bulunan mükelleflere 683 sayılı kanunda belirlenen şartlar dahilinde TECİL yapılarak ödeme kolaylığı sağlanması mümkündür.

Bununla birlikte TECİL yetkisinin nasıl kullanılacağı yönünde TRT mevzuatında özel bir düzenleme bulunmamaktadır.

Keza 6183 sayılı kanundaki cebri takip usulleri olan HACİZ vb. konuların yanında TEMİNATLI bandrol verilmesi halinde ödeme yapılmaması halinde Teminatın irat kaydedilmesi ile ilgili 683 sayılı kanunda belirlenen süreler ve usullerin uygulanması konusunda da TRT mevzuatında bir düzenleme yoktur.

İVEDİ olarak TRT Bandrol alacaklarında 6183 sayılı kanun uygulamasına ilişkin olarak ikincil mevzuat düzenlemesi yapılmalıdır.

Bu düzenleme yapılana kadar TECİL uygulaması açısından ise 6183 sayılı kanun uygulaması konusunda yetki verilmiş olan Muhasebe ve Finansman Dairesi Başkanlığı yetkili olmakla birlikte TECİL ile ilgili süreler açısından Genel Müdürlükten veya Yönetim Kurulundan olur alınmasının faydalı olacağını düşünmekteyim.

TRT BANDROL ALACAKLARINA İLİŞKİN YAPILACAK OLAN HACİZ UYGULAMASI VE HACİZ KONABİLECEK VARLIKLAR

ABDULLAH ÇAVUŞ/TRT Strateji Uzmanı

3093 Sayılı TRT Gelirleri Kanununun 5/a maddesinde bandrol ücreti ana para alacağı ile ilgili olarak; kanuni süresinde ödenmeyen bandrol ücreti alacaklarının cebri takip ve tahsil işlemlerinin 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü hakkındaki Kanun hükümlerine göre yapılacağına yönelik düzenleme bulunmaktadır.

Keza 3093 sayılı kanununun 5/f maddesi ile ceza başlıklı 6. Maddesine göre kesilecek olan idari para cezalarının da kanuni süreleri içinde ödenmemesi halinde cebri takip ve tahsil işlemlerinin 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü hakkındaki Kanun hükümlerine göre yapılacağına yönelik düzenleme bulunmaktadır.

I- HACİZ TANIMI VE HACZE KONU MALLAR?

Mali Hukukta Haciz; “Bir alacağın ödenmesi için borçlunun parasına, aylığına veya malına icra dairesi tarafından el konulması” Şeklinde tanımlanmaktadır.

6183 Sayılı Kanununun 62 ve müteakip maddelerinde haciz müessesesine değinilmiş olup buna göre haciz, borçlunun mal bildiriminde gösterilen veya tahsil dairesince saptanan borçlu veya üçüncü kişiler elindeki menkul ile gayrimenkuller de, alacak ve haklarından amme alacağına yetecek miktarına tahsil dairesince el konulmasıdır.

Haciz işleminin başlatılmasının ön koşulu hiç şüphe yok ki ödeme emrinin tebliğ edilmesidir. Ancak ödeme emrine karşı dava açılması yürütmeyi durdurmadığı için davanın kesinleşmesi beklenmeden haciz işlemi yapılabilir.

Borçlunun mallarından hangilerinin haczedileceği hakkında karar verirken 6183 sayılı kanun hükümlerini göz önünde tutmak gerekir. Haczedilemeyecek mallar, kısmen haczedilecek mallar ve yetişmemiş malların haczi ile ilgili hükümler dikkate alınması gerekir.

Bunun yanında borçlunun mal bildiriminde gösterdiği menkul ve gayrimenkul mallar teminat olarak değerlendirilemez ancak haciz varakasına istinaden haczedilmesi gerekir.

Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun’un 62. Maddesi HACİZ başlığını taşımaktadır.

Bu madde hükmü aynen aşağıdaki gibidir.

“Borçlunun, mal bildiriminde gösterilen veya tahsil dairesince tespit edilen borçlu veya üçüncü şahıslar elindeki menkul malları ile gayrimenkullerinden, alacak ve haklarından amme alacağına yetecek miktarı tahsil dairesince haczolunur.”

hükmü yer almaktadır.

Maddeden de anlaşılacağı üzere hacze konu hususlar;

- 1- Menkul mallar,
- 2- Gayrimenkul mallar,
- 3- Alacaklar,
- 4- Haklar

II- BORÇLUYA AİT OLUP ÜÇÜNCÜ ŞAHISLARDA BULUNAN VE ÜÇÜNCÜ ŞAHISLARA AİT OLUP BORÇLUDA BULUNAN VARLIKLARIN HACZİ:

Yukarıda sayılan hacze konusu varlıkların üçüncü şahsıların elinde olması haczine mani değildir.

Burada belirtilmesi gereken önemli bir hususta borçlunun kamu alacağına yetecek miktardaki malvarlığına el konulur.

Haciz işlemi uygulanırken borçlunun elinde veya üçüncü şahıs elinde bulunan haczedilebilecek her türlü varlığa ilişkin olarak borçlu tarafından üçüncü şahıslara ait olduğu iddia edilebilir.

Bununla ilgili olarak Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun’un 66-68 maddelerinde usule ilişkin düzenlemeler yapılmıştır.

Buna göre;

“Madde 66 – Borçlu, elinde bulunan bir malı üçüncü şahsın mülkü veya rehin olarak gösterdiği yahut üçüncü bir şahıs tarafından o mal üzerinde mülkiyet veya rehin hakkı iddia edildiği takdirde, haczi yapan memur bunu haciz zaptına geçirir. Keyfiyet, iddia borçlu tarafından yapılmışsa üçüncü şahsa, üçüncü şahıs tarafından yapılmışsa borçluya bildirilir.

Tahsil dairesi, haciz zaptını aldığı tarihten itibaren 7 gün içinde iddiayı reddetmediği takdirde istihkak iddiasını kabul etmiş sayılır. Üçüncü şahıs, tebliğ tarihinden itibaren 7 gün içinde itiraz etmediği takdirde istihkak iddiası dinlenmez.

İstihkak iddiası tahsil dairesince kabul edilmez veya borçlu tarafından istihkak iddiasına itiraz edilirse, 7 gün içinde mahkemeye müracaat etmesi lüzumu tahsil dairesince üçüncü şahsa bildirilir. Müddetinde dava açılmadığı takdirde istihkak iddiasından vazgeçilmiş sayılır.

Hükümleri bulunmaktadır.

Öte yandan 6183 sayılı kanunun 67. Maddesinde de Üçüncü şahıs elinde haczedilen mallara karşı istihkak iddialarına ilişkin düzenlemeler yapılmıştır.

Madde metni aynen aşağıdaki gibidir.

Madde 67 – Haczedilen mal borçlunun elinde olmayıp da; mal üzerinde mülkiyet veya rehin hakkı iddia eden üçüncü bir şahıs elinde ise keyfiyet, haczi yapan memur tarafından haciz zaptına geçirilir. Malın borçluya ait olduğu iddiasında bulunan tahsil dairesi keyfiyeti alacaklı amme idaresine bildirir. Alacaklı amme idaresi bildirme tarihinden itibaren 15 gün içinde dava açmadığı takdirde istihkak iddiası kabul edilmiş sayılır.

Borçlu ile birlikte ikamet etmekte olan şahıslar tarafından istihkak iddiasında bulunulduğu takdirde mal borçlunun elinde sayılır.

6183 sayılı kanunun 68. Maddesinde de İstihkak iddiaları ile ilgili diğer hükümlere ilişkin düzenlemeler mevcuttur.

Madde 68 – İstihkak davalarına bakmaya haczi yapan tahsil dairesinin bulunduğu mahal mahkemesi yetkilidir. İstihkak davaları diğer işlere takdimen görülür. Davacı takibin tehirini istediği takdirde kendisinde mevcut delillerin mahiyetine göre ve muhtemel zarara karşı kâfi teminat alınmak suretiyle takibin tehirine mahkemece karar verilebilir.

İstihkak davası üzerine takibin tehirine karar verilir ve neticede dava reddolunursa, dava mevzuunu teşkil eden mahcuz malın değerinin % 10 u tutarında tazminat hükmolünür.

Hükümleri bulunmaktadır.

III- HACİZ VARAKASI:

6183 sayılı kanunun 64. Maddesine göre haciz işleminin başlaması için öncelikle haciz varakasının düzenlenmesi ve ilgili tahsil dairesinin en büyük amiri veya yetki devrinde bulunacağı kişiler tarafından onaylanması suretiyle hacze izin verilmesi zorunludur.

Madde hükmü aynen aşağıdaki gibidir.

Haciz varakası:

“Madde 64 – (Değişik birinci fıkra: 25/5/1995 – 4108/14 md.) Haciz muameleleri, tahsil dairelerince düzenlenen ve alacaklı amme idaresinin, mahalli en büyük memuru veya tevkil edeceği memur tarafından tasdik edilen haciz varakalarına dayanılarak yapılır.

Bu varakaların şekli ve ihtiva edeceği bilgiler Maliye Vekaletince belirtilir.”

Haciz varakaları tahsil dairesine borçlunun malvarlığı üzerine, borca yetecek miktarda ve paraya çevrilmek üzere haciz konulmasına izin veren, idarenin kesin, yürütülmesi gerekli, etkili ve tek yanlı işlemlerindedir. Borçlunun mal varlığı üzerine haciz konulması, sadece bu işlemlerin uygulanmasını gösterir.

Kanunda, haciz varakasının borçluya bildirilmesi öngörülmemiştir. Borçluya bildirim zorunlu olmayan bu işlemler kural olarak, haczin uygulanması suretiyle borçlunun bilgisine sunulmaktadır.

Cebren takibe ödeme emri tebliğ edilerek ve borçludan borcu 15 GÜN içinde ödemesi veya aynı sürede mal bildirimini istenerek başlanmaktadır.

6183 Sayılı Kanunda Ödeme Emri 55. Madde de düzenlenmiştir.

Bu düzenleme aynen aşağıdaki gibidir.

Ödeme emri:

“Madde 55 – Amme alacağını vadesinde ödemiyenlere, 15 gün içinde borçlarını ödemeleri veya mal bildiriminde bulunmaları lüzumu bir “ödeme emri” ile tebliğ olunur.

Ödeme emrinde borcun asıl ve ferilerinin mahiyet ve miktarları, nereye ödeneceği, müddetinde ödemediği veya mal bildiriminde bulunmadığı takdirde borcun cebren tahsil ve borçlunun mal bildiriminde bulununcaya kadar üç ayı geçmemek üzere hapis ile tazyik olunacağı, gerçeğe aykırı bildirimde bulunduğu takdirde hapis ile cezalandırılacağı kayıtlı bulunur. Ayrıca, borçlunun 114 üncü maddedeki vazifeleri ve bu vazifeleri yerine getirmediği takdirde hakkında tatbik edilecek olan ceza bu ödeme emrinde kendisine bildirilir.”

Kendisine ödeme emri tebliğ edilen kimse 15 GÜN içinde dava açmaz, borcu ödemez ve mal bildirimini de yapmazsa yasadan dolayı cebren takibe devam edilerek borçlunun, idare tarafından saptanan hak, alacak ve mallarının haczine izin veren haciz kararı alınır. Bu karar haciz varakasının düzenlenmesi ile alınır.

Buna göre, haciz muameleleri tahsil dairelerince düzenlenen ve alacaklı amme idaresinin mahalli en büyük memurluğunca tasdik edilen haciz varakalarına dayanılarak yapılır.

Haciz kararlarının ilgililere tebliği gerekmemektedir. İlgililer ise haciz kararı alındığını, mal, hak ve alacaklarına haciz kararının uygulanmasıyla haberdar olmaktadır.

Amme borçlularının, mal varlığına dahil olan menkul veya gayrimenkul malları ile hak ve alacaklarına haciz tatbik edilebilmesi için hacze yetki veren haciz varakasının düzenlenerek onaylanması gerekmektedir.

Amme borçlusu tarafından gerek mal bildiriminde gösterilen mallar gerekse mevzuatta yer verilen gerekçeler nedeniyle gösterilen teminatlar ile tahsil dairesi tarafından tespit edilen mallar haciz varakalarına istinaden haczedilir.

6183 sayılı Kanununun 64 üncü maddesinde yapılan değişiklikle, haciz varakalarının alacaklı amme idaresinin mahalli en büyük memuru veya tevkil edeceği memur tarafından tasdik edileceği düzenlendiğinden, haciz varakalarının bizzat ve mutlaka alacaklı amme idaresinin mahalli en büyük memuru tarafından imzalanması gerekmez.

Sonuç olarak;

1- Haciz işleminden önce ÖDEME EMERİ düzenlenmesi gerekmektedir.

2- Haciz işlemine başlamak için Ödeme emrinde belirtilen 15 GÜN (ki eskiden 7 Gündü) süreye rağmen borcun ödenmemiş olması gerekmektedir.

3-Haciz işleminin başlaması için özel bir yetki devri yoksa TRT Genel Müdürünün imza edeceği HACİZ VARAKASI nın düzenlenmesi zorunludur.

4- Hacize konu varlıklar;

a- Menkul mallar,

b- Gayrimenkul mallar,

c- Alacaklar,

d- Haklardır

5- Borçluya ait olup 3. Kişilerin elinde bulunan varlıklara da haciz uygulanabilir.

BANDROL VE ENERJİ PAYI ALACAKLARI İÇİN AF VE YENİDEN YAPILANMA (6111 SAYILI KANUN)

Abdullah ÇAVUŞ/TRT Strateji Uzmanı

6111 sayılı Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılması ile Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu ve Diğer Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun 25/2/2011 tarihli ve 1. Mükerrer 27857 sayılı Resmi Gazetede yayımlanmış ve Kanunun bazı alacakların yeniden yapılandırılmasına ilişkin hükümleri yayımı tarihinde yürürlüğe girmiştir.

Beş kısımdan oluşan 6111 sayılı Kanunun; Birinci Kısımında genel hükümler, İkinci Kısımında Maliye Bakanlığına, Gümrük Müsteşarlığına, il özel idarelerine ve belediyelere bağlı tahsil dairelerince takip edilen amme alacakları ile belediyelerin ve büyükşehir belediyeleri su ve kanalizasyon idarelerinin bazı alacaklarına ilişkin hükümler (birinci bölümünde tahsilatın hızlandırılmasına ilişkin hükümler, ikinci bölümünde inceleme ve tarhiyat safhasında bulunan işlemler, üçüncü bölümünde matrah ve vergi artırımı, dördüncü bölümünde stok beyanları), Üçüncü Kısımında Sosyal Güvenlik Kurumuna bağlı tahsil dairelerince takip edilen alacaklara ilişkin hükümler, Dördüncü Kısımında çeşitli ve ortak hükümler yer almakta olup, Beşinci Kısımında ise bazı kanunlarda değişiklik yapılmasına ilişkin hükümler ve son hükümlere yer verilmiştir.

6111 sayılı kanunun 17/8-a ve b maddelerinde, 3093 sayılı TRT Gelirleri Kanunu hükümleri gereği, TRT tarafından tahsil edilmekte olan bandrol ücretleri ve TRT enerji payı gelirleri konularında da düzenleme yapılmış bulunmaktadır.

Yapılan düzenleme ile Kurumumuza 31.12.2010 tarihinden önceki dönemler için borcu olan TRT'ye bandrol ve Enerji payı ödemekte olan mükelleflere önemli ödeme kolaylığı sağlanmıştır.

6111 sayılı kanunda 3093 sayılı TRT Gelirleri Kanunu kapsamında tahsil edilmekte olan bandrol ücreti ve TRT enerji payı alacaklarına ilişkin düzenlemeler aşağıdaki gibidir.

Madde 17/8- a) 4/12/1984 tarihli ve 3093 sayılı Türkiye Radyo-Televizyon Kurumu Gelirleri Kanunu uyarınca 31/12/2010 tarihine kadar (bu tarih dâhil) Türkiye Radyo-Televizyon Kurumuna bildirilmesi gereken yükümlülüklerle ilişkin olup bu Kanunun yayımlandığı tarihe kadar (bu tarih dâhil) vadesi geldiği halde ödenmemiş veya ödeme süresi geçmemiş olan elektrik enerjisi satış bedeli payı ve bandrol ücretlerinin aslı ile bu alacaklara bağlı gecikme faizi ve faiz yerine bu Kanunun yayımlandığı tarihe kadar TEFE/ÜFE aylık değişim oranları esas alınarak hesaplanacak tutarın, 31/12/2010 tarihinden önce yapılan tespitlere ilişkin olup bu Kanunun yayımlandığı tarih itibarıyla vadesi geldiği halde ödenmemiş olan idari para cezalarının % 25'inin; dava açılmaması, açılmış davalardan vazgeçilmesi şartıyla, bu Kanunda belirtilen süre ve şekilde tamamen ödenmesi halinde, bu alacaklara bağlı gecikme faizi ve faizin tamamı ile idari para cezalarının kalan % 75'inin tahsilinden vazgeçilir. Bu hükümden yararlanmak

üzere başvuruda bulunan borçluların bu fıkra hükmünden yararlanabilmesi için ilk taksit ödeme süresi içerisinde Kurum tarafından hesaplanan takip masraflarını da ödemeleri şarttır.

Madde 17/8-b) Bu fıkranın kapsadığı dönemlere ilişkin olarak, bu Kanunun yayımlandığı tarihten önce başlanıldığı halde, bu tarihe kadar tamamlanamamış olan bandrol ücretleri ve elektrik enerjisi satış bedeli payına ilişkin incelemelere devam edilir. Bu incelemelerin tamamlanmasından sonra hesaplanan bandrol ücretleri ve elektrik enerjisi satış bedeli payının tamamı ve kesilen idari para cezalarının % 25'i ile bu tutarlara gecikme faizi ve faiz yerine bu Kanunun yayımlandığı tarihe kadar TEFE/ÜFE aylık değişim oranları esas alınarak hesaplanacak tutar ile bu tarihten sonra ilgiliye yapılacak bildirim tarihine kadar geçen süre için 6183 sayılı Kanunun 51 inci maddesine göre belirlenen oranda hesaplanan faizin tamamının, bildirim tarihinden itibaren altmış gün içerisinde yazılı başvuruda bulunularak, ilk taksit başvuru süresinde başlamak üzere ikişer aylık dönemler halinde altı eşit taksitte ödenmesi şartıyla, bandrol ücretine bağlı idari para cezalarının kalan % 75'i ile gecikme faizi ve faizin tamamının tahsilinden vazgeçilir.

Hükümleri bulunmaktadır. Buna hükümlerden hareketle kanun kapsamındaki TRT alacaklarının kapsamı, dönemleri, ödeme süreleri, taksit sayıları, taksitlere uygulanacak olan katsayı, vazgeçilen alacak tutarları ve başvuru şartları aşağıda olduğu gibidir.

1-KANUN KAPSAMINA GİREN ALACAĞIN TÜRÜ

6111 sayılı kanun ile yapılan düzenleme sonucu kanun kapsamına giren TRT alacakları şunlardır.

a- Bandrol Ücreti Gelirleri:

3093 sayılı TRT Gelirleri Kanunu hükümlerine göre bandrole tabi cihazların satışından önce bir defaya mahsus olmak üzere, bu cihazların imalatçı veya ithalatçıları tarafından kanunda yazılı matrah ve oranlar dahilinde TRT'ye ödenmekte olan bandrol ücreti gelirleri.

b- Bandrolsüz Cihaz Satan ve Alanlar Adına Kesilen İdari Para Cezaları:

3093 sayılı TRT Gelirleri Kanununun 6. maddesi ile 5326 sayılı Kabahatler Kanunu uyarınca bandrolsüz cihaz satan ve alanlar adına kesilmekte olan idari para cezaları.

c-Nihai Tüketicilere Yapılan Elektrik Enerjisi Satışları Üzerinden Tahsil Edilmekte Olan TRT Enerji Payları:

3093 sayılı TRT Gelirleri Kanununun 4/c ve 5/c maddesi hükümlerine göre, nihai tüketicilere elektrik enerjisi satan lisans sahibi tüzel kişilerce bu satışlar üzerinden kanunda gösterilen matrah ve nispetler dahilinde TRT'ye yapılan TRT enerji payı ödemeleri.

d-Gecikme Faizi ve Faizler:

3093 sayılı TRT Gelirleri Kanununun 5/a maddesine göre bandrol ücreti alacaklarının kanuni süresinde ödenmemesi halinde ödenmeyen süreler için en yüksek ticari kredi faizi oranında hesaplanan ve 6183 sayılı kanuna göre tahsil edilmekte olan faizler.

3093 sayılı TRT Gelirleri Kanununun 5/c maddesi uyarınca, nihai tüketicilere yapılan elektrik enerjisi satışı üzerinden, lisans sahibi tüzel kişiler tarafından hesaplanarak TRT'ye yapılması gereken ödemelerin geciktirilmesi halinde, her geçen ay ve kesri için, nihai tüketiciye elektrik enerjisi satışı yapan lisans sahibi tüzel kişilere 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunda öngörülen gecikme zammı oranında yürütülmekte olan gecikme faizi.

2- YAPILANDIRMA KAPSAMINDAKİ ALACAĞIN DÖNEMİ:

6111 sayılı kanunda kanun kapsamındaki alacakların dönemi ile ilgili olarak 31.12.2010 tarihi belirlenmiş durumdadır. Bilindiği üzere 3093 sayılı kanunun 5. maddesinde TRT enerji payı alacakları ve bandrol ücreti alacaklarının Kurumumuza intikali ile ilgili değişik ödeme süreleri tespit edilmiş durumdadır.

Buna göre; Nihai tüketiciye elektrik enerjisi satışı yapan lisans sahibi tüzel kişiler, 3093 sayılı Kanununun 4 üncü maddesinin (c) bendine göre hesaplanacak bedeller en geç tahakkuku takip eden ikinci ayın yirmi beşinde TRT'ye ödemek zorundadırlar.

3093 sayılı Kanun hükümleri gereği bandrole tabi cihaz imalatçısı veya ithalatçısı olup bu cihazları satan mükellefler tarafından kanunda gösterilen matrah ve oranlar dahilinde satıştan önce tahsil edilecek olan bandrol ücreti gelirleri ise imalatçı veya ithalatçılar tarafından en geç müteakip üçüncü ayın onuna kadar Türkiye Radyo-Televizyon Kurumuna bir beyanname ile bildirerek ve aynı süre içerisinde ödemekle yükümlüdürler.

Bu hükümlerden hareketle;

a- Enerji Payı Gelirlerinde Yapılandırılan Alacağın Dönemleri:

Enerji Payı Geliri ile ilgili olarak lisans sahibi tüzel kişilerce nihai tüketicilere yapılan satışlar üzerinden tahsil edilen TRT payları ile ilgili olarak Kasım ve Aralık 2010 dönemlerine beyan ve ödeme dönemi Kasım ayı için 25 Ocak 2011, Aralık ayı için ise 25 Şubat 2011 dönemleri olacağı için bu dönemlere ilişkin anılan tarihlerde ödenmesi gereken alacaklarda 6111 sayılı kanun kapsamında değerlendirilecektir.

b-Bandrol Ücreti Gelirlerinde Yapılandırılan Alacağın Dönemleri:

Bandrole tabi cihaz imalatçısı veya ithalatçısı mükelleflerce bu cihazların satışından önce tahsil edilerek kurumumuza ödenmesi gereken bandrol ücreti gelirlerinden Ekim,Kasım,Aralık dönemlerinde tahsil edilenler yukarıda belirtilen kanun hükümleri gereği takip eden üçüncü ayın onuna kadar Kurumumuza bir beyanname ile beyan edilip ödenmek zorunda olduğu için, Ekim,Kasım;Aralık 2010 dönemlerine ait olan alacaklarımızdan sırasıyla Ocak,Şubat ve Mart 2011 dönemlerinde ödenecek olan alacaklarda 6111 sayılı kanun kapsamında değerlendirilecektir.

3- 6111 SAYILI KANUN KAPSAMINDA YENİDEN YAPILANDIRMA HALİNDE KURUMUMUZCA VAZGEÇİLEN ALACAK TUTARLARI:

a-Alacak Asılları:

6111 sayılı kanun kapsamında yeniden yapılandırmaya tabi tutulacak olan bandrol ücreti ve TRT enerji payı alacaklarının asıllarının tamamının ödenmesi gerekmektedir. Alacak asılları konusunda indirim yoktur.

b- İdari Para Cezaları:

3093 sayılı TRT Gelirleri Kanununun 6. maddesine göre bandrolsüz cihaz satan mükellefler adına bandrolsüz satılan cihazın satış bedeli kadar idari para cezası kesilmesi gerekmektedir. Bandrolsüz cihazı satın alan, kullanan ve devir alanlara ise bandrole tabi cihazın satış bedelinin yarısı kadar idari para cezası kesilmektedir.

Anılan idari para cezaları 5326 sayılı kabahatler kanunundaki süreler dahilinde kurumumuza ödenmek zorundadır. Kanuni sürelerinde ödenmeyenlerin cebri tahsil işlemleri ise 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkındaki Kanun hükümlerine göre yerine getirilmektedir. *Mükelleflerce kanun kapsamında idari para cezalarının yapılandırılmasının talep edilmesi halinde 31.12.2010 tarihinden önceki dönemlere ilişkin idari para cezalarının %75 inden vazgeçilmektedir.*

c- Gecikme Faizi ve Faizler:

6111 sayılı kanundan yararlanmak isteyen mükellefler; bandrol ve enerji payı alacaklarının kanuni süresinde ödenmemesi halinde 2. maddede belirtilen şekilde uygulanmakta olan faiz ve faizler yerine ilgili yıllardaki TEFE/ÜFE ortalamasına göre bulunacak faizler üzerinden borçlarını ödeyeceklerdir. Sonuç olarak, bandrol ücreti borcu olan mükellefler için en yüksek ticari kredi faizi yerine (ki halen %70 olarak uygulanmakta) TEFE/ÜFE oranında faiz ödemek suretiyle borçlarını ödeyebileceklerdir.

Keza enerji payı alacaklarının kanuni süresinde ödenmemesi halinde 6183 sayılı kanun uyarınca uygulanmakta olan gecikme faizi yerine de TÜFE/EFE oranlarında faiz uygulanacak olup, daha önce hesaplanan faizler terkin edilecektir.

4- DAVA KONUSU YAPILMIŞ ALACAKLARDA YAPILANDIRMA:

6111 sayılı kanunun 17/8-a-b maddelerine göre; Kurumumuz tarafından yapılan Bandrol ücreti ana para ve faizi ile bandrolsüz cihaz satışlarından dolayı kesilen idari para cezaları ve TRT enerji payı aslı ve faizlerine karşı açılan davalardan mükelleflerce vazgeçilmesi ve dava masrafların talepte bulunan mükelleflerce ilk taksitin ödenme süresi içerisinde ödenmesi halinde 6111 sayılı kanun hükümlerinden yararlanarak borçlarını yeniden yapılandırmaları mümkün bulunmaktadır.

5- 6111 SAYILI KANUNDAN YARARLANMAK İÇİN SON BAŞVURU TARİHİ:

6111 sayılı Kanun hükümlerinden yararlanmak isteyen borçluların kanunun 18. maddesine göre Kanunun yayımlandığı tarihi izleyen ikinci ayın sonuna kadar ilgili idareye başvuruda bulunmaları gerekmektedir. Buradan hareketle, söz konusu yapılandırma için TRT'ye son başvuru tarihi olarak 30.04.2011 tarihi belirlenmiştir.

Bununla birlikte kanunun 17/8-b maddesine göre; 31.12.2010 tarihinden önceki dönemlere ilişkin olarak incelemesine başlanılmış olan mükellef incelemelerine devam edileceği ve anılan dönemlere ilişkin inceleme raporlarından hareketle yapılacak tarhiyatların mükelleflere tebliğinden itibaren 60 gün içerisinde başvurulması halinde 6111 sayılı kanun hükümlerinden ileriye dönük yararlanılması da mümkün bulunmaktadır.

6- ÖDEME SÜRELERİ VE TAKSİT:

6111 sayılı kanunun 18. maddesine göre kanundan yararlanmak isteyenlerin kanun kapsamındaki alacaklarını peşin olarak ödeyebilecekleri gibi maksimum 18 taksit halinde de ödeyebileceklerdir.

Anılan maddeye göre TRT alacaklarının peşin yada taksitli ödenmesi halinde ilk taksiti kanunun yayım tarihini takip eden üçüncü ayın sonuna kadar ödenebilecektir. Kanuna göre; Taksitle ödenmek istenmesi halinde, ilgili maddelerde yer alan hükümler saklı kalmak şartıyla, borçluların başvuru sırasında altı, dokuz, oniki veya on sekiz eşit taksitte ödeme seçeneklerinden birini tercih etmeleri şarttır. Tercih edilen taksit süresinden daha uzun bir sürede ödeme yapılamaz.

7- TAKSİTLE YAPILACAK ÖDEMELERİNDE İLGİLİ MADDELERE GÖRE BELİRLENEN İLAVE TUTAR:

Taksitle ödeme talep edilmesi halinde taksit dönemleri için kanunun 18/c maddesinde belirlenen oranlarda ilave yapılacağı hüküm altına alınmıştır.

Buna göre toplam alacak;

- a- Altı eşit taksit için (1,05)
- b- Dokuz eşit taksit için (1,07)
- c- On iki eşit taksit için (1,10)
- d- On sekiz eşit taksit için (1,15)

Katsayısı ile çarpılacak ve bulunan tutar taksit sayısına bölünmek suretiyle ikişer aylık dönemler halinde ödenecek taksit tutarı hesaplanacaktır.

8- SÜRESİNDE ÖDENMEYEN TAKSİTLER:

Kanunun 19. maddesine göre; Kanuna göre ödenmesi gereken taksitlerden; bir takvim yılında iki veya daha az taksitin, süresinde ödenmemesi veya eksik ödenmesi halinde, ödenmeyen veya eksik ödenen taksit tutarlarının son taksiti izleyen ayın sonuna kadar, gecikilen her ay ve kesri için 6183 sayılı Kanunun 51 inci maddesine göre belirlenen gecikme zammı oranında hesaplanacak geç ödeme zammı ile birlikte ödenmesi şartıyla bu kanun hükümlerinden yararlanır.

Süresinde ödenmeyen veya eksik ödenen taksitlerin belirtilen şekilde de ödenmemesi veya bir takvim yılında ikiden fazla taksitin süresinde ödenmemesi veya eksik ödenmesi halinde matrah ve vergi artırımına ilişkin hükümler saklı kalmak kaydıyla bu Kanun hükümlerinden yararlanma hakkı kaybedilir.

BANDROL PİYASA DENETİMLERİ VE İNCELEME YAPMA YETKİSİ KİMLERDEDİR?

Abdullah ÇAVUŞ/TRT Strateji Uzmanı

TRT gelirleri kanununda inceleme ve piyasa denetimleri ayrı ayrı düzenlenmiştir. Piyasada perakendecilerde satılan bandrole tabi cihazlarda bandrol olup olmadığının denetimlerini yapma yetkisi TRT'nin görevlendireceği denetim elemanlarına verilmiş iken imalatçı ve ithalatçı firmalarla ilgili inceleme yetkisi Vergi Usul Kanunu 135. Maddesindeki inceleme elemanlarına verilmiştir.

3093 sayılı kanunun 10. Maddesi hükmü aynen aşağıdaki gibidir.

“Bu Kanunun uygulanması ile ilgili olarak, bandrole tabi cihazları, satın alan, devralan, toptan veya perakende satışını yapan firmalar ile bu cihazları kullananların kontrol ve denetimleri Kurumun görevlendireceği denetim elemanlarınca yapılır ve tespit edilen bandrolsüz her bir cihaz için Kurumca bu Kanunun 6 ncı maddesindeki hükümler uygulanır. İmalatçı, ithalatçı ve ihracatçıların, Türkiye Elektrik Dağıtım A.Ş. ve Türkiye Elektrik Üretim-İletim A.Ş. ile bu kuruluşların dışında kanunla elektrik üretimi ile iletimi tesisleri kurmaya ve işletmeye, dağıtım ve ticaretini yapmaya yetkili kılınan diğer kurum, kuruluş ve işletmelerin denetimleri, Türkiye Radyo-Televizyon Kurumunun talebi üzerine 213 sayılı Vergi Usul Kanununun 135 inci maddesinde belirtilen incelemeye yetkililer tarafından yapılır ve sonuçları Kuruma bildirilir”.

Bununla birlikte Maliye Bakanlığı Vergi İnceleme Elemanlarının asli işlerinin vergi incelemesi olmasından hareketle, gönderilen inceleme taleplerin sonuçlanmasında ciddi gecikmeler olmakta ve bazı inceleme sonuçları zamanaşımı sürelerinin bitmesine çok yakın sürelerde geldiği için tebligatlarda ciddi sorunlar yaşanmasına neden olunmaktaydı.

Bu tespitten hareketle TRT Kurumu gelir denetimi yapmak üzere Mali Denetçilik ünvanlı yeni bir birim oluşturmuş ve buraya Maliye Bakanlığı Vergi İnceleme elemanlarından naklen Mali Denetçi almıştır.

Bu birimin oluşturulmasının dayanağı da bizatihi 10. Maddenin kendisi olduğu gibi 2014 yılında 3093 sayılı kanuna eklenen 5. Maddenin (f) bendidir. Bu bent aynen aşağıdaki gibidir.

f) (Ek: 10/9/2014-6552/105 md.) Kurum, bu Kanun kapsamında ödenmesi gereken bandrol ücreti ve enerji payı ile ilgili olarak firmalar ile ilgili kamu kurum ve kuruluşlarından bilgi ve belge talebinde bulunabilir, ilgililere bandrole tabi cihazların kullanımına veya satışına izin verilmeden veya gümrük işlemlerinden önce bandrol yükümlülüğüne ilişkin olarak Kurumdan alınacak olan belgenin ibraz zorunluluğunu getirebilir, bu yükümlülüklerle uymayanlar ile istenilen bilgileri vermeyenler hakkında Genel Müdürlük tarafından 5.000 Türk lirasına kadar idari para cezası verilir. Verilen idari para cezaları tebliğ edildiği tarihten itibaren bir ay içinde ödenir ve Kurum bütçesine gelir kaydedilir. Bu cezalar

hakkında 30/3/2005 tarihli ve 5326 sayılı Kabahatler Kanunu hükümleri uygulanır. Ödeme süresi içinde ödenmeyen idari para cezaları hakkında 6183 sayılı Kanuna göre işlem yapılır. Bu maddeye göre kesilecek idari para cezalarına karşı, ilgisine tebliğ tarihinden itibaren, bir ay içinde yetkili idare mahkemesinde dava açılabilir.

TRT bu madde düzenlemesi ile bandrole tabi mükellefler ve enerji payı ödemekle ilgili mükelleflerden ödemelerin doğruluğunu tevsik edebilmek amacıyla bilgi ve belge isteme yetkisi almış ve bu zorunluluğa uymayan mükelleflere de 5.000 TL idari para cezası kesileceğine yönelik düzenleme yapılmıştır.

Kurumun teşkilat yapısında bu yetkileri halen Muhasebe ve Finansman Dairesi Başkanlığı kullanmaktadır.

Adı geçen Başkanlık ilgili müdürlükler ve Başkana bağlı olarak çalışmakta olan Mali Denetçiler kanalıyla bu denetim yetkisini kullanmaktadır.

Nitekim bandrol yönetmeliğinin “Bandrol Denetimi” başlıklı 13. Madde hükmü aynen aşağıdaki gibidir.

MADDE 13. - 3093 sayılı Türkiye Radyo-Televizyon Gelirleri Kanunu'nun 6'ncı maddesinde yer alan hükümlerin yerine getirilmesi ve denetlenmesi Muhasebe ve Finansman Dairesi Başkanlığınca sağlanır.

Yönetmeliğin 14. Maddesinde ise “Yukarıdaki şartları kısmen veya tamamen yerine getirmeyen gerçek ve hükmî şahıslara eksikliklerini tamamlamadıkları sürece bandrol verilmez.”

Hükmü ile başkanlığa idari para cezasının yanında ikinci bir müeyyide uygulama yetkisi verildiği görülmektedir.

Türkiye Radyo Televizyon Kurumu Mali Denetçileri Çalışma Yönetmeliğinin 32. Maddesinde Mali Denetçilerin Yetkileri düzenlenmiş olup madde hükmü aynen aşağıdaki gibidir.

Mali denetçilerin görev ve yetkileri

MADDE 32 – (1) Mali denetçilerin görev ve yetkileri aşağıdaki gibidir:

a) Kurum gelirlerinin, Kanunda yazılı matrah ve oranlar dâhilinde hesaplanarak Kuruma tam ve zamanında ödenip ödenmediği konularında inceleme ve denetim yapmak, ilave tarhiyat tespit edilmesi halinde gereği ile ilgili rapor düzenlemek.

b) İmalatçı ve ithalatçı mükelleflerin Kuruma ödemeleri gereken bandrol ücretlerini tam ve zamanında ödeyip ödemediklerinin tespiti amacıyla, bandrole tabi cihaz alım satımı ile sınırlı olmak üzere defter ve belgeleri üzerinde sınırlı inceleme yapmak.

c) Kurumun bilgisi dışında kalan bandrole tabi cihaz imalatçısı ya da ithalatçısı firmaların kayıt altına alınmasını temin etmek amacıyla kamu kurum ve kuruluşlarından istenilen bilgiler üzerinde çalışmalar yapmak.

ç) İmalatçı ve ithalatçı firmalarca satılan ancak, arızalı olduğu veya başka nedenlerle iade alındığı beyan edilen bandrole tabi cihazlar üzerindeki bandrollerin, sökümüne nezaret etmek, sökülen bandrolleri tutanak ile firmadan teslim almak, söz konusu iadelerin doğruluğunu tespit etmek amacıyla, firmalar nezdinde konuyla sınırlı olarak, iade faturaları, KDV düzeltme beyanları, gümrük giriş beyannameleri ve garanti belgeleri üzerinden inceleme yapmak.

d) Denetim Programı gereğince mükelleflere bandrol vermekte olan merkez ve taşra birimlerinin bandrol verilmesi ile ilgili iş ve işlemlerinin mevzuata uygunluğunu denetlemek.

e) Kurum gelirleri ile ilgili denetim ve inceleme sırasında belirlenen aksaklık ve noksanlıkların düzeltilerek tekrarının önlenmesi ile çalışmaların daha verimli düzeye getirilmesi için görüş ve öneri raporu düzenlemek.

f) Bandrolsüz cihaz satışı yapan imalatçı ve ithalatçı firmaların bandrol ücreti ödemelerinin doğruluğunun ve bandrole tabi cihazları bandrolsüz satın alan, devralan veya kullananların tespiti amacıyla piyasa denetimleri yapmak.

TRT BANDROL-ENERJİ PAYI İNCELEMELERİNE DEFTER BELGE İBRAZ ETMEME VE BİLGİ VERMEMENİN CEZASI

Abdullah ÇAVUŞ/ TRT Strateji Uzmanı

Anayasamız ve Kuruluş Kanunu ile KAMU HİZMETİ YAYINCISI KURULUŞ GÖREVİ verilmiş olan TRT'nin bu görevini özerklik ve tarafsızlık içerisinde yapması amacıyla 1984 yılında 3093 sayılı TRT Gelirleri Kanunu çıkarılmıştır.

Anılan kanuna göre TRT'nin iki önemli gelir kaynağı bulunmaktadır.

- 1- Nihai Tüketicilere yapılan elektrik enerjisi satış bedelleri üzerinden alınan %2 oranındaki TRT Enerji Payı
- 2- Kanunda yazılı bandrole tabi cihazların satışından dolayı bir defaya mahsus olmak tahsil edilen Bandrol Ücretleri

I- BANDROL VE ENERJİ PAYI KONUSUNDA İNCELEMAYA YETKİLİLER KİMLERDİR?

TRT bu gelirlerinin kanunda gösterilen matrah ve nispetler üzerinden hesaplanıp hesaplanmadığını ve kanundaki süreler dahilinde tam olarak ödenip ödenmediğinin tespit etmek amacıyla MALİ DENETÇİ'lik birimini kurmuştur.

Keza TRT 3093 sayılı kanununun 10 . maddesinde de TRT'nin talebi üzerine Maliye Bakanlığı İnceleme Elemanlarına da bandrol ve enerji payı konularında inceleme yaptırma imkanına sahiptir.

1- VERGİ MÜFETTİŞLERİ:

3093 sayılı kanununun 10 maddesi hükmü aynen aşağıdaki gibidir.

Madde 10 – Bu Kanunun uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar ile beyanname, bandrol ve etiketler ile ilgili diğer hususlar Türkiye Radyo – Televizyon Kurumu tarafından tesbit edilir.

Bu Kanunun uygulanması ile ilgili olarak, bandrole tabi cihazları, satın alan, devralan, toptan veya perakende satışını yapan firmalar ile bu cihazları kullananların kontrol ve denetimleri Kurumun görevlendireceği denetim elemanlarınca yapılır ve tespit edilen bandrolsüz her bir cihaz için Kurumca bu Kanununun 6 ncı maddesindeki hükümler uygulanır. İmalatçı, ithalatçı ve ihracatçıların, Türkiye Elektrik Dağıtım A.Ş. ve Türkiye Elektrik Üretim-İletim A.Ş. ile bu kuruluşların dışında kanunla elektrik üretimi ile iletimi tesisleri kurmaya ve işletmeye, dağıtım ve ticaretini yapmaya yetkili kılınan diğer kurum, kuruluş ve işletmelerin denetimleri, Türkiye Radyo-Televizyon Kurumunun talebi üzerine 213 sayılı Vergi Usul Kanununun 135 inci maddesinde belirtilen incelemeye yetkililer tarafından yapılır ve sonuçları Kuruma bildirilir.

2- TRT MALİ DENETÇİLERİ

Öte yandan Mali Denetçilik ile ilgili olarak 19/3/2010 tarihli ve 27526 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Türkiye Radyo-Televizyon Kurumu Mali Denetçilerinin Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik çıkarılmış ve il Mali Denetçiler 3093 sayılı kanununun 10. Maddesinde atıf yapılan 213 sayılı VUK 135. Maddede sayılan Vergi Müfettişleri arasından TRT’ye naklen atanmışlardır.

Bununla birlikte anılan yönetmelik 2013 yılında yeniden kaleme alınmış olup 31.12.2013 tarih ve 28868 sayılı resmi gazetede yayınlanan yönetmelik ile yürürlükten kaldırılmış ve yerine bu yönetmelik kaim olmuştur.

Anılan yönetmeliğin 32. Maddesinde Mali Denetçilerin görev ve sorumlulukları düzenlenmiştir.

Madde hükmü aynen aşağıdaki gibidir.

Mali denetçilerin görev ve yetkileri

MADDE 32 – (1) Mali denetçilerin görev ve yetkileri aşağıdaki gibidir:

a) Kurum gelirlerinin, Kanunda yazılı matrah ve oranlar dâhilinde hesaplanarak Kuruma tam ve zamanında ödenip ödenmediği konularında inceleme ve denetim yapmak, ilave tarhiyat tespit edilmesi halinde gereği ile ilgili rapor düzenlemek.

b) İmalatçı ve ithalatçı mükelleflerin Kuruma ödemeleri gereken bandrol ücretlerini tam ve zamanında ödeyip ödemediklerinin tespiti amacıyla, bandrole tabi cihaz alım satımı ile sınırlı olmak üzere defter ve belgeleri üzerinde sınırlı inceleme yapmak.

c) Kurumun bilgisi dışında kalan bandrole tabi cihaz imalatçısı ya da ithalatçısı firmaların kayıt altına alınmasını temin etmek amacıyla kamu kurum ve kuruluşlarından istenilen bilgiler üzerinde çalışmalar yapmak.

ç) İmalatçı ve ithalatçı firmalarca satılan ancak, arızalı olduğu veya başka nedenlerle iade alındığı beyan edilen bandrole tabi cihazlar üzerindeki bandrollerin, sökümüne nezaret etmek, sökülen bandrolleri tutanak ile firmadan teslim almak, söz konusu iadelerin doğruluğunu tespit etmek amacıyla, firmalar nezdinde konuyla sınırlı olarak, iade faturaları, KDV düzeltme beyanları, gümrük giriş beyannameleri ve garanti belgeleri üzerinden inceleme yapmak.

d) Denetim Programı gereğince mükelleflere bandrol vermekte olan merkez ve taşra birimlerinin bandrol verilmesi ile ilgili iş ve işlemlerinin mevzuata uygunluğunu denetlemek.

e) Kurum gelirleri ile ilgili denetim ve inceleme sırasında belirlenen aksaklık ve noksanlıkların düzeltilerek tekrarının önlenmesi ile çalışmaların daha verimli düzeye getirilmesi için görüş ve öneri raporu düzenlemek.

f) Bandrolsüz cihaz satışı yapan imalatçı ve ithalatçı firmaların bandrol ücreti ödemelerinin doğruluğunun ve bandrole tabi cihazları bandrolsüz satın alan, devralan veya kullananların tespiti amacıyla piyasa denetimleri yapmak.

g) Kurumun merkez ve taşra teşkilatı muhasebe birimlerinde Kurum harcamalarının mali mevzuat, tek düzen hesap planı ve genel kabul görmüş muhasebe ilke ve prensipleri çerçevesinde tutulmakta olan kayıtların ve bu kayıtların ekinde yer alan tevsik edici belgelerin mevzuata uygunluğunun kontrol edilmesi ve kayıtların usulüne uygun tutulup tutulmadığının tespit edilmesine yönelik çalışmalar yapmak.

ğ) Kurumun merkez ve taşra teşkilatı muhasebe birimlerinde çıkarılan mali tabloların, doğruluğu ve güvenilirliğini kontrol etmek bu hususlara ilişkin yöntem ve süreçlerle ilgili çalışmalar yapmak.

h) Görev ve hizmet tanımıyla ilgili konularda Başkan tarafından verilecek olan diğer görevleri yerine getirmek.

ı) Genel Müdür veya ilgili Genel Müdür Yardımcısı tarafından verilecek diğer görevleri yapmak.

Yazı konumuzu ilgilendiren başka bir madde de ise mükelleflerin sorumlulukları düzenlenmiştir. Mali Denetçilere incelemelerde firmalarca bilgi ve belgelerin ibraz edilmemesi halinde Maliye Bakanlığında inceleme talep edileceği bu madde metninde bulunmaktadır.

Firmaların sorumlulukları

MADDE 35 – (1) Mükellef olan firmalar mutabakat işlemleri ve denetimler sırasında mali denetçilere elverişli bir çalışma ortamı ile gereken kolaylığı sağlarlar.

(2) Mükellef firmaların, bu Yönetmelik uyarınca yapılacak olan mutabakat, inceleme ve denetimler sırasında mali denetçiler tarafından istenilen bilgi ve belgeleri ibraz etmemeleri, Kanundaki ve bu Yönetmelikteki yükümlülüklerini yerine getirmemeleri halinde, haklarında Kanunun 10 uncu maddesine göre Maliye Bakanlığında inceleme talep edilir.

(3) Firmalar, inceleme konusuyla sınırlı olarak kendilerinden istenilen defter ve belgeleri tebliğ tarihinden itibaren 15 gün içerisinde mali denetçiye teslim ederler. Bu süre firmanın isteği üzerine 15 gün daha uzatılabilir.

II- MÜEYYİDELER:

2010 yılında TRT bünyesinde Mali Denetçilik ünvanlı bir inceleme birimi oluşturulduktan sonra öteden beri VUK 135. Maddede sayılı inceleme elemanlarınca yapılmakta olan bandrol ve enerji payı incelemeleri münhasıran bu yeni birim tarafından yerine getirilmeye başlanılmıştır.

Bununla birlikte bu yeni birimin kuruluş anında atanan ilk denetçileri de VUK 135 . madde de sayılan inceleme elemanlarıdır.

Bununla birlikte bu yeni birime uygulamada defter belge ibraz etmeyen yada istenilen bilgi ve belgeleri vermek istemeyen bazı mükelleflerin ortaya çıkması üzerine 2014 yılında 6552 sayılı kanun ile 3093 sayılı kanunun 5. Maddesine (f) bendi ilave edilmiştir.

Anılan ilave yeni bent ile bu gibi durumlara karşı TRT'ye 5.000 TL kadar idari para cezası yetkisi veren bir düzenlemeye gidilmiştir.

Madde metni aynen aşağıdaki gibidir.

5/f) (Ek: 10/9/2014-6552/105 md.) Kurum, bu Kanun kapsamında ödenmesi gereken bandrol ücreti ve enerji payı ile ilgili olarak firmalar ile ilgili kamu kurum ve kuruluşlarından bilgi ve belge talebinde bulunabilir, ilgililere bandrole tabi cihazların kullanımına veya satışına izin verilmeden veya gümrük işlemlerinden önce bandrol yükümlülüğüne ilişkin olarak Kurumdan alınacak olan belgenin ibraz zorunluluğunu getirebilir, bu yükümlülükler uymayanlar ile istenilen bilgileri vermeyenler hakkında Genel Müdürlük tarafından 5.000 Türk lirasına kadar idari para cezası verilir. Verilen idari para cezaları tebliğ edildiği tarihten itibaren bir ay içinde ödenir ve Kurum bütçesine gelir kaydedilir. Bu cezalar hakkında 30/3/2005 tarihli ve 5326 sayılı Kabahatler Kanunu hükümleri uygulanır. Ödeme süresi içinde ödenmeyen idari para cezaları hakkında 6183 sayılı Kanuna göre işlem yapılır. Bu maddeye göre kesilecek idari para cezalarına karşı, ilgisine tebliğ tarihinden itibaren, bir ay içinde yetkili idare mahkemesinde dava açılabilir.

TRT Mali Denetçileri tarafından incelemelerde istenilen bilgi ve belgeleri ibraz etmeyen mükelleflere bu maddeye göre 5.000 TL ye kadar İDARİ PARA CEZASI kesilmektedir. Bu kesilen cezaya rağmen bilgi ve belgeleri ibraz etmeyen mükellefler için ise Mali Denetçilik Çalışma Yönetmeliğinin 35. Maddesinden hareketle Maliye Bakanlığı VERGİ DENETİM KURULU nezdinde inceleme talebinde bulunmaktadır. An itibariyle bu incelemeler VERGİ MÜFETTİŞLERİNCE yapılmaktadır.

Vergi Müfettişlerine inceleme esnasında defter ve belge ibraz edilmemesi halinde uygulanacak cezalara gelince;

1- VUK 355. Maddeye göre özel usulsüzlük cezası

2-VUK 359. Maddeye göre kanuni temsilciler hakkında Cumhuriyet Savcılığına Suç Duyurusu

3- Bu suç duyurusuna göre yapılacak yargılamalarda verilecek cezanın alt sınırı 18 aydan başlamakta ve 5 yıla kadar çıkabilmektedir.

4-İncelemeye konu yıllara ilişkin KDV indirimlerinin reddi

5- Bu reddiyattan kaynaklı ödenecek KDV lere faiz ve vergi ziyai cezası uygulaması

6-Gelir veya Kurumlar Vergisi matrahlarının RE'SEN takdiri için Takdir Komisyonuna başvurulması

Gibi oldukça ağır cezalar bulunmaktadır.

BANDROL ÜCRETLERİNDE GECİKME HALİNDE MALİYE FAİZİMİ BANKA FAİZİMİ UYGULANACAKTIR?

Abdullah ÇAVUŞ/Strateji Uzmanı

3093 sayılı TRT Gelirleri Kanunu gereği tahsil edilmekte olan bandrol ücretinin kanunda gösterilen süreler içerisinde ödenmemesi halinde kanunda cebri tahsil için atıf VERGİ KANUNLARINDAKİ GECİKME FAİZİ yada 6183 sayılı kanundaki GECİKME ZAMMI uygulanmamaktadır.

Bunun yerine gecikilen süreler için **TİCARİ KREDİ FAİZ ORANI** uygulanmaktadır.

Bilindiği üzere mevduat faizinde serbest rekabet ortamında farklı bankalarca farklı faiz oranları uygulanmaktadır.

Sorular:

1- Kanuni süresinde ödenmeyen alacakların tahsili için 6183 sayılı kanun hükümleri uygulanacağına atıf yapıldığı halde faiz uygulamasında neden bu kanunda maliye tarafından tespit edilen gecikme faizi oranları uygulanmamaktadır?

2-TRT bandrol ücretinde hangi bankanın TİCARİ KREDİ FAİZ ORANI uygulanacaktır?

İş bu makalemizde konu hakkında bilgi verilmeye çalışılacaktır.

I- 3093 SAYILI KANUNDA 6183 SAYILI KANUNA YAPILAN ATIFLAR

TRT gelirleri kanununda 5 ve 6. Maddelerde bandrol ücreti ana para alacağına kanuni süresinde ödenmemiş olmasının yanında bandrolsüz cihaz satanlar adına kesilecek olan idari para cezaları ile TRT tarafından istenilen bilgileri vermeyenler adına kesilecek olan cezaların ödenmemesi halinde CEBRİ TAHSİL VE TAKİP işlemlerinin 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Kanuna göre yapılacağına dair hükümler bulunmaktadır. Bu hükümler aynen aşağıdaki gibidir.

Tahsilat:

Madde 5 – a) Bu Kanunun 1 inci maddesinde belirtilen cihazları imal ve ithal edenler bir ay içinde sattıkları cihazlardan 4 üncü maddenin (a) bendine göre tahsil ettikleri ücretleri en geç müteakip üçüncü ayın onuna kadar Türkiye Radyo – Televizyon Kurumuna bir beyanname ile bildirerek ve aynı süre içerisinde ödemekle yükümlüdürler. Aksi takdirde her geçen gün için yürürlükteki en yüksek ticari kredi faizi oranı üzerinden tahakkuk ettirilecek faiz miktarı ile birlikte 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun (gecikme cezası hariç) hükümlerince tahsil olunur.

e) Kurum, 21/7/1953 tarihli ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre tahsili öngörülen alacakları açısından uygulanmak üzere anılan Kanunun Maliye Bakanlığı, tahsil dairesi ve diğer makam, merci ve komisyonlara verdiği yetkileri kullanır. Kurum, merkez ve taşra teşkilatı hizmet birimlerini tahsil dairesi sıfatıyla görevlendirebilir, tahsil dairelerinin yetki mahallini il sınırları ile bağlı olmaksızın tayin edebilir, borçlu ya da mallarının başka mahallerde bulunması hâlinde takibe yetkili tahsil dairesi olarak görevlendirilecek birimlerini belirleyebilir.

f) Kurum, bu Kanun kapsamında ödenmesi gereken bandrol ücreti ve enerji payı ile ilgili olarak firmalar ile ilgili kamu kurum ve kuruluşlarından bilgi ve belge talebinde bulunabilir, ilgililere bandrole tabi cihazların kullanımına veya satışına izin verilmeden veya gümrük işlemlerinden önce bandrol yükümlülüğüne ilişkin olarak Kurumdan alınacak olan belgenin ibraz zorunluluğunu getirebilir, bu yükümlülükleri uymayanlar ile istenilen bilgileri vermeyenler hakkında Genel Müdürlük tarafından 5.000 Türk lirasına kadar idari para cezası verilir. Verilen idari para cezaları tebliğ edildiği tarihten itibaren bir ay içinde ödenir ve Kurum bütçesine gelir kaydedilir. Bu cezalar hakkında 30/3/2005 tarihli ve 5326 sayılı Kabahatler Kanunu hükümleri uygulanır. Ödeme süresi içinde ödenmeyen idari para cezaları hakkında 6183 sayılı Kanuna göre işlem yapılır. Bu maddeye göre kesilecek idari para cezalarına karşı, ilgisine tebliğ tarihinden itibaren, bir ay içinde yetkili idare mahkemesinde dava açılabilir.

Ceza hükmü:

Madde 6 – (Değişik: 23/1/2008-5728/439 md.)

Bu Kanunun 1 inci maddesinde belirtilen cihazların bandrolsüz veya etiketsiz satışını yapan imalatçı veya ithalatçıya Kurum tarafından bandrolsüz veya etiketsiz satılan veya satışa arz edilen her cihaz için hesaplanan bandrol ücretinin iki katı tutarında idari para cezası verilir. (Mülga ikinci cümle: 18/6/2017-7033/28 md.) (...) (Ek cümleler: 16/6/2009-5904/37 md.) Tahakkuku müteakip tebliğ edilen para cezalarını ödemeyenler hakkında 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanuna göre işlem yapılır. Bu maddeye göre kesilecek idari para cezalarına karşı, ilgisine tebliğ tarihinden itibaren, bir ay içerisinde yetkili idare mahkemesinde dava açılabilir.

II- 6183 SAYILI KANUNDA GECİKME ZAMMINA İLİŞKİN HÜKÜMLER

3093 sayılı TRT gelirleri kanunun yukarıda yazılan maddelerinde görüleceği üzere bandrol ana para alacakları ve TRT tarafından kesilecek olan idari para cezalarının cebri tahsili konusunda açıkça 6183 sayılı kanuna atıf yapılmaktadır.

6183 sayılı kanunda gecikme faizi uygulaması ise aşağıdaki gibidir.

Gecikme Zammı, Nispet ve Hesabı: Madde 51-

Amme alacağının ödeme müddeti içinde ödenmeyen kısmına vadenin bitim tarihinden itibaren her ay için ayrı ayrı % 4 oranında gecikme zammı tatbik olunur. Ay kesirlerine isabet eden gecikme zammı günlük olarak hesap edilir.

Gecikme zammı birmilyon liradan az olamaz. Gecikme zammı; 213 sayılı Vergi Usul Kanununa göre uygulanan vergi ziyai cezalarında bu madde uyarınca belirlenen oranda, mahkemeler tarafından verilen ve ceza mahiyetinde olan amme alacaklarında ise bu oranın yarısı ölçüsünde uygulanır. Bunların dışındaki ceza mahiyetinde olan amme alacaklarına gecikme zammı tatbik edilmez. Cumhurbaşkanı, gecikme zammı oranlarını aylar itibarıyla topluca veya her ay için ayrı ayrı, yüzde onuna kadar indirmeye, gecikme zammı oranı ile gecikme zammı asgari tutarını iki katına kadar artırmaya, ayrıca gecikme zammı oranını aylar itibarıyla farklı olarak belirlemeye ve gecikme zammını bileşik faiz usulüyle aylık, üç aylık, altı aylık veya yıllık olarak hesaplatmaya yetkilidir.

Gecikme zammında tatbik müddeti ve diğer hükümler:

Madde 52 – Gecikme zammının tatbik müddeti, amme alacağının tecilinde tecilin yapıldığı, iflas halinde iflasın açıldığı, aciz halinde bu durumun sabit olduğu güne kadar olan müddettir. Gecikme zammının önceden borçluya bildirilmesi gerekmez. Aslın ödenmiş olması gecikme zammının takip ve tahsiline mani değildir.

II- GECİKME ZAMMI VE GECİKME FAİZİ FARKI

1- Gecikme Faizi:

Zamanında tahakkuk ettirilmeyen vergiler için, sonradan yapılan ikmalen, re'sen veya idarece tarhiyatlarda, verginin normal vade tarihinden son yapılan tarhiyatın tahakkuk tarihine kadar hesaplanan bir alacaktır.

Vergi Usul Kanununun 112/3 üncü maddesine göre, ikmalen, re'sen veya idarece yapılan tarhiyatlarda; dava konusu yapılmaksızın kesinleşen vergilere, kendi vergi kanunlarında belirtilen ve tarhiyatın ilgili bulunduğu döneme ilişkin normal vade tarihinden itibaren, son yapılan tarhiyatın tahakkuk tarihine kadar; dava konusu yapılan vergilerin ödeme yapılmamış kısmına, kendi vergi kanunlarında belirtilen ve tarhiyatın ilgili bulunduğu döneme ilişkin normal vade tarihinden itibaren, yargı organı kararının tebliğ tarihine kadar geçen süreler için 6183 sayılı Kanuna göre tespit edilen gecikme zammı oranında gecikme faizi uygulanır.

Gecikme faizi de aynı süre içinde ödenir. Gecikme faizinin hesaplanmasında ay kesirleri nazara alınmaz.

2- Gecikme Zammı :

Vergi alacağının vadesinde ödenmemesi nedeniyle, vade tarihinden ödeme tarihine kadar geçen her ay ve kesirleri için belli oranda hesaplanan bir alacaktır. Amme alacağının ödeme müddeti içinde ödenmeyen kısmına vadenin bitim tarihinden itibaren gecikme zammı uygulanır.

6183 sayılı Kanununun 51 inci maddesine göre amme alacağının ödeme müddeti içinde ödenmeyen kısmına vadenin bitim tarihinden itibaren her ay için ayrı ayrı % 4 oranında gecikme zammı tatbik olunur.

Ay kesirlerine isabet eden gecikme zammı günlük olarak hesap edilir. Gecikme zammı birmilyon liradan az olamaz.

Gecikme zammı, 213 sayılı Vergi Usul Kanununa göre uygulanan vergi ziyai cezalarında bu madde uyarınca belirlenen oranda, mahkemeler tarafından verilen ve ceza mahiyetinde olan amme alacaklarında ise bu oranın yarısı ölçüsünde uygulanır.

IV- GECİKME ZAMMI ORANI

1266 sayılı Cumhurbaşkanı Kararı ile 01/07/2019 tarihinden itibaren her ay için %2,5 oranında gecikme zammı uygulanmaktadır.

62 sayılı Cumhurbaşkanı Kararı 05/09/2018 tarihinden İtibaren 01/07/2019 tarihine kadar geçen sürede her ay için % 2 oranında gecikme zammı uygulanmıştır

Daha önceki dönemlerde ise gecikme zammı oranı aylık %1,44 olarak uygulanmıştır.

V- TRT'DE BANDROL ALACAKLARINDA FAİZ UYGULAMASI:

3093 sayılı kanununun 5/a maddesinin son cümlesindeki;

“Aksi takdirde her geçen gün için yürürlükteki en yüksek ticari kredi faizi oranı üzerinden tahakkuk ettirilecek faiz miktarı ile birlikte 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun (gecikme cezası hariç) hükümlerince tahsil olunur”

Açık hükmünden hareketle 6183 sayılı kanun uygulaması ile ilgili TRT bandrol alacaklarına gecikme zammı uygulaması açısından İSTİSNA getirildiği görülmektedir.

TRT buradan hareketle düzenli aralıklarla bankalardan TİCARİ KREDİ FAİZ ORANLARINI istemektedir.

Bununla birlikte bankaların açıkladıkları faizler ile müşteri bazında uyguladıkları faiz oranlarında zaman zaman değişiklikler bulunmaktadır.

Serbest piyasa koşullarında buna engel bir hükümde bulunmamaktadır.

Öte yandan hepsi birer vergi mükellefi olan bandrol yükümlüsü firmalar 6183 sayılı kanundaki gecikme zammı oranından farklı faiz hesabını anlamakta zorlanmakta ve zaman zaman itirazlar yükselmektedir.

Bunun için 3093 sayılı kanundaki parantez içi hükmün kaldırılarak gecikme zammı açısından da 6183 sayılı kanuna uyum sağlanmasının faydalı olacağını düşünmekteyim.

BANDROLSÜZ CİHAZ SATANLARA CİHAZ BEDELİ KADAR KESİLEN PARA CEZASI ANAYASAYA AYKIRIMIDIR?

Abdullah ÇAVUŞ/TRT Strateji Uzmanı

Bandrole tabi cihaz üreticileri veya ithalatçıları 3093 Sayılı TRT Gelirleri kanunu 3. Maddesi hükümleri gereği TRT den nakden veya Teminat Mektubu karşılığı nakit ödemededen vadeli olarak bandrol almak zorundadırlar.

Vadeli olarak alınan bandrollere ilişkin bandrol ücreti ödemeleri ise kanunda yazılı matrah ve nispetler dahilinde hesaplanacak ve satışı takip eden 3. Ayın onuna kadar TRT ye verilecek olan bandrol ücreti bildirim beyannamesi ile bildirilecek ve bu süre zarfında da ödemesi yapılacaktır.

3093 sayılı kanunda TRT bandrollerinin ne zaman alınacağına dair düzenleme 3. Madde de yapılmış olup bu maddesin değişmeden önceki halinde bandrole tabi cihaz imalatçı ve ithalatçı mükellefler TRT den bu cihazları almadan önce bandrol almak zorundaydılar.

6552 sayılı kanunla 3093 sayılı kanunun 3. Maddesinde 2014 yılında yapılan değişiklik ile satıştan önce alam zorunluluğu imalatçılarda kalmış, ithalatçılara ise ithal ettikleri bandrole tabi cihazlar için gümrüklerde serbest dolaşıma giriş anında bandrol alma mecburiyeti getirilmiştir.

Kanunda belirtilen zamanlarda bandrol almayan ve bandrolsüz cihaz satan mükellefler kesilecek ceza konusundaki düzenleme ise 3093 sayılı kanunun 6. Maddesinde yapılmıştır.

I- BANDROLSÜZ CİHAZ SATANLARA KESİLECEK İDARİ PARA CEZASI TUTARI:

Anılan 6. Maddenin 18. 06.2017 tarih ve 7033 sayılı kanunla değişmeden önceki hali aşağıdaki gibidir.

MADDE 6 – Bu Kanunun 1 inci maddesinde belirtilen cihazların bandrolsüz veya etiketsiz satışını yapan imalatçı veya ithalatçıya Kurum tarafından bandrolsüz veya etiketsiz satılan veya satışı arzedilen her cihaz için cihazın satış bedeli kadar idarî para cezası verilir. Bu cihazları bandrolsüz veya etiketsiz satın alan, devralan veya kullananlara bandrolsüz veya etiketsiz her bir cihaz için cihazın rayiç değerinin yarısı kadar idarî para cezası verilir.

Madde metninden açıkça görüleceği üzere bandrolsüz cihaz satanlar adına kesilecek olan idari para cezası bazı vergi kanunlarında olduğunun aksine kaçırılan/ödenmeyen bandrol ücreti tutarının katları şeklinde değildir.

Madde metnin de sadece bandrol mükelleflerine değil bandrolsüz cihazın perakende satıcıları ile bu cihazları alan, kullananlara da ceza önerilmiştir.

Buna göre;

1-Bandrolsüz cihaz satan ithalatçı ve imalatçılara CİHAZIN KDV DAHİL SATIŞ BEDELİ KADAR ceza kesilmesi kanunun amir hükmüdür.

2- Bu cihazları bandrolsüz veya etiketsiz satın alan, devralan veya kullananlara bandrolsüz veya etiketsiz her bir cihaz için cihazın rayiç değerinin yarısı kadar idarî para cezası verileceği hüküm altına alınmıştır.

Bandrol ücreti oranı %10 olarak belirlenmiş olan 1.000 TL değerindeki bir cihaz için bunun %10 u oranında 100 TL tutarında bandrol ücreti hesaplanması gerekir iken bu cihazın bandrolsüz satılması halinde yaklaşık 10 katı tutarında İDARİ PARA CEZASI kesilmesi gerekmektedir.

Hatta bu cihazın satış faturasında ilave KDK sininde olduğu görüldüğünde kesilen ceza yaklaşık 11 kat gibi büyük bir ceza olmaktadır.

İşlem büyüklüğü dikkate alındığında bu cezalar kimi zaman ödenmesi mümkün olmayan tutarlara bile ulaşabilmektedir.

Nitekim TRT bütçesi incelendiğinde Şüpheli Alacak olarak gözüken çok yüksek tutarları bazı rakamların bu tür kesilen idari para cezalarına ilişkin olduğu görülecektir.

Bu idari para cezası uygulaması 2017 yılına kadar bu şekilde uygulanagelmiştir.

2017 yılında ise değişiklik yapılmak zorunda kalınmıştır.

Zorunda dememizin iki sebebi bulunmaktadır.

1- Cezalardaki yükseklik yanında vergi cezalarındakine benzer uzlaşma kurumunun olmayışı dolayısıyla tahsili imkansız alacak tutarı her geçen gün artmaya başlamıştır.

Bandrol konusunda hile yapmak, kaçırmak kararlılığında olan firmalar yanlarında çalıştırdıkları ve varlığı olmayan kişiler adına kurdukları şirketler üzerinden bu işlemi yaptıklarından dolayı kesilecek çok yüksek tutarlı idari para cezalarının tahsili imkansız hale gelmektedir.

2- Kanunun eski halinde bandrolsüz cihaz alıcılarına yani NİHAİ TÜKETİCİLERE yani HANE HALKINA da ceza kesilmesi gerekmekteydi.

Mevzuat anlamında pek bilinmeyen hatta nihai tüketici, hane halkı tarafından hiç bilinmeyen TRT BANDROL UYGULAMASI dolayısıyla evine televizyon, radyo vb. bandrole tabi cihaz alan kişilere ceza kesilmesi ve cezanın da bandrolsüz alınan televizyonun alış bedelinin yarısı gibi çok yüksek tutarda olması sonucu kesilecek ceza hukuki olsa bile büyük tepkilerle karşılaşma olasılığı yüksek olmaktadır.

Kanun değişikliğinden sonraki 6. Madde hükmü aynen aşağıdaki gibi olmuştur.

Ceza hükmü: Madde 6 –

Bu Kanunun 1 inci maddesinde belirtilen cihazların bandrolsüz veya etiketsiz satışını yapan imalatçı veya ithalatçıya Kurum tarafından bandrolsüz veya etiketsiz satılan veya satışa arz edilen her cihaz için hesaplanan bandrol ücretinin iki katı tutarında idarî para cezası verilir. (Mülga ikinci cümle: 18/6/2017-7033/28 md.) (...) (Ek cümleler: 16/6/2009-5904/37 md.) Tahakkuku müteakip tebliğ edilen para cezalarını ödemeyenler hakkında 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanuna göre işlem yapılır. Bu maddeye göre kesilecek idari para cezalarına karşı, ilgisine tebliğ tarihinden itibaren, bir ay içerisinde yetkili idare mahkemesinde dava açılabilir.

II- CEZA MADDESİYLE İLGİLİ OLARAK ANAYASA MAHKEMESİNCE VERİLEN KARAR:

TRT tarafından 3093 sayılı kanunun 6. Maddesinde uyarınca adına bandrolsüz cihaz satışından dolayı cihazın satış bedeli kadar büyük bir miktar ceza kesilen bir mükellef tarafından söz konusu ceza ihbarnamesi idare mahkemesi nezdinde dava konusu yapılmıştır.

Söz konusu dava dilekçesinde anılan cezanın Anayasaya aykırı olduğu iddiasında bulunmuş ve yerel mahkeme bu iddiayı yerinde bularak konuyu ANAYASA MAHKEMESİNE TAŞIMIŞTIR.

Anayasa Mahkemesi tarafından konu ile ilgili olarak verilen kararın tarih ve sayıları aşağıdaki gibidir.

Esas Sayısı : 2011/22

Karar Sayısı : 2012/31

Karar Günü : 1.3.2012

R.G. Tarih-Sayı : 13.10.2012-28440

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN : Ankara 4. İdare Mahkemesi

ANAYASA MAHKEMESİNİN KARARINDA ÖZETLE AŞAĞIDAKİ HÜKÜMLER BULUNMAKTADIR.

“Başvuru kararı ve ekleri, Anayasa Mahkemesi Raportörü Hakan ATASOY tarafından hazırlanan işin esasına ilişkin rapor, itiraz konusu yasa kuralı, dayanılan Anayasa kuralları ve bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Başvuru kararında, itiraz konusu kuralın, ihlal ile yaptırım arasında adil bir denge kurmadığı, idari para cezasının üst sınırını belirlemediği ve ithalatçı firmalar tarafından malı nihai tüketiciye satacak olan firmaya yapılan satış işleminden sonra, TRT’den bandrol alınması durumunda uygulanması gereken para cezası miktarının nasıl olacağı hususunu, bir diğer ifade ile kusurluluğu azaltan ya da ortadan kaldıran nedenleri düzenlemediği, bu sebeplerle Anayasa’nın eşitlik, belirlilik ve ölçülülük ilkelerine, dolayısıyla 2. 10. ve 13. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

3093 sayılı Türkiye Radyo-Televizyon Kurumu Gelirleri Kanunu’nun 3. maddesinde, bu Kanun’un 1. maddesinde belirtilen cihazları imal veya ithal edenlerin satıştan önce bandrol veya etiket almaya mecbur oldukları belirtilerek, itiraz konusu kural ile bu cihazların bandrolsüz veya etiketsiz satışını yapan imalatçı veya ithalatçıya Kurum tarafından bandrolsüz veya etiketsiz satılan veya satışa arz edilen her cihaz için cihazın satış bedeli kadar idari para cezası verileceği hükme bağlanmıştır. Buna göre itiraz konusu kural ile düzenlenen kabahat eylemi, 3093 sayılı Kanun’un 1. maddesinde belirtilen radyo, televizyon, video ve birleşik cihazların imalatçı veya ithalatçı tarafından bandrolsüz satılması ya da satışa arz edilmesi ile işlenmiş olmaktadır.

Değişen sosyal, siyasal ve ekonomik koşullar kimi durumlarda devlet idarelerine bir takım yetkilerin tanınması gereğini ortaya çıkarmıştır. Gelişen, büyüyen, çeşitlenen ve çoğalan toplumsal gereksinimleri yerinde, zamanında ve etkin bir biçimde karşılayabilmek için çağdaş yönetimlerde idareye değişik alanlarda yaptırım uygulama yetkileri tanınmaktadır. İtiraz konusu kural ile düzenlenen idari para cezası, Türkiye Radyo-Televizyon Kurumunun doğrudan işlemiyle idare hukukuna özgü usullerle kesilen ve uygulanan bir idari yaptırımdır.

5326 sayılı Kabahatler Kanunu’nun 3. maddesinde, Kabahatler Kanunu’nun genel hükümlerinin idari para cezası yaptırımını gerektiren bütün fiiller hakkında uygulanacağı hükme bağlanmıştır. Bu nedenle itiraz konusu kuralda öngörülen idari para cezasına da Kabahatler Kanunu’nda yer alan genel hükümler uygulanacağı açıktır.

Anayasa'nın 2. maddesinde belirtilen hukuk devleti, eylem ve işlemleri hukuka uygun, insan haklarına saygılı, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, her alanda adaletli bir hukuk düzeni kurup bunu geliştirerek sürdüren, Anayasa'ya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, Anayasa ve hukukun üstün kurallarıyla kendini bağlı sayan, yargı denetimine açık olan devlettir.

Hukuk devletinde ceza hukukuna ilişkin düzenlemelerde olduğu gibi kabahatler hukuku açısından da Anayasa'ya ve ceza hukukunun temel ilkelerine bağlı kalmak koşuluyla hangi eylemlerin kabahat sayılacağı, bunlara uygulanacak yaptırımın türü ve ölçüsü, yaptırımın ağırlaştırıcı ve hafifletici nedenlerinin, kusurluluğu azaltan ya da ortadan kaldıran sebeplerin, etkin pişmanlık hallerinin belirlenmesi gibi konularda kanun koyucunun takdir yetkisi bulunmaktadır.

İdari para cezası, kabahat sayılan eylemin işlenmesini önlemeye yönelik caydırıcılık fonksiyonu gördüğü gibi, kamu açısından oluşmuş olan zararın giderilmesi amacına da hizmet etmektedir. Bu nedenle, idari para cezasının alt ve üst sınırı gösterilmeden, nispi olarak belirlenmesi mümkündür.

İtiraz konusu kuralda, Kurum tarafından verilecek idari para cezasının, bandrolsüz veya etiketsiz satılan veya satışa arz edilen her cihaz için cihazın satış bedeli kadar olduğu belirtilerek, cezanın üst sınırı gösterilmeden, nispi olarak belirleneceği hükme bağlanmıştır. İtiraz konusu kural ile Kuruma tanınan nispi idarî para cezası verme yetkisinin, kamuda oluşan zararın giderilmesi yanında, caydırıcı olma amacını taşıdığı anlaşılmaktadır. Bu düzenleme anayasal sınırlar içinde kanun koyucunun takdirinde olup, bu konuda bir belirsizlik bulunmamaktadır.

İtiraz başvurusunda, ithalatçı firmalar tarafından malı nihai tüketiciye satacak olan firmaya yapılan satış işleminden sonra, TRT'den bandrol alınması durumu, kusurluluğu azaltan ya da ortadan kaldıran neden olarak nitelendirilerek, itiraz konusu kuralın kusurlulukla ilgili nedenleri düzenlememesi nedeniyle belirlilik ilkesine aykırı olduğu ileri sürülmüş ise de, itiraz konusu kural ile düzenlenen kabahat fiili, 3093 sayılı Kanun'un 1. maddesinde belirtilen cihazların bandrolsüz veya etiketsiz olarak satılması veya satışa arz edilmesi anında işlenmiş olduğundan, bandrol ya da etiketin söz konusu cihazların satılması ya da satışa arz edilmesinden sonra alınması halinde, kusurluluğu azaltan ya da ortadan kaldıran nedenlerden değil, etkin pişmanlık kavramından söz edilebilir. Zira faildeki iradenin oluşum şartlarını etkileyerek, failin işlediği fiilden dolayı şahsen sorumlu tutulup tutulamayacağı hususuyla ilgili olan yaş küçüklüğü, akıl hastalığı gibi kusurluluğu azaltan ya da ortadan kaldıran sebeplerin, fiilin işlendiği anda mevcut olması gerekmekte olup, fiilin işlenmesinden sonra oluşan neticenin ortadan kaldırılması, etkin pişmanlıkla ilgili bir durumdur.

Kanun koyucu ceza alanında düzenleme yaparken sahip olduğu takdir yetkisine dayanarak bazı suç ya da kabahatlerde, fiil işlendikten sonra etkin pişmanlık gösterilerek işlenen haksızlığın neticelerinin mümkün olduğunca izale edilmesi, azaltılması ya da tamamen ortadan kaldırılması halinde, faile hiç ceza verilmemesini veya cezasında indirim yapılmasını öngörebilmektedir. İtiraz konusu kuralda etkin pişmanlıkla ilgili bir düzenlemeye yer verilmemesi, anayasal sınırlar içinde kanun koyucunun takdirinde olup, kuralda bu açıdan da bir belirsizlik bulunmamaktadır.

Anayasa'nın 10. maddesinde yer verilen eşitlik ilkesi hukuksal durumları aynı olanlar için söz konusudur. Bu ilke ile eylemli değil, hukuksal eşitlik öngörülmüştür. Eşitlik ilkesinin amacı, aynı durumda bulunan kişilerin yasalar karşısında aynı işleme bağlı tutulmalarını sağlamak, ayırım yapılmasını ve ayrıcalık tanınmasını önlemektir. Bu ilkeyle, aynı durumda bulunan kimi kişi ve topluluklara ayrı kurallar uygulanarak yasa karşısında eşitliğin ihlali yasaklanmıştır. Yasa önünde eşitlik, herkesin her yönden aynı kurallara bağlı tutulacağı anlamına gelmez. Durumlarındaki özellikler, kimi kişiler ya da topluluklar için değişik kuralları ve uygulamaları gerektirebilir. Aynı hukuksal durumlar aynı, ayrı hukuksal durumlar farklı kurallara bağlı tutulursa Anayasa'da öngörülen eşitlik ilkesi zedelenmez.

Kanun'da belirtilen cihazların satışını yapan imalatçı ya da ithalatçı firmalar, sattıkları ya da satışa arz ettikleri cihazların satış değeri ve miktarı bakımından farklı ekonomik büyüklüğe ve güce sahip olabileceği ve bu nedenle, aynı konumda bulunmayan imalatçı veya ithalatçı firmalara, işledikleri kabahat nedeniyle verilecek idari para cezasının miktarının nispi olarak belirlenmesinin eşitlik ilkesine aykırı bir yönü yoktur.

Açıklanan nedenlerle itiraz konusu kural, Anayasa'nın 2. ve 10. maddelerine aykırı değildir. İptal isteminin reddi gerekir.

İtiraz konusu kuralın Anayasa'nın 13. maddesi ile ilgisi görülmemiştir."

Denilmek suretiyle ve oy birliği ile idare mahkemesinin ANAYASA'YA AYKIRILIK İDDİASINI YERİNDE BULMAYARAK REDDETMIŞTİR.

III- SONUÇ:

Yukarda detaylı olarak açıklandığı üzere;

TRT bandrolü almadan cihaz satan mükellefler adına kesilen ve ziyaa uğratılan ödenmeyen bandrol ücretinin bazen 11 katına denk gelen idari para cezasına ilişkin olarak Ankara 4. İdare Mahkemesinin Anayasaya aykırılık iddiası ANAYASA MAHKEMESİNCE yukarıdaki gerekçelerle yerinde bulunmayarak reddedilmiştir.

Bununla birlikte TRT yönetimince yapılan değerlendirmeler sonucu bandrolsüz cihaz satanlar adına kesilecek cezaları düzenleyen 3093 sayılı kanun 6. Maddesinde değişikliğe gidilmiştir.

18. 06.2017 tarih ve 7033 sayılı kanunla TRT gelirleri kanununun 6. Maddesinde yapılan değişiklik sonucu ;

1- İdari para cezası ile ilgili vergi kanunlarındakine benzer bir düzenleme yapılmış olup, ceza ZİYAA Uğratılan yani ÖDENMEYEN Bandrol Ücretinin 2 katı olarak yeniden belirlenmiştir.

2- Bunun yanında bandrolsüz cihazı ;

- Satın akan

- Devir alan,

– Kullanıcılar

Adına ceza kesilmesi uygulamasında son vermiştir.

Yapılan düzenleme sonucu tahsil imkanı neredeyse imkansız olan ve TRT bütçesinde Şüpheli alacaklar olarak FİKTİF BİR BÜYÜKLÜK yaratan ceza uygulaması değiştirilmiştir. Yapılan bu yeni düzenlemeler bize göre yukarıda anlattığımız gerekçelerle yerinde bir düzenleme olmuştur.

DANIŞTAY'IN GÜMRÜKLERDE TRT BANDROLÜ TAHSİLİNE İLİŞKİN BAKANLAR KURULU KARARININ BAZI MADDELERİNİN YÜRÜTMESİNİ DURDURMA KARARI

Abdullah ÇAVUŞ/TRT Strateji Uzmanı

10.09.2014 tarih ve 6552 sayılı kanunun 104 ve 105. ci maddeleriyle 3093 sayılı TRT Gelirleri Kanununda çok önemli değişiklikler yapılmıştır. Bu değişikliklerin en başında bandrole tabi cihaz ithalatları ile ilgili olarak VERGİYİ DOĞURAN olay tanımının deęiŐmiŐ olmasındır.

Bunun yanında başka düzenlemelerde yapılmış olmakla birlikte iş bu yazımızda sadece GÜMRÜKLERDE BANDROL TAHSİLATI konusuna ilişkin kanun değişiklikleri ve bu değişikliklerin uygulamasını yönelik çıkarılan Bakanlar Kurulu kararı ile bu karar konusunda DANIŞTAY tarafından verilen Yürütmeyi Durdurma Kararı ve sonrasına ilişkin uygulama konusuna değinilecektir.

I- 3093 SAYILI KANUNDAKİ DEĞİŞİKLİKLER AŞAĞIDAKİ GİBİDİR.

1- Öteden beri bandrole cihazın satışından önce bandrol alma yükümlülüğü İTHALATÇILAR açısından değiştirilmiştir.

Yapılan değişiklik sonucu ithalatçılar bandrole tabi cihazın gümrüklerden yurda giriş anında kanundaki tabirler "SERBEST DOLAŞIMA GİRİŞ ANINDA" bandrol almak zorundadırlar.

2- Bununla birlikte SERBEST DOLAŞIMA GİRİŞ ANINDA BANDROL alacak olan mükelleflere TRT ye verecekleri TEMİNAT MEKTUBU KARŞILIĞI peşin ödeme yapmadan vadeli alabilme imkanı getirilmiştir.

Kanununda vadeli bandrol alan mükelleflerin bandrole tabi cihazın satışını müteakip 3. Ayın onuna kadar bandrol ücreti bildirim beyannamesi vermek ve satılan cihazlara isabet eden bandrol ücretlerini de bu sürede ödeme imkanları bulunmaktadır.

3093 SAYILI KANUNUN 5/b maddesinde konuya ilişkin yapılmış olan düzenleme aynen aşağıdaki gibidir.

"b) (Değişik : 10/9/2014 – 6552/105 md.) Bu maddenin (g) bendi kapsamı dışında kalan bandrol ücretleri; Gümrük idarelerince ithalatta alınan gümrük vergileri ve diğer mali yükümlülüklerden ayrı olarak tahsil olunur ve yapılan aylık tahsilat toplamı en geç takip eden ayın on beşinci gününe kadar Türkiye Radyo-Televizyon Kurumuna intikal ettirilir. Bu ücretlerin tahsiline, iadesine, teminata bağlanmasına ve tahsil edilen ücretlerin Türkiye Radyo-Televizyon Kurumuna aktarılmasına ilişkin usul ve esaslar Gümrük ve Ticaret Bakanlığı ile Türkiye Radyo-Televizyon Kurumu arasında müştereken belirlenir."

HÜKMÜ BULUNMAKTADIR.

Bu hükümden hareketle uygulamaya yönelik aşağıda detaylarını vereceğimiz Bakanlar Kurulu kararı çıkarılmıştır.

II- BAKANLAR KURULU KARARI:

6552 Sayılı kanun ile TRT gelirleri kanununda 2014 yılında yapılan değişikliklerden sonra uygulamaya ilişkin olarak 2015 yılında 15.06.2015 tarih ve 2015/7757 sayılı Bakanlar Kurulu kararı çıkarılmıştır.

3093 sayılı Türkiye Radyo-Televizyon kurumu gelirleri kanunu uyarınca radyo, televizyon, video ve birleşik cihazlar ile bunların dışında kalan radyo ve televizyon yayınlarını almaya yarayan her türlü cihazdan alınacak bandrol ücretlerine ilişkin kararda gümrüklerde nispi oranda TRT Bandrolü tahsil edilmesinin UYGULAMA ESASLARI BELİRLENMİŞTİR.

Bakanlar Kurulu Kararında özetle aşağıdaki düzenlemeler yapılmıştır.

1- Gümrükler tarafından peşin olarak tahsil edilecek olan bandrol ücretleri takip eden ayın 15.ine kadar TRT ye intikal ettirilecektir.(Md. 7/1)

2- Gümrükler bu tahsilat tutarının %2 sini hizmeti karşılığı alacaktır.(Md 7/2)

3- Teminat mektubu karşılığı vadeli bandrol alımı imkanından yararlanmak isteyen mükellefler ile ilgili belirleme TRT tarafından yapılacaktır.(Md 8)

Bu konuda TRT tarafından önceden beri çıkarılmış olan “TRT Kurumunca Bandrol Verilmesine İlişkin Usul ve Esaslar “ isimli bir yönetmelik bulunmaktadır.

4- Teminat Mektubu karşılığı nakit ödmeden vadeli olarak bandrol almak isteyen mükelleflerin SERBEST DOLAŞIMA GİRİŞ İŞLEMLERİNİN TAMAMLANMASI İÇİN ilgili gümrük idaresine TRT’den alınmış olan bir yazı verme mecburiyeti getirilmiştir.

Konuya ilişkin Bakanlar Kurulu Kararının 9/2. Maddesindeki hüküm aynen aşağıdaki gibidir.

“(2) Bandrol ücretlerine ilişkin ödemeleri 3093 sayılı Kanunun 5 inci maddesinin (g) bendine göre yapmak isteyenlerin ithal edecekleri eşyanın serbest dolaşıma giriş işlemleri, Kurum tarafından gümrük idarelerine bildirimde bulunulmasından sonra tamamlanır.”

5–Bunların dışında ödenecek olan bandrol ücreti ithalatta ÖTV ve KDV ninde matrahlarını oluşturacağı için mükelleflerin olası eksik bandrol ücreti ödemeleri halinde bu vergilerde de VERGİ KAYBI/VERGİ KAÇAĞI yaşanacağı için Bakanlar Kurulu kararının 10. Maddesiyle bu gibi durumlara ilişkin yapılması gereken husulara açıklık getirildiği görülmüştür.

Bakanlar Kurulu Kararının konuya ilişkin 10. Maddesi aynen aşağıdaki gibidir.

Bandrol ücretlerinin takip ve tahsili

MADDE 10- (1) Serbest dolaşıma giriş rejimine tabi tutulan eşyanın bandrol ücretinin hiç alınmadığı veya noksan alındığının tespiti halinde 4458 sayılı Kanunda yer alan usul ve esaslara göre takip ve tahsil edilir. İthal edilecek eşyaya ilişkin beyan üzerinden hesaplanan bandrol ücreti ile gümrük idarelerince veya sonradan kontrolü sonucunda tespit edilen bandrol ücreti arasındaki farklarda, 4458 sayılı Kanun uyarınca ithalat vergileri noksanlıklarında uygulanacak esaslara göre idari para cezası kesilir.

(2) Gümrük idarelerince yapılan tespit sonucunda belirlenen farklılıklara ilişkin tebliğ edilen bandrol ücretleri ile cezalar hakkında, 4458 sayılı Kanununun 244 üncü maddesi uyarınca uzlaşma talebinde bulunulabilir. Uzlaşmanın vaki olması halinde uzlaşılan tutara ilişkin tahsil edilen bandrol ücreti Kuruma aktarılır 3093 sayılı kanunun 5 inci maddesinde (g) bendi uyarınca Kurum tarafından tahsil edilen bandrol ücretleri uzlaşmaya konu edilemez.

6- Bandroller İster Peşin Olsun İster Teminat Mukabili Vadeli Olsun TRT Tarafından Verilecektir.

III- BAKANLAR KURULU KARARINA KARŞI DANIŞTAY NEZDİNDE AÇILAN DAVA

Yukarda bahsedilen BAKANLAR KURULU KARARININ 9. Maddesinin 2 fıkrası ile 10. Maddesinin iptali amacıyla bir gümrük müşavirliği firmasınca Danıştay 10. Dairesi nezdinde 2016/11681 esas dosya sayısı ile dava açılmıştır.

Konuya ilişkin yargılama sonucunda Danıştay 10. Dairesince verilen 20.02.2018 tarihli karar ile; bu maddelerin YÜRÜTMESİNİN DURDURULMASINA hükmedilmiştir.

Danıştay tarafından verilen kararın gerekçesinde özetle iki önemli hususa değinildiği görülmektedir.

1- İKİNCİL DÜZENLEME YAPMA YETKİSİ KONUSU:

a- Teminat mektubu karşılığı bandrol alımları ile ilgili olarak 3093 sayılı kanunun 5. Maddesinin (b) bendi ile TRT ve Gümrük İdaresine verilen belirleme yetkisi ile,

b- Anılan kanunun 5. Maddenin (d) bentlerinde münhasıran verilmiş olan TRT ye verilmiş olan düzenleme yetkisinin ve 3093 sayılı kanunun 10 . maddesinde Bakanlar Kuruluna verilmiş Olan düzenleme yetkilerinin;

– 4458 sayılı Gümrük Kanunu KAPSAMADIĞI

-4458 sayılı kanunun 10. Maddesinde mevcut bulunan yetkinin de Bakanlar Kuruluna bu konuda düzenleme yetkisi vermediği

Detaylı olarak açıklanmış ve hüküm cümlesinde ise;

“ Uyuşmazlıkta kanunla sınırları çizilen konular haricinde düzenleme yetkisi bulunmadığı halde Bakanlar Kurulu kararının 9/2 ve 10. maddelerinde düzenlenen konuların yeni bir hukuk kuralı koyma şeklinde düzenleme yapılması hukuka açıkça aykırılık teşkil etmektedir.

Denildiği görülmektedir.

B- BANDROLSÜZ YADA EKSİK BANDROL ÖDEME KONUSUNDA 3093 SAYILI KANUN VE 4458 SAYILI KANUNA GÖRE İKİ AYRI CEZA KESİLMESİNE YOL AÇACAK DÜZENLEMENİN HUKUKA AYKIRILIĞI KONUSU:

Danıştay kararında;

1-Bakanlar Kurulu kararının 10/2 maddesinde;

İthal edilecek eşyaya ilişkin beyan üzerinden hesaplanan bandrol ücreti ile gümrük idarelerince veya sonradan kontrolü sonucunda tespit edilen bandrol ücreti arasındaki farklarda, 4458 sayılı Kanun uyarınca ithalat vergileri noksanlıklarında uygulanacak esaslara göre idari para cezası kesilir hükmü bulunduğu

2- Bandrolsüz cihaz satan mükellefler için ise 3093 sayılı kanunun 6. Maddesinde aynı konuda idari para cezası kesme yetkisinin bulunduğu,

Eksik ödenen bandrol ücretleri için ise 3093 sayılı kanunun tahsilat başlıklı 5. Maddesine göre faiz tahakkuk ettirileceğine dair hüküm bulunduğu

Hususlarına dikkat çekilerek,

“ aynı konuda hem 3093 sayılı kanun hükümlerinin hem de Bakanlar Kurulu Kararındaki 10/2 madde hükümlerinin uygulanması hukuki belirlilik ve eşitlik ilkesine aykırılık oluşturacaktır.”

DENİLMEKTEDİR.

IV- MAHKEME KARARI SONRASI UYGULAMA

Mahkeme kararı sonucunda gümrükler de TEMİNAT MEKTUBU karşılığı vadeli bandrol alımı uygulamasından vazgeçilmiş TRT tarafından gümrüklere yazılan yazı ve bu yazıdan hareketle Gümrükler tarafından 14.03.2019 tarih ve 42513799 sayılı genelge çıkarılmıştır.

An itibariyle bu genelgeye göre aşağıda açıklanan şekilde işlem tesis edilmeye devam edilmektedir.

1- GÜMRÜKLERDE NİSPİ ORANDA BANDROL TAHSİL İŞLEMLERİ SADECE PEŞİN OLARAK gerçekleştirilmektedir.

2- Mahkeme karar tarihi olan 20.02.2018 tarihinden sonra ise ithal edilecek eşyaya ilişkin beyan üzerinden hesaplanan bandrol ücreti ile gümrük idarelerince veya sonradan kontrol sonucunda tespit edilen bandrol ücreti arasındaki farklarda, 4458 sayılı Gümrük Kanunu uyarınca TRT bandrolü noksanlığına ilişkin ek tahakkuk kararı ve idari para cezası kararı düzenlenmemektedir.

3- Bu neviden bandrol ücreti farklarının tespiti halinde 3093 sayılı kanuna göre işlem yapılması için konu Gümrükler Genel Müdürlüğüne TRT'ye intikal ettirilmektedir.

4- Gümrük idaresince takip ve tahsil edilmeyen bir alacak olan TRT bandrolünün uzlaşmaya konu edilmemektedir.

4- Bununla birlikte gümrüklerde ödenen bandrol ücreti ÖTV ve KDV'nin matrahına dahil olacağı ve eksik ödenen bandrol ücretine isabet eden oranda ÖTV veya KDV tarhiyatı yapılması durumunda bu ilave farklardan kaynaklı cezalar gümrüklerdeki UZLAŞMA hükümlerinden yararlanmaktadır.

BANDROL DAVALARI VE YARGI KARARLARINA UYMA MECBURİYETİ

Abdullah ÇAVUŞ/TRT Strateji Uzmanı

Anayasamızın 125. Maddesinde; İdarenin her türlü eylem ve işlemlerine karşı yargı yolu açıktır hükmü bulunmaktadır.

Bu anayasal hükümlerden hareketle 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu çıkarılmıştır.

Bu kanunun Kapsam ve Etkinlik Başlıklı 1. Maddesinde;

“Danıştay, bölge idare mahkemeleri, idare mahkemeleri ve vergi mahkemelerinin görevine giren uyuşmazlıkların çözümü, bu Kanunda gösterilen usullere tabidir.

Danıştay, bölge idare mahkemeleri, idare mahkemeleri ve vergi mahkemelerinde yazılı yargılama usulü uygulanır ve inceleme evrak üzerinde yapılır.”

Hükmü bulunmaktadır.

2577 sayılı kanunun 3. Maddesinde ise;

“İdari davalar, Danıştay, idare mahkemesi ve vergi mahkemesi başkanlıklarına hitaben yazılmış imzalı dilekçelerle açılır.”

Hükmü bulunmaktadır.

Anılan kanunun 7. Maddesinde ise;

“Dava açma süresi, özel kanunlarında ayrı süre gösterilmeyen hallerde Danıştayda ve idare mahkemelerinde altmış ve vergi mahkemelerinde otuz gündür.”

Hükümleri bulunmaktadır.

Kanunun 7. Maddesinden görüleceği üzere kendi özel kanunlarında dava açma merci ve sürelerine ilişkin kendi özel kanunlarında düzenlemeler bulunması esastır.

3093 sayılı TRT gelirleri kanunun bandrol ile ilgili düzenlemelerin yapıldığı maddelerde dava açma bandrol ana para alacağına ilişkin özel bir düzenleme yapılmadığı görülmektedir.

Bununla birlikte 3093 sayılı kanunun 6. Maddesindeki son cümlede; bandrolsüz cihaz satanlar adına kesilecek olan idari para cezalarına karşı bu cezaların ilgiliye tebliğinden itibaren 1 aya içerisinde yetkili idare mahkemesinde dava açılacağına dair özel düzenleme bulunmaktadır.

Keza 3093 sayılı kanunun 5/f maddesinin son cümlesinde de ;

Bu maddeye göre kesilecek idari para cezalarına karşı, ilgisine tebliğ tarihinden itibaren, bir ay içinde yetkili idare mahkemesinde dava açılabilir şekilde özel düzenleme yapıldığı görülmektedir.

Özetle; bandrol alım ve tahsil sürecinin çeşitli aşamalarında idarece resen bandrol ücreti tarhiyatı ceza, faiz veya zam uygulamasına gidilen mükelleflerin; yargı organlarına başvurma hakları vardır.

TRT BANDROL mükellefleri tarafından haklarında yapılan bandrol ana para alacağı ile idari para cezalarına karşı idare mahkemeleri nezdinde açılan davalar sonucu verilen kararlar anayasamızın amir hükümleri ile aşağıda zikredilecek idari yargılama usulü kanunun ilgili maddeleri ve içtihatlar çerçevesinde herkesi bağlamaktadır.

Anayasa'nın 138. maddesinin son fıkrasında;

“Yasama ve yürütme organlarıyla idare mahkeme kararlarını hiçbir suretle değiştiremez ve bunların yerine getirilmesini geciktiremez” hükmü ve 2577 sayılı İYUK’un 28/1. maddesindeki “Danıştay, Bölge İdare Mahkemeleri, İdare ve Vergi Mahkemelerinin esasa ve yürütmenin durdurulmasına ilişkin kararlarının icaplarına göre idare gecikmeksizin işlem tesis etmeye veya eylemde bulunmaya mecburdur. Bu süre hiçbir şekilde kararın idareye tebliğinden başlayarak otuz günü geçemez”

Hükmü bulunmaktadır.

Anayasa'nın 138. maddesinde yer aldığı gibi, idare, yargı kararları üzerinde değişiklik yapmak ve bunları istedikleri gibi uygulamak serbestisine sahip değildir. Bilindiği gibi yargı organları, idarenin yerine geçip idari işlem tesis edecek şekilde karar vermezler.

İYUK 28/1. Maddesinin de ise;

“İdare, gecikmeksizin yargı kararlarına uygun olarak işlem tesis etmeye ve eylemde bulunmaya mecburdur. Bu süre hiçbir şekilde kararın idareye tebliğinden başlayarak otuz (30) günü geçemez.”

Hükmü bulunmaktadır.

İYUK 28/1. maddesinde belirtilen otuz (30) günlük süre; idarenin gerekli işlem ve eylemleri yapması için lazım olan azami süredir. Yoksa idareye tanınmış, idarenin serbest tasarruf edebileceği bir süre değildir.

Yargı kararlarını uygulamaması durumunda; İYUK 28/4. maddesi hükmü gereğince hem idare, hem de kamu görevlisi aleyhine maddi ve manevi tazminat davası açılabilmesi de mümkün olup, Yargı Kararının uygulanmaması durumunda kurumun bu dava ile karşı karşıya kalması da kaçınılmaz olacaktır.

Yine, 2577 sayılı İYUK'un 28. maddesinin 3. bendinde ki;

“Danıştay, Bölge İdare Mahkemeleri, İdare ve Vergi Mahkemeleri kararlarına göre işlem tesis edilmeyen ve eylemde bulunulmayan hallerde idare aleyhine Danıştay ve ilgili İdare Mahkemesinde maddi ve manevi tazminat davası açılır.”

İfadesi ile yargı kararlarının uygulanmaması durumunda idarenin sorumluluğuna gidileceği düzenlenmiştir.

İdarenin Anayasa hükmünü hiçe sayıp, yargı kararlarını anlamsız bırakmak amacıyla hareket etmesi idarenin veya uygulamayan kamu görevlisinin sorumluluğunu gerektirir. İptal ve yürütmenin durdurulması kararlarının yerine getirilmemesi idarenin kusurlu sorumluluğuna yol açar.

Danıştay içtihatlarında da kazai ilamların maddi ve yasal bir imkansızlık mevcut bulunmadıkça derhal infaz edilmemesinin ağır hizmet kusuru teşkil ettiğini kabul etmiştir.

İptal kararlarının hiç yerine getirilmemesi, geç ya da değiştirilerek yerine getirilmesi yukarıda sözü edilen madde hükmüne aykırı olup böyle bir hareketin hizmet kusuru teşkil edeceğine şüphe yoktur.

“İdare, kendi eylem ve işlemlerinden doğan zararları ödemekle yükümlüdür.” (Anayasa mad. 125)

İYUK 28/3 maddesindeki düzenlemeyle, yargı kararını uygulamayan idare aleyhine maddi ve manevi tazminat davası açmak mümkündür.Yargı kararını uygulamayan kamu görevlisinin hukuki sorumluluğunun yanında cezai sorumluluğu da söz konusudur.

Zira, YCGK. 1978/303 sayılı kararında, yürütme organı ve idarenin mahkeme kararlarına uymak zorunda bulunmasına ilişkin Anayasa buyruğunu anılan organlara taktir hakkı tanımadan buyurmasını bir görev olarak yüklediğini bu görevin yerine getirilmemesinde ihmal gösterilmesi görevi savsaklamak ve görevi kötüye kullanmak suçlarını oluşturacağını hükme bağlamıştır.

Aynı şekilde yargı kararını uygulamayan kamu görevlisinin bu eyleminin görevi kötüye kullanma suçu oluşturduğunu Danıştay 2. Dairesi 1965/2884E ve 1966/1203K sayılı kararında kabul etmiştir.

Konuyla ilgili olarak Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun 2003/4-63E. ve 2003/37K. sayılı kararında; yargı kararlarını hiçe sayan bir tutum ile uygulanmaz hale getirecek şekilde suç teşkil eden bir emri yerine getiren kamu görevlisinin bu keyfi hareketi ile, ilgili kişinin haklarını ihlal ederek onun zarara uğramasına sebep olduğunu kabul etmiş ve bu eylemi dolayısıyla Türk Ceza Kanunu'nun (765 sayılı) 228. maddesi uyarınca cezalandırılmasının uygun olacağına karar vermiştir.

"...yargı kararlarının hukuksal sonuçlarının etkisiz bırakılmasının amaçlandığı dosyada bulunan bilgi ve belgelerden anlaşıldığından... görev onayında imzası bulunan ..'un eylemine uyan TCK'nın 228. maddesi uyarınca lüzumu muhakemesine, yargılmasının Asliye Ceza Mahkemesinde yapılmasına..." [Danıştay 2. Dairesi 12.11.2002 tarih 2002/790E. ve 2002/3784K.]

Sonuç olarak; TRT Bandrol davalarına ilişkin olarak TRT aleyhine verilecek olası bir mahkeme kararı 2577 sayılı kanunda belirlenmiş olan 30 günlük süre zarfında uygulanmak zorundadır.

Anayasamızın amir hükmü gereği bu kararlar değiştirilmeden aynen uygulanmak zorundadır.

Aksi takdirde mahkeme kararlarını uygulamayan kamu görevlilerinin hukuki sorumlulukları vardır.

Yargı kararını uygulamama eylemine uyan suç, Türk Ceza Yasası'nın 257. maddesinde düzenlenmiştir.

Yargı kararının uygulanmaması halinde oluşabilecek kişisel mağduriyet ceza verilmesini sağlamaya yetmektedir.

İTHAL EDİLEN LÜKS TAŞITLARDA TRT BANDROLÜ UYGULAMASI

Abdullah ÇAVUŞ/TRT Strateji Uzmanı

3093 sayılı TRT Gelirleri Kanununda sayılı bandrole tabi cihazların imalatçıları veya ithalatçıları bu cihazlar için kanunda gösterilen matrah ve nispetler dahilinde hesapladıkları bandrol ücretlerini bir defaya mahsus olmak üzere TRT Kurumuna ödemek ve bu ödemenin belgesi mahiyetinde TRT den bandrol almak zorundadırlar.

Kanunda sayılı cihazların bütünsel olarak tek başına ithalatında vergilendirme açısından bir sorun bulunmamaktadır. Çünkü kanunda matrah, oran ve ödeme süreleri hiçbir yoruma mahal vermeyecek derecede açık olarak düzenlenmiştir.

Bununla birlikte üzerlerinde bandrole tabi cihazlarla ithal edilmiş olan taşıtlardaki bandrole tabi cihazların matrahı, oranı, ödeme süreleri konusunda öteden beri bazı muğlak durumlardan kaynaklı vergilendirme sıkıntıları yaşanmıştır.

Bilindiği üzere özellikle bazı lük taşıtların bünyesinde her biri ayrı ayrı bandrole tabi birden fazla cihaz bulunabilmektedir.

Bunları aşağıdaki gibi örneklendirmemiz mümkündür.

- 1- Taşıtların Bünyesindeki TV' ler
- 2- Taşıtların Bünyesindeki Müzik setleri
- 3-Taşıtların Bünyesinde koltuk arkalarında bulunan TV oynatıcıları
- 4- Taşıtların bünyesinde bulunan videolar
- 5-Taşıtların bünyesinde bulunan uydu cihazları
- 6-Taşıtların bünyesinde bulunan MP3 veya MP4 cihazları

Uygulamada özellikle ithal edilen lüks araçlarda yukarıda sayılı bandrole tabi cihazların birçoğu hep birlikte bulunmaktadır.

Bu cihazların birçoğu bu lüks araçların ayrılmaz parçası yani mütemmim cüzi konumdadırlar.

Bu lüks araçlarla birlikte ithal edilen bandrole tabi cihazların 3093 sayılı kanunda gösterilen matrahlarının araçtan ayrı olarak tevsik edilmesi halinde vergilendirme açısından bir sorun bulunmamaktadır.

Nitekim ülkemizde imal edilen bazı lüks araçlarda da yukarıda sayılan bandrole tabi cihazların hemen hemen hepsi neredeyse standart olarak sunulmaktadır.

İmalatçı otomobil firmaları imalat esansında araçlara eklemek üzere aldıkları bandrole tabi cihazları araçtan ayrı olarak gerek yurt içi piyasadan satın almakta veya gerekse yurt dışından ithal edebilmektedirler.

Bu durumda her bir bandrole tabi cihazın 3093 sayılı kanuna uygun olarak BANDROL ÜCRETİ MATRAHINI kolayca tespit ettikleri için vergilendirme problemi yaşanmaktadır.

Bununla birlikte ithal edilen araçların ithalatları için düzenlenen faturalarda ve devamında gümrük giriş beyannamelerinde araçların bünyelerinde bulunan ve çoğunlukla birden fazla olan bandrole tabi cihazların matrahlarına ilişkin araçtan ayrı bir matrah beyanı bulunmamaktadır.

Bu durumun ticari teamüllere uygun olmadığı otomobil ithalatçıları tarafından da beyan edilmektedir.

Bu durumda öteden beri var olan belirsizlikleri gidermek üzere 3093 sayılı kanunda iki defa değişiklik yapılmıştır.

1- İlk değişiklik 5904 sayılı kanunla yapılan değişiklikle 3093 sayılı kanunun 4/d fıkrasında yapılmıştır.

2009 yılında 5904 sayılı kanun ile yapılan değişiklik ile Bakanlar Kurulunun yetki maddesi genişletilmiş olup anılan madde hükmü aynen aşağıdaki gibi olmuştur.

d) (Değişik : 16/6/2009-5904/36 md.) Bu maddede belirtilen oranları topluca veya ayrı ayrı iki katına kadar artırmaya veya kanuni oranı sifıra kadar indirmeye, (a) fıkrasının 10 numaralı bendi kapsamında bandrole tabi olan cihazları türleri ve özellikleri itibarıyla gruplandırmaya ve her bir grup için farklı bandrol oranları belirlemeye Cumhurbaşkanı yetkilidir.

Bu değişiklikten hareketle ithal edilen taşıtların bünyelerindeki bandrole tabi cihazların vergilendirilmesi (bandrol ücreti alınması) ile ilgili olarak Bakanlar Kurulu tarafından birden fazla kararname çıkarılmıştır.

Danıştay tarafından yapılan yargılama sonucunda ise, anılan kararnamenin ilgili maddesi konusunda Yürütmeyi Durdurma Kararı verilmiştir.

Söz konusu YDK kararında “doğrudan cihaz bedeli üzerinden bandrol ücreti alınması gerekirken araç bedeli üzerinden bandrol ücreti alınmasının yasaya aykırı olduğu” belirtilmesi üzerine, sektör temsilcileriyle de görüşmek ve bandrol ücreti oranlarında

%50 indirim yapmak suretiyle yeni bir Bakanlar Kurulu Kararı çıkarılarak uygulamada aksaklık oluşmasının önüne geçilmiştir.

Bakanlar kurulu kararı ile yapılan düzenlemeler aynen aşağıdaki gibidir.

12 Şubat 2011 tarihli Resmi gazete de yayınlanan 2011/1406 sayılı Bakanlar Kurulu Kararının 3 maddesinde;

“Firmaların ithal ettikleri taşıtların üzerinde monte edilmiş bulunan bandrole tabi cihazlar, her biri ayrı ayrı olmak üzere; 3093 sayılı Türkiye Radyo-Televizyon Kurumu Gelirleri kanununun 4 üncü maddesinin (a) bendinde belirtilen matrah üzerinden birinci fıkrada belirtilen oranlarda bandrol ücretine tabi tutulur” hükmü,

“4. maddesinde ise “Taşıtlarda yer alan bandrole tabi cihaz matrahının, 3093 sayılı Türkiye Radyo-Televizyon Kurumu Gelirleri kanununun 4 üncü maddesinin (a) bendinde belirtilen şekilde ayrı ayrı tevsik edilememesi halinde; bandrole tabi cihaz sayısına bakılmaksızın, ithal edilen taşıtların gümrük giriş beyannamesindeki ÖTV hariç KDV Matrahları üzerinden olmak üzere;

a-Kara Taşıtları için binde 4 oranında,

b-Diğer Taşıtlar için ise onbinde bir oranında,

bandrol ücreti tahsil edilir.” Hükmü bulunmaktadır.

2- İthal edilen taşıtların bünyelerindeki bandrole tabi cihazlardan bandrol ücreti tahsiline yönelik 3093 sayılı kanunda yapılan ikinci düzenleme ise 2017 yılında 7033 sayılı kanunla yapılmıştır.

Bu düzenleme ile daha önce Bakanlar kurulunun yetki maddesinde yapılan genişletmeden hareketle ithal taşıtların bünyelerindeki bandrole tabi cihazlardan bandrol ücreti tahsiline yönelik Bakanlar Kurulu kararları ile yapılan düzenlemeler 3093 sayılı kanuna madde metni olarak eklenmiştir.

2027 yılında 7033 sayılı kanun ile 3093 sayılı kanunun 4. Maddesinin (a) fıkrasına 8. Bent olarak eklenen düzenleme aynen aşağıdaki gibidir.

“8. (Ek: 18/6/2017-7033/27 md.) (1) Taşıtlarda yer alan bandrole tabi cihazların ayrı ayrı tevsik edilememesi hâlinde, imalatta taşıtın satış faturasındaki (özel tüketim vergisi hariç) Katma Değer Vergisi matrahı, ithalatta ise gümrük giriş beyannamesindeki (özel tüketim vergisi hariç) Katma Değer Vergisi matrahı üzerinden;

a. Kara taşıtları için % 0,4,

b. Diğer taşıtlar için %0,01

3- Uygulama Esasları:

3093 sayılı kanunda alınan yetkiden hareketle daha önce bakanlar kurulu kararı ile yapılan düzenlemeler 2017 yılında kanun metnine de işlenmiş olup öteden beri çok tartışılmıştır.

Tartışmanın özünü ise araçların bütünü üzerinden bandrol ücreti alınmasının yasaya ve anayasa aykırı olup olmadığı hususu oluşturmaktadır.

Bununla birlikte araçların kendilerinin bandrole tabi olmadığı ve olmayacağı açıktır.

Getirilmek istenilen düzenleme bir vergi güvenlik müessesesi mahiyetindedir.

Keza getirilmek istenilen düzenleme yerli otomobil üreticilerin ödeyecekleri bandrol ücretleri ile ithalatçıların ödeyecekleri bandrol ücretlerini eşitleme ve bu suretle haksız rekabeti önleme amacı da içermektedir.

Esas olan araçlarla birlikte ithal edilen v3 3093 sayılı kanun ile bandrole tabi kılınan cihazların bizatihi kendileri üzerinden bandrol ücreti almaktır.

Bununla birlikte bu cihazların matrahlarının yasal tevsik edici belgelere dayandırılmaması halinde vergilendirmeye açıklık getirilmek amacıyla bu düzenlemeleri yapmak ELZEM olmuştur.

Bu düzenlemenin uygulama esasları aşağıda maddeler halinde izah edilmektedir

a-İthal edilen araçlara ilişkin olarak düzenlenen gümrük giriş beyannamelerinde araç bedelinin yanında, araçların üzerinde bulunan tüm bandrole tabi cihazların matrahlarının (ÖTV Hariç KDV Matrahlarının) aynı beynamede ayrıca gösterilmesi halinde bu tutarla üzerinden bandrol ücreti hesaplanması esastır.

b-Araç ithalatına ilişkin Gümrük Giriş Beyannamelerinde araçların üzerlerindeki bandrole tabi cihazların matrahlarının ayrı ayrı tevsik edilememesi ve araçların üzerindeki marka ve modele ait bandrole tabi cihazın yedek parça olarak ithalatının bulunması halinde, içinde bulunduğu yılı geçmemek üzere, garanti kapsamında yedek parça olarak ithalatı yapılan söz konusu cihazlara ilişkin olan Gümrük Giriş beyannamelerindeki ÖTV Hariç KDV matrahlarının tevsik edici belge olarak kabulü ile bu matrahlar üzerinden bandrol ücreti tahsil edilebilecektir.

c- İthal edilen araçların üzerindeki bandrole tabi cihazların bandrol ücreti matrahının, cihaz sayısı ve türü bazında ayrı ayrı tevsik edilememesi halinde ise, kararname doğrultusunda, taşıtlara ait gümrük giriş beyannamelerindeki ÖTV hariç KDV matrahları üzerinden ve aracın üzerindeki bandrole tabi cihaz sayısına bakılmaksızın kara taşıtları için binde 4, diğer taşıtlar için ise onbinde bir oranında bandrol ücreti alınmaktadır.

TRT 5018 SAYILI KANUNA TABİDİR?

Abdullah ÇAVUŞ/Strateji Uzmanı

Kamu Mali Yönetimimize köklü değişiklikler getiren 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu, 1927 yılından beri uygulanmakta olan 1050 sayılı Muhasebe-i Umumiye Kanununu yürürlükten kaldırmıştır.

Kamu yönetimi alanında Dünyadaki gelişmelerden de etkilenecek hazırlanmış olan söz konusu Kanunla; uluslararası standartlara ve AB normlarına uygun bir mali yönetim hedeflenmiş olup, yasanın yürürlüğe girmesiyle birlikte; mali saydamlık, hesap verme sorumluluğu, kaynakların etkili, ekonomik ve verimli kullanılması gibi çağdaş mali yönetim ilkeleri kamu mali mevzuatımıza girmiştir.

Kanunun amacı 1. Maddesinde aynen aşağıdaki şekilde açıklanmaktadır.

“Bu Kanunun amacı, kalkınma planları ve programlarda yer alan politika ve hedefler doğrultusunda kamu kaynaklarının etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde elde edilmesi ve kullanılmasını, hesap verebilirliği ve malî saydamlığı sağlamak üzere, kamu malî yönetiminin yapısını ve işleyişini, kamu bütçelerinin hazırlanmasını, uygulanmasını, tüm malî işlemlerin muhasebeleştirilmesini, raporlanmasını ve malî kontrolü düzenlemektir.”

Kanunun kapsam başlıklı 2. Maddesi ise aynen aşağıdaki gibidir.

“Bu Kanun, merkezi yönetim kapsamındaki kamu idareleri, sosyal güvenlik kurumları ve mahallî idarelerden oluşan genel yönetim kapsamındaki kamu idarelerinin malî yönetim ve kontrolünü kapsar. Avrupa Birliği fonları ile yurt içi ve yurt dışından kamu idarelerine sağlanan kaynakların kullanımı ve kontrolü de uluslararası anlaşmaların hükümleri saklı kalmak kaydıyla, bu Kanun hükümlerine tâbidir.”

5018 sayılı Kanunla, kamu kaynağının kullanımında, ödeneklerin verimli ve tutumlu kullanılması gibi 1050 sayılı Kanunda da yer alan ilkeler haricinde, mali saydamlık, hesap verme sorumluluğu, kaynakların etkili ve ekonomik kullanılması gibi ilkeler de dikkate alınmakta ve ayrıca, mali yönetim ve kontrol sistemi, hesap verme ve yönetim sorumluluğu üzerine tasarlanarak, sürecin aktörlerinin görev ve yetkileri, mali sorumluluk kapsamında yeni bir yaklaşımla değerlendirilmiştir.

Yine Kanunla, kamuoyu denetiminin sağlanması, mali yönetimde şeffaflığın ve hesap verme mekanizmasının kurulması, kamu kaynaklarının elde edilmesi ve kullanılması sırasında gerekli bilginin zamanında verilmesi ilkeleri çerçevesinde, uluslararası standartlara uygun olarak muhasebe kayıtlarının tutulması hedeflenmektedir. Diğer taraftan, kamu idarelerince idare faaliyet raporu düzenlenmesi öngörülmekte ve mali yönetime ilişkin verilerin belli periyotlar halinde kamuoyuna açıklanması hükme bağlanmaktadır.

Kanunun 5. Maddesinde kamu Maliyesinin Temel İlkeleri düzenlemiştir. Buna göre ilkeler aşağıdaki gibidir.

Kamu maliyesinin temel ilkeleri şunlardır:

1. *Kamu malî yönetimi uyumlu bir bütün olarak oluşturulur ve yürütülür.*
2. *Kamu maliyesi, kamu görevlilerinin hesap verebilmelerini sağlayacak şekilde uygulanır.*
3. *Maliye politikası, makroekonomik ve sosyal hedefler ile uyumlu bir şekilde oluşturulur ve yürütülür.*
4. *Kamu malî yönetimi Türkiye Büyük Millet Meclisinin bütçe hakkına uygun şekilde yürütülür.*
5. *Kamu malî yönetimi malî disiplini sağlar.*
6. *Kamu malî yönetimi ekonomik, malî ve sosyal etkinliği birlikte sağlayacak şekilde kamusal tercihlerin oluşması için gerekli ortamı yaratır.*
7. *Kamu idarelerinin mal ve hizmet üretimi ile ihtiyaçlarının karşılanmasında, ekonomik veya sosyal verimlilik ilkelerine uygun olarak maliyet-fayda veya maliyet-etkinlik ile gerekli görülen diğer ekonomik ve sosyal analizlerin yapılması esastır.*

Netice itibarıyla, 5018 sayılı Kanunla, kamu kaynağının kullanımında, ödeneklerin verimli ve tutumlu kullanılması gibi 1050 sayılı Kanunda da yer alan ilkeler haricinde, mali saydamlık, hesap verme sorumluluğu, kaynakların etkili ve ekonomik kullanılması gibi ilkeler de dikkate alınmakta ve ayrıca, mali yönetim ve kontrol sistemi, hesap verme ve yönetim sorumluluğu üzerine tasarlanarak, sürecin aktörlerinin görev ve yetkileri, mali sorumluluk kapsamında yeni bir yaklaşımla değerlendirilmektedir.

Anılan kanun ile birlikte kamu kurum ve kuruluşlarında bir takım yeni kadrolar ve birimler oluşturulmuştur. Bunlardan bazıları aşağıdaki gibidir.

- 1- Strateji Geliştirme Başkanlıkları kurulmuştur.
- 2-İç Denetçilik mesleği oluşturulmuştur.
- 3-İç Denetim Birim Başkanlıkları kurulmuştur.
- 4- Muhasebe Yetkilisi kadrosu oluşturulmuştur.
- 5- Mali Hizmetler Uzmanı kadrosu oluşturulmuştur.

Keza bunların dışında;

- 1- Bütçeleme süreçleri
- 2- Stratejik planlama ve raporlamaya ilişkin süreçler
- 3- Kurumlara faaliyet raporu zorunluluğu

gibi hususlarda da yeni düzenlemeler yapılmıştır.

Kanuna tabi kamu kurumları 4 ayrı cetvel halinde sayılmıştır.

- 1- I SAYILI CETVEL; Genel Bütçeye tabi kamu idarelerinden oluşmaktadır.
- 2- II SAYILI CETVEL; Özel Bütçeli kamu idarelerinden oluşmaktadır.
- 3- III SAYILI CETVEL; Düzenleyici ve Denetleyici kurumlardan oluşmaktadır.
- 4- IV SAYILI CETVEL; Sosyal Güvenlik Kurumlarından oluşmaktadır.

Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu 10.12.2003 tarihinde TBMM de kabul edilen ve 24.12.2003 tarihli resmi gazetede yayımlanan 5018 sayılı kanununa tabi kuruluşlar arasında bulunmaktadır.

İçinde TRT'ninde olduğu II SAYILI ÖZEL BÜTÇELİ KURULUŞLAR CETVELİNİN ilk halinde sayılan kurumlar aynen aşağıdaki gibidir.

II SAYILI CETVEL ÖZEL BÜTÇE KAPSAMINDAKİ İDARELER

- 1- Yükseköğretim Kurulu
- 2- Üniversiteler
- 3- Yüksek Teknoloji Enstitüleri
- 4- Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi
- 5- Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Başkanlığı
- 6- Atatürk Araştırma Merkezi
- 7- Atatürk Kültür Merkezi
- 8- Türk Dil Kurumu Başkanlığı
- 9- Türk Tarih Kurumu Başkanlığı
- 10- Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü
- 11- Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu

- 12- Türkiye Bilimler Akademisi Başkanlığı
- 13- Türkiye Adalet Akademisi Başkanlığı
- 14- Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları Merkezî Başkanlığı
- 15- Yakın ve Ortadoğu Çalışma Eğitim merkezî
- 16- Kredi ve Yurtlar Kurumu Genel Müdürlüğü
- 17- Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü
- 18- Devlet Tiyatroları Genel Müdürlüğü
- 19- Devlet Opera ve Balesi Genel Müdürlüğü
- 20- Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu Genel Müdürlüğü
- 21- Vakıflar Genel Müdürlüğü
- 22- Hudut ve Sahiller Sağlık Genel Müdürlüğü
- 23- Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu
- 24- Türk Akreditasyon Kurumu
- 25- Türk Standartları Enstitüsü
- 26- Milli Prodüktivite Merkezi
- 27- Türk Patent Enstitüsü
- 28- Türkiye Sanayi Sevk ve İdare Enstitüsü
- 29- Ulusal Bor Araştırma Enstitüsü
- 30- Türkiye Atom Enerjisi Kurumu
- 31- Savunma Sanayi Müsteşarlığı
- 32- Millî Savunma Bakanlığı Akaryakıt İkmal ve NATO POL Tesisleri İşletme Başkanlığı
- 33- Küçük ve Orta Ölçekli Sanayi Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı
- 34- İhracatı Geliştirme Etüt Merkezi
- 35- Ekonomik Kültürel Eğitim ve Teknik İşbirliği Başkanlığı
- 36- Özel Çevre Koruma Kurumu Başkanlığı
- 37- GAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı
- 38- Özelleştirme İdaresi Başkanlığı
- 39- Toplu Konut İdaresi Başkanlığı
- 40- Arsa Ofisi Genel Müdürlüğü

- 41- Doğal Afet Sigortaları Kurumu
- 42- Elektrik İşleri Etüt İdaresi Genel Müdürlüğü
- 43- Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü
- 44- Ceza ve İnfaz Kurumları ile Tutukevleri İş Yurtları Kurumu
- 45- Adlî Tıp Kurumu Başkanlığı
- 46- Refik Saydam Hıfzıssıhha Merkezî Başkanlığı
- 47- Yüksek İhtisas ve Araştırma Hastanesi
- 48- Millî Piyango İdaresi Genel Müdürlüğü
- 49- Spor-Toto Genel Müdürlüğü
- 50- Kefalet Sandıkları

Görüleceği üzere TRT 5018 sayılı kanunun II: Sayılı Cetvelinde sayılan kuruluşlar arasında 20.ci sırada yer almaktadır.

TRT daha sonra 5433 sayılı kanun ile 5018 sayılı kanun kapsamındaki listelerden çıkarılmıştır.

TRT ile birlikte TOKİ ve TMSF gibi kurumlarda 5018 sayılı kanun kapsamından çıkarılmıştır.

5433 sayılı kanun ile cetvellerde birleştirmeler ve düzenlemeler yapılmıştır.

TRT'nin içerisinde yer aldığı ÖZEL BÜTÇELİ İDARELER yeni düzenleme ile II SAYILI CETVELİN (B) bölümünde sayılmıştır.

Değişiklik sonrası madde metni aynen aşağıdaki gibi olmuştur.

B) ÖZEL BÜTÇELİ DİĞER İDARELER

- 1) Savunma Sanayi Müsteşarlığı
- 2) Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu
- 3) Türkiye ve Orta-Doğu Amme İdaresi Enstitüsü
- 4) Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu
- 5) Türkiye Bilimler Akademisi
- 6) Türkiye Adalet Akademisi

- 7) Yükseköğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu
- 8) Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü
- 9) Devlet Tiyatroları Genel Müdürlüğü
- 10) Devlet Opera ve Balesi Genel Müdürlüğü
- 11) Vakıflar Genel Müdürlüğü
- 12) Hudut ve Sahiller Sağlık Genel Müdürlüğü
- 13) Elektrik İşleri Etüd İdaresi Genel Müdürlüğü
- 14) Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü
- 15) Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü
- 16) Türk Akreditasyon Kurumu
- 17) Türk Standartları Enstitüsü
- 18) Millî Prodüktivite Merkezi
- 19) Türk Patent Enstitüsü
- 20) Ulusal Bor Araştırma Enstitüsü
- 21) Türkiye Atom Enerjisi Kurumu
- 22) Küçük ve Orta Ölçekli Sanayi Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı
- 23) İhracatı Geliştirme Etüt Merkezi
- 24) Türk İşbirliği ve Kalkınma İdaresi Başkanlığı
- 25) Özel Çevre Koruma Kurumu Başkanlığı
- 26) GAP Bölge Kalkınma İdaresi
- 27) Özelleştirme İdaresi Başkanlığı
- 28) Ceza ve İnfaz Kurumları ile Tutukevleri İş Yurtları Kurumu

Sonuç olarak TRT 5018 sayılı kanun kapsamında değildir.

TAHSİL DAİRESİ MAHALLİ VE TAHSİL DAİRESİ KONUSUNDA TRT UYGULAMALARI

Abdullah ÇAVUŞ/TRT Strateji Uzmanı

TRT bandrol uygulamaları konusundaki daha önceki yazılarımızda belirttiğimiz üzere 3093 sayılı kanuna göre tahsil edilmekte olan bandrol ücreti anapara alacağı ile bandrolsüz cihaz satanlar adına kesilmekte olan idari para cezalarından kanuni sürelerinde ödenmeyenlerin cebri takip ve tahsilat işlemleri 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Kanuna göre yapılmaktadır.

6183 sayılı kanun uygulaması ise kanunun 55. Maddesindeki şartları taşıyan ÖDEME EMRİ düzenlemek suretiyle başlamaktadır.

Bununla birlikte 3093 Sayılı kanun hükümleri gereği bandrol ücreti alacağının kanuni süresinde ödemeyen firmalar hakkındaki Ödeme Emri başta olmak üzere, alacağın cebren tahsili için uygulanması gereken 6183 Sayılı Kanun hükümleri öteden beri TRT Hukuk Müşavirliğince yerine getirilmekte iken, aşağıda detaylı olarak anlatılacak olan yargılama süreçleri sonucunda Danıştay Başkanlığınca verilen kararlar sonucunda, Hukuk Müşavirliğinin “**MAHALLİ TAHSİL DAİRESİ**” bulunmadığından hareketle iptal edilmiştir.

Bunun sonucu Müşavirlikçe takip edilmekte olan alacak dosyaları Hasılat Dairesi Başkanlığına iade edilmiştir.

Bu defa TRT Hasılat Dairesi Başkanlığınca 6183 Sayılı kanun hükümlerine göre düzenlenen ödeme emirleri de çeşitli mahkemelerce verilen kararlar ise “ **Söz konusu alacakların 6183 sayılı kanunun 5. maddesine göre mahalli tahsil dairesince düzenlenmesi gerektiğinden** ” hareketle iptal edilmeye başlamıştır.

2008 yılında Hasılat dairesi Başkanlığının Muhasebe ve İdari Dairesi başkanlığı ile birleşmesi sonucu oluşturulan Muhasebe ve Finansman dairesi başkanlığınca düzenlenen Ödeme Emirleri de mahkemelerce iptal edilmiştir.

Kanun uygulamasından kaynaklanan sıkıntıların yanında, 6183 Sayılı Kanunun uygulama usul ve esasları ile kanun uygulamasındaki “**TAHSİL DAİRESİ**” ve “**MAHALLİ TAHSİL DAİRESİ**” kavramları ve sorunun çözümü için uygulamada yapılan mevzuat değişiklikleri ilgili olarak iş bu makale hazırlanmıştır.

I- TAHSİL DAİRESİ - MAHALLİ TAHSİL DAİRESİ KAVRAMALARI VE KAMUDA UYGULAMA ÖRNEKLERİ:

6183 Sayılı Kanunun 5. maddesinde “mahalli tahsil dairesi” terimi bulunmaktadır.

Bu madde aynen aşağıdaki gibidir.

“Takibat, alacaklı amme idaresinin mahalli tahsil dairesince yapılır. Borçlu veya malları başka mahallerde bulunduğu takdirde, tahsil dairesi borçlunun veya mallarının bulunduğu mahalde yapılacak takipleri o mahaldeki aynı neviden amme idaresinin tahsil dairelerine niyabeten yaptırır.”

Buradan hareket ile 6183 sayılı Kanunun 5.maddesi uyarınca, alacaklı amme idarelerinin alacaklarının takibinin, bu idarelerin mahalli tahsil daireleri tarafından yapılacağı sonucu çıkmaktadır.

Madde metninden görüleceği üzere Borçlu veya malları başka mahallerde bulunduğu takdirde, tahsil dairesi borçlunun veya mallarının bulunduğu mahalde yapılacak takipleri o mahaldeki aynı neviden amme idaresinin tahsil dairelerine niyabeten yaptırılabilmesi ortaya çıkmaktadır.

Ancak 1.sıra numaralı tahsilat genel tebliğinde niyabeten tahsilatın aynı neviden daireler arasında olabileceği belirtilmektedir.

Aynı neviden daireler konusunda ise bir belirsizlik bulunmaktadır. Bu daireler 6183 sayılı kanun 1. maddesinde sayılan dairelerin tamamı anlaşılabilmesi gibi, kendi içerisinde bütünlüğü olan dairelerde anlaşılacaktır.

Öte yandan TRT'nin 6183 sayılı kanun ile ilişkilendirilmesi 1. maddeden kaynaklanmamakta, 2. maddedeki “ Muhtelif kanunlarda Tahsili Emval Kanununa göre tahsil edileceği bildirilen her çeşit alacaklar hakkında da bu kanun hükümleri tatbik olunur.”

Hükmünden kaynaklanmaktadır.

Bu nedenle TRT ile diğer dairelerin aynı neviden sayılıp sayılmayacakları da ayrı bir tartışma konusu olabilecektir.

Bunun yanında yazımızda bahsedilen mahkeme kararlarında ise, Hasılat Dairesi Başkanlığının “ tahsil dairesi, mahalli tahsil dairesi ” olmadığı yönünde hükümler bulunmaktadır.

6183 sayılı kanunun 5. maddesi ile anılan mahkeme kararlarının birlikte değerlendirilmesi sonucu;

3093 sayılı TRT Gelirleri hakkındaki kanun hükümlerine göre takibi gereken alacaklarının merkezde “tahsil dairesi” yetkisi ve görevi var olan bir birime bağlı olarak, taşrada “mahalli tahsil dairesi” yetki ve görevi ile donatılmış ünitelerce takip edilmesi gerektiği sonucu ortaya çıkmaktadır.

Nitekim 6183 sayılı kanunun 1. maddesinde sayılan bazı kamu idarelerinin merkez birimlerinde “TAHSİLÂT DAİRESİ BAŞKANLIKLARININ” kurulduğu, taşra teşkilatlarında ise mahalli tahsil birimleri kurulduğu tespit edilmiştir.

Bu kurumlara örnek olarak;

a- Gelir İdaresine bağlı olarak kurulan Vergi Dairesi Başkanlıkları ve bunlara bağlı Tahsilat Müdürlükleri ile Vergi Dairesi Müdürlükleri Müdürlükleri,

b-Gümrük Müsteşarlığına bağlı olarak kurulan Gümrük Müdürlükleri,

c-Sosyal Güvenlik Kurumuna bağlı olarak kurulan SGK İl Müdürlüklerini göstermek mümkündür.

d-Öte yandan 6183 sayılı kanuna tabi olmamakla beraber (2004 sayılı kanuna tabi) , TMSF bünyesinde de Tahsilat Dairesi Başkanlığının kurulduğu tespit edilmiştir.

e-Bunların yanında 5809 sayılı Elektronik Haberleşme Kanunu ile kurulan Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurulunun, anılan kanunun 11. maddesinde sayılan kurum gelirlerinin (yetkilendirme Ücreti) 6183 sayılı kanuna tabi olduğu tespit edilmiştir.

Söz konusu gelirleri kurum bünyesinde TRT deki yapıya benzer şekilde kurulmuş bulunan Muhasebe ve Finansman Dairesi başkanlığı takip etmektedir.

Söz konusu kanunun 11/3 maddesinde yapılan düzenleme “**Tespit edilen usul ve esaslar çerçevesinde belirlenen sürede idarî ücretlerin işletmeciler tarafından ödenmemesi halinde 21/7/1953 tarihli ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunun 51 inci maddesinde belirlenen usule göre hesaplanacak gecikme zammı oranı kadar faiz uygulanır. İşletmecilerden alınacak idarî ücretlerden süresinde ödenmeyenler Kurumun bildirim üzerine 6183 sayılı Kanun hükümleri uyarınca ilgili vergi dairesi tarafından tahsil edilir ve Kuruma gelir kaydedilir.**” Şeklinde dir.

Keza, Söz konusu kanunun 11/6 maddesinde yapılan düzenleme aynen “**Kullanım hakkı ücretleri, 5369 sayılı Kanun hükümleri saklı kalmak kaydıyla Hazineye gelir kaydedilmek üzere ilgili muhasebe birimine yatırılır. Zamanında ödenmeyen kullanım hakkı ücretleri, Kurumun bildirim üzerine, 6183 sayılı Kanun hükümleri uyarınca, ilgili vergi dairesince tahsil olunur.**” Şeklinde dir.

Görülebileceği üzere anılan Kurumda Kurum Gelirlerini 6183 Sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkındaki Kanun hükümlerine göre tahsil etmek zorunda olup, bu çerçevede Merkezde bir “Tahsil Dairesi” yetkisi TRT’ deki benzer bir yapıda Muhasebe ve Finansman Dairesi Başkanlığına verilmiştir.

Anılan Kuruma yetkilendirme ücreti adı altında, Kullanım Hakkı Ücreti ile İdari Ücret ödemek zorunda olan firmalar TRT deki gibi ülke çapında değişik illerde faaliyet gösteren firmalardır. Buradan hareketle kurumun alacaklarının “Mahalli Tahsil Dairelerince” tahsil edilmesi gerekmektedir.

Söz konusu kurum ile TRT nin yapıları benzeşmekte olup, anılan Kurumunda taşrada TRT deki gibi 7 ayrı Bölge Müdürlüğü bulunmaktadır.

Bu çerçevede anılan kurum (**BTK**), 6183 sayılı Kanuna tabi Alacaklarının Bölge Müdürlükleri bünyesinde kurulması gereken “Mahalli Tahsil Daireleri”nce tahsil edilmesi gerekmektedir.

Ancak anılan Kurum “Mahalli Tahsil Daire”leri kurmak zorunluluğunu kanuni düzenleme ile aşmış ve süresinde ödenmeyen alacaklarının ise ilgili vergi daireleri kanalıyla tahsil edilmesini sağlamıştır.

Uygulamalar yukardaki özetlendiği şekildedir.

II- 6183 SAYILI KANUNUN İLGİLİ MADDELERİ

1- Ödeme Emri:

6183 sayılı kanundaki şartları taşımakla birlikte Mahalli Tahsil Dairesince düzenlenmediğim için İptal edilen ödeme emirleri ile ilgili kanunun 55. Maddesi aynen aşağıdaki gibidir.

Ödeme emri:(1) Madde 55 – Amme alacağını vadesinde ödemiyenlere, 15 gün içinde borçlarını ödemeleri veya mal bildiriminde bulunmaları lüzumu bir “ödeme emri” ile tebliğ olunur.(1)

Ödeme emrinde borcun asıl ve ferilerinin mahiyet ve miktarları, nereye ödeneceği, müddetinde ödemediği veya mal bildiriminde bulunmadığı takdirde borcun cebren tahsil ve borçlunun mal bildiriminde bulununcaya kadar üç ayı geçmemek üzere hapis ile tazyik olunacağı, gerçeğe aykırı bildirimde bulunduğu takdirde hapis ile cezalandırılacağı kayıtlı bulunur. Ayrıca, borçlunun 114 üncü maddedeki vazifeleri ve bu vazifeleri yerine getirmediği takdirde hakkında tatbik edilecek olan ceza bu ödeme emrinde kendisine bildirilir.

Belediye hududu dışındaki köylerde bulunan borçlulara ödeme emirleri muhtarlıkça tebliğ olunur. Ödeme emirlerinin muhtarlığa tevdi tarihinden itibaren 15 gün içinde tebligat yapılmadığı takdirde ödeme emirleri tebliğ edilmemiş olan borçluların isimleri ödeme emri hüküm ve mahiyetindeki bir "ödeme cetveline" alınarak borçlular borçlarını ödemeye ve mal bildiriminde bulunmaya çağırılırlar. Ödeme cetveli köy ihtiyar kurulu kapısına bir örneği de köyde herkesin görebileceği umumi bir mahalle 10 gün müddetle asılmak suretiyle tebliğ olunur ve cetvelin asıldığı köy muhtarlığınca münadi vasıtasıyla ilan olunur. Cetvel asılırken ve indirilirken keyfiyet muhtarlıkça zabıt varakasıyla tesbit edilir. Cebren tahsil ve takip ödeme emrinin tebliği veya ödeme cetvelinin indirilmesi tarihinde başlamış olur.

Borcunu vadesinde ödemiyenlere ait malları elinde bulunduran üçüncü şahıslardan bu malları 15 gün içinde bildirmeleri istenir.

III- 6183 SAYILI KANUNDA TAHSİL DAİRESİ VE MAHALLİ TAHSİL DAİRESİNE İLİŞKİN HÜKÜMLER

Salahiyetliler ve mesuliyetleri:

Madde 4 – Amme idarelerinin bu kanunu tatbika salahiyetli memurlarının vazifelerini teşkilat ve vazife kanunları veya bu konu ile ilgili diğer kanun veya mevzuat, mesuliyetlerini de; mesuliyeti tesis eden kanunlar tayin eder. (2)

Takibata salahiyetli tahsil dairesi:

Madde 5 – Takibat, alacaklı amme idaresinin mahalli tahsil dairesince yapılır. Borçlu veya malları başka mahallerde bulunduğu takdirde, tahsil dairesi borçlunun veya mallarının bulunduğu mahalde yapılacak takipleri o mahaldeki aynı neviden amme idaresinin tahsil dairelerine niyabeten yaptırır.

IV- MAHALLİ TAHSİL DAİRESİNE YÖNELİK MAHKEME KARARLARI:

1- TRT Hukuk Müşavirliğinin Ödeme Emri Düzenleme Yetkisi Olmadığına Daire Karar:

Danıştay 10. Daire Başkanlığı tarafından verilen 16.02.2007 tarih ve 2005/3622 E. ve 2007/444 sayılı ve 08.05.2007 tarih ve 2005/8716 esas, 2007/2402 karar sayılı kararları bulunmaktadır.

Söz konusu kararlarda özetle “... **6183 Sayılı Kanuna göre yapılan takiplerin bu Kanunun 5. maddesinde belirtilen Mahalli Tahsilat Birimlerince yapılması gerektiği ve Hukuk Müşavirliğinin takibe yetkili olmadığı..**” yönünde karar verilmiştir.

2- Hasılat Dairesi Başkanlığınca Düzenlenen Ödeme Emirleriyle İlgili İptal Kararları:

Hasılat Dairesi Başkanlığınca düzenlenen ödeme emirleri de “ söz konusu alacakların mahalli tahsil dairelerince takip edilmesi gerekmekte iken, bu konuda yetkili olmayan Hasılat Dairesi Başkanlığınca düzenlenen ödeme emirlerinde hukuka uyarlılık bulunmamıştır” denilerek iptal edilmeye başlanılmıştır.

Bu kararlardan bazıları aşağıda olduğu gibidir.

Ankara 1. İdare Mahkemesinin 21.01.2009 tarih ve E.2008/1128 K.2009/77 sayılı kararında da “...**6183 sayılı yasa hükümlerine göre, alacaklı kamu idaresinin mahalli tahsil dairesince takibat yapılacağı sonucuna ulaşıldığından, davalı idarece usulüne uygun bir ihbarname ile tahakkuk ve tebliğ edilen kamu alacağının ödenmemesi üzerine, sözü edilen kamu alacağının tahsili amacıyla bu konuda yetkili olmayan davalı idare Hasılat Dairesi Başkanlığınca düzenlenen ödeme emrinde hukuka uyarlık bulunmamaktadır...**”

Hükümlerine yer verilmiştir.

Danıştay 10. Dairesinin 10.02.2009 tarih ve E.2008/7727 K.2009/812 sayılı kararında da “... **Bu durumda davalı idarece usulüne uygun bir ihbarname ile tahakkuk ve tebliğ edilen alacağın ödenmemesi üzerine, takibatın alacaklı kamu idaresinin mahalli tahsil dairesince yapılması gerekirken bu konuda yetkili olmayan davalı kurumca ödeme emri düzenlendiğinden dava konusu işlemde mevzuata uyarlık bulunmadığı halde davanın reddine karar veren idare mahkemesi kararında hukuki isabet görülmemiştir...**”

Hükümlerine yer verilerek Hasılat Dairesi Başkanlığının 01.08.2007 tarih ve 2816 sayılı ödeme emrinin iptaline hükmetmiştir.

Ankara 12. İdare Mahkemesinin 30.01.2009 tarih ve E.2008/1032 K.2009/89 sayılı kararında da “...**Bu durumda yükümlülerin kamu idarelerine olan borçlarını ödememeleri halinde takibatın alacaklı kamu idaresinin bulunduğu yerin mahalli tahsil dairesince yapılacağı açık olup, davalı idarece usulüne uygun bir ihbarname ile tahakkuk ettirilen alacağın ödenmemesi üzerine takibatın alacaklı**

kamu idaresinin mahalli tahsil dairesince yapılması gerekmekte iken, bu konuda yetkili olmayan Türkiye Radyo-Televizyon Genel Müdürlüğü Tahsilat Dairesi Başkanlığınca düzenlenen ödeme emrinde hukuka uyarlık bulunmamaktadır. Açıklanan nedenlerle dava konusu işlemin iptaline ...”

Hükümlerine yer verilmiştir.

V- MAHKEME KARARLARINDAN HAREKETLE TRT TARAFINDAN YAPILAN İŞLEMLER :

1- Yönetmelik Değişikliği Muhasebe ve Finansman Dairesi Başkanlığına 6183 sayılı Kanun İle İlgili hükümleri Uygulama yetkisi verilmiştir.

TRT Kuruluş ve Görevleri hakkındaki Yönetmeliğin 32. Maddesinde mevcut olan Muhasebe ve Finansman Dairesi Başkanlığı görev ve yetkileri bölümüne aşağıdaki yeni bentler eklenmiştir.

20.10.2009 tarihli resmi gazetede yayınlanan yönetmelik değişikliği ile gerekli değişiklikler yapılmıştır.

Anılan yönetmeliğin 32. Maddesindeki Muhasebe ve Finansman Dairesi Başkanlığının görevlerine aşağıdaki maddeler ilave edilmiştir.

g) 4/12/1984 tarihli ve 3093 sayılı Türkiye Radyo-Televizyon Kurumu Gelirleri Kanununda sayılan gelirlerin tarh, tahakkuk, tebliğ, tahsil ve denetlenmesi hususundaki her türlü iş ve işlemi ifa etmek,

ğ) 3093 sayılı TRT Gelirleri Kanunu hükümleri gereği, bandrol ücreti ana para alacağı ile bandrolsüz cihaz satanlar için kesilecek olan para cezaları ile ilgili olarak Tahakkuku müteakip tebliğ edilen para cezalarını ödemeyenler hakkında 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanuna göre yapılacak işlemleri yerine getirmek,

h) 21/7/1953 tarihli ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunun uygulanmasında; anılan Kanunun Tahsil Dairesi, Mahalli Tahsil Dairesi ve diğer makam, merci ve komisyonlara verdiği yetkileri Kurum adına kullanmak,

ı) Borçlu veya malların Kurum teşkilatının bulunmadığı mahallerde olması halinde, 6183 sayılı Kanuna göre takip işlemlerinin niyabeten yerine getirilmesini sağlamak.

2- Yönetmelik Değişikliği İle TRT İl Müdürlüklerine 6183 sayılı Kanuna Uygun Mahalli Tahsil Dairesi Yetkisi verilmiştir.

TRT Kuruluş ve Görevleri hakkındaki Yönetmeliğin 39-45 maddelerindeki olan 7 TRT İl Müdürlüğünün görevlerinin düzenlendiği maddelere de ilaveler yapılmıştır.

“c) 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunun uygulanmasında; anılan Kanun tarafından Tahsil Dairesine verilen görev ve yetkileri kullanmak. “

Hükmü ilave edilmiştir.

3- TRT Hasılat Müdürlüğü Bünyesinde 6183 sayılı kanunun uygulamasına yönelik icra ve satış servisi kurulmuştur.

6183 sayılı Kanuna göre bandrol alacaklarının Cebri takibi için oluşturulan İcra ve Satış Servisi tarafından;

- a. Ödeme emirleri
- b. Haciz varakaları
- c. Haciz Bildirim yazıları
- d. Tebliğ zarfları
- e. Denetim tutanakları

f . Diğer takip prosedürleri 6183 sayılı kanunun asli uygulayıcısı olan Vergi dairelerindeki gibi tek tip ve kanundaki tüm şekil ve şartları taşıyır şekilde matbu hale getirilmiştir.

VI- YAPILAN YÖNETMELİK DEĞİŞİKLİKLERİ SONRASINDA DA İPTAL KARARLARI GELMEYE DEVAM ETMİŞTİR.

3093 sayılı TRT gelirleri kanununda 6183 sayılı kanuna olan atıflardan hareketle yapılan yönetmelik düzenlemeleri ve oluşturulan icra ve satış servisine rağmen düzenlenen ödeme emirleri iptal edilmeye devam etmiştir.

Üstelik bu seferki iptal gerekçesinde ise; yapılan değişikliklerin yönetmelik ile yapıldığı kanun ile yapılması gerektiğine dair hükümler olduğu görülmüştür.

Oysa yönetmelik değişikliklerinin yasal dayanağı 3093 sayılı kanunda 6183 sayılı kanuna olan atıflardır.

VII- 2014 YILINDA 3093 SAYILI KANUNDA MAHALLİ TAHSİL DAİRESİNE YÖNELİK DÜZENLEME YAPILMIŞTIR.

Yapılan yönetmelik değişikliklerine rağmen kanuni süresinde ödenmeyen bandrol alacaklarının cebri takiplerinin 6183 sayılı kanuna uygun Ödeme Emri ile tahsiline yönelik işlemlerin mahkemelerce başka gerekçeyle iptali üzerine 3093 sayılı kanunda değişikliğe gidilmiştir.

3093 sayılı Kanuna 6183 sayılı kanun uygulamasında Mahalli Tahsil Dairesi Yetkisi Konusunda açık bir düzenleme yapma ihtiyacı hasıl olmuş ve bu değişiklikler 2014 yılında 6552 sayılı kanunun 105. Maddesiyle yapılmıştır.

MAHALLİ TAHSİL DAİRESİ terimi 3093 sayılı kanuna işlenmiştir.

3093 sayılı kanunun Tahsilat başlıklı 5. Maddesine (e) bendi eklenmiş olup madde metni aynen aşağıdaki gibidir.

“Kurum, 21/7/1953 tarihli ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre tahsili öngörülen alacakları açısından uygulanmak üzere anılan Kanunun Maliye Bakanlığı, tahsil dairesi ve diğer makam, merci ve komisyonlara verdiği yetkileri kullanır. Kurum, merkez ve taşra

teşkilatı hizmet birimlerini tahsil dairesi sıfatıyla görevlendirebilir, tahsil dairelerinin yetki mahallini il sınırları ile bağlı olmaksızın tayin edebilir, borçlu ya da mallarının başka mahallerde bulunması hâlinde takibe yetkili tahsil dairesi olarak görevlendirilecek birimlerini belirleyebilir.”

VIII- SONUÇ:

Yukarıda detaylı olarak açıklanan süreçlerden geçtikten sonra 3093 sayılı kanunda 2014 yılında 6552 sayılı kanunun 105. Maddesiyle yapılan değişiklikler 3093 sayılı kanunun gereği kanuni ödeme süresinde ödenmeyen alacakların 6183 sayılı kanuna göre cebri takip işlemlerinin yapılması ile ilgili hukuki anlaşmazlıklara son verecek olan bir düzenlemedir.

Bununla birlikte madde metninden de görüleceği üzere TRT il Müdürlüğü bulunmayan illerdeki alacakların takip mercii ve 6183 sayılı kanununda mevcut olan cebri takip usullerinin uygulanması noktasında; ödeme emrinden haciz işlem süreçlerine kadar usul ve esaslarının gösterildiği bir uygulama yönetmeliğinin çıkarılması gerektiğini düşünüyorum.

Nitekim yukarıda örneklerde geçen 6183 sayılı kanun uygulayıcısı diğer kurumlarda bu yönde yönetmelik düzenlemeleri yapılmış durumdadır.

TRT ENERJİ PAYININ MÜKELLEFLERİ VE TRT ENERJİ PAYI ÖDENMESİNDE MUAFİYETLER?

Abdullah ÇAVUŞ/TRT Strateji Uzmanı

Vergi Hukukunda **MÜKELLEF** için; “Vergi kanunlarına göre kendisine vergi borcu düşen gerçek veya tüzel kişidir.” şeklinde tanımlama yapılmaktadır.

Bunun dışında ayrıca **VERGİ SORUMLUSU** diye bir kavram daha bulunmaktadır.

Vergi Sorumlusu; Verginin Ödenmesi açısından alacaklı vergi dairesine karşı muhatap olan kişidir.

TRT Enerji Payı Gelirleri; Kamu Maliyesinde Kamu gelirleri sınıflandırmasında **VERGİ BENZERİ GELİR (PARAFİSKAL GELİR)** sınıfına dahildir.

Dolayısıyla Vergi Benzeri Gelirlerin tahakkuk ve tahsil süreçlerinde de vergi hukukundaki vergilendirme aşamaları ve mükellef ile vergi sorumlusu kavramlarının bulunması gerekmektedir.

Öte yandan TRT Enerji Payı harcamalar üzerinden alınan bir vergidir.

I- TRT ENERJİ PAYININ MÜKELLEFİ:

3093 sayılı TRT gelirleri kanunu uyarınca TRT enerji payının **MÜKELLEFLERİ NİHAİ TÜKETİCİLERDİR.**

Kanunun 4/c maddesinde TRT Enerji Payının Matrahı ve Mükelleflerine ilişkin düzenlemeler yapılmıştır.

Değişik tarihlerde bu madde de düzenlemeler ve değişiklikler yapılmıştır.

Bununla birlikte maddenin en son hali aşağıdaki gibidir.

c) NİHAİ TÜKETİCİYE elektrik enerjisi satışı yapan lisans sahibi tüzel kişiler, iletim, dağıtım ve perakende satış hizmetlerine ilişkin bedeller hariç olmak üzere, elektrik enerjisi satış bedelinin (sanayi sicil belgesine sahip sanayi işletmelerine yapılan elektrik enerjisi satışı hariç) yüzde ikisi tutarındaki payı (Katma Değer Vergisi, diğer vergiler, fon ve paylar ile benzeri kesintiler hariç) faturalarında ayrıca gösterir ve bu kapsamdaki bedelleri Türkiye Radyo-Televizyon Kurumuna intikal ettirirler. (Mülga ikinci cümle: 10/9/2014-6552/144 md.)

Madde metninden görüleceği üzere; TRT payının nihai tüketiciye satılan enerji bedeli üzerinden hesaplanarak ödeneceği ifade edilmiştir.

Metinde geçen nihai tüketici kavramından ne anlaşılması gerektiği hususunda ise açıklık bulunmamaktadır.

Nitekim bu sebeple bazı tedarikçiler, müşterilerinin nihai tüketici olmadığı gerekçesiyle bu hususu yargıya taşımışlardır.

Özellikle de otoprodüktör lisansı bulunan bazı şirketler, grup üyelerine yaptıkları elektrik satışlarından TRT payı ödenmesi gerekmediğini iddia etmişlerdir.

4077 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkındaki Kanunda TÜKETİCİ;

“Bir mal veya hizmeti ticari veya mesleki olmayan amaçlarla edinen, kullanan veya yararlanan gerçek ya da tüzel kişi”

Olarak tanımlanmaktadır.

Elektrik piyasasına ilişkin mevzuatta “nihai tüketici” kavramına değinen ve ne anlaşılması gerektiğini izah eden bir düzenleme bulunmamaktadır.

Sadece 4628 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu’nun 11/ 1. maddesinde tüketici kavramı tanımlanmıştır.

Buna göre Tüketici: **“Elektriği kendi ihtiyacı için alan serbest ve serbest olmayan tüketicileri”** ifade edeceği belirtilmiştir

Tanımda, elektriğin mal veya hizmet üretmek için ya da nihai olarak tüketmek için alınıp alınmaması hususunda bir ayırım yapılmamış ve kendi ihtiyacı için elektrik alımından bahsedilmiştir.

Bu hükümden yola çıkarak, elektrik piyasası açısından tüketicinin elektriği mal veya hizmet üretmek için veya nihai olarak tüketmek için alıp almamasına bakılmaksızın elektrik tüketen herkes tüketicidir.

Elektrik piyasasında tüketiciler sadece mesken, sanayi, ticarethane, tarımsal sulama ve aydınlatma grupların şeklinde abone gruplarına ayrılmıştır.

Konuya ilişkin otoprodüktörler tarafından çok sayıda dava açılmış olmakla birlikte davalarda;

“otoprodüktörler tarafından üretilen elektrik enerjisinin grup ortaklarına satışından TRT payı ödenmesi”

Gerektiği yönünde kararlar çıkmıştır.

TRT aleyhine açılan davalar, gerekçeler ve dava sonuçları ayrı bir yazımızın konusu olacaktır.

Sonuç olarak ister elektriği meskenlerde olduğu gibi tamamen özel kullanımı ve tüketimi için alsınlar isterse mal veya hizmet üretmek amacıyla alsınlar, elektrik tüketimi gerçekleştiği için ve bedel tahsilatı yapıldığı için bu bedel üzerinden de TRT payı ödenmesi gerekir.

II- MUAFİYET:

Vergi hukukunda MUAFİYET; “ Bir mükellefin veya mükellef grubunun vergi dışı tutulma olayıdır.”

Şeklinde tanımlanmaktadır.

Muafiyet Kısmen veya tamamen olabilir.

Başka bir tanımlamaya göre Vergi Muafiyeti; aslen vergi kanunlarına göre vergi ödemekle yükümlü olan kişi ya da kişi gruplarının aynı ya da farklı vergi kanunlarıyla vergi dışında bırakılması işlemidir.

TRT gelirleri kanununda ise MUAFİYET için 2 ayrı düzenleme yapılmıştır.

1- SANAYİ SİCİL BELGESİNE SAHİP SANAYİ İŞLETMELERDE TRT PAYI MUAFİYETİ

3093 sayılı kanunda 2017 yılında 7033 sayılı kanun ile yapılan düzenleme ile getirilmiş olan bir muafiyet türüdür.

Sanayicilerimizin TRT payı ödemesinden arındırılması yoluyla desteklenmesi amacıyla çıkarılmıştır.

01.07.2017 gün ve 30111 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 7033 Sayılı Sanayinin Geliştirilmesi Ve Üretimin Desteklenmesi Amacıyla Bazı Kanun Ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun’un 27. Maddesi ile 3093 Sayılı Kanun’un 4/2) (c) fıkrasına “SANAYİ SİCİL BELGESİNE SAHİP SANAYİ İŞLETMELERİNE YAPILAN ELEKTRİK ENERJİSİ SATIŞI HARIÇ”

İbaresini eklenmiştir.

Bu ibare ile Sanayi Sicil Belgesi olan elektrik abonelerinden elektrik tüketim bedelinden alınan %2 oranındaki TRT Payı bedeli kaldırılmıştır.

a- SANAYİ SİCİLİ KAPSAMINDAKİ İŞLETMELER KİMLERDİR?

6948 sayılı Sanayi Sicil Kanununun 1 inci maddesinde sanayici tanımı yapılmaktadır.

Bu düzenlemeye göre;

-Bir maddenin vasıf, şekil, hassa veya terkiğini,

-Makine, cihaz, tezgâh, alet veya diğerk vasıta ve kuvvetlerin yardımı ile veya sadece el emeği ile

-Kısmen veya tamamen değiştirmek veya bu maddeleri işlemek suretiyle,

-Devamlı ve seri halinde imal veya istihsal eden yerlerle madenlerin çıkarılıp işlendiği yerler,

sanayi işletmesi sayılmaktadır.

Ayrıca 7033 sayılı Kanunla bilişim teknolojisi ve yazılım üreten işletmeler de imalatçı işletmeler kapsamına dahil edilmiş olup buna göre,

-Devamlı ve seri halinde tamirat yapan müesseselerle,

-Elektrik veya sair enerji istihsal eden santraller,

-Gemi inşaatı gibi büyük inşaat yerleri,

-Bilişim teknolojisi ve yazılım üreten işletmeler de,

Sanayi işletmesi ve sanayici kapsamındadır.

6948 sayılı Kanuna göre sanayi işletmelerinde yapılan işler, sanayi işleri ve buraları işletenler sanayici olarak tanımlanmıştır.

Elektronik ortamda yapılan müracaat, Bilim, Sanayi ve Teknoloji İl Müdürlüğü tarafından ilgili mevzuat hükümleri ve ürün sınıflaması çerçevesinde incelenmektedir. Bilim, Sanayi ve Teknoloji İl Müdürlüğü tarafından elektronik ortamda kayıt kontrol edilerek uygun bulunan müracaat onaylanmaktadır. Sanayi siciline kayıt için yapılan müracaatın uygun bulunması halinde Sanayi Sicil Belgesi Bilim, Sanayi ve Teknoloji İl Müdürlüğü tarafından elektronik ortamda onaylanmaktadır.

Sanayi Sicil Belgesinin onaylandığına dair bilgi, işletme yetkilisine elektronik ortamda verilmektedir.

b-SANAYİ SİCİLİNE KAYIT OLMA ZORUNLULUĞU:

6948 sayılı Kanunun 7033 sayılı Kanunun 4 üncü maddesi ile değiştirilen 2 nci maddesine göre, Kanun kapsamına giren sanayi işletmelerinin Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığında tutulacak sanayi siciline kaydettirilmesi ve karşılığında alınacak sanayi sicil belgesinin gerektiğinde yetkili memurlara ibraz edilmesi zorunlu kılınmıştır.

6948 sayılı Kanunun 2 nci maddesine göre sanayi işletmeleri üretim faaliyetine başlamadan önce sanayi siciline ön kayıt olmak zorundadır.

Ayrıca sanayi işletmelerine işyeri açma ve çalışma ruhsatı düzenlenebilmesi için, sanayi siciline kaydolduğuna dair yazı, işyeri açma ve çalışma ruhsatı veren idarelerce de aranılmaktadır.

Sanayi siciline kaydolduğuna dair yazı almayan sanayi işletmelerine ilgili idarelerce işyeri açma ve çalışma ruhsatı verilmeyecektir.

İlk kayıt işlemleri ve diğer işlemler elektronik ortamda yapılmaktadır.

Sonuç olarak Sanayi Sicil Belgesine sahip olan mükellefler;

- %2 TRT payını ödemekten MUAF tutulmuşlardır.
- Bunun yanında elektrik tarifelerinde de diğer firmalara göre %20-25 lere varan indirim uygulanmaktadır.

c- TRT'NİN OSB LERE YAZDIĞI YAZI:

7033 sayılı kanun ile TRT gelirleri kanununda 2017 yılında yapılan değişiklikten sonra uygulamaya açıklık getirmek amacıyla TRT tarafından OSB lere gönderilen 18.07.2017 tarihli yazıda aşağıdaki hususlara yer verildiği görülmektedir.

18/06/2017 tarihli ve 7033 Sayılı Sanayinin Geliştirilmesi ve Üretimin Desteklenmesi Amacıyla Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun 01 Temmuz 2017 tarih ve 30111 sayılı Resmi Gazete 'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Yapılan düzenleme ile 7033 Sayılı Kanunun 27/2-c maddesinde; 3093 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin (c) fıkrasına “satış bedelinin” ibaresinden sonra gelmek üzere “(sanayi sicil belgesine sahip sanayi işletmelerine yapılan elektrik enerjisi satışı hariç)” ibaresi eklenmiş olup, 3093 sayılı Türkiye Radyo-Televizyon Kurumu Gelirleri Kanununun 4/c maddesi 01 Temmuz 2017 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir. 4/c maddesi; (Değişik : 18/06/2017 – 7033/27-2 md.) “Nihai tüketiciye elektrik enerjisi satışı yapan lisans sahibi tüzel kişiler, iletim, dağıtım ve perakende satış

hizmetlerine ilişkin bedeller hariç olmak üzere, elektrik enerjisi satış bedelinin (sanayi sicil belgesine sahip sanayi işletmelerine yapılan elektrik enerjisi satışı hariç) yüzde ikisi tutarındaki payı (Katma Değer Vergisi, diğer vergiler, fon ve paylar ile benzeri kesintiler hariç) faturalarında ayrıca gösterir ve bu kapsamdaki bedelleri Türkiye Radyo-Televizyon Kurumuna intikal ettirirler. ” Mezkur Kanunun ilgili maddesinde 7033 sayılı Kanun ile yapılan yeni düzenlemeyle 01 Temmuz 2017 tarihinden itibaren “Sanayi Sicil Belgesine” sahip sanayi işletmelerine yapılan elektrik enerjisi satışlarında; elektrik enerjisi satış bedelinin yüzde ikisi tutarındaki enerji payından muaf tutuldukları hususunda, Organize Sanayi Bölgesi (OSB) mükelleflerimizin bilgilendirilmesi gereği hasıl olmuştur.

Bu itibarla, elektrik enerjisi satış bedelinin yüzde ikisi tutarındaki TRT enerji payı mükellefi OSB’lerin 01 Temmuz 2017 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere uygulaması gereken esaslar aşağıdaki gibidir:

1– Sanayi sicil belgesine sahip işletmelere 01 Haziran-30 Haziran/2017 dönemi veya öncesi dönemlerde tüketilen elektrik enerjisi için tahakkuk ettirilen tutarlar için Haziran ayı içerisinde ve sonraki aylarda düzenlenecek faturalarda %2 TRT enerji payı hesaplanacaktır.

2-Sanayi sicil belgesine sahip işletmelere 1 Temmuz 2017 tarihi ve sonrasında yapılacak elektrik enerjisi satışlarına ilişkin tahakkuk ettirilecek tutarlar için düzenlenecek faturalarda % 2 TRT enerji payı hesaplanmayacaktır. Sanayi sicil belgesine sahip olmayan işletmelere yapılan elektrik enerjisi satışlarında ise eskiden olduğu gibi TRT enerji payı hesaplanmasına devam edilecektir. E.232277 18/07/2017 Bu belge 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununun 5. Maddesi gereğince güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

3-Bundan sonra OSB içerisinde faaliyet gösteren sanayi sicil belgesine sahip sanayiciler ile sanayi sicil belgesine sahip olmayan kurum, kuruluş ve işletmeler ayrıştırılacak; sanayi sicil belgesine sahip olmayan kurum, kuruluş ve işletmelere yapılan elektrik satışları için faturalarda % 2 TRT enerji payı hesap edilerek Kurumumuza aktarılmaya devam edilecektir.

4-Kanun değişikliğinin yürürlüğe girdiği Temmuz 2017 dönemi de dahil olmak üzere sonraki dönemlerde Sanayi Sicil Belgesine sahip olmayan işletmelere yapılacak satışlarda tahakkuku gerçekleştirilmeyen (sanayi sicil belgesi varmış gibi işlem yapıldığının tespiti) enerji payı tutarları için düzenlenecek faturalarda TRT enerji payının yasal beyan ve ödeme tarihinden sonra tahakkuk ettirilmesi halinde, Şirketiniz ile Kurumumuz arasında yapılacak mutabakatlarda bu durumun tespiti doğrultusunda fark tutarlara gecikme faizi hesap edilecektir.

5-Sanayi sicil belgesine sahip işletmelere yapılacak satışların 600-Yurt İçi Satışlar Hesabının altında ayrı bir alt hesaba kaydedilerek Kurumumuzla yapılacak mutabakatlarda söz konusu tutarların Kurumumuza ibraz edilecek

gelir tablosu ve mizanlarda ayrıca görülebilmesi sağlanacaktır. Bu tutarların tespit edilememesi halinde mutabakat sağlanamayacağından Maliye Bakanlığı'ndan inceleme talep edilecektir.

6-OSB'lerin kendi kullanımları (dağıtım merkezi, aydınlatma, trafo merkezi vb.) için TRT enerji payı hesaplanmasına devam edilecektir. Zira yasa hükmünden sanayi sicil belgesine sahip firmaların yararlanması gerektiği açık bir şekilde anlaşılmaktadır.

2- OSB LERİN TRT PAYI MUAFİYETİ:

OSB lere 2008 yılında 3093 sayılı kanunun 4/c bendinde yapılan değişiklik ile kısmi bir MUAFİYET getirilmiştir.

Buna göre TRT payı ile ilgili düzenlemenin yapıldığı 3093 sayılı kanunun 4/c maddesine aşağıdaki 2. Fıkra eklenmiştir.

“Organize sanayi bölgeleri tüzel kişilikleri, serbest tüketici olarak tedarikçilerden katılımcıları için temin ettikleri enerjiye ilişkin olarak Türkiye Radyo-Televizyon Kurumuna ayrıca pay yatırmaz”

09.07.2008 tarih ve 5784 sayılı kanun ile getirilen bu düzenleme 2014 yılında 6552 sayılı kanun ile yapılan değişiklik sonucu madde metninden çıkarılmıştır.

6552 sayılı kanun ile 10.09.2014 tarihinde yapılan değişiklikten sonra maddenin son hali aşağıdaki gibi olmuştur.

2014 Yılında Yapılan Değişiklikten Sonraki Mevcut Durum:

c) (Değişik : 9/7/2008-5784/11 md.) Nihai tüketiciye elektrik enerjisi satışı yapan lisans sahibi tüzel kişiler, iletim, dağıtım ve perakende satış hizmetlerine ilişkin bedeller hariç olmak üzere, elektrik enerjisi satış bedelinin yüzde ikisi tutarındaki payı (Katma Değer Vergisi, diğer vergiler, fon ve paylar ile benzeri kesintiler hariç) faturalarında ayrıca gösterir ve bu kapsamdaki bedelleri Türkiye Radyo-Televizyon Kurumuna intikal ettirirler. (Mülga ikinci cümle: 10/9/2014-6552/144 md.)

Kanunda 26.07.2008 tarihinde yapılan değişiklikle OSB'ler kapsam dışı tutulmuştur. Maddenin yeni haline göre OSB tüzel kişilikleri, serbest tüketici olarak tedarikçilerden katılımcıları için temin ettikleri enerjiye ilişkin olarak TRT ye ayrıca pay yatırmaz hükmü bulunmaktadır.

Dolayısıyla OSB ler tedarikçileri için elektrik üreticisi firmalardan temin ettikleri ve üzerine bir bedel ilave ederek üyelerine sattıkları enerji payının bu ilave bedeli üzerinden TRT payı ödemekte iken artık ödemeyeceklerdir.

Sonuç olarak TRT payı mükellefleri açısından yönünden mükellef sayısında daralma olmuştur.

Ancak OSB'ler kendileri elektrik üretip satmaları halinde TRT payı ödemekle mükellef olmaya devam edeceklerdir.

2008 yılı değişiklikleri sonucu TRT enerji payı gelirleri açısından ciddi daralmalar oluşmuştur.

Bununla birlikte bu tarihten sonra TRT enerji gelirleri payında ciddi düşmeler beklenmesine rağmen, 2008 yılında elektriğe yapılan toplam % 45 oranında yapılan zamlar (Ocak%10, Temmuz%25, Ekim %10) dolayısıyla rakamsal olarak ciddi bir kaybı olamamıştır.

2014 yılında yapılan kanun değişikliği ile daha önceki düzenleme ile TRT payı Matrahı dışına alınan OSB ler tekrar TRT payı mükellefi olmuşlardır.

III- VERGİ SORUMLUSU:

3093 sayılı TRT Gelirleri Kanunu ile;

Elektrik üreterek nihai tüketicilere elektrik enerjisi satan mükellefler TRT payının TRT'ye ödenmesi noktasında nihai tüketicilere düzenlemiş oldukları faturalarda TAHAKKUK etmiş oldukları TRT paylarının TRT'ye intikalini sağlamakla VERGİ SORUMLUSU olarak görevlendirilmişlerdir.

Kanunun TAHSİLAT başlıklı 5. Maddesinin (c) bendi ödemelerin TRT ye hangi süreler dahilinde yapılacağı ve gecikme olması halinde uygulanacak faizin hesabına dair hükümler içermektedir.

Madde metni aynen aşağıdaki gibidir.

Tahsilat madde5/c

“Nihai tüketicie elektrik enerjisi satışı yapan lisans sahibi tüzel kişilerce, bu Kanunun 4 üncü maddesinin (c) bendine göre hesaplanacak bedeller en geç tahakkuku takip eden ikinci ayın yirmibeşinde Türkiye Radyo-Televizyon Kurumunun göstereceği banka hesabına ödenir ve tahakkuk cetvelleri aynı süre içinde Türkiye Radyo-Televizyon Kurumuna gönderilir.

Nihai tüketicie elektrik enerjisi satışı yapan lisans sahibi tüzel kişiler üçer aylık dönem bilançoları kesinleştğinde, o dönemin ödemeleri ile bilançoya göre ortaya çıkacak farklar müteakip ayın sonuna kadar taraflarca mutabakatı yapılarak tasfiye edilir.

Ödemelerin geciktirilmesi halinde, her geçen ay ve kesri için, nihai tüketiciye elektrik enerjisi satışı yapan lisans sahibi tüzel kişilere 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunda öngörülen gecikme zammı oranında gecikme faizi uygulanır. Kurum alacağı 9/6/1932 tarihli ve 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu hükümlerince takip ve tahsil olunur.”

DÜNDEN BUGÜNE TRT ENERJİ PAYI MATRAHINDA YAPILAN DÜZENLEMELER

Abdullah ÇAVUŞ/TRT Strateji Uzmanı

Nihai tüketicilerin elektrik faturalarında elektrik bedeline ilave olarak alınan TRT PAYI öteden beri tartışılan bir konudur. Gerek siyasetçiler ve gerekse konunun tarafı olan sivil toplum kuruluşları ve doğal olarak TRT payı ödeyen nihai tüketiciler konu ile ilgili her fırsatta eleştirilerini dile getirmektedirler.

TRT enerji payının kaldırılması öteden beri gündemde olan bir huşu olmakla birlikte Anayasal bir kurum olan TRT benzeri kurumların tüm dünyada olması ve finansmanının ülkemizdekine benzer şekilde karşılanmasının dolayısı, TRT enerji PAYI'ndan temelli vazgeçmek ancak bunun yerine kaim olacak başka bir gelir unsuru bulmakla mümkün olacaktır.

Daha önceki birçok yazımızda Avrupa Birliği ülkelerinde TRT benzeri yayın kuruluşlarının finansman usulleri hakkında detay bilgiler vermiştik.

Dileyen arkadaşlar kişisel web sayfamız (www.abdullahcavus.com.tr) üzerinden bu yazılarımıza kolayca erişebilmektedirler.

Sonuç olarak şimdilik TRT enerji Payının tamamen kaldırılması pek mümkün görünmemektedir.

Bununla birlikte sanayicilerimiz ve enerji firması sahiplerinin TBMM ve Hükümet üzerindeki etkileri sonucu TRT Enerji PAYI matrahında kanun değişiklikleri yoluyla zamanla daralmalar meydana gelmiştir.

Kanun değişikliklerinin dışında enerji tarifelerini belirleme yetkisi bulunan EPDK da zaman zaman kanuna aykırı olarak TRT Enerji Payı Matrahına yasaya aykırı şekilde müdahaleler yapmıştır. Nitekim EPDK' nın bu yetki aşımaları TRT tarafından dava konusu yapılmıştır.

Bu yazımızda TRT Enerji Payı Matrahı konusunda yapılan yasal düzenlemeler ışığında dünden bugüne TRT Enerji Payı matrahı konusunda bilgilendirmeler yapmaya çalışacağız.

TRT Enerji Payı Matrahına 3093 sayılı kanunun 4/C maddesinde tarif edilmektedir. Bu madde üzerinde yapılan değişiklikler ve tarihleri aşağıdaki gibidir.

1- İlk önemli değişiklik 09.07.2008 tarih ve 5784 sayılı kanunun 11. maddesiyle yapılmıştır.

2- ikinci önemli değiş ilklık ise 10.09.2014 tarih ve 6552 sayılı kanunun 144. maddesiyle yapılmıştır.

3- Üçüncü önemli değiş ilklık 18.06.2017 tarih ve 7033 sayılı Kanunun 27. Maddesiyle yapılmıştır.

I- BU DEĞİŞİKLİKLER ÖNCESİ VE SONRASI İLGİLİ KANUN MADDESİ KRONOLOJİK SIRAYLA AŞAĞIDAKİ GİBİDİR.

1- TRT Payı Matrahının 2008 yılı Değiş ilklığından Önceki İlk Hali:

“Türkiye Elektrik Dağıtım A.Ş. ve Türkiye Elektrik Üretim-İletim A.Ş. ile bu kuruluşların dışında kanunla elektrik üretimi ve iletimi tesisleri kurmaya ve işletmeye, dağıtım ve ticaretini yapmaya yetkili kılınan diğer kurum, kuruluş ve işletmeler nihai tüketiciye satılan enerjiden elde edilen gayri safi satış hasılatının (katma değer vergisi hariç, tüm fon, vergi ve paylar dahil) % 3,5 oranı tutarındaki payı Türkiye Radyo Televizyon Kurumuna intikal ettirirler.

2- 2008 yılında Yapılan Değiş ilklık Sonrası TRT Enerji Payı Matrahı:

“Nihai tüketiciye elektrik enerjisi satışı yapan lisans sahibi tüzel kişiler, iletim, dağıtım ve perakende satış hizmetlerine ilişkin bedeller hariç olmak üzere, elektrik enerjisi satış bedelinin yüzde ikisi tutarındaki payı (Katma Değer Vergisi, diğer vergiler, fon ve paylar ile benzeri kesintiler hariç) faturalarında ayrıca gösterir ve bu kapsamdaki bedelleri Türkiye Radyo-Televizyon Kurumuna intikal ettirirler.

Organize sanayi bölgeleri tüzel kişilikleri, serbest tüketici olarak tedarikçilerden katılımcıları için temin ettikleri enerjiye ilişkin olarak Türkiye Radyo-Televizyon Kurumuna ayrıca pay yatırmaz”

3- 2014 Yılında Yapılan Değiş ilklikten Sonraki Mevcut Durum:

c) (Değiş ilklık : 9/7/2008-5784/11 md.) Nihai tüketiciye elektrik enerjisi satışı yapan lisans sahibi tüzel kişiler, iletim, dağıtım ve perakende satış hizmetlerine ilişkin bedeller hariç olmak üzere, elektrik enerjisi satış bedelinin yüzde ikisi tutarındaki payı (Katma Değer Vergisi, diğer vergiler, fon ve paylar ile benzeri kesintiler hariç) faturalarında ayrıca gösterir ve bu kapsamdaki bedelleri Türkiye Radyo-Televizyon Kurumuna intikal ettirirler. (Mülga ikinci cümle: 10/9/2014-6552/144 md.)

(Bu değiş ilklıkte OSB lerle ilgili istisna düzenlemesi tekrar metin dışına alınmıştır 2008 öncesine dönülmüştür)

4- 2017 Yılında Yapılan Değişiklikten Sonra En Son Durum:

c) (Değişik : 9/7/2008-5784/11 md.) Nihai tüketiciye elektrik enerjisi satışı yapan lisans sahibi tüzel kişiler, iletim, dağıtım ve perakende satış hizmetlerine ilişkin bedeller hariç olmak üzere, elektrik enerjisi satış bedelinin (sanayi sicil belgesine sahip sanayi işletmelerine yapılan elektrik enerjisi satışı hariç) yüzde ikisi tutarındaki payı (Katma Değer Vergisi, diğer vergiler, fon ve paylar ile benzeri kesintiler hariç) faturalarında ayrıca gösterir ve bu kapsamdaki bedelleri Türkiye Radyo-Televizyon Kurumuna intikal ettirirler. (Mülga ikinci cümle: 10/9/2014-6552/144 md.)

(Bu değişiklik ile sanayi sicil belgesine sahip işletmeler TRT payı matrahı dışına alınmıştır)

II- DEĞİŞİKLİKLERİN ÖNCESİ VE SONRASI

1- 2008 Değişikliği neler Getirdi:

a- Eski halinde sadece KDV hariç bedel üzerinden TRT enerji payı tahsil edilmekte iken yeni haline göre KDV'si ve diğer vergiler, fon ve paylar ile benzeri kesintilerde hariç tutulmuştur.

b-Eski halinde "iletim, dağıtım ve perakende satış hizmetlerine" ilişkin bedeller de TRT payı matrahına dahil iken 2008 yılı değişikliği ile TRT Payı matrahı dışına çıkarılmıştır.

c- Mükellef Kapsamında Daralma Olmuştur:

Kanunda 26.07.2008 tarihinde yapılan değişiklikle OSB'ler kapsam dışı tutulmuştur. Maddenin yeni haline göre OSB tüzel kişilikleri, serbest tüketici olarak tedarikçilerden katılımcıları için temin ettikleri enerjiye ilişkin olarak TRT ye ayrıca pay yatırmaz hükmü bulunmaktadır.

Dolayısıyla OSB ler tedarikçileri için elektrik üreticisi firmalardan temin ettikleri ve üzerine bir bedel ilave ederek üyelerine sattıkları enerji payının bu ilave bedeli üzerinden TRT payı ödemekte iken artık ödemeyeceklerdir.

Sonuç olarak TRT payı mükellefleri açısından yönünden mükellef sayısında daralma olmuştur.

Ancak OSB'ler kendileri elektrik üretip satmaları halinde TRT payı ödemekle mükellef olmaya devam edeceklerdir.

2008 yılı değişiklikleri sonucu TRT enerji payı gelirleri açısından ciddi daralmalar oluşmuştur.

Bununla birlikte bu tarihten sonra TRT enerji gelirleri payında ciddi düşmeler beklenmesine rağmen, 2008 yılında elektriğe yapılan toplam % 45 oranında yapılan zamlar (Ocak%10, Temmuz%25, Ekim %10) dolayısıyla rakamsal olarak ciddi bir kaybı olamamıştır.

2- 2014 Değişikliği Ne Getirdi:

2014 yılında yapılan kanun değişikliği ile daha önceki düzenleme ile TRT payı Matrahı dışına alınan OSB ler tekrar TRT payı mükellefi olmuşlardır.

3- 2017 yılında 7033 sayılı Kanununun 27. Maddesiyle Yapılan Değişiklik İle Neler Oldu:

2017 yılı değişikliği ile TRT payında mükellefler açısından tekrar bir daralma oluşmuştur.

Malumları olduğu üzere TRT payının mükellefleri nihai tüketicilerdir.

Nihai tüketici ise sadece Hane halkı değildir.

Elektriği kullanan sanayicilerde kanun uygulaması açısından NİHAİ TÜKETİCİ olup tükettiği elektrik bedeli üzerinden TRT payı ödemesi yapmaktaydı.

Öteden beri sanayicilerimizi desteklemek adına enerji payı girdileri üzerinde indirim yapılması hususu hep tartışılır olmuştur.

Bu kapsamda 2014 yılında 3093 sayılı kanunda yapılan bir değişiklik ile “sanayi sicil belgesine sahip sanayi işletmelerine yapılan elektrik enerjisi satışı hariç” hükmü getirilmiş olup TRT payı mükellefleri açısından ikinci bir daralma yaşanmıştır.

III-SONUÇ ve DEĞERLENDİRME

Yukarıda detaylı olarak açıklandığı üzere TRT ENERJİ PAYI MATRAHI ve MÜKELLEFLERİ konusunda 2008 yılı öncesine göre ciddi daralmalar meydana gelmiştir.

Daha önce elektrik faturalarındaki KDV dahil tüm unsurlar üzerinden TRT enerji payı alınmakta iken 2008 yılında daha önce matraha dahil olan bir çok unsur matrah dışına alınmıştır.

Keza 2008 değişikliği ile OSB'lere istisna tanınmıştır.

Bununla birlikte ilgili kanun değişikliklerinden önce de OSB lerin 3093 sayılı kanunun açık hükmüne rağmen TRT payı ödememeleri ve diğer enerji üreten firmaların TRT payı Matrahına dahil olan unsurlar konusunda kanuna aykırı itirazları dolayısıyla oldukça çok davalar açılmıştır.

2014 değişikliği ile OSB ler tekrar TRT payı mükellefi olmuşlardır.

2017 değişikliği ile sanayi sicil belgesine sahip olan mükellefler (istisnaları olmakla birlikte bunların birçoğu OSB bölgesindedir) için yeniden istisna getirilmiştir.

Görülebileceği üzere 2008 sonrası 3 ayrı defa kanun değişikliği ile TRT payı matrahı ve mükellefleri üzerinde yasal değişiklikler yapılmıştır.

Bu sık kanun değişiklikleri uygulama konusunda bazı sıkıntılar yaşanmasına neden olmuştur.

Bununla birlikte bu kanun değişikliklerinin dışında fiyat tarifesi ayarlama yetkisi bulunan ama kanunen konmuş TRT payına müdahale yetkisi bulunmayan EPDK da yasalara aykırı bir şekilde TRT payı matrahı konusunda düzenleme yapmaya kalkmıştır.

EPDK elektrik tarifesi hakkında düzenleme yetkisi bulunan EPDK 3093 sayılı kanuna rağmen TRT enerji Payı Matrahında daralma yaratan kurul kararı konusunda da TRT tarafından davalar açılmıştır.

Bu davalar ve TRT Payı matrahına dahil olması gereken TARİFE UNSURLARI konusunda ayrıca yazılarımız olacaktır.

NOT: 2021 yılında 3093 sayılı kanunda yapılan değişiklik ile TRT enerji payı tamamen kaldırılmıştır

TRT ENERJİ PAYI YASAL DAYANAKLARI VE YILLARA GÖRE ORANLARI

Abdullah ÇAVUŞ/TRT Strateji Uzmanı

Son yıllarda ülkemizde sık sık tartışma konusu yapılan konulardan birisi de nihai tüketicilerce elektrik faturaları üzerinden ödenen TRT payı olmaktadır.

Bu payın yasal olup olmadığının yanında TRT'nin diğer televizyon kurumları gibi gelirini kendisinin temin etmesi gerektiği yönünde tartışmalar uzayıp gitmektedir.

Bununla birlikte tüm dünyada TRT benzeri yayıncılık yapmakla görevlendirilmiş kamu kurumları bulunmaktadır. Keza bu kamu kurumlarının finansmanı ise kamusal kaynaklarla sağlanmaktadır.

TRT benzeri kurumların finansmanı konusunda Dünya örnekleri ayrı bir yazımızın konusu olacaktır. Bu yazımızda TRT enerji payının yasal dayanakları ve yıllar itibariyle oranları konusunda bilgilendirme yapmaya çalışacağız.

Bilindiği üzere, Türkiye'nin kamu yayıncılığı yapmakla görevlendirilen tek yayın kuruluşu olan TRT, halkın geri bildirimine önem veren açık, dinamik, üretken ve en önemlisi cumhuriyet ilkelerine bağlı, tarafsız yayıncılığı hedef edinmiş olan ve ülkemizin tamamına yayın yapabilen Anayasamız ve 2954 sayılı TRT Kurumu yasası ile Kamu Hizmeti Yayıncısı olarak görevlendirilmiş olan bir kurumdur.

Kamu Hizmeti Yayıncılığı, "Halk için yapılan, halk tarafından finanse edilen ve halk tarafından kontrol edilen" yayıncılıktır. Bu tanım kamu yayın kuruluşları ile diğer (ticari-devlet) yayın kuruluşları arasındaki farkı da ortaya koymaktadır.

Anayasamızın 133. maddesi ve 2954 sayılı Kuruluş Kanunu ile idari ve mali özerklikle donatılmış Kamu Hizmeti Yayıncısı kuruluş olarak görevlendirilmiş bulunan Türkiye Radyo-Televizyon Kurumuna devamlı ve yeterli gelir sağlamak amacıyla 1984 yılında 3093 sayılı TRT Gelirleri Kanunu çıkarılmış bulunmaktadır.

Anılan kanun hükümlerine göre iki temel gelir kaynağımız bulunmaktadır. Bunlar nihai tüketicilere yapılan elektrik enerjisi satışları üzerinden lisans sahibi üretici firmalar tarafından tahsil edilerek TRT'ye aktarılan TRT Enerji payı ve anılan kanun hükümleri gereği bandrole tabi tutulan cihazların satışından önce bir defaya mahsus olmak üzere , bu cihazları satanlar tarafından ödenen bandrol ücretleridir.

3093 sayılı kanunun enerji payına ilişkin maddeleri aşağıdaki gibidir.

Amaç ve kapsam: (1)

Madde 1 – Türkiye Radyo – Televizyon Kurumuna devamlı ve yeterli gelir kaynağı sağlamak amacıyla hazırlanan bu Kanun; radyo, televizyon, video ve birleşik cihazlar ile görsel ve/veya işitsel yayınları alabilen her türlü cihazlardan alınacak ücretler, elektrik enerjisi hasılatından ayrılacak paylar ile çeşitli gelirlerin tahakkuk, tahsilat işlemlerini kapsar

Gelirler:

Madde 2 – Türkiye Radyo – Televizyon Kurumunun gelirleri şunlardır:

a) Radyo, televizyon, video ve birleşik cihazlardan tahsil edilecek ücretler,

b) Elektrik enerjisi hasılatından bu Kanuna göre ayrılacak paylar,

3093 sayılı kanun 4/c maddesi:

c) (Değişik : 9/7/2008-5784/11 md.) Nihai tüketiciye elektrik enerjisi satışı yapan lisans sahibi tüzel kişiler, iletim, dağıtım ve perakende satış hizmetlerine ilişkin bedeller hariç olmak üzere, elektrik enerjisi satış bedelinin (sanayi sicil belgesine sahip sanayi işletmelerine yapılan elektrik enerjisi satışı hariç) yüzde ikisi tutarındaki payı (Katma Değer Vergisi, diğer vergiler, fon ve paylar ile benzeri kesintiler hariç) faturalarında ayrıca gösterir ve bu kapsamdaki bedelleri Türkiye Radyo-Televizyon Kurumuna intikal ettirirler.

Tahsilat:

Madde 5

c) (Değişik: 9/7/2008-5784/12 md.) Nihai tüketiciye elektrik enerjisi satışı yapan lisans sahibi tüzel kişilerce, bu Kanunun 4 üncü maddesinin (c) bendine göre hesaplanacak bedeller en geç tahakkuku takip eden ikinci ayın yirmibeşinde Türkiye Radyo-Televizyon Kurumunun göstereceği banka hesabına ödenir ve tahakkuk cetvelleri aynı süre içinde Türkiye Radyo-Televizyon Kurumuna gönderilir.

Nihai tüketiciye elektrik enerjisi satışı yapan lisans sahibi tüzel kişiler üçer aylık dönem bilançoları kesinleştiğinde, o dönemin ödemeleri ile bilançoya göre ortaya çıkacak farklar müteakip ayın sonuna kadar taraflarca mutabakatı yapılarak tasfiye edilir.

Ödemelerin geciktirilmesi halinde, her geçen ay ve kesri için, nihai tüketiciye elektrik enerjisi satışı yapan lisans sahibi tüzel kişilere 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunda öngörülen gecikme zammı oranında gecikme faizi uygulanır. Kurum alacağı 9/6/1932 tarihli ve 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu hükümlerince takip ve tahsil olunur.

Ülkemizdeki Elektrik enerjisi üreticisi olan firmalar TRT payının tamamen kaldırılmasının yanında TRT payı oranlarının düşürülmesi ve TRT payı matrahına ilişkin olarak öteden beri çeşitli davalar açtıkları gibi, hükümet düzeyinde de lobi faaliyetlerinde bulunmaktadır.

Nitekim bu lobi faaliyetleri sonucu TRT enerji payı oranlarında önceki yıllara göre ciddi oranlarda düşüşler sağlanmıştır.

Anılan kanunun ilk haline göre nihai tüketicilere satış yapan lisans sahihi tüzel kişiler tarafından bu satışlarının % 3,5 u oranında TRT'ye pay yatırılması gerekmektedir.

Bununla birlikte anılan oran Bakanlar Kurulunca değişik tarihlerde indirim tabi tutulmuştur.

Yıllara göre TRT enerji payı oranları aşağıdaki gibidir.

1985-1988 Yılları arası	%3,5
1988-1992 Yılları arası	%1
1992-1999 Yılları arası	%2
1999-2003 Yılları arası	%3,5
2003- Yılından itibaren	%2

Öte yandan, TRT enerji payı matrahları konusunda firmalar tarafından yürütülen çalışmalar sonucu, 2008 yılında yapılan bir kanun değişikliği ile daha önce TRT payı matrahına dahil olan bazı unsurlar matrah kapsamı dışına çıkarılmıştır.

3093 sayılı TRT Gelirleri kanununda 26.07.2008 tarihinde yayımlanarak yürürlüğe giren 5784 sayılı kanun ile yapılan değişiklik ile TRT enerji payı matrahına dahil olan unsurlardan bazıları (Perakende Satış Hizmet Bedeli, Dağıtım Bedeli, İletim Bedeli, Belediye Tüketim Vergisi, Enerji Fonu) TRT enerji payı matrahının dışına çıkarılmış olup, yapılan bu değişiklik sonucu, TRT enerji payı gelirlerinde oransal bazda % 23 oranında bir gelir kaybı yaşanmasına neden olmuştur.

Bununla birlikte EPDK tarafından alınan bir karar ile öteden beri TRT enerji payı matrahına dahil olan kayıp kaçak bedelleri Ocak 2011 tarihinden itibaren TRT payı matrahı dışına alınmıştır.

Bunun yanında EPDK tarafından fiyat tarifelerinde yapılan düzenlemeler ile 2008 yılında 3093 sayılı kanunda yapılan değişiklik ile TRT payı matrahı dışına alınmış olan "İletim" ve "Dağıtım" bedelleri ile ilgili eski tutarlarda artışa gidilmiş olup, 2008 yılında yapılan değişiklik sonucu % 23 olan TRT payı kaybı daha da artırılmıştır.

Öncelikle belirtmek gerekir ise bu karar hukuki bir karar değildir. EPDK' ya kendi kanunları ile verilmiş olan yetki, tarifeleri belirleme ve onaylama yetkisi kapsamında bir yetki olup, EPDK'nın 3093 sayılı TRT gelirleri kanunu ile belirlenmiş olan TRT Enerji payı matrahı ile ilgili bir düzenleme yetkisi bulunmamaktadır.

Üstelik yeni tarife ile yapılan bu düzenlemeler çapraz sübvansiyon olup Lisans Yönetmeliğininin 41. maddesine göre EPDK'nın çapraz sübvansiyon yapması da yasak bulunmaktadır.

Fiyat tarifeleri üzerinde çapraz sübvansiyon yapma yetkisi 4628 sayılı Elektrik Piyasası Kanununun geçici 9. maddesi gereğince ancak Bakanlar Kurulu'nca yapılabilecek iken EPDK kendi mevzuatına aykırı olarak yetki aşımında bulunmuştur.

ELEKTRİK FATURALARINDA ÖDEMEKTE OLDUĞUMUZ KALEMLER

Abdullah ÇAVUŞ/TRT Strateji Uzmanı

Her ay ödemekte olduğumuz elektrik faturalarını incelemeye kalktığımızda enerji bedelinin dışında birçok daha başka kalemler olduğunu görmekteyiz. Aktif Enerji Bedeli Dağıtım Bedeli, Kayıp Kaçak bedeli, TRT Payı, Enerji Fonu, Belediye Tüketim Vergisi, KDV ve diğer bir çok kalem bulunmaktadır.

Bu yazımızda bu kalemleri açıklamaya çalışacağız. Keza enerji tarifleri hakkında bilgi vermeye çalışacağız.

Ülkemizde faturalarımıza yansımakta olan elektrik tarifelerini Enerji Piyasası Denetleme Kurulu (EPDK) belirler ve bunu belli zamanlarda açıklar.

Tüketicilere gelen faturalar a EPDK'nın belirlediği tarifeler baz alınarak oluşturulmaktadır.

Özelleştirmelerle her şirket BELİRLİ TÜKETİM MİKATARINI GEÇTİĞİ İÇİN SERBEST TÜKETİCİ BELGESİ ALMIŞ OLAN kendi tüketicisine kendi tarifesini uygular fakat EPDK bir devlet kurumu olarak [ulusal bir tarife](#) belirler ve şirketlerin uyguladıkları indirimler bu tarife üzerinden tüketicilere sunulur.

Serbest olmayan veya henüz tedarikçisini seçmemiş elektrik tüketicileri, elektrik enerjisi ihtiyaçlarını bölgelerinde bulunan görevli tedarik şirketinden, EPDK tarafından duyurulan ulusal tarifeler ile satın alırlar.

Bu tariflerin içinde yer alan kalemler aşağıdaki gibidir.

1- Aktif Enerji Bedeli:

Hiçbir ek ücret olmadan kullandığınız elektriğe, eğer serbest tüketici indirimi almıyorsanız, EPDK ulusal tarife fiyatları üzerinden ödediğiniz fiyattır.

Bu bedel üç ayda bir EPDK tarafından belirlenir ve tek zamanlı, üç zamanlı, ticarethane, mesken, sanayi gibi abonelik tipleri ve tarifelerine göre değişiklik gösterir.

Aktif enerji bedeli tüketiminize göre değişkenlik gösterir.

2-Dağıtım Bedeli

Elektrik harcamanız dışında faturanıza eklenen bir diğer bedel Dağıtım Bedelidir. Dağıtım Bedeli, elektriğinin size ulaştırılması ile ilgili tüm masrafların toplandığı bir kalemdir.

Dağıtım şirketi tarafından yapılan yatırım, işletme ve bakım giderleri bu bedele yansır.

Dağıtım bedeli, dağıtım sistemi kullanım fiyatını kapsar. Dağıtım hizmeti sunabilmek için dağıtım sistemine yapılan yatırım harcamaları, işletme ve bakım giderleri dikkate alınarak hesaplanan ve tüm dağıtım sistemi kullanıcılarından tahsil edilen bir bedeldir.

Dağıtım Bedeli de tıpkı elektrik birim fiyatları gibi EPDK tarafından yılda 4 kez yeniden duyurulur.

2016 Yılı itibariyle, elektrik faturasında bulunan;

A- Kayıp Kaçak Bedeli,

B-Perakende Satış Bedeli,

C-İletim Bedeli kalemleri,

Dağıtım Bedeli kalemi altında toplanmıştır.

3- İletim Bedeli:

2016 itibariyle “Dağıtım Bedeli” kaleminin içinde yer alır. Bu bedel ayrı bir kalem olarak faturalara artık yansıtılmıyor.

Elektrik Piyasası Kanununun 17 nci maddesi gereğince Türkiye Elektrik İletim Anonim Şirketi (TEİAŞ) tarafından hazırlanan iletim tarifesi üretilen, ithal veya ihraç edilen elektrik enerjisinin iletim tesisleri üzerinden naklinden yararlanan tüm kullanıcılara ve eşit taraflar arasında fark gözetmeksizin uygulanacak fiyatları, hükümleri ve şartları içermektedir. Şebeke yatırımları ve iletim ek ücretleri de iletim tarifesinde yer almaktadır.

Elektrik santrallerinden şehir şebekesine elektrik iletimine dair masrafların oluşturduğu bedeldir. Bu iletim işlemi Türkiye Elektrik İletim A.Ş. tarafından gerçekleştirilir. İletim Bedeli görevli tedarikçiler tarafından TEİAŞ'a aktarılır.

4- Kayıp/Kaçak Bedeli:

2016 itibariyle “Dağıtım Bedeli” kaleminin içinde yer almaya başlayan Kayıp / Kaçak Bedeli ayrıca faturalarda yansıtılmamaktadır.

Kayıp / Kaçak Bedeli elektrik sistemindeki tüm kayıpların bedeli anlamına gelmektedir.

Bu kayıplar iletim ve dağıtım sürecindeki kayıpları ve kaçak elektrik kullanımı sonucu ortaya çıkan farklardır.

Kayıp-kaçak bedeli elektrik sisteminde ortaya çıkan teknik ve teknik olmayan kaybın maliyetinin kayıp-kaçak hedefi oranları ölçüsünde karşılanabilmesi amacıyla belirlenen bir bedeldir.

“Kayıp Kaçak Bedeli”, dağıtım bölgesine girmesi öngörülen elektrik miktarı ile hedeflenen kayıp kaçak oranı sonucunda bulunan enerji miktarı esas alınarak hesaplanmakta ve tahakkuk ettirilmektedir.

Kayıp / Kaçak Bedeli tüketiciler tarafından fazlasıyla itiraz edilebilir bir kalem olduğundan ayrı bir bedel olarak artık faturalarda gösterilmese de fiyatları etkilemekteydi.

Kayıp / Kaçak Bedeli mesken, ticarethane ve sanayi dahil tüm tüketicilere yansıtılır.

5- Perakende Satış Hizmet Bedeli

Perakende Satış Hizmet Bedeli 2016 itibariyle tamamen kaldırıldı ve artık faturalara ek bedel olarak yansıtılmıyor. Perakende satış bedeli, perakende satış için harcananların toplamını yansıtır.

Perakende Satış Hizmet Bedeli içerisinde, perakende satış hizmeti olarak tüketicilere sağlanan faturalandırma ve tahsilat işlemlerinin ya da müşteri hizmetlerinin masrafları gibi giderler yer almaktaydı ve bu bedel görevli elektrik tedarikçilerinden elektrik alanlara EPDK tarafından belirlenerek yansıtılmaktaydı.

Bu bedelin tahsil edilmesinde tüketime oranlı bir hesaplama yapılması tartışmalı bir durum yaratmaktaydı.

6- PSH – Sayaç Okuma Bedeli:

Perakende Satış Hizmet bedellerinin tamamen kaldırılması, dağıtım şirketi hizmetleri için oluşan masrafların yalnızca dağıtım bedelinden tahsil edilmeye başlanması ve akıllı sayaç uygulaması ile birlikte Sayaç Okuma Bedeli faturalarda artık yer almıyor.

Sayaç okumalarında, Türkiye’de ayrıldığı bölgelerde görevli elektrik dağıtım şirketleri görev alır. 2011 de PSH bedelindeki ayrışma ile Perakende Satış Hizmet bedeli tüketilen elektrik enerjisine göre hesaplanan ve sayaç okuma hariç perakende satış hizmeti maliyetini içeren bir bedel olarak, Sayaç Okuma Bedeli ise sayaç okuma işlemi başına alınan bir bedel olarak ortaya çıkmıştır.

Bu bedel EPDK tarafından sabit bir değer olarak ayrıca belirlenir. Aslında Sayaç Okuma Bedeli, dağıtım şirketlerinin verdiği hizmetler içerisine girdiği için dağıtım bedeli içerisinde sayılabilir, ancak işlem başına alınması gereken bir bedel olduğundan, tüketime oranla hesaplanan Dağıtım Bedeli hesabından çıkartılmıştır.

Böylece sayaç okuma maliyeti ve tarife hesaplamaları daha doğru hesaplanabilir hale gelmişti.

2017 yılında artık bu bedel tamamen kalkmış durumda ve faturalarda tahsil edilmiyor.

7- Enerji Fonu Bedeli:

Enerji sektörünün gelişimi için yapılacak olan bilimsel araştırmalarını, AR-GE çalışmalarının finansmanı sağlamak, etüt, projeleri denetleyebilmek ve kurulacak olan tesislerin maliyetlerini karşılamak için Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı'nda bulunan Enerji Fonu'na aktarılmak üzere elektrik faturalarına yansıtılan bedeldir.

Bu bedel Aktif Enerji Tüketim Tutarı üzerinden hesaplanır. Aktif Enerji Tüketim Tutarı'nı harcanan enerjinin tutarı oluşturur.

3096 sayılı Türkiye Elektrik Kurumu Dışındaki Kuruluşların Elektrik Üretimi, İletimi, Dağıtımı ve Ticareti ile Görevlendirilmesi Hakkında Kanunun Geçici 4 üncü maddesi hükümleri gereğince elektrik abonelerinden bu bedel alınmaktadır.

Sektörün altyapı masrafları için toplanan Enerji Fonu ise bu tutarın toplamının %1'i olarak elektrik tüketicilerinden, yukarıda bahsedilen amaçlar için kullanılmak amacıyla elektrik satış yapan şirketler tarafından bakanlığın fonuna geçirilir.

8- Elektrik (Belediye) Tüketim Vergisi – ETV (BTV)

Elektrik Tüketim Vergisi'nin bir diğer ismi Belediye Tüketim Vergisi'dir.

Bu elektrik tüketim vergisinden elde edilen gelirler belediyelere aktarılır.

Böylece elektrik tüketimi yapılan yerin belediyesinin gelirine katkıda bulunulur. Elektrik Faturalarında ETV ya da BTV kısaltmasıyla gösterilir.

Bu vergiyi, hastane, sağlık ocağı, dispanser, rehabilitasyon merkezi, doğumevi, bakımevi, kreş gibi yerler, ibadethaneler ve doğrudan elektrik üreten, dağıtan kurumlar ödemezler.

2464 Sayılı Belediye Gelirler Kanunu'nun 34. Maddesine göre, belediye sınırları veya mücavir alanlar içerisinde elektrik ve havagazı tüketenler, elektrik ve havagazı vergisini ödemekle yükümlüdürler. Elektrik piyasası kanununa göre, elektrik enerjisini tedarik eden ve havagazını dağıtan kuruluşlar, satış bedeli ile birlikte bu verginin de tahsilinden ve ilgili belediyeye yatırılmasından sorumludurlar.

Organize sanayi bölgelerinde tüketilen elektrik için, belediye tüketim vergisini organize sanayi bölgeleri tüzel kişiliklerine adına, elektriği temin eden kuruluş öder.

Elektrik ve havagazı vergisi, aktif enerji bedeli üzerinden belirli yüzde ile hesaplanır. Matraha vergi ve fonlar dahil edilmez. Elektrik enerjisini tedarik eden veya havagazını dağıtan kuruluşlar tahsil ettikleri vergiyi, tahsil tarihini takip eden ayın yirminci günü akşamına kadar ilgili belediyeye, elektrik ve havagazı tüketim vergisi beyannamesi ile bildirmeye ve vergiyi de aynı süre içerisinde ödemeye mecburdurlar.

ETV ya da BTV'nin hesaplanması mesken ve ticarethaneler ile Sanayi aboneleri için farklılık göstermektedir. Mesken ve ticarethaneler için Aktif Enerji Tüketim Tutarının %5'i olan ETV, Sanayi grubu için %1 olarak belirlenmiştir.

9-TRT Payı:

Türkiye Radyo Televizyon Kurumu'nun gelirlerinin büyük bir kalemını oluşturan TRT payı elektrik faturasına yansıyan bir vergidir. Türkiye Radyo Televizyon Kurumu Gelirleri Kanunları'na ilişkin Bakanlar Kurulu kararıyla TRT giderlerinin karşılanması amacıyla NİHAİ elektrik tüketicilerinden vergi tahsis edilir.

Aktif Enerji Tüketim Tutarının %2'si olarak belirlenir. Sanayi Sicil belgesine sahip olan işletmeler 2017 yılından itibaren TRT Payı ödemekten MUAF tutulmuşlardır. TRT payı matrahında kimi 3093 sayılı kanunda yapılan değişikliklerle, kimi fiyat tarifeleri üzerinde yapılan yönetmelik değişiklikleri yada son zamanlarda EPDK kararları ile bazı daraltılmalar söz konusu olmuştur. Kronoloji sırayla bunlar ayrı yazılarımızın konusunu oluşturacaktır.

Bununla birlikte TRT payı Matrahına ilişkin 3093 sayılı kanunun 4/c maddesinin en son hali aynen aşağıdaki gibidir.

“c) (Değişik : 9/7/2008-5784/11 md.) Nihai tüketicie elektrik enerjisi satışı yapan lisans sahibi tüzel kişiler, iletim, dağıtım ve perakende satış hizmetlerine ilişkin bedeller hariç olmak üzere, elektrik enerjisi satış bedelinin (sanayi sicil belgesine sahip sanayi işletmelerine yapılan elektrik enerjisi satışı hariç) yüzde ikisi tutarındaki payı (Katma Değer Vergisi, diğer vergiler, fon ve paylar ile benzeri kesintiler hariç) faturalarında ayrıca gösterir ve bu kapsamdaki bedelleri Türkiye Radyo-Televizyon Kurumuna intikal ettirirler”

10–Katma Değer Vergisi (KDV)

Katma Değer Vergisi sadece elektrik tüketicilerine özel olmayıp devletin birçok hizmet ve üründe son tüketiciden tahsil ettiği bir vergi çeşididir.

KDV yukarıda yer alan diğer tüm vergi ve bedellerden farklı olarak hesaplanır. Faturada KDV harici tüm kalemlerinin toplamının %18'i KDV'yi oluşturur. Bu da demek oluyor ki KDV hesaplanırken Aktif Enerji Tüketim Tutarı ile diğer tüm bedeller ve vergilerin toplanır ve oran hesabı hepsinin toplamı ile yapılır.

TRT ENERJİ PAYI HAKKINDA 5784 SAYILI KANUN İLE YAPILAN ÖNEMLİ DEĞİŞİKLİKLER

Abdullah ÇAVUŞ/TRT Strateji Uzmanı

TRT Gelirleri Kanunu ile ilgili yazılarımızda defaatle belirttiğimiz üzere Anayasamızın 133. maddesi ve TRT Kuruluş Kanunu ile

” **KAMU HİZMETİ YAYINCISI**” olarak görevlendirilmiş olan TRT’ye yayınlarının finansmanı amacıyla TBMM tarafından 1984 yılında 3093 sayılı TRT Gelirleri Kanunu çıkarılmıştır. Bu kanuna göre TRT’nin iki önemli gelir kalemi bulunmaktadır.

1. cisi Nihai Tüketicilere Elektrik Enerjisi satışı üzerinden alınan %2 oranında pay ki geçmişte bu oran %3,5 lerdeydi

2. cisi ise kanunda sayılı bandrole tabi cihaz imalat ve ithalatçıları tarafından bir defaya mahsus olarak ödenen Bandrol Ücretleridir.

Bandrol ücreti konusunda çok sayıda makalemizi bu sayfamızda ve diğer sosyal medya ortamlarında paylaştık.

TRT enerji payı ise bandrol ücretine göre çok daha fazla tartışılan bir konu olmuştur. Bu tartışma basın ve kamuoyu yanında siyasi parti gruplarınca TBMM çatısı altında da devam etmiştir.

TRT Enerji Payının hangi matrah üzerinden alınacağı konusu ise TEDAŞ’ın özelleştirilmesinden önce TEDAŞ ile özelleştirilme sonrasında ise yeni dağıtım ve üretim şirketleri arasında bir çoğu yargıya taşınan ihtilaflar yaşanmasına yol açmıştır.

Biz TRT Enerji Payı Yazılarımız ile 2008 yılında 5784 sayılı kanun ile yapılan önemli değişiklikleri ve değişiklik öncesi uygulamayı sizlerle paylaşacağız.

Bununla birlikte daha sonraki yıllarda da gerek matrah gerek mükellef kısıtlaması şeklinde bazı yeni değişiklikler yapılmış olup onlarda başka yazılarımızın konusu olacaktır.

3093 Sayılı Kanunda TRT Enerji Payına ilişkin düzenlemeler konusunda birisi 26.07.2008 tarihli Resmi Gazete de yayınlanan 5784 Sayılı Kanun ile değişiklikler yapılmıştır.

Bu değişiklik sonrası meri mevzuat ve öncesi mevzuat aynen aşağıda olduğu gibidir.

I- Değişiklik Sonrası Meri Mevzuat:

3093 sayılı TRT Gelirleri Kanununun 4/c maddesinde;

“Nihai tüketiciye elektrik enerjisi satışı yapan lisans sahibi tüzel kişiler, iletim, dağıtım ve perakende satış hizmetlerine ilişkin bedeller hariç olmak üzere, elektrik enerjisi satış bedelinin yüzde ikisi tutarındaki payı (Katma Değer Vergisi, diğer vergiler, fon ve paylar ile benzeri kesintiler hariç) faturalarında ayrıca gösterir ve bu kapsamdaki bedelleri Türkiye Radyo-Televizyon Kurumuna intikal ettirirler.

Organize sanayi bölgeleri tüzel kişilikleri, serbest tüketici olarak tedarikçilerden katılımcıları için temin ettikleri enerjiye ilişkin olarak Türkiye Radyo-Televizyon Kurumuna ayrıca pay yatırmaz”

hükmü bulunmaktadır.

Aynı kanununun 5/c maddesinde ise;

“(5784 sayılı Kanununun 11.md. ile değişik bent) Nihai tüketiciye elektrik enerjisi satışı yapan lisans sahibi tüzel kişilerce, bu Kanununun 4 üncü maddesinin (c) bendine göre hesaplanacak bedeller en geç tahakkuku takip eden ikinci ayın yirmi beşinde Türkiye Radyo-Televizyon Kurumunun göstereceği banka hesabına ödenir ve tahakkuk cetvelleri aynı süre içinde Türkiye Radyo-Televizyon Kurumuna gönderilir.

Nihai tüketiciye elektrik enerjisi satışı yapan lisans sahibi tüzel kişiler üçer aylık dönem bilançoları kesinleştiğinde, o dönemin ödemeleri ile bilançoya göre ortaya çıkacak farklar müteakip ayın sonuna kadar taraflarca mutabakatı yapılarak tasfiye edilir.

Ödemelerin geciktirilmesi halinde, her geçen ay ve kesri için, nihai tüketiciye elektrik enerjisi satışı yapan lisans sahibi tüzel kişilere 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunda öngörülen gecikme zammı oranında gecikme faizi uygulanır. Kurum alacağı 9.6.1932 tarihli ve 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu hükümlerince takip ve tahsil olunur.”

Hükmü bulunmaktadır.

Aynı kanununun 10. maddesinde ise ;

“Bu Kanunun uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar ile beyanname, bandrol ve etiketler ile ilgili diğer hususlar Türkiye Radyo – Televizyon Kurumu tarafından tespit edilir.

(Değişik : 6/7/1999 – 4397/6 md.) Bu Kanunun uygulanması ile ilgili olarak, bandrole tabi cihazları, satın alan, devralan, toptan veya perakende satışını yapan firmalar ile bu cihazları kullananların kontrol ve denetimleri Kurumun görevlendireceği denetim elemanlarınca yapılır ve tespit edilen bandrolsüz her bir cihaz için Kurumca bu Kanunun 6 ncı maddesindeki hükümler uygulanır. İmalatçı, ithalatçı ve ihracatçıların, Türkiye Elektrik Dağıtım A.Ş. ve Türkiye Elektrik Üretim-İletim A.Ş. ile bu kuruluşların dışında kanunla elektrik üretimi ile iletimi tesisleri kurmaya ve işletmeye, dağıtım ve ticaretini yapmaya yetkili kılınan diğer kurum, kuruluş ve işletmelerin denetimleri, Türkiye Radyo-Televizyon Kurumunun talebi üzerine 213 sayılı Vergi Usul Kanununun 135 inci maddesinde belirtilen incelemeye yetkililer tarafından yapılır ve sonuçları Kuruma bildirilir.”

Hükümleri bulunmaktadır.

II-Anılan Maddelerin Eski Halleri Aşağıdaki gibidir.

Madde 4 –

c) Türkiye Elektrik Dağıtım A.Ş. ve Türkiye Elektrik Üretim-İletim A.Ş. ile bu kuruluşların dışında kanunla elektrik üretimi ve iletimi tesisleri kurmaya ve işletmeye, dağıtım ve ticaretini yapmaya yetkili kılınan diğer kurum, kuruluş ve işletmeler nihai tüketiciye satılan enerjiden elde edilen gayri safi satış hasılatının (katma değer vergisi hariç, tüm fon, vergi ve paylar dahil) % 3,5 (% 2) oranı tutarındaki payı Türkiye Radyo Televizyon Kurumuna intikal ettirirler.

d) (6/7/1999 tarihli ve 4397 Sayılı Kanunun 4. maddesi ile aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.) (a) ve (c) bentlerinde belirtilen oranları yüzde yüzüne (% 100) kadar artırmaya veya eksiltmeye Bakanlar Kurulu yetkilidir.

Tahsilat:

Madde 5 –

c) Türkiye Elektrik Dağıtım A.Ş. ve Türkiye Elektrik Üretim-İletim A.Ş. ile bu kuruluşların dışında kanunla elektrik üretimi ve iletimi tesisleri kurmaya ve işletmeye, dağıtım ve ticaretini yapmaya yetkili kılınan diğer kurum, kuruluş ve işletmelerce, bu Kanunun 4 üncü maddesinin (c) bendine göre hesaplanacak pay, en geç tahsilatı takip eden ayın 25'inde Türkiye Radyo-Televizyon Kurumunun göstereceği banka hesabına ödenir ve tahakkuk cetvelleri aynı süre içinde Türkiye Radyo-Televizyon Kurumuna gönderilir.

Türkiye Elektrik Dağıtım A.Ş. ve Türkiye Elektrik Üretim-İletim A.Ş. ile bu kuruluşların dışında kanunla elektrik üretim ve iletimi tesisleri kurmaya ve işletmeye, dağıtım ve ticaretini yapmaya yetkili kılınan diğer kurum, kuruluş ve

İşletmelerin üçer aylık dönem bilançoları kesinleştiğinde, o dönemin ödemeleri ile bilançoya göre ortaya çıkacak farklar müteakip ayın sonuna kadar taraflarca mutabakatı yapılarak tasfiye edilir.

Ödemelerin geciktirilmesi halinde, her geçen ay ve kesri için, Türkiye Elektrik Dağıtım A.Ş. ve Türkiye Elektrik Üretim-İletim A.Ş. ile diğer kurum, kuruluş ve işletmelere 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunda öngörülen gecikme zammı oranında gecikme faizi uygulanır. Kurum alacağı 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu hükümlerince takip ve tahsil olunur.

III- Eski ve Yeni Mevzuat Arasındaki Farklar:

1-Matrah Konusundaki Farklılıklar:

Kanunun 4/c. maddesinin eski halinde enerji payı matrahı;

Türkiye Elektrik Dağıtım A.Ş. ve Türkiye Elektrik Üretim-İletim A.Ş. ile bu kuruluşların dışında kanunla elektrik üretimi ve iletimi tesisleri kurmaya ve işletmeye, dağıtım ve ticaretini yapmaya yetkili kılınan diğer kurum, kuruluş ve işletmeler nihai tüketiciye satılan enerjiden elde edilen gayri safi satış hasılatının (katma değer vergisi hariç, tüm fon, vergi ve paylar dahil) bedel üzerinden TRT enerji payı alınmaktaydı.

Kanunun 4/c. maddesinin yeni halinde enerji payı matrahı;

Nihai tüketiciye elektrik enerjisi satışı yapan lisans sahibi tüzel kişiler, iletim, dağıtım ve perakende satış hizmetlerine ilişkin bedeller hariç olmak üzere, elektrik enerjisi satış bedelinin yüzde ikisi tutarındaki payı (Katma Değer Vergisi, diğer vergiler, fon ve paylar ile benzeri kesintiler hariç) faturalarında ayrıca gösterir ve bu kapsamdaki bedelleri Türkiye Radyo-Televizyon Kurumuna intikal ettirirler.

Hükmü bulunmaktadır.

a) Özetle eski halinde sadece KDV hariç bedel üzerinden TRT enerji payı tahsil edilmekte iken yeni haline göre KDV'si ve diğer vergiler, fon ve paylar ile benzeri kesintilerde hariç tutulmuştur.

b) Keza yeni halinde iletim dağıtım ve perakende satış hizmetlerine ilişkin bedeller de TRT payı dışında tutulmuştur.

Enerji payı matrahında TRT aleyhine düzenlemeye gidilmiş olup bu tarihten sonra TRT enerji gelirleri payında ciddi düşmeler beklenmesine rağmen, 2008 yılında elektriğe yapılan **toplam % 45 oranında** ki zam (Ocak%10, Temmuz%25, Ekim %10) dolayısıyla TRT'nin rakamsal olarak ciddi bir kaybı olamamıştır.

2-Mükellef Kapsamındaki Daralma:

Maddenin eski haline göre EPDK dan lisans almış Organize Sanayi Bölgeleri TRT payı ödemekle mükelleftirler.

Kanun değişiklik tarihi itibariyle EPDK web sayfası verilerine göre Lisans alan toplam Organize sanayi Bölgesi sayısı 106 adet olup, bunların içerisinde kanunun değişiklik tarihinden önce(26.07.2008) lisans alan OSB sayısı ise 90 adettir.

Bu 90 adet OSB TRT enerji payını kanun değişikliğine kadar ödemek zorundadırlar.

Kanunda 26.07.2008 tarihinde yapılan değişiklikle OSB'lerin bizzatihi tüzel kişilikleri kapsam dışı tutulmuştur. Maddenin yeni haline göre OSB tüzel kişilikleri, serbest tüketici olarak tedarikçilerden katılımcıları için temin ettikleri enerjiye ilişkin olarak TRT ye ayrıca pay yatırmaz hükmü bulunmaktadır.

Dolayısıyla OSB yönünden mükellef sayısında daralma olmuştur.

Ancak OSB'lerin kendilerinin elektrik üretip katılımcılarına satmaları halinde TRT payı ödemekle mükellef olmaya devam edeceklerdir.

3- Ödeme Süreleri Konusundaki Değişiklik:

Kanun değişiklik tarihinden önceki uygulamada mükelleflerimiz TRT enerji payı ödemelerini en geç tahsilâtı takip eden ayın 25'inde banka hesaplarımıza ödemek zorundadırlar.

Kanun değişiklik tarihi olan 26.07.2008 tarihinden sonra ise en geç tahakkuku takip eden ikinci ayın 25'inde banka hesaplarımıza ödemek durumunda kalmışlardır.

Bu durumda ödeme sürelerinde Kurum aleyhine 1 aylık gecikme oluşmuştur.

4- Tahsilat Esasından Tahakkuk Esasına Geçilmiştir:

3093 sayılı Kanununun 5/c maddesinde yapılan değişiklikle daha önce enerji payı gelirlerinde mevcut olan **tahsilât esasına göre beyan** esasından, **tahakkuk esasında beyan** uygulamasına geçilmiştir.

Bunun sonucunda daha önceleri enerji üretim firmalarıyla zaman zaman yaşanmakta olan tahsilât yapamadık gerekçesi ortadan kalkmış olup bu düzenleme TRT lehine olmuştur.

KAMU, KAMUSAL ALAN, KAMU KURUMU, KAMU HİZMETİ, KAMU HİZMETİ YAYINCILIĞI KAVRAMLARI

Abdullah ÇAVUŞ/TRT Strateji Uzmanı

Radyo ve televizyon yayıncılığı, toplumsal bir sanattır. Esas olarak etkisinde ve amacında kamu vardır. Bireysel olarak kullanılabilir, fakat hiçbir zaman tek başına bireysel bir işlem değildir. Radyoyu veya televizyonu açmak, kamusal bir alana girmektir ve olan bitenden etkilenmek ve olan bitenin farkında olmaktır.

Radyoyu veya televizyonu açmak, kamusal bir alana girmektir ve olan bitenden etkilenmek ve olan bitenin farkında olmaktır. Paylaşılan bu yaşanmışlık, sosyal sermaye olarak da adlandırılabilen kamusal bir değer olarak ortaya çıkar. Çünkü radyo ve televizyon yayınları, sadece dünya hakkındaki gerçekleri ve görüntüleri temin etmekle kalmaz, aynı zamanda bireylere, hem içinde bulunduğu toplum ile olan ilişkilerinde kendisini, hem de yakın çevresi dışında kalan dünyayı değerlendirmesine yardımcı olacak bir dizi duygu ve düşünceyi de taşır.

Bu girişten hareketle bu çalışmamızda kamu hizmeti yayıncılığı kavramından önce kamu, kamusal alan, kamu hizmeti kavramları konusunda bilgi verilmeye çalışılacaktır.

KAMU sözcüğü bir ülkedeki halkın bütününi yani orada yaşayan insanların tümünü ifade etmektedir.

Yabancı dillerde karşılığı “public” olan kamu sözcüğü, en yalın anlamıyla; genel, herkes, umumi, açık, halka ait, ortak müşterek anlamına gelmektedir.

Kamu, toplumu ifade etmekte ve herkesin denetimine açık anlamını içermektedir.

Ancak gündelik konuşmada kamu sözcüğü geçtiği zaman aklımıza hemen devlet ve devlete ait kavramlar gelir. Günlük konuşmada genellikle “**kamu**” ile “**devlet**” kavramlarının aynı anlamda kullanıldığı görülür.

KAMU KURUMU bir diğer deyiş ile **devlet kurumu**; devletin bütün olarak idaresinden ve işleyişinden sorumlu olan birimlere verilen genel addır. Oldukça fazla **kamu kurumu** farklı hizmetler için örgütlenmiş ve halka hizmet vermeye devam etmektedir. Birçok kurumun özel şekilde ya da bireysel olarak kurulabilmektedir ancak **kamu kuruluşu**; bakanlıkların ya da hükümetin izni ile kurulmaktadır.

KAMUSAL ALAN kavramı “bireylerin toplumsal çerçevelerinde herhangi bir sınırlama olmaksızın kendi düşüncelerini özgürce açıklayıp yayımlama hakkına sahip olarak hemen herkesi ilgilendiren sorunlar hakkında birbirleriyle etkileşimde bulunabilmelerini ifade etmektedir.”

Kamusal alan, modern toplum kuramlarında, toplumun ortak yararını belirlemeye ve gerçekleştirilmeye yönelik düşünce, söylem ve eylemlerin üretildiği ve geliştirildiği ortak toplumsal etkinlik alanına işaret etmek için kullanılan kavramdır.

Kamusal alanın en önemli niteliği tüm vatandaşlara açık olmasıdır.

KAMU HİZMETİ kavramı ise; toplumda ortak ve genel bir ihtiyacın doğması, bu ihtiyacın süreklilik taşıması, her gün yenilenmesi ve tatmin edilmemesi halinde de toplumda bir huzursuzluk doğacağı, dirlik ve birliğin bozulacağı varsayımından hareketle, devletin ya o zamana kadar var olan ya da bu iş için özel yasayla kurulacak bir idare aracılığıyla kamu hizmeti dediğimiz bir etkinliğe girişmesi şeklinde tanımlanmaktadır.

Toplumsal ihtiyaçların duyulduğu her alan, (sağlıktan eğitime, ekonomiden haberleşmeye kadar pek çok faaliyet) kamu hizmetinin konusuna girmektedir.

Kamu hizmeti kavramı idare hukukundan, kamu maliyesine kadar birçok sosyal bilim alanında karşımıza çıkmaktadır. Ancak kamu hizmeti kavramıyla en çok ilgilenen ilim dalı idare hukuku muştur. Zira kamu hizmeti kavramı bu bilim dalının hem temel hem de en çok tartışılan konularından birisidir. İdare Hukuku'nda kamu hizmeti çok genel olarak "toplum için önem kazanmış olan ortak ve genel bir ihtiyacın tatminine yönelik olarak kamu tüzel kişileri veya onların denetimi altında özel kişilerce yürütülen bir faaliyettir" şeklinde tanımlanmaktadır.

Kamu hizmetinin amacı, kamunun çıkarını korumak ve kamu yararını sağlamaktır. Kısacası kamu hizmeti, devletin ve diğer kamu kuruluşları tarafından doğrudan doğruya veya bir kamu kuruluşunun sıkı gözetimi, denetimi ve sorumluluğu altında toplum ihtiyacını karşılamak amacıyla yapılan faaliyetleri kapsamaktadır.

Televizyon yayıncılığı alanında ise, kamu hizmeti kavramının ayrı bir önemi bulunmaktadır çünkü 1980 yılına kadar televizyon yayınları, sadece radyo dalgaları ile gerçekleştirilmiştir. Yapılan düzenlemelere rağmen hala kısıtlı olan bu kaynak, gerçekte kamunun malıdır. Dolayısıyla, birçok yazarın da önemle vurguladığı gibi, televizyon iletilerinin aktarılmasından kamunun malının kullanılması, doğal olarak verilen hizmetin de niteliğini belirlemektedir.

Kullanılan kaynak gerçekte kamunun malı olduğuna göre, verilecek hizmet de kamu yararını amaçlamalıdır.

Bu bağlamda televizyon programları;

a- eğitim, bilgi ve kültür kaynağı olmanın yanı sıra,

b-Bireylere "kendi deneyimlerini yeniden yorumlamalarını" ,

c- Farklı dünya görüşlerini tanımalarını,

d- Egemen kültürün varsayım ve fikirlerini sorgulamalarını,

e-Sivil toplum örgütlerinin canlandırılmasını,

f- Çatışan çıkarlar arasında anlaşma ve uzlaşma yoluyla toplumun ortak hedeflerinin gerçekleşmesini sağlayacak,

g- Zıt görüşlerin yüksek bir sesle tartışıldığı kamusal bir platform sunmalıdır.

Günümüzde kitle iletişim araçları arasında radyo ve televizyon yayınları, toplumu etkileyen önemli bir rol üstlenmektedirler. Dolayısıyla bu iletişim araçlarının, özellikle

de televizyonun kamu yararı için kullanılması amacıyla tüm dünyada belli koşullar öngörülmüştür. Bu çerçevede, dünyanın çeşitli ülkelerinde kamu hizmeti yayıncılığı yapan örgütler kurulmuş ve hiçbir zaman tamamen devlet denetimi dışında kalmadan, çeşitli şekillerde işleyişlerini sürdürmüşlerdir.

KAMU HİZMETİ YAYINCILIĞI kavramının tanımı ve nitelikleri konusunda ilk çalışmalar İngiliz yayın Kurumu BBC kuruluş yıllarına dayanır.

Bu kavramı BBC'nin ilk Genel Müdürü John Reith ortaya atmıştır.

John Reith'e göre Kamu Hizmeti Yayıncılığı, "**Halk için yapılan, halk tarafından finanse edilen ve halk tarafından kontrol edilen**" yayıncılıktır.

UNESCO tarafından 2001 yılında yayınlanmış olan "Dünya radyo ve Televizyon Kurulu Raporunda" Kamu Hizmeti Yayıncılığı ile ilgili olarak aşağıdaki şekilde tanımlama yapılmıştır.

" Ne ticari ne de devlet kontrolünde olmaksızın kamu hizmeti yayıncılığın tek varoluş nedeni kamu hizmetidir. Kamu hizmeti yayıncısı halkın yayıncılık kuruluşudur. Her bireye bir vatandaş olarak hitap eder. Kamu yayıncıları toplumsal yaşamın bir parçası olmayı ve aktif olarak rol almayı özendirir. Bilgiyi yeşertir, ufukları genişletir ve bireylerin dünyayı ve diğerlerini daha iyi anlayarak kendilerini de daha iyi anlamasına imkan verir"

Kamu hizmeti yayıncılığı, kamusal meşruiyetini hem mevcut siyasal iktidardan, hem de ticari çıkarlardan bağımsız yayın politikası sürdürmekten alan, eğitimden bilgiye ve eğlenceye çok geniş türde en üst kalitede programların en geniş coğrafi yayılımı kapsayacak ve olası en geniş izler kitleye ulaşacak şekilde yayınlanması olarak tanımlanabilir.

Bize göre Kamu Hizmeti yayıncılığı ise;

"Toplumsal, Milli, Manevi kültürün oluşması, korunması ve gelecek nesillere aktarılması hususunda herhangi bir baskı grubunun etkisinde kalmaksızın tarafsızlık ve bağımsızlık çerçevesinde belirlenmiş olan Milli yayın ilkeleri doğrultusunda yayın yapan ve öncelikle bilgilendirmeyi, eğitmeyi ve son olarak eğitmeyi amaç edinen bu nedenle kar amacı gütmeyen ve aynı nedenle reklam verenlere bel bağlamayan" yayıncılık türüdür.

Kamu Hizmeti Yayıncılığının Nitelikleri aşağıdaki gibidir.

a-Kamu yayın kurumunun hedef kitlesi bütün ülke nüfusudur. Bütün nüfus, teknik olarak erişimi ve toplumdaki bütün grup ve katmanları kapsar.

b-Kamu yayın kurumları toplumdaki tüm grupların farklı gereksinimlerini karşılayacak şekilde yayın yapmak zorundadır.

c-Kamu Hizmeti Yayıncılığı, sırasıyla bilgilendirmeyi, eğitmeyi ve eğlendirmeyi amaç edinmiştir.

d-Kamu yayın kurumu bulunduğu ülkenin coğrafi olarak tümünü kapsamak ve ülkenin tüm yurttaşlarına yayın hizmeti götürmek sorumluluğuna sahiptir.

e-Ticari yayın kurumları ise reklam verenlerin ilgisini çeken potansiyel tüketici olan izleyici gruplarına yayın götürmeyi amaçlamaktadır. Ya da başka bir tanımla ticari yayın kuruluşları izleyiciyi reklam verenlere pazarlamayı amaç edinmektedir.

f-Kamu yayın kurumları hükümet, siyasi parti ya da diğer güç odakları ve çıkar grupları için değil, halka hizmet için vardır.

g-Kamu hizmeti yayıncılığında kalite, yüksek izlenme oranlarını/paylarını değil hedeflenen kitlenin gereksinimlerinin karşılanıp karşılanmadığını ifade eder.

h-İzleyici ve dinleyicinin özellikle çocukların korunması kamu yayın kurumlarının temel ilkelerindedir.

ı-Kamu yayın kurumları, kültürel ortamın gelişmesini ve kuşaktan kuşağa kültürel geçişi sağlar.

YASALARLA TRT'YE VERİLEN GÖREVLER VE TRT YAYIN İLKELERİ

Abdullah ÇAVUŞ-TRT Strateji Uzmanı

1-ANAYASAMIZDA TRT

1961 ve 1982 Anayasalarında TRT ye Kamu adına radyo ve televizyon yayınları yapma görevi verilmiştir.

2954 sayılı kuruluş kanunu ile bu görevin nasıl yapılacağına ilişkin temel ilke ve düzenlemelere yer verilmiştir.

1982 anayasasınının 133. maddesinde TRT ile ilgili düzenlemeler yapılmış bulunmaktadır.

Madde metni aynen aşağıdaki gibidir.

Madde 133: (Değişik : 8/7/1993-3913/1 md.) Radyo ve televizyon istasyonları kurmak ve işletmek kanunla düzenlenecek şartlar çerçevesinde serbesttir.

Devletçe kamu tüzelkişiliği olarak kurulan tek radyo ve televizyon kurumu ile kamu tüzelkişilerden yardım gören haber ajanslarının özerkliği ve yayınlarının tarafsızlığı esastır.

1982 Anayasasındaki bu hükümden anlaşılacağı üzere TRT'nin özerkliği ve yayınlarının tarafsızlığı anayasal güvence altına alınmıştır.

Bununla birlikte 1982 Anayasası ile TRT'nin tek olma özelliği de vurgulanmıştır.

Anayasanın 133. maddesinin 1993'te değiştirilmesiyle özel radyo ve televizyon yayınları serbest bırakılırken, TRT'nin özerkliğine ve teklğine yeniden vurgu yapılmıştır.

TRT bugün, özerkliği ve tarafsızlığı anayasada hüküm altına alınmış olan, radyo ve televizyon kanalları ile yayınlar yapan **kamu hizmeti yayıncısı bir kuruluş** olarak hizmet vermektedir.

II- TRT KURULUŞ KANUNLARI:

Türkiye Radyo Televizyon Kurumu (TRT), devlet adına radyo ve televizyon yayınlarını gerçekleştirmek amacıyla, 01 Mayıs 1964'te, özel yasayla özerk tüzel bir kişiliğine sahip olarak kuruldu.

1972'deki anayasa değişiklikleri ile kurum "tarafsız" bir kamu iktisadi kuruluş olarak tanımlandı.

1972'deki anayasa değişiklikleri ile kurum "tarafsız" bir kamu iktisadi kuruluş olarak tanımlandı.

1982 Anayasası hükümleri doğrultusunda 1984 yılında TBMM tarafından 2954 sayılı Türkiye Radyo ve Televizyon Kanunu çıkarıldı.

Uydu yayınlarının 1986'dan sonra, Türkiye'ye yönelik yayın yapan özel televizyonların ortaya çıkması, TRT'nin 1990 yılına kadar süren televizyon yayınları üzerindeki tekeli ortadan kaldırıldı.

Anayasanın 133. maddesinin 1993'te değiştirilmesiyle özel radyo ve televizyon yayınları serbest bırakılırken, TRT'nin özerkliği yeniden tesis edildi. TRT bugün, özerkliği ve tarafsızlığı anayasada hükme bağlanan, radyo ve televizyon ile tüm medya araçlarından yayın yapan kamu hizmeti yayıncısı olarak hizmet vermektedir.

III- TRT'NİN GÖREVLERİ:

2954 sayılı Türkiye Radyo Televizyon Kanununun 9. maddesine göre Türkiye Radyo-Televizyon Kurumunun görevleri şunlardır:

a) Radyo ve televizyon yayınları yapmak ve bu amaçla radyo ve televizyon verici istasyonları, program iletim sistemleri ve stüdyo tesisleri kurmak, geliştirmek, radyo ve televizyon yayınları alanında ek gelir temin edecek düzenlemeler yapmak ve faaliyette bulunmak,

b) Radyo ve televizyon yayınları için haber toplama ve program yayın ve yapımı maksatlarıyla gerekli birimleri oluşturmak,

c) (Değişik: 11/6/2008-5767/2 md.) Bu Kanun çerçevesinde; Türkiye sınırları içinde yayın yapan yerel, bölgesel, ulusal radyo ve televizyon kurum ve kuruluşları ile sözleşme, anlaşma ve protokoller imza etmek; ayrıca Başbakanlığın onayını alarak gerektiğinde uluslararası radyo ve televizyon kurum ve kuruluşları ile anlaşma, sözleşme ve protokoller imza etmek,

d) (...)3) Tesislerde kullanılacak alet ve cihazlar ile ilgili araştırmalar yapmak veya yaptırmak, bunların onarım ve bakımlarını yapmak veya yaptırmak ve gerekli hallerde işletme için zorunlu olan alet ve cihazları imal etmek veya ettirmek,

e) Yurt içine yapılacak; haber, kültür, bilim, sanat, eğlence ve benzeri türlerde eğitici, aydınlatıcı ve eğlendirici nitelikte her türlü yayınlarla;

1. Atatürk ilke ve inkılaplarının kökleşmesine, Türkiye Cumhuriyeti'nin çağdaş uygarlık düzeyinin üstüne çıkmasını öngören milli hedeflerin gerçekleşmesine,

2. Devletin varlık ve bağımsızlığının, ülkenin ve milletin bölünmez bütünlüğünün, toplumun huzurunun, milli dayanışma ve adalet anlayışı içinde, insan haklarına saygılı ve Atatürk Milliyetçiliğine dayanan demokratik, laik ve sosyal hukuk devleti niteliklerinin korunmasına ve güçlendirilmesine,

3. Milli eğitim ve milli kültürün geliştirilmesine,

4. Devletin milli güvenlik siyasetinin, milli ve ekonomik menfaatlerinin korunmasına,

5. Kamuoyunun Anayasa ilkeleri doğrultusunda serbestçe ve sağlıklı bir şekilde oluşmasına, yardımcı olmak.

f) Yurt dışına yapılacak yayınlarla:

1. Devletin her alanda tanıtılmasına,

2. Yurt dışında bulunan Türk vatandaşlarının Türkiye Cumhuriyeti ile ilişkilerinin sürdürülmesine yardımcı olmak.

IV-TRT'NİN YAYIN İLKELERİ:

2954 sayılı Türkiye Radyo Televizyon Kanununun 5. maddesine göre Türkiye Radyo Televizyon Kurumu yayın esasları şunlardır;

1) Anayasanın sözüne ve ruhuna bağlı olmak; devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü, milli egemenliği, Cumhuriyeti, kamu düzenini, genel asayişini, kamu yararını korumak ve kollamak,

2) Atatürk ilke ve inkılaplarını kökleştirmek, Türkiye Cumhuriyeti'nin çağdaş uygarlık düzeyinin üstüne çıkmasını öngören milli hedeflere ulaşmayı gerçekleştirmek,

3) Devletin milli güvenlik siyasetinin, milli ve ekonomik menfaatlerinin gereklerine uymak,

4) Devletin bir kişi veya zümre tarafından yönetilmesini veya sosyal bir sınıfın diğer sosyal sınıflar üzerinde egemenliğini sağlamak yahut Devleti ve Devlet otoritesini ortadan kaldırmak veya dil, ırk, din ve mezhep ayrımı yaratmak yahut sair herhangi bir yoldan bu kavramlara ve görüşlere dayanan bir Devlet düzeni kurmak amacı güden rejim ve ideolojilerin propagandasına yer vermemek,

5) Genel ahlakın gereklerini, milli gelenekleri ve manevi değerleri gözetmek,

6) Türk milli eğitiminin temel görüş, amaç ve ilkelerine uymak,

7) Kolayca anlaşılabilir, doğru, temiz ve güzel bir Türkçe kullanmak,

8) Toplumun beden ve ruh sağlığına zarar verecek hususlara yer vermemek,

9) Karamsarlık, umutsuzluk, kargaşa, dehşet, saldırganlık gibi olumsuz duygular uyandırmak ve telkin etmek amacına yönelik yayın yapmamak,

10) Kişilerin özel hayatlarına, şeref ve haysiyetlerine saygılı olmak ve dürüstlük anlayışına bağlı kalmak,

11) Haberlerin toplanması, seçilmesi ve yayınlanmasında tarafsızlık, doğruluk ve çabukluk ilkeleri ile çağdaş habercilik teknik ve metotlarına bağlı olmak,

12) Haberler ile yorumları ayırmak ve yorumların kaynaklarını açıklamak,

13) Kamuoyunun sağlıklı ve serbestçe oluşabilmesi için kamuoyunu ilgilendirecek konularda yeterli yayın yapmak; tek yönlü, taraf tutan yayın yapmamak ve bir siyasi partinin, grubun, çıkar çevresinin, inanç veya düşüncenin menfaatlerine alet olmamak.